

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANA BİLİM DALI
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TİRE ŞER‘İYE SİCİLLERİNİN
[1-2 NOLU DEMİRBAŞ DEFTERİ 1-50 VARAK ARASI]
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

Muammer UYSAL

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Süleyman GENÇ

İzmir-2008

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “**Tire Şer‘iyye Sicillerinin 1–2 Nolu Demirbaş Defteri’nin (1–50 varak arası) Transkripsiyonu ve değerlendirilmesi**” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

.../.../...

Muammer UYSAL

İmza

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

Öğrencinin

Adı ve Soyadı : Muammer UYSAL
Anabilim Dalı : İslam Tarihi ve Sanatları
Programı : İslam Tarihi ve Sanatları
Tez Konusu : Tire Şer'iyeye Sicillerinin [1-2 Nolu Demirbaş Defterinin (1-50 varak arası)]
Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi
Sınav Tarihi ve Saati :

Yukarıda kimlik bilgileri belirtilen öğrenci Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 17.08.2007 tarih ve 16 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisansüstü Yönetmeliğinin 18.maddesi gereğince yüksek lisans tez sınavına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini dakikalık süre içinde savunmasından sonra jüri üyelerince gerek tez konusu gerekse tezin dayanağı olan Anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI	☐	OY BİRLİĞİ ile	☐
DÜZELTME	☐	OY ÇOKLUĞU	☐
RED edilmesine	☐	ile karar verilmiştir.	

Jüri teşkil edilmediği için sınav yapılamamıştır. ***
Öğrenci sınava gelmemiştir. **

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.
** Bu halde adayın kaydı silinir.
*** Bu halde sınav için yeni bir tarih belirlenir.

	Evet
Tez burs, ödül veya teşvik programlarına (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir.	☐
Tez mevcut hali ile basılabilir.	☐
Tez gözden geçirildikten sonra basılabilir.	☐
Tezin basımı gerekliliği yoktur.	☐

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

.....	☐ Başarılı	☐ Düzeltme	☐ Red
.....	☐ Başarılı	☐ Düzeltme	☐ Red
.....	☐ Başarılı	☐ Düzeltme	☐ Red

ÖZET
Yüksek Lisans Tezi
Tire Şer‘iyye Sicillerinin [1–2 Nolu Demirbaş Defteri (1–50 Varak Arası)]
Transkripsiyonu ve değerlendirilmesi
Muammer UYSAL

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İslam Tarihi Ve Sanatları Ana Bilim Dalı
İslam Tarihi Ve Sanatları Programı

Şer‘iyye sicilleri; mahkeme kayıtlarını ihtivâ eden Osmanlı Tarihi açısından günümüze kadar ulaşmış elimizde bulunan önemli kaynaklardır. Çünkü bunlar dönemin dilini, yaşam tarzını, örf ve âdetlerini, yargı sistemini, hukuk anlayışını, kadıların icthadlarını, ekonomik, sosyal ve siyasî yaşamı irdelemek ve sorgulamak açısından elimizde bulunan çok önemli birinci el tarihi belge niteliğindedir.

Şer‘iyye sicillerinin diğer önemli bir yanı da yerel özellik taşımalarıdır. Nitekim herhangi bir bölgeye ait siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik araştırma yapanlar için ilk başvurulacak kayıtlar arasında Şer‘iyye Sicilleri yer almaktadır.

Osmanlı Devlet teşkilatı içinde önemli bir yer tutan kadı ve mahkemeler tarafından tutulan bu siciller XV. asrın yarısından başlayarak, XX. asrın ilk çeyreğine kadar uzun bir zaman dilimi içinde en azından 472 yıllık Osmanlı Devleti’nin tarihini, iktisadî, siyasî, sosyal ve hukukî hayatını yakından ilgilendirmekte ve kısaca Türk kültür ve tarihinin temel kaynaklarının başında gelmektedir.

İşte bu bağlamda bizim yapmış olduğumuz bu çalışma Tire şehriyle ilgili önemli bilgiler içermesi sebebiyle elli adet sicil kaydının metinlerinin okunması ve değerlendirmesini ihtiva etmektedir. Bu metinlerde genel olarak; miras hukukundan dolayısıyla taksimattan çokça bahsedilmiştir. Ayrıca Tire ile birlikte Ödemiş, Birgi, Ayasluğ (Selçuk), Balyanbolu (Beydağ), Aydın, Kütahya, İnegöl, Alaşehir, Sart şehirlerinin isimleri değişik vesilelerle sicillerde geçmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şer‘iyye Sicilleri, Tire, Tarih, Miras, Ferman.

ABSTRACT

Master's Dissertation

Evaluation and the Transcript of the Tire's

Şer'iyye (1-2. number of office stock 1-50 leaf between) Registers

Muammer Uysal

Dokuz Eylul Universty

Institute of Social Sciences

Department of Islamic History and Art

Program of İslamic and art

Şer'iyye registers are the most important sources in terms of cultural history. They are among the most crucial first hand documents to be able to enlighten language, life style, traditions, judicial structure, understanding of law, approach of Moslem Judges examining economic, social and political life.

The important characteristics of Şer'iye registers is their local aspect. While making a social, economic and political research about any region Şer'iye registers come first.

These registers are related with Turkish history Turkish economy Turkish political, social and legal life in a very long period of time at least 472 years starting from late 15 th century to early 20 th century and briefly they are the main sources of Turkish culture and history.

This work we have already prepared includes important information about Tire city and the evaluation has been done with using fifty registers. It is compesed of fifty registers. If we had oppurtunity, we would have been glad to examine all the registers about Tire and offer them to the world of science. In this work generally law of inheritence and distribution are examined in a detalied way. Besides Tire city cultural life of Ödemiş, Birgi, Ayasluğ (Selçuk), Balyanbol, (Beydağ) Aydın, Kütahya, İnegöl, Alaşehir, Sart cities are also mentioned.

Key World: Şer'iyye Registers, Tire, History, Inheritance, (imperial) decree.

İÇİNDEKİLER

Yemin metni.....	II
Yüksek Lisans Tez Sınav Tutanağı.....	III
Özet	IV
Abstract.....	V
İçindekiler.....	VI
Kısaltmalar.....	IX
Şekil ve Tablo Listesi	X

GİRİŞ

I. KONUNUN MAHİYETİ VE ÖNEMİ	1
II. ÇALIŞMADA TAKİP EDİLEN YÖNTEM	6
III. ŞER'İYYE SİCİLLERİ VE ÖNEMİNE GENEL BİR BAKIŞ	7
IV. ŞER'İYYE SİCİLLERİNDE BULUNAN BELGE ÇEŞİTLERİ	9
A. Kadı Tarafından Yazılmış Belgeler	9
1- Hüccetler	9
2. İ'lâmlar	10
3. Ma'rûzât	10
4. Mürâseleler	11
B. Başka Makamlardan Sâdır Olan ve Sicile Kaydedilen Belgeler	11
1. Padişah'tan Gelen Emir ve Fermanlar.....	11
2. Sadrazam, Beylerbeyi ve Kazaskerden Gelen Buyrultular	12
C. Tezkereler, Temessükler ve Diğer Kayıtlar	12
1. Tezkereler	12
2. Temessükler	13

BİRİNCİ BÖLÜM
OSMANLI İDARİ SİSTEMİ İÇİNDE TİRE’NİN YERİ VE TİRE ŞER’İYYE
SİCİLLERİNİN MUHTEVASI

I. TİRE KAZASI VE OSMANLI İDARİ SİSTEMİ İÇİNDEKİ YERİ	14
A. Tire Kazası	14
B. XIX. Yüzyılda Osmanlı Devletinin İdarî Makamları ve İdareciler	17
Beylerbeyi	17
Mutasarrıf (Sancakbeyi), Mütessellim, Muhassıl	18
Voyvoda, Kadı	19
Kethüda	20
C. Küçükten Büyüğe Doğru Osmanlı İdarî Sisteminde Yer Alan Diğer	
Makamlar	22
II. TİRE ŞER’İYYE SİCİLLERİNİN(1-2 NOLU DEMİRBAŞ	
DEFTERİ’NİN 1-50 VARAK ARASI) MUHTEVASININ TANITIMI	22
A- Tereke Kayıtları	23
B. Ferman, Emir Ve Buyruıldılar	25
a- Ordunun Zahire ve Et İhtiyacı İle İlgili Kayıtlar	25
b- Küçükbaş Hayvanlardan (Koyun ve Keçi) alınan Rüsûm	26
Hakkındaki Buyruıldı Kaydı	
c- Mukâta‘a Vergisi Hakkındaki Kayıtlar	26
d- Mısır Seraskeri İbrahim Paşa’nın Kütahya’ya Gelişine Dair	
Buyruıldı Kaydı	28
e- Yapağı Ticaretine Dair Buyruıldı	28
f- Kazaların Yıllık gelirleri ve masrafları	29
g- Tire’de Meydana Gelen Hırsızlık ve Gasp Olayları	29
h- Kalpazanlık Olayları Hakkındaki Kayıt	30
I- Aydın Sancağında Afyon ve Haşhaş Üretimiyle Alakalı Kayıt	30
i- Darphane İle İlgili Çeşitli Kayıtlar (Mühür ve Para Basılması)	31
j- Tirede Kendir Tarımı	32
k- Aydın Sancağında Görülen İhtikâr (Karaborsacılık)	33
I- Tasavvuf ve Tarikatlar	33
m- Zecriyye (Alkollü İçkiler Vergisi)	35

n- Enfiye Üretimi ve Satımı	36
o- Cizye Vergisi	36
ö- Tire'de Dülgerlik ve Rençperlik Meslekleri	37
p- Zeytinyağı Memurluğu	38
C- Vakfiye kayıtları	38
D- Askeri Konularla İlgili Kayıtlar	39
a- Firarî Askerler	39
b- Kalyoncu Askerlerin İâşeleri	40
c- İzin ve Tezkere Belgeleri	40
III. SİCİLLERDE GEÇEN KÖY, MAHALLE, MEDRESE VE TÜRBE İSİMLERİ	41
A- Sicillerde Geçen Köy İsimleri	42
B- Sicillerde Geçen Mahalle İsimleri	43
C- Sicillerde Geçen Medrese İsimleri	43
D- Sicillerde Geçen Türbe İsimleri (Alihan Türbesi)	44
IV. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	46

İKİNCİ BÖLÜM

TİRE ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN [(1-2 NOLU DEMİRBAŞ DEFTERİ (1-50 VARAK ARASI)] TRANSKRİPSİYONLU METNİ

I. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	53
II. TRANSKRİPSİYONLU METİN	54
III. BİBLİYOGRAFYA	268

KISALTMALAR

age.	:Adı geçen eser
Bkz.	:Bakınız
c.	:Cilt
ev.	:eviren
DEÜ.	:Dokuz Eylöl Üniöersitesi
H.	:Hicrî
Haz.	:Hazırlayan
Krş.	:karşılaştırmız
M.	:Milâdî
MEB.	:Milli Eğitim Bakanlığı
No.	:Numara
s.	:Sayfa
Tşs.	:Tire Şer‘iyye Sicillerinin Transkripsiyonlu Metni
TDV.	:Türkiye Diyanet Vakfı
vb.	:ve benzeri
vd.	:ve diğerleri
Yay.	:Yayınları

ŞEKİL ve TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Küçükten Büyüğe Doğru Osmanlı İdarî Sisteminde Yer Alan Makamlar	s.22
Tablo 2: Sicil Kayıtlarında Geçen Köy İsimleri	s.43
Tablo 3: Sicil Kayıtlarında Geçen Mahalle İsimleri	s.43
Tablo 4: Sicil Kayıtlarında Geçen Medrese İsimleri	s.44
Tablo 5: Transkripsiyon Alfabeti	s.53

GİRİŞ

I. KONUNUN MAHİYETİ VE ÖNEMİ

Başlığında da anlaşılacağı üzere çalışma konumuz, Tire Şer'iyeye Sicilleri'nin h.1248–1252/ m.1833–1837 yıllarını kapsayan [1-2 Nolu Demirbaş Defterine kayıtlı, 1-50 varak arası] kısmının transkripsiyonu ve değerlendirmesidir. Biz bu çalışmayı gerçekleştirirken öncelikle bu sicillerin kopyalarının bulunduğu İzmir Büyükşehir Belediyesi Ahmet Piriştina Kent Müzesi ve Arşivine müracaat ettik. Buradan cd ortamına aktarılmış kopyalarını temin ettikten sonra aslına uygun şekilde baskısını alıp bunlar üzerinde çalışmaya başladık.

Zira Şer'iyeye Sicilleri'nin asıllarına ulaşmak için yaptığımız araştırmada; sicillerin 2005 yılına kadar her il ve ilçenin kendi müzesinde saklandığını ancak Kültür Bakanlığı'nın emriyle İstanbul hariç Şer'iyeye Sicilleri'nin tamamının Ankara Milli Kütüphane'nin bünyesinde toplandığını öğrendik. Bunun üzerine Ankara Milli Kütüphane'ye müracaat ederek Tire Şer'iyeye Sicilleri'nin (ilk 50 varaklık bölümünü) aslını talep ettik Fakat Ankara Milli Kütüphane yetkilileri, Şer'iyeye Sicilleri'nin 31.03.2006 tarihinde İstanbul'da bulunan Başbakanlık Osmanlı Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne teslim edildiğini, sadece mikrofilm üzerinden hizmet verdiklerini belirttiler. Arkasından Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne başvuruda bulunduk. Ancak onlar da Şer'iyeye Sicilleri'nin hâlen tasnif aşamasında olduğunu henüz hizmete açılmadığını ifade ettiler. Bu yüzden transkripsiyonunu yaptığımız Tire Şer'iyeye Sicilleri'nin aslını görme imkânımız olamadı.

Bu arada İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin bünyesinde hizmet veren Ahmet Piriştina Kent Müzesi ve Arşivinde, Ankara Milli Kütüphane tarafından çekilen mikrofilmlerin İzmir Bölgesi'ne ait olan (Tire, Ödemiş, Bergama, Selçuk vd.) Şer'iyeye Sicilleri'nin bilgisayar ortamında muhafaza edildiğini öğrendik ve bizi ilgilendiren bölümleri buradan temin ederek ve bunlar üzerinde çalışmalarımıza başladık.

Anlaşılacağı üzere incelediğimiz Şer'iyeye Sicilleri Tire'nin yüz yetmiş beş yıl öncesi dönemine denk gelmektedir. Dijital kopyadan anlaşıldığına göre sicillerin çok fazla yıpranmadığı görülmektedir. Bununla birlikte çok nâdir olarak bazı varaklarda

okunmayan rakam ve yazılar bulunmaktadır. Yazı türü “rik‘a”dır.¹ Belgenin özelliği veya kâtibin tercihinine göre, Sicil kayıtlarının bazen yan yana, bazen aşağı yukarı ve bazen de dairesel şekilde yazıldığı dikkat çekmektedir.

Genel olarak belirtmek gerekirse incelediğimiz Tire Şer‘iyye Sicil Defteri’nin elli varaklık bölümünde; Tire’de vefat eden kişilerin tereke kayıtları, Aydın Sancak merkezinden gelen emir ve buyrultular, Osmanlı devleti’nin genel merkezinden gelen (Kostantiniyye, Der-Saadet, İstanbul) ferman sûretleri, askeriyeden gelen tezkereler, kadı’ların verdikleri hükümler, vergi ve vakfiye kayıtları gibi belgeler yer almaktadır. Bu belgeler arasındaki bir üst merciden gelen ferman veya emirler, mûtad olarak dua ve elkâb cümleleriyle başlamaktadır. Bu dua ve elkâb cümlelerinin hangi makamlarda ne şekilde kullanıldığını değerlendirme bölümünde açıklamaya çalıştık.

Transkripsiyonlu metinden anlaşılacağı üzere üzerinde çalıştığımız Tire Şer‘iyye Sicillerinin elli varaklık kısmının büyük bir bölümü, tereke kayıtlarından oluşmaktadır. Zira bu tereke kayıtları pek çok konuda değişik ve zengin bilgiler ihtiva etmektedir. Dolayısıyla bunlardan Tire’nin toplum tarihi açısından faydalanmak mümkündür. Mesela ölen kişinin hangi mahallede yaşadığı, ne kadar mal bıraktığı ve dini kimliği gibi bilgiler bunlardan bazılarıdır. Öte yandan yine söz konusu tereke kayıtları, Osmanlı Devleti’nin miras hukuku ve uygulamaları hakkında da bize ipuçları vermektedir. Çünkü mirasın hangi oranda kimlere nasıl taksim edildiğini bu kayıtlarda açıkça görebilmekteyiz. Ayrıca Tire ve çevresinde kullanılan yöresel gündelik eşyalar ayrıntılı biçimde bu belgelerde zikredilmektedir. Bu manada o dönemde kullanılıp da günümüzde kullanılmayan birçok ev eşyasının isimlerini öğrenebiliyoruz. Kabul edileceği üzere bu bilgiler sosyo-kültürel tarihimiz açısından oldukça önemli olsa gerektir. Ayrıca tereke kayıtlarına baktığımızda taşınmaz malların genellikle erkeğin üzerine kayıtlı olduğu, buna karşılık kadına ait mal

¹ **Rik‘a** “خط رقعة” yazısı, yeniçağlarda teşekkül eden yazı tiplerinden biri olup, Dulkadirler Ülkesinde XV. Yüzyılın ikinci yarısında geniş bir şekilde uygulama sahası bulmuştur. Bu yazının kim tarafından icat edildiği bilinmemektedir. Osmanlılar bu yazı tipini çok geliştirmişler, fakat Araplar buna barbar yazısı diyerek küçümsemişlerdir. Bununla birlikte Osmanlı İmparatorluğu devrinde Irak ve Suriye’de de kullanılmıştır. Esasen Rik‘a en basit yazı tipidir. Sin (س) grubundaki harflerin dişleri kalkar, ikili ve üçlü diyakritik noktalar düz bir çizgi veya çatal şeklinde bu yazı tipinde birleşir. Rik‘a, işlek bir yazı olduğu cihetle harfler birçok şekilde birleşme imkânlarına elverişlidir. Bu türlü gelişmeleri Divanî yazısından almışa benzemektedir. Osmanlı memleketlerinde herkes, küçük daire ve makamlar yazılarını Rik‘a yazısı ile yazmışlardır. Kitabelerde, mühür ve madalyalarda çok seyrek kullanılmıştır. Bkz.: Tayyib Gökbilgin, Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlimi, İstanbul 1979, s. 46.

varlığının sadece çeyiz, ziynet (altın takı v.b.) gibi kişisel kullanım eşyalarından ibaret olduğu görülmektedir.²

Bu tereke kayıtlarına göre, Müslüman bir kişi öldüğünde “vefat etti”³; Gayr-i Müslim öldüğünde ise “helâk oldu”⁴ ibarelerinin kullanılması dikkat çekicidir.

Yine bu tereke kayıtlarından, kişi vefat ettiğinde tüm masraflar çıkarıldıktan sonra geriye kalan malın miras olarak taksim edildiği anlaşılmaktadır. Miras kayıtlarında ölen kişinin cenaze ve diğer masrafları ayrıntılı olarak yazılmıştır. Bu masrafları ölenin defin giderleri ve devletin aldığı harçlar olarak iki şekilde zikredilmiştir. Bunlardan “Resm-i kismet-i âdî, harc-ı hademe-i mahkeme, mahzariye, makûmiye, kaydiye”(çeşitli mahkeme masrafları)devletin aldığı harçları göstermektedir. Ayrıca “Bera-yı vasiyet (vasiyet için), teşhiz tekfin (cenaze giderleri), deyn-i müsbet, (borçları) ıskat-salât⁵ (Müslüman kişiler için, ölenin hayatta kılamadığı namazlar sayısınca verilen para) gibi ifadeler ise vârisin şahsî masraflarını kapsamaktadır. Bu masrafların tamamına da “yekûnü’l-ihracât” (çıkarılanlar) denilmektedir. Bütün bunlardan sonra geriye kalan miktar (sahhü’l-bâkî) miras olarak kassâm (miras memuru) tarafından mirasçılar arasında paylaştırılmaktadır.⁶ Eğer ölen kişinin hiçbir vârisi (mirasçı) yoksa miras, Tire voyvodası (tahsil memuru) tarafından görevlendirilen kassâm vasıtasıyla müzayedeye çıkarılmakta ve satıştan elde edilen gelir (vâridât) devlet hazinesine (Beytü’l-mal) aktarılmaktadır.⁷

² Tire Şer’iyye Sicillerinin Transkripsiyonlu Metni, (Bu başlık bundan sonra Tşs. şeklinde verilecektir.) 47/B.

³ Tşs. 4/A.

⁴ Tşs. 41/B.

⁵ **İskât-ı Salât**, tereke sicil kayıtlarında ölen kişinin arkasından, miras taksim edilirken hayattayken kılamadığı namazlar için [oruç ibadeti ile kıyaslanarak (fidye karşılığı olarak)] ayrılan paradır. Kur’an-ı Kerim’de Bakara Suresi ayet 184’te “İçinizde hasta olan veya seferde bulunanlar ise diğer günlerde (oruçlarını) kaza etsinler. Oruca güç yetiremeyenler ise bir yoksulu doyursun fidye versin.” Buyrulmaktadır. Hâlen Tire ve Ödemiş civarının bazı yörelerinde ıskât-ı salât uygulanmaktadır. Bilindiği gibi kazaya kalmış beş vakit farz namazlarıyla vitir namazlarının afv edilmesi ricasıyla yapılan bir tasadduk muamelesine “ıskât-ı salât” denilmektedir. Şöyle ki: Bir mükellef bu namazları velev ima ile olsun eda ve kazaya kâdir iken eda ve kaza etmeksizin vefat etse bunların ıskât-ı için, yani bunların uhrevî mesûliyetinden kurtulabilmesi ümidiyle nâmına tasadduk yapılabilmesi için malının sülüsünden vasiyette bulunmuş olması lazımdır. Bu takdirde terekisinin üçte birinden fidye-i salât verilerek kendisinin afv-ı İlahiye nâiliyeti Cenab-ı Hak’tan niyaz edilir. Bkz.: Ömer Nasuhi Bilmen, Büyük İslam İlmihali, İstanbul 1992, s. 236. ; Ayrıca bu hususu krş.: Tşs. 10/C.

⁶ Tşs. 45/C.

⁷ Tşs. 10/E.

h.1248–1252 yıllarına ait bu tereke kayıtlarında Tire halkının çoğunluğunu Müslümanlar oluşturmakla birlikte o zamanda var olup bugün var olmayan “Zümyân veya Zımmiyân” mahallesinde zimmîlerin (gayr-i Müslimlerin) yaşadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca Tire’de bugün de aynı ismi koruyan “Kızılcaavlu”⁸ köyünde epeyce Hıristiyan halkın yaşadığı anlaşılmaktadır.

Şer’iyye Sicillerinde o dönemde Tire Kazası Aydın Sancağına bağlı olduğu için buradan kazaya gönderilen ferman sûretleri ve buyrultular yer almaktadır. Bu ferman sûreti ve buyrultularda emrin içeriğine göre Tire Kazasının yanında ilgili bazı kaza, belde ve köylerin isimlerine de yer verildiği olmuştur. Örneğin Ödemiş, Ayasluğ (Efes, Selçuk), Sart, Balyanbolu (Beydağ), Birgi, Bayındır, İnegöl (Sarıgöl), kazaları bunlardan bazılarıdır. Günümüzde Ödemiş ilçesinin bir beldesi olan Birgi’nin⁹ bu kayıtlara göre o tarihlerde kaza olduğu dikkat çekmektedir.

Ferman sûretlerinde Osmanlı Başkenti olarak “Kostantiniyye”¹⁰ veya “Kostantiniyye-i Mahrûsa” terimleri yazılmış bu fermanlar sancak vasıtasıyla kazalara iletilmiştir. Bunlar arasında umumu ilgilendiren ferman sûretleri bulunduğu gibi, kişiye özel durumlarla ilgili sûretler de sicillerde karşımıza çıkmaktadır.¹¹ Bu emirlerin içeriği ayrıntılı olarak başlıklar halinde birinci bölümde ele alınacaktır.

⁸ Tşs. 37/H ve 40/B. Zümyan ve zimmiyan şeklinde iki kayıt bulunmaktadır. Ancak Tşs. 29/A’da “zümyân” 37/H ‘de “zımmiyân” şeklinde yazıldığı görülmektedir.

⁹ **Birgi** (Pyrgion), günümüzde “Küçük menderes” havzasında Ödemiş ilçesinin bir bucak merkezidir. Ödemiş’e 8 kilometre uzaklıkta, Bozdağ’a giden yol üzerinde bulunan (Birgi=Bikri=Bergi) Beylikler döneminde Aydınogullarının merkezi olan Birgi Osmanlı İmparatorluğunun ilk asırlarında büyük bir ilim merkezi haline gelmiş; fakat yanı başındaki Ödemiş’in son 200 yıl içinde iktisadî bakımdan gelişmesi dolayısıyla git-gide yerini ona terk etmiş ve 1867 teşkilatına kadar ayrı bir kaza halinde iken, bu tarihten sonra nahiye merkezi olmuştur. Tarihi eserleriyle tanınan Birgi tabii manzarası bakımından da güzel bir beldedir. Bkz. : Himmet Akın, Aydınogulları Tarihi Hakkında Bir Araştırma, İstanbul 1946, s. 96, dipnot. 471. Ayrıca örnek metin için bkz. Tşs. 3/C. “Şerayi’-şî’âr Tire ve Bayındır ve **Birgi** ve Ödemiş kazâlarının kâzileri Fazîletlü Efendiler...”

¹⁰ **Kostantiniyye**: Fetihden önce Araplar İstanbul’a Konstantinopolis demekteydiler. Kostantiniyye Konstantinopolis kelimesinden türemiştir. İstanbul’a İstanbul, İslambol, Dârü’l-hilâfe, Dârü’s-saltana, Der-i-’aliyye, Der-saadet, Âsitane, Dârü’l-mülk, Beldetü’t-tayyibe, Payitaht-ı saltanat, Südde-i saltanat, Dergâh-ı Selâtin, Kostantiniyye ve Slavcası olan Çarıgrat da denilirdi. Kostantiniyye kelimesi fetihten iki üç sene sonraya kadar bir ya ile (Kostantiniye) ve Dördüncü Sultan Mehmet ile Üçüncü Sultan Süleyman zamanlarında iki ya ile (Kostantiniyye) şeklinde olarak paralarda kullanılmıştır. Bu kelime meskûkâtta Arapça bir cümle halinde kullanılırdı. *Duribe fi Kostantiniyye*. Kostantiniyye imlâsı bazıları tarafından posta müraselâtında da isti’mal olunmuştur. 10 Temmuz İnkılâbı’ndan sonra Osmanlı Pay-i tahtının imlâsı Dârü’l-hilafe müstesna olmak üzere İstanbul şeklinde yazılır, diğerleri isti’mal olunmazdı. Darü’l-hilafe bilhassa matbaalar tarafından kitapların üzerine yazılırdı. Bkz.: Mehmet Zeki Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul 2004, c. 2, s. 297.

¹¹ Bu ferman sûretinden anlaşıldığına göre; Erzurumlu Tatar Hayrullah adlı kişi Tire’de vefat etmiştir. Vefatından sonra terekesini bırakacak bir varis tespit edilememiştir. Bunun üzerine mirasın tamamı Beytü’l-mal’a devredilmiştir. Fakat daha sonra Zeliha adlı kişi kendisinin Erzurumlu Tatar

Öte yandan yine Şer‘iyye Sicil kayıtlarında Tire’de yoğun bir şekilde kendir tarımı ve hayvancılık yapıldığı, buna bağlı olarak bez dokuma tezgâhları ve ip atölyelerinin bulunduğu görülmektedir. Bu kayıtlara göre hem Tersâne-i Âmire’nin¹² urgan (halat) ihtiyacını, hem de askerin aba ihtiyacını karşılamak için özel olarak Tire’den elli kantar ham kendir ve dokuz yüz kaba yün talep edilmektedir. Bu sicil belgesi, o tarihte Tire’nin kendir üretimi açısından zengin olduğunu ispatlar niteliktedir.¹³

Öte yandan incelediğimiz sicil kayıtlarında geçen Dâru’l-kurra¹⁴, Hasan Çavuş¹⁵, İbn-i Melek¹⁶, İsmail Efendi¹⁷ medrese ve müderris isimleri de Tire’nin ilim ve kültür açısından önemli bir merkez olduğunu da göstermektedir. Kısmen okumaya ve değerlendirmeye çalıştığımız Tire Şer‘iyye Sicillerinin ilgili kısmındaki kayıtlardaki bu bilgiler ve açıklamalar gerçekten hem Tire, hem de Osmanlı Devletinin ve toplumunun o dönemin aydınlatılması bakımından oldukça zengin bilgiler içermektedir. Dolayısıyla çalışmamızın tarihçiler açısından oldukça faydalı olacağını umuyoruz.

Hayrullah’ın kız kardeşi olduğunu mahkeme kararıyla ispatlamıştır. Bu ispattan sonra Beytû’l-mal’a devredilen terekenin tamamının Zeliha’ya verilmesi için ferman yayınlanmıştır. Bkz.: Tşs. 4/A, 46/A.

¹² **Tersâne-i Âmire**, Osmanlı Devleti’nin tüm denizcilik işlerinin yönetildiği yerdir. Ayrı bir hazinesi, muhasebesi ve teşkilatı vardır. Tersâne-i Hümâyun’u teknik ve malî olarak yönetmek ve Donanmâ-yı Hümâyun’u zinde tutmak Kaptanpaşa’nın görevidir. Nitekim hem makamı hemde evi Tersane içindedir. Tersanenin para işlerini “Tersane-i Âmire” Hazinesi düzenlerdi. Bu bağlamda Tersâne-i Âmire emini, yapımı tamamlanan geminin her türlü donanımı ve cephanesiyle birlikte sefere çıkacak biçimde gemi kaptanına teslim eder, liman defterlerine kayıt ettirerek tespitlerini yapar ve bu defterin bir sûretini Kaptanpaşa’ya, aslını da Defterdar’a verirlerdi. İlk Tersane Yıldırım Bayezid tarafından Gelibolu’da yaptırıldı. Fatih İstanbul’u aldıktan sonra Haliç kıyısında Aynalıkavak’ta birkaç gözlü küçük bir tersane yaptırdı. Sultan II. Bayezid ve Yavuz Sultan Selim devrinde Tersane Galata’dan Kâğıthane’ye kadar genişletilmişti. Ancak asıl büyük tersaneyi kızak sayısını 200’e çıkartan Kanunî Sultan Süleyman yaptırdı. Böylece “Tersâne-i Âmire” Haliç’te Aynalıkavak’ta Fatih Sultan Mehmet’in yaptırdığı ve daha sonra Gelibolu, Sinop, İzmit, Siveys, Basra, Samsun ve Kefken deniz tersaneleri ile Birecik ve Rusçuk gibi nehir tersanelerinin tümünün teknik ve idârî olarak bağlı olduğu kurumun adı oldu. Daha fazla bilgi için bkz.: Erol Özbilgen, *Bütün Yönleriyle Osmanlı, Âdâb-ı Osmâniye*, İstanbul 2003, s. 286, 287. ; Bu konuyu krş.: Tşs. 43/A , 10/D.

¹³ Tşs. 43/A, 46/D.

¹⁴ Tşs. 8/D.

¹⁵ Tşs. 22/C.

¹⁶ Tşs. 34/A.

¹⁷ Tşs. 26/B. Hatta bu sicil kayıtlarında bu medreselerde vefat eden müderris, derviş veya herhangi bir zatın terekelerinden bahsedildiği de görülmektedir.

II. ÇALIŞMADA TAKİP EDİLEN YÖNTEM

Okuyup değerlendirmeye çalıştığımız Tire Şer'iyeye Sicilleri'nde aynı sayfada birden fazla konuya temas edilmesi sebebiyle çalışmamızı bölümlere ayırmak zorunda kaldık. Başka bir ifadeyle bir Şer'iyeye Sicil sayfasında birden fazla konu ve sicil çeşidi bulunabilmektedir. Örneğin bir Şer'iyeye Sicilinin başlangıcında tereke kaydı varken devamında bir buyrultu, bir ferman sûreti veya bir vakıf kaydı karşımıza çıkabilmektedir. Muhtemelen bunun sebebi Şer'iyeye Sicil kayıtlarında günümüzde devlet dairelerinde kullanılan “*desimal dosya sistemi*” gibi bir uygulama yapılmamış olmasıdır. Dolayısıyla Şer'iyeye Sicilleri tek bir deftere kaydedildiği için konular iç içe geçmiş vaziyettedir. Bu durumu nazar-ı dikkate alarak yaptığımız transkripsiyonlu metin çalışmamızda “iki yüz bir adet” konu başlığı tespit ettik. Bu konu başlıklarından yirmi dokuzu, Aydın sancağından gelen buyrultu kayıtları, Onatlısı ordudan gelen tezkere¹⁸ kayıtları, yirmi ikisi ferman sûreti, bir kadı hücceti¹⁹ ile beş vakfiyeden²⁰ meydana gelmektedir. Bunların dışındakiler ise genellikle tereke (kassâm)²¹ taksimat kayıtlarından oluşmaktadır. Biz bu konularda herhangi bir

¹⁸ **Tezkireler için (Tezkere) bkz.:** Tşş. 3/A, 21/B, 24/D, 25/A, B, 30/C, 31/C, D, E, F, 32/D, 37/C, D, E, F, 43/B.

¹⁹ **Hüccet örneği için bkz.:**Tşş. 48/A.

²⁰ **Vakfiye**, vakfa dair ve “vâkıf”ın takrir ile hâkimin (kadının) tescilini havi tanzim olunan “hüccet” hakkında kullanılan bir tabirdir. Vakfiyeler eski zamanların noter defteri mahiyetinde olan kadılık yani Şer'i mahkeme siciline geçmekle kat'ileşirdi. Kurulan müessesenin nasıl idare edileceği, ne türlü masraflar yapılacağı, müessesede kaç adamın ne sûretle çalışacağı, bunlara ne kadar aylık verileceği, bu aylıkların nerelerden alınacak gelirlerle temin olunacağı ve nihayet bu müesseseden kimlerin ne şekilde istifade edeceği bir takım kayıtlar ve şartlar ileri sürülerek uzun uzadıya vakfiyelerde yazılırdı. Suiistimale, çalınmaya meydan verilmemek için de vakfı idare edeceklerin yiyecekleri, giyecekleri ve oturacakları şeyler ve yerler temin olunurdu. Bkz.: Mehmet Zeki Pakalın, age. c. 3 s. 576. ; Ayrıca Şer'iyeye sicillerindeki vakfiye örnekleri için bkz.: Tşş. 13/C, D 39/A, 47/A, 50/Tamamı.

²¹ **Kassam**, vefat etmiş olan bir kimsenin terekesini varisler arasında taksim eden şer'î memura denilirdi. Osmanlı devletinin şer'iyeye teşkilâtında miras taksimi, biri kazasker kassamları ve diğeri de bir mahallin kadılığında yani şer'î mahkemelerde bulunan kasamlar olmak üzere iki sınıf kassam vardır. Kazaskerlere mensup askerî sınıfın terekesini varisleri arasında taksim eden kazasker kassamları ya her kazada veya birkaç kazada ayrı ayrı bulunurlar, Rumeli'dekiler Rumeli kazaskerleri ve Anadolu'dakiler Anadolu kazaskerleri taraflarından tayin edilirdi. Bunlar tahsil ettikleri kısmet-i askeriyeyi o mahallin kadılığındaki sandıkta saklayarak kazaskerlerin mühürlü mektupları ve fermanlarla gelmiş olan askerî kassam müfettişi veyahut süvari kassamları geldiği zaman kadı veya nâibler taraflarından onlara teslim edilirdi. Bu askerî kassamların kassamlık muamelâtını teftiş ve askerî kassamların kazaskerler namına aldıkları resimleri tahsil etmek üzere müfettişleri de vardı. Bundan başka yine bu askerî yani kazasker kassamlarının muamelâtını gözden geçirip bakayaya kalan resimleri tahsil etmek için zaman zaman Anadolu ve Rumeli'ye üç koldan süvari kassamları yolların ve ellerine fermanlar verilirdi. Her kadılıkta müstakil bir kassam defteri vardı. Vefat eden şahsın tereke denilen bıraktığı emval ve eşya kasamın huzuriyle kalem kalem bu deftere yazıldıktan sonra ehl-i hibre (bilirkişi) marifetiyle her birinin kıymeti takdir olunup altlarına

karişikliğe meydan vermemek için; 1/A,B,C, 2/A,B,C gibi harf ve rakamlarla Şer'iyeye Sicil kayıtlarını birbirinden ayırmaya çalıştık.

“Şer'iyeye” kelimesini tek “y” (Şer'iyeye) ile yazanlar olduğu gibi²² iki “yy” ile yazanlar²³ da bulunmaktadır. Ancak biz “Şer'iyeye” şeklinde yazmayı tercih ettik.

Çalışmamızı hazırlarken takip ettiğimiz usul ve yöntemi şöyle özetleyebiliriz. Öncelikle üzerinde çalıştığımız ve rik'a klemi ile yazılmış bu Sicilleri günümüz alfabesiyle yazarken esnek bir transkripsiyon alfabesi kullandık. Bunu yaparken kelimelerde seçici bir usulle hareket ettik. Bu manada bugün dilimize geçmiş yaygın kullanılan ve Türkçe kökenli olan kelimeleri transkribe etmedik. Örneğin Hüdâce kıızı yerine Hatice kıızı, şandîk yerine sandık, tokuz yerine dokuz yazmayı tercih ettik. Ancak bugün kullanılmayan veya metinde geçen Osmanlıca ve Arapça terkiplerde ise transkripsiyon kurallarını tam olarak uygulamaya çalıştık.

Ayrıca okuduğumuz Şer'iyeye Sicillerinde geçen isim, şehir ve ıstılâhî tabirlerden bulabildiklerimizi transkripsiyonlu metinde içine koyduğumuz dipnotlarla açıklama getirmeye çalıştık.

III. ŞER'İYYE SİCİLLERİ VE ÖNEMİNE GENEL BİR BAKIŞ

Bilindiği gibi Şer'iyeye Sicilleri; Osmanlı Devlet teşkilatı ve işleyişi içinde önemli bir yeri olan kadılık makamı ve kadıların devlet merkeziyle yaptıkları resmi yazışmaları, halkın şikâyet ve dileklerini, mahalli idarelere ait hukuki düzenlemeleri, merkezden gelen ferman ve hükümleri, aynı zamanda ait olduğu mahallin sosyal ve iktisadi hayatını yansıtan resmi devlet belgeleridir.²⁴ Bizce bu belgelerin en önemli

yazıldıktan sonra zevcin veya zevcenin ve diğer varislerin hisselerine isabet eden miktar tespit olunup kasamın alacağı para müteveffanın teçhiz, tekfin ve iskat masrafları tereke yekûnundan tenzil edildikten sonra geri kalan miktar ne tutarsa şer'î kanuna göre varislere verilir. Bkz.: İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı, Ankara, 1988, s. 121, 122, 123, 124.

²² Ahmet Akgündüz, Şer'iyeye Sicilleri Mahiyeti Toplu Katalogu ve Seçme Hükümler, c. I, İstanbul 1988.

²³ Ferit Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, Ankara 1996, s. 991.

²⁴ **Şer'î Mahkeme Sicilleri:** Mahalli Şer'î mahkemelerde kronoloji sırasıyla tutulmuş olan sicillerdir. Bunlar şu şekilde meydana gelirdi: **1-** Mahkemede kadı tarafından verilen bütün kararlar kaydolunurdu. **2-** Herhangi hadiseyi, bir şahadeti, bir ikrarı, bir hibeyi, resmîyete rabt olunması istenen bir hususu müracaat üzerine kadı sicile yazardı. **3-** Devlet merkezine gelen bütün fermanlar, emirler ve tebliğler kadı tarafından tetkik olunup doğru oldukları yani sahte bir vesikaya istinat etmedikleri tasdik edilir ve hülâsaları sicile yazılırdı. Bütün bunlardan kadı sicilleri diye de anılan şer'î mahkeme sicillerinin pek mühim kayıtları ihtiva ettiği anlaşılır. Cumhuriyet idaresinden sonra milli sınırlar içinde kalan kadı sicilleri “Millî Eğitim Bakanlığına” devrolunmuş, bunların bir kısmı Ankara Etnografya Müzesinde, bir kısmı Topkapı Sarayı Müzesinde toplanmış ve bazıları da

ve vazgeçilmez özelliği, burada yer alan bilgilerin yorumsuz orijinal nitelikte olması ve doğrudan birinci el kaynak özelliği taşımasıdır.

Şer‘iyye Sicillerini incelerken üç temel kavramdan bahsetmek mümkündür. Bunlardan birincisi, **mahzar** kavramıdır. Mahzar sözlükte huzur ve hazır olmak manasına gelmektedir. Terim olarak iki manası mevcuttur. Birincisi; hukuki davalar ile ilgili kayıtlar; tarafların iddialarını ve delillerini ihtiva eden, ancak hâkimin kararına esas teşkil etmeyen yazılı beyanlardır. Kadı bunları taraflarla ilgili bilgiyi hatırlamak ve müzakere etmek üzere yazılı hale getirir; fakat vereceği karara bu yazılı kayıtları ihtiva eden dava dosyasındaki bilgileri kullanmaz. İkincisi ise herhangi bir mesele hakkında düzenlenen yazılı belgenin muhtevasının doğruluğunu i‘lam için, mahkemede hazır bulunan ve meseleye vâkıf olan başta Subaşı, Çavuş ve Muhzır gibi şahısların yazılı olarak takrir ettikleri şahitlik beyanlarını ve imzalarını belgesi altına koymaları da “mahzar” olarak ifade edilmektedir. Ayrıca herhangi bir kişi tarafından bir üst makama arz edilmek üzere yazılan dilekçelere de mahzar veya arz-ı hâl denmektedir.²⁵

Şer‘iyye Sicilleri ile ilgili ikinci kavram ise **sicil** tabiridir. Bu tabir; sözlükte okumak, kaydetmek ve karar vermek anlamına geldiği gibi, resmî vesikaların kaydedildiği kütük ve memurların durumu için tutulan dosya anlamına da gelmektedir.²⁶

Sicil terim olarak; insanlarla ilgili bütün hukuki olayları, kadıların verdikleri karar sûretlerini, hüccetlerini ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kayıtları ihtiva eden defterlere denilmektedir ki Şer‘iyye Sicilleri (sicillât-ı şer‘iyye) kadı defterleri, mahkeme defterleri, zabt-ı vakâyi sicilleri veya sicillât defteri bu anlamıyla alakalıdır. Osmanlı devletinin adlî teşkilatındaki uygulamaya göre, Şer‘î mahkemeler tarafından verilen her çeşit i‘lâm, hüccet ve şer‘î evrak istisnasız asıllarına uygun olarak bu defterlere kaydedilmiştir. Çünkü kadı mahkemede mutlaka kayıtların yazılacağı bir sicil defteri bulundurmak ve vereceği i‘lâm ve hüccetleri tahriften korunacak şekilde muntazam olarak söz konusu deftere yazmak zorundadır.

mahallinde muhafaza olunmuştur. Şer‘î Mahkeme Sicilleri tarih tetkikleri için en orijinal ve zengin membalardan biridir. Bkz.: Midhat Sertoğlu, Osmanlı Tarih Lûgati, İstanbul 1986, s. 324.

²⁵ Ahmet Akgündüz age. c. I, s. 17.; Halil İnalçık, Osmanlı’da Devlet, Hukuk, Adalet, İstanbul 2000, s. 55. ; Midhat Sertoğlu, Osmanlı Tarih Lûgati, İstanbul 1986, s. 207. Örnek mahzar için bkz. : Tşs. 17/A’da “çûk dâriye mahzariye” terkibi mahkeme sicil kaydı olarak alınan harç anlamındadır.

²⁶ Ferit Devellioğlu, age. s. 951.

Şer'iyeye Sicilleriyle ilgili üçüncü kavram “**sakk-ı şer'î**”dir. Sakk kavramı Türkçe “çek” kelimesinin Arapçalaştırılmış şekli olup sözlükte berat, hüccet, temessük, tapu tezkeresi gibi yazılı belge için kullanılmıştır. Terim olarak ise sicil defterlerine yazılan vakfiye, nafaka, miras davaları, resm-i kısmet, îlâm, husumete müteallik dâvalar, nikah vesaire şer'î mahkemelere mahsus bir usul ve kaide altında kaleme alınmış ve bu tahrir tarzına da *sakk-ı şer'î* denmiştir.²⁷

Daha önce belirttiğimiz gibi, “Şer'iyeye Sicilleri” Osmanlı Devleti'nin sosyal, siyasi, idarî, hukuki, ekonomik, kültürel yönünü yansıtan belgeleri muhtevî olması itibariyle başvurulacak en önemli birinci el kaynaklar hüviyetindedir. Dolayısıyla bu kayıtlar özellikle, Osmanlı Devleti'nin idarî hayatı ve sistemi hakkında da bize önemli bilgiler vermektedir.

Şer'iyeye Sicillerinde aynı zamanda hukukun bütün dallarıyla ilgili şer'î hükümlere uygun şekilde verilmiş mahkeme kararlarını görebiliyoruz.²⁸ Bu manada Şer'iyeye Sicilleri Osmanlı ve İslam hukuk tarihi için büyük önem arz etmektedir. Nitekim bu hukuki kararlarda şahısları ilgilendirenler olduğu gibi vakıflar gibi tüzel kuruluşlarla ilgili verilen hüküm ve kararların da bu belgelere yansıdığı dikkat çekmektedir. Ayrıca üzerinde çalıştığımız Tire Şer'iyeye Sicil defterinde yukarıda değindiğimiz gibi, miras hukuku ile ilgili ayrıntılı taksimat bilgileri de bulunmaktadır. Bu çerçevede terekelerin nasıl bölüştüğü, en küçük ev eşyasının bile kime miras bırakıldığı sicil kayıtlarında tüm ayrıntılar gözetilerek kayda geçirilmiştir. Dolayısıyla bu kayıtlardan o dönemdeki Tire ve dolayısıyla Osmanlı toplumuna ait birçok bilgiye ulaşabilmekteyiz.

IV. ŞER'İYYE SİCİLLERİNDE BULUNAN BELGE ÇEŞİTLERİ

A. Kadı Tarafından Yazılmış Belgeler

1- Hüccetler

Hüccet sözlükte, senet, vesika, delil, eskiden şeriat mahkemesinden verilen bir hak veya bir sahiplik gösteren resmî vesika (belge) anlamına geldiği gibi; seçkin

²⁷ Ahmet Akgündüz, age. c. I, s. 18.; Ayrıca bkz.: İsmail hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı devletinin İlmiye Teşkilatı, s. 116.

²⁸ Ahmet Akgündüz, age. c. I, s. 13.

âlimlere verilen unvan manası da bulunmaktadır. Mesela Hücçetü'l-İslam İmam-ı Gazali gibi.²⁹

Hücçet istilahta ise, Osmanlı diplomasisinde Şerî mahkemeler tarafından verilen fakat i'lâmdan farklı olarak hüküm ihtiva etmeyen sadece kadı huzurunda iki tarafın anlaşmaya vardıklarını gösteren ve kadı'nın tasdikini ihtiva eden bir belgeyi ifade etmektedir. Diğer taraftan hücçetler geçmişte kadılar tarafından düzenlenen, günümüzde noterlerin tasdik ettiği belgeler olarak algılanabilir. Bu devirde hücçetler, kadı huzurunda tespiti yaptıran şahsın eline verildikten sonra Şer'iyeye Sicillerine de işlenirdi. Bu itibarla Osmanlı Devletinin bürokratik ve mahkeme kayıtlarında, "alım-satım, kira, nafaka, vekâlet, kefalet, şehâdet, borç, hibe vs. gibi konularda sayılamayacak kadar hücçet belgeleri bulunmaktadır."³⁰

2. İ'lâmlar

Sözlükte bu kelime bildirme, bildirilme, anlatma anlamına gelir. Çoğulu i'lâmâttır. Bir davanın, mahkemece nasıl bir hüküm ve karara bağlandığını gösteren resmî vesikayı ifade etmek için kullanılmıştır.³¹

Terim olarak ise, şer'î bir hükmü ve altında kararı veren kadının imza ve mührünü taşıyan yazılı belgeye **i'lâm** denmektedir. Her i'lâm belgesi davacının iddiasını ve dayandığı delilleri, davalının cevabını ve def'i söz konusu ise def'inin sebeplerini, son kısmında verilen kararın gerekçelerini ve nasıl karar verildiğine dair kayıtları ihtiva eder. İ'lâm belgelerini diğer şer'iyeye sicil kayıtlarından ayıran en önemli özellik, hâkimin verdiği kararı içermesidir.³²

3. Ma'rûzât

Ma'rûzât, sözlükte küçükler tarafından büyüklere karşı takdim edilen şifahî veya yazılı olarak ifade edilen şeyler hakkında kullanılan bir tabirdir. Osmanlı devlet hiyerarşisi ve işleyişinde, özellikle ma'rûzât Sadrazamlar tarafından Mabeyne yazılan arizalar (kâğıtlar) hakkında alem olmuştu. Ayrıca Mabeyn Başkâtipliğine hitaben yazılan bu arizalar zarflandıktan sonra bir tüle sarılır ve bu şekilde padişaha takdim

²⁹ Ferit Devellioğlu, age. s. 388.

³⁰ Mübahat S. Kütükoğlu, Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik), İstanbul 1994. s. 350.

³¹ Ferit Devellioğlu, age. s. 426.

³² Ahmet Akgündüz, age. c. I, s. 29.

olunurdu.³³ Diğer bir deyişle, alt makamlardan üst makamlara yazılan veya herhangi bir kişinin bir makama hitaben yazdığı her türlü yazıya ma'rûz denilmiştir. İ'lâmlar da bir makama arz edildiğinden dolayı onlara da ma'rûz adı verilebilmektedir.

4. Mürâseleler

Yukarıda zikredilen yazılı belgelere ilaveten, kadılar bazı başka resmî yazışmalar da yapmaktaydılar. Mesela bu bağlamda bir kadı, merkezden gelen bir ferman veya buyrultu üzerine, herhangi bir sanığın yakalanması için mahallin voyvodasına veya kethüdasına resmi bir yazı yazabilirlerdi. Yahut tayin edildikleri kadılık görevini yine resmî bir yazı ile herhangi bir naibe devredebilirlerdi. İşte Şer'iyeye Sicillerinde yer alan ve kâdî'nın kendisine denk veya daha aşağı rütbedeki şahıs yahut makamlara hitaben kaleme aldığı bu tür yazılı belgelere genellikle mürâsele veya çoğulu olan **mürâselât** denilmiştir.³⁴

B. Başka Makamlardan Sâdır Olan ve Sicile Kaydedilen Belgeler

1. Padişahın Gelen Emir ve Fermanlar

Osmanlı Devletinde icra faaliyetlerinin ve makamının en üst mevkesinde olan “padişah” tarafından verilen yazılı emirlere ferman denilmiştir. Fermanın sözlük anlamı; emir, irade, buyruk demektir. Şer'iyeye Sicillerinde Padişahın gelen bu nevi emir ve buyruklar da bulunmaktadır. Bunlara çoğul olarak “evâmir veya ferâmin” denilmiştir. Ferman kelimesi genellikle tek başına kullanılmayıp, padişaha ait olduğunu ifade eden; “*fermân-ı âlişân, fermân-ı hümayun, fermân-ı padişâhî, fermân-ı şerif*, itibarının yüksek olduğunu belirten; *fermân-ı celîü'-kadr*, mutluluk ve müjde belirten; *fermân-ı sa'adet-unvan, fermân-ı beşâret-unvan*” gibi tabirlerle beraber kullanılmıştır.

Öte yandan ferman kelimesinin tarihine baktığımızda (İslamiyet'i kabul etmeleriyle birlikte) önce İlhanlılar tarafından kullanılmaya başlandığını ve daha sonra Osmanlılara geçtiğini görüyoruz. Bu kavramı tamamen benimseyen Osmanlılarda kelimenin manası; herhangi bir iş hakkında padişahın alâmet-i şerife denilen tuğrasını taşıyan emri için kullanılmıştır. Bu manada incelediğimiz Tire Şer'iyeye Sicillerindeki ferman sûretlerinde “Kostantiniyye ve Kostantiniyye

³³ Pakalın, c. II, s. 410.

³⁴ Ahmet Akgündüz, age. c. I, s. 38.

Mahrûsa” ifadeleri yer almaktadır. Şer‘iyye Sicillerinde bu kelimelerin yanında ayrıca yazının ferman olduğunu bildirmek için “fermanım olmağın, fermân-ı âli şanı, fermân-ı âli, tevki‘ refi‘ hümayun” gibi açıklamalar bulunmaktadır. Padişah bunlardan ihtilafı olan bir şer‘î meselede mevcut görüşlerden ya birini tercih ettiğini kadiya bildirmekte veya şer‘î hükümlerin icrâsını te‘yid için yazılı emir gönderdiğini söylemektedir.³⁵

2. Sadrazam, Beylerbeyi ve Kazaskerden Gelen Buyrultular

Osmanlı Devletinde padişahın sonra şer‘î ve kanunî hükümleri icra ve takip ile görevli olan en yetkili makam ve kişi, hiç şüphe yok ki padişahın bir nevi mutlak vekili durumundaki sadrazamlardır. Mesela bu bağlamda sadrazamlar padişahın emrine dayanarak bazı hususları kadılara hatırlatabilirler. İşte Şer‘iyye Sicillerindeki kayıtlardan biri de sadrazamların yazılı emirleri olan buyrultulardır. Ayrıca sadrazam dışında; Sicillerdeki kaptan-ı derya, vezir, beylerbeyi ve kazasker gibi devlet büyüklerinin emirlerine de buyrultu denmiştir.³⁶

C. Tezkereler, Temessükler ve Diğer Kayıtlar

1. Tezkereler

Tezkere, zikr kelimesinden türemiştir. Çoğulu tezâkirdir. Tezkere kelimesinin kelime anlamları şunlardır. Pusula, hükümetten alınan izin kâğıdı, bazı meslek sahibi kimseler için yazılan biyografi ve askerlik görevinin bitirildiğini bildiren belgelere de tezkere denmiştir.³⁷

Şer‘iyye sicillerinde yer alan ve kâdî’ların dışındaki makamlar tarafından kaleme alındığı halde bir diğer belge çeşidi tezkire ve temessüklerdir. Osmanlı diplomatikasında, daha ziyade üst mercilerden alta veya aynı seviyedeki makamlar arası yazılan ve resmî hüviyeti olan ve bir konuyu ihtiva eden belgelere tezkere deniyordu. Aslında aynı şehir ve kasabada bulunan resmî dairelerin birinden diğerine yazılan yazılara da **tezkire**, şehirlerarasındaki yazışmalar için **tahrirat** kelimeleri kullanılmıştır. Tezkereler başta sadrazam olmak üzere yüksek devlet memurlarının

³⁵ Ahmet Akgündüz, age. c. I, s. 39. ; Ayrıca Pakalın, c. I, s. 607.

³⁶ Ahmet Akgündüz, age. c. I, s. 44.

³⁷ Ferit Devellioğlu, age. s. 1106.

özel kalem müdürü konumundaki tezkereciler tarafından kaleme alınırdı.³⁸ Bizim incelediğimiz Tire şer‘iyye sicillerinde, askeri makamlar tarafından verilen izin, terhis veya askerlik yapmaya engel bir hastalıktan dolayı askerliğinin son bulunduğunu bildiren tezkere örnekleri de bulunmaktadır.

2. Temessükler

“Arapça “meseke” kökünden gelen bu kelimenin lügat manası, tutunma, yapışma, sarılmadır. Ancak diplomatik bakımdan Şer‘iyye Sicillerinde yer alan temessük, bir borcun ödenmesinin kabul edilmesi, bir şeyin teslim alındığının gösterilmesi gibi hususlarda karşı tarafa verilen bir nevi senedir. Bu anlamda sicillerde çok çeşitli konularda temessükler verildiği anlaşılmaktadır. Bazı hallerde *temessük* karşılığı *tahvil* kullanılmıştır. XIX. yüzyılın ikinci yarısında *temessük* kelimesinin yerini zamanla *senet* almıştır.”³⁹

³⁸ Ahmet Akgündüz, age. c. I, s. 46.

³⁹ Daha fazla bilgi için bkz. Mübahat S. Kütükoğlu, age. s. 281.

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI İDARÎ SİSTEMİ İÇİNDE TİRE’NİN YERİ VE TİRE ŞER’İYYE SİCİLLERİNİN MUHTEVASI

I. TİRE KAZASI VE OSMANLI İDARÎ SİSTEMİ İÇİNDEKİ YERİ

A. Tire Kazası

Tire, İzmir’e bağlı ve onun güneydoğusunda yaklaşık 80 km uzaklıkta yer alan kuruluş tarihi oldukça eskiye dayanan bir ilçedir. Deniz seviyesinden yüksekliği 96 m dir. Kuzeyinde Küçük Menderes ovası ve Bayındır, doğusunda Ödemiş, batısında Selçuk ve Torbalı ilçeleri, güneyinde ise Aydın dağları ve Aydın ili ile çevrelenmiştir. Şu anda bir beldesi (Gökçen) ve 64 köyü bulunmaktadır. İlçenin yüzölçümü 784 km² dir. 2000 yılı genel nüfus sayımına göre toplam nüfus 78,025’tir.⁴⁰

Çalışmamızın konusunu teşkil eden Şer’iyye sicil kayıtlarına göre, Tire’nin bu (h.1248–1252/m.1833–1837) yıllarda Aydın Sancağı’na bağlı bir kaza olduğu görülmektedir. Bilindiği gibi, Osmanlı Devleti’nin idarî yapılanmasında sancak önemli bir yer tutmaktadır. Nitekim Osmanlıların ilk zamanlarında ümera ya da beylere veya hükümdar evlatlarına “has” olarak verilen bölgelere “sancak” denilmiştir. Osmanlıda sancaklara tasarruf eden kimselere de “Mutasarrıf, Sancak Beyi, Mütesellim, Voyvoda, Ümerâ ” gibi adlar verilmiştir. Diğer Türk devletlerinde olduğu gibi, Osmanlıda devletin idaresinde aile fertlerinin de hakkı olduğu kabul ediliyordu. Dolayısıyla Osmanlı Beyliğinin kuruluş döneminde aynı usul geçerliydi. Nitekim Osman Bey, idaresi altındaki yerleri kardeşleri, oğulları ve silah arkadaşlarına taksim ettiği bilinmektedir. Daha sonraki dönemlerde Sancak Beyleri, idare ettikleri sancakların önemine göre derecelere ayrılmışlardı. Zira sancak beylerinin dirlikleri birbirinden farklı idi. Mesela dirliği dört yüz bin akçaya varan sancak beyi, beylerbeyi konumuna yükselmekteydi. Yani beylerbeyi olmaya namzettti.

Bilinen anlamı ile sancağın bir alt birimi olarak düşünebileceğimiz *kaza*, esasen kadının kadılık makamının idare mıntıkası anlamındadır. Yani bugünkü

⁴⁰ <http://tr.wikipedia.org/wiki/Tire>. İzmir.

anlamda ilçenin karşılığıdır. Ancak o dönemde kadı'nın yönetim bölgesi, sadece iskân ettiği kaza merkezi ile sınırlı değil; kazaya bağlı tüm belde ve köyler onun hüküm alanına girmektedir. Hatta bu nedenle kadı'lar ulaşamadıkları yerlere vekil olarak “naibleri” görevlendirirlerdi. Kadılar sorumlu ve yetkili oldukları en önemli iskân merkezinde oturduklarından, orası kadılık ve kaza merkezi olarak kabul edilmiş, kaza da, o iskân yerinin adıyla anılır olmuştur.⁴¹

Öte yandan Osmanlı idarî sisteminde mahalle, köy (karye), ilçe (kaza), ve illerden (sancak) sonra bunların en üst makamı olarak kabul edilebilecek “beylerbeyi” bulunmaktaydı. Osmanlı Devleti'nin ilk zamanlarında Anadolu ve Rumeli olmak üzere iki adet beylerbeyi mevcuttu. Ancak daha sonra toprakların genişlemesi ve idari kademelerde yer alan yöneticilerin bir üst makama geçmek istemeleri gibi sebeplerden dolayı Beylerbeyilik sayılarını çoğaldığı da görülmüştür. Yani iki Beylerbeyilik bölünerek birkaç sancağın beyi konumuna indirgenmiştir.

Başka bir deyişle Osmanlı devletinde sancakbeylerinin beyi konumundaki kişiye Beylerbeyi deniliyordu. Yukarıda da zikrettiğimiz gibi dirliği dört yüz bin akçaya varan sancak beyleri de beylerbeyi olmak için aday konumuna geliyorlardı. Ancak bu adaylar beylerbeyi olabilmek için sırada bekliyorlardı. Beylerbeyleri kendisine bağlı olan sancakların en gözdesinde ikamet ederler ve beylerbeyliğinin adı da bu sancağın adıyla anılırdı. Mesela Aydın ili Osmanlı devletinin idarî taksimatında hem sancağın hem de beylerbeyliğinin adı olarak isimlendirilmişti.

Öte yandan beylerbeyi kelimesinin isim olarak değişikliğe ve anlam kaymalarına uğradığını da söyleyebiliriz. Mesela XVII. Yüzyıldan itibaren, XIX. Yüzyıl ortalarına kadar **beylerbeyi** yerine “**eyalet ve vilayet**” isimleri kullanılmaya başlanmıştır. Ancak XVI. yüzyılda “eyalet” özel durumu olan sancakları ifade için kullanılmaktaydı. Beylerbeyi'nin (vilayet) başındaki yöneticinin ismi de XVII. yüzyıldan sonra “beylerbeyi” yerine vali olarak değişikliğe uğramıştır. XV. yüzyıl sonlarına kadar “vilâyet” şehir dışındaki alan ve bir alt birim olarak tanımlanmaktaydı. Fakat daha sonra bu kullanımın terk edilerek vilayet adının daha geçerli olup itibar kazandığını söyleyebiliriz.⁴²

⁴¹ Tuncer Baykara, Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I Anadolu'nun İdari Taksimatı, Ankara 1988. s. 32–33.

⁴² Daha fazla bilgi için bkz.: Tuncer Baykara, age. s. 30.

Osmanlı idarî sistemi; vilâyetlerden (eyalet, beylerbeyi) sonra sırasıyla liva (mutasarrıf, sancak beyi), kaza (kadı), nahiye, beldelere ayrılmıştı. Liva (sancak) günümüzde; en büyük idari amiri vali olan ve bünyesinde kaza (ilçe), nahiye (belde), ve köyleri (karye) barındıran il merkezidir.

Buraya kadar verdiğimiz bilgiler çerçevesinde XIX. yüzyılda Osmanlı devletinin idarî taksimatını şöylece özetleyebiliriz. Osmanlı ülkesinde bu tarihlerde; otuz beş eyalet (Beylerbeyi), yüz on yedi liva (sancak), bin altı yüz on dokuz kaza bulunmaktadır. Bu eyaletlerden birisi de Aydın eyaletidir.⁴³ Aydın Eyaleti; Saruhan, Sığla, Aydın, Menteşe ve Denizli olmak üzere beş Liva'dan oluşmaktadır. Aydın Sancağı'na bağlı yirmi dokuz kaza bulunmaktadır.⁴⁴

Tire bu dönemde Aydın Eyaletine bağlı Aydın Sancağının yirmi dokuz kazasından biridir. Üzerinde çalıştığımız Tire Şer'iyeye Sicilleri'nde Aydın Sancağı'ndan Tire kazasına (kadılığına) buyruktular gönderildiği görülmektedir. Öte yandan İzmir ili bu tarihlerde Sığla (Sığala, İzmir) Sancağının merkezi olmakla birlikte eyalet olarak Aydın eyaletine bağlıdır. Dolayısıyla Tire ilçesinin bu yıllarda (1833–1837) idarî olarak İzmir İli ile bir bağı bulunmamaktadır. Bu nedenle Osmanlı İdarî sistemi içinde Tire, tüm emirleri Aydın sancağından almaktadır. Ancak 1843'ten sonra Aydın eyalet merkezi İzmir'e taşınmıştır. Hatta bu tarihten sonra İzmir eyaleti diye de anılmaya başlanmıştır.

⁴³ **Aydın Eyaleti:** XIX. yüzyılda Anadolu eyaletinde yeni bir idarî düzenleme yapıldı. Buna göre 1811'e doğru bir kısım sancakların ilavesiyle Aydın eyaleti teşkil edilmiştir. Bu uygulamaya göre Güzelhisar, Aydın sancağının merkezi durumuna geldi. 1826'dan sonra ise Aydın, Hamid, Sığla (İzmir), Saruhan, Teke sancaklarının bağlanması ile Aydın eyaleti kurularak valiliğe Hasan Paşa getirildi. 1838'de Çengelöğlü Tahir Paşa'nın valiliği sırasında Aydın Eyaleti, Saruhan, Menteşe ve Sığla sancaklarından meydana gelmekte idi. 1843'te Said Mehmet Paşa valiliğe getirilince eyalet merkezi İzmir'e taşındı. Ancak daha sonra, Aydın sancağının merkezi Güzelhisar'a nakledildi. Damat Halil Paşa vali olunca eyalet merkezi tekrar İzmir oldu. Hatta bu sebeple resmî yazışmalarda eyalete İzmir eyaleti denildi. 1867'de idarî düzenlemeler sırasında tekrar köklü değişiklikler yapıldı ve merkezi İzmir olan Aydın Eyaleti; Aydın, Denizli, Saruhan, İzmir ve Menteşe olmak üzere beş sancağa ayrıldı. Aydın Sancağı; Aydın, Nazilli, Çine, Bozdoğan, Söke kazaları ve bunlara bağlı on dokuz nahiyeden, İzmir ise, İzmir, Urla, Menemen, Foçalar, Kuşadası, Çeşme, Tire, Ödemiş kazaları ile on sekiz nahiyeden meydana gelmişti. 1908'de Karacasu kazasının ilâvesiyle altı kazaya bölünen Aydın Sancağı, Cumhuriyet döneminde müstakil bir il oldu. Bkz.: Feridun Emecen, "Aydın", İA. TDV., c. 4 , s. 236–237.

⁴⁴ Bu bilgiler Tuncer Baykara'nın Anadolu'nun Tarihi coğrafyasına Giriş I Anadolu'nun İdari taksimatı adlı kitabından alınmıştır. Bkz.: s. 229–258.

B. XIX. Yüzyılda Osmanlı Devletinin İdarî Makamları ve İdareciler

Üzerinde çalıştığımız Tire (h.1248/1252 m.1833/1837 yıllarına ait) Şer'iyeye sicilinde Osmanlı devletinin idari taksimatı ve makamlarında yer alan bazı yöneticilerin isimleri zikredilmektedir. Ancak şunu da söylememiz gerekir ki, bu idarecilerin idari makamdaki anlamları zamana göre değişiklik gösterdiği de görülmektedir. Sicillerde geçen idarecilerden bazıları şunlardır.

Beylerbeyi

Bu isim Osmanlı devletinde pek ileri ve itibarlı bir memuriyet ve ona bağlı bir unvandır. Osmanlı devletinin ilk zamanlarında bir tek beylerbeyi bulunur ve bütün ordu işlerinden o sorumlu olurdu. Hükümdarlardan sonra sözü en fazla geçen o idi. İlk beylerbeyi olarak bilinen ise, Orhan Beğ'in oğlu Süleyman Paşa'dır. Bu vazife onun vefatından sonra Lala Şahin Paşa'ya verilmiştir. I. Murad Beğ devrinde vezir Çandarlı Halil Hayrettin Paşa'nın ordu işlerine eline alması üzerine Beylerbeyi'nin önemi bir dereceye kadar azaldı.

Rumeli fütuhatının genişlemesi üzerine bu müessese ikiye ayrılarak Anadolu ve Rumeli Beylerbeylikleri kuruldu. Bunun tarihi kesin olarak bilinmiyorsa da Yıldırım Bayezid devrinde olduğu muhakkaktır. Bu sırada Firuz Beğ'in Rumeli, Timurtaş Paşa'nın Anadolu Beylerbeyisi olduğu bilinmektedir. Nitekim Çelebi Sultan Mehmet zamanında Hamza Beğ ve Bayezid Paşa Rumeli, II. Murad zamanında Sinan Beğ ve Şahin Paşa Rumeli, Hamza Beğ ve Oruç Beğ Anadolu Beylerbeyi idiler. Beylerbeyilerin zamanla sayıları artmış, yetki ve nüfuzları da o ölçüde azalmıştır. Bunlar çoğu zaman bir eyalete vali ve askeri kumandan olarak gönderilirler ve savaşlarda eyalet içindeki bütün Sancak Beyleri ve Topraklı Süvari ile hazır bulunurlardı. Has derecesinde 800.000–1.200.000 akçe arasında dirlikleri ve iki tuğları vardı. Emeklilikleri 100.000 akçe ile olurdu. Beylerbeyiler çoğaldığı zamanda bile itibarları devam etmiş ve derece bakımından da Rumeli eyaleti Beylerbeyisi ile Anadolu eyaleti beylerbeyisi başta bulunmuştur.⁴⁵

⁴⁵ Sertoğlu, age. s. 42–43.

Mutasarrıf (Sancakbeyi)

Mutasarrıf kelime olarak hâkimiyeti elinde tutan kimseye denmektedir. İstilahta ise Osmanlı devletinin idari taksimatında sancakları yöneten amirdir. Nitekim bu manada “XVIII ve XIX. yüzyılda sancaklara mutasarrıflar tayin edilmeye başlanmıştır. “Mutasarrıf” böylece sancağın en yüksek âmiri durumuna gelmiştir. Mutasarrıfın idaresinde olan sancaklara, bazen “mutasarrıflık” dendiği de olmuştur. Cumhuriyet döneminde, ”mutasarrıflıklar” “vilayet” adını alınca mutasarrıflara da “vali” denmeye başlanmıştır.⁴⁶

Mütesellim

Beylerbeyi (vali) ve sancak beylerinin sefer veya başka sebeplerle kendi görev yerlerinde bulunamadıkları zamanlarda yerlerine tayin ettikleri kimselere mütesellim denirdi. Mütesellimler, buldukları bölgede devlete, beylerbeyi ve sancak beyine ait gelirleri topladıkları gibi oranın idaresini de üstlenirdi. Beylerbeyi veya sancak beyi, mütesellim tayin edilmesini istedikleri kimse ile ilgili arzlarını “kapu kethüdası” vasıtasıyla merkeze ulaştırırlar, tayin gerçekleşikten sonra kendi buyrultuları ile kadı, subaşı, kethüda yeri, âyân-ı vilâyet gibi o bölgedeki görevlilere durumu bildirirlerdi. Mütesellimler genellikle bir yıllık için tayin edilir, ancak daha kısa süre de görevden alınanlar olduğu gibi, 30–40 yıl bir ailenin devamlı olarak mütesellimliği elinde tuttuğu da olurdu. Mütesellimliğe tayin için belirli bir kaide olmamakla birlikte genellikle yerli aileler tercih edilirdi. Çünkü vergi toplamak ve idareyi aksatmadan yürütmek için geniş bir kadroya ihtiyaç vardı.⁴⁷

Muhassıl

XVI. asır kaynaklarında vergi toplayanlar için kullanılan bu muhassıl unvanı, daha sonra XVII. yüzyılda gelir toplamının yanında, bulunduğu sancakta idarî vazifeler de üstlenen yetkili kişiyi tanımlamak için kullanılmıştır. XVIII. asırda bir kısım tımar ve zeametlerin statüleri değiştirilerek malikâne haline getirilmiş, buraların gelirlerini toplamak üzere muhassıllar görevlendirilmiş, ayrıca bunlar sancağın yönetiminden de sorumlu tutulmuşlardır. XVIII. yüzyılda birçok sancakta

⁴⁶ Tuncer Baykara, age. s. 37.

⁴⁷ Mehmet İpşirli, “Klasik Dönem Osmanlı devlet teşkilatı” (Eyalet (Taşra) Teşkilatı), Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi, İstanbul 1994. c. I, s. 236.

muhassıllar görülmeye başlanmıştır. Bunlar kendileri göreve gitmedikleri zaman yerlerine vekil gönderirlerdi. Muhassılığın tatbikinde birçok problemin çıktığı, o yüzden bazen muhassılın yerine voyvodaların görevlendirildiği görülmektedir.⁴⁸

Voyvoda

Voyvoda; daha ziyade Balkanlarda yerel yöneticilere verilen unvan olmakla birlikte, Osmanlı devlet teşkilatı içinde dirlik sahibinin (başlıca has, nadiren zeamet) adına onun gelirlerini kendi mahallinde toplayan onun haklarını onun adına kullanan kişiye verilen isim ve unvandır. Sınırlı bir gelir/dirlik mıntıkası ile meşgul olduğu için genellikle bu idare mıntıkası kaza kabul edilmektedir. Bu gelirin bütünü, bir kasaba veya şehirden elde edilen varidat olabilmektedir. Voyvodalar genellikle o yörenin şehir veya kasaba halkından seçilirdi. Âyân yanında, bir de voyvoda olursa tabiatıyla onun nüfuzu çok artar. Bazen voyvoda şahsi çıkarı için de âyândan yararlanabilirdi.

Ancak zamanla Voyvoda deyimi; reis, subaşı, ağa gibi muhtelif unvan ve mevkileri içine alan geniş bir anlam kazanmıştır. Nitekim Buğran Voyvodası, Galata Voyvodası ifadeleri bu kabildendir. Esasen Voyvoda Slav'ca bir kelimedir. Voyvoda kelimesi Osmanlılarda Hicrî on birinci (Miladî onyedinci) asırda kullanılmaya başlamıştır. Eyalet valileri ve sancak mutasarrıfları uhdelerine tevcih olunan eyalet ve sancakların mülhak kazalarına daireleri gediklerinden veyahut halkın isteğiyle yerlilerin ileri gelenlerinden birini voyvoda tayin ederlerdi. Arkasından da bu voyvodalara merkezce mukâta'ât hazinesi kaleminden evâmir-i şerife verilirdi. Vazife gittikçe tevessü ve taammüm ederek sonraları bunlar kaza kaymakamlığı vazifesiyle de muvazzaf olmuşlardır. Tımar ve zeamet usulü cari olan yerlerde voyvodalar yalnız mukâta'ât ve havas kısmının varidatını cibâyet ve tanzimata devam etmişlerdir. Bu itibarla voyvoda bazen **tahsil memuru** karşılığında da kullanılmıştır.⁴⁹

Kadı

Kadı, Osmanlı Devletinin temel görevlilerinden birisidir. Hukukî ve kazaî (yargı ile ilgili) her türlü görev onundur. Kadılar doğrudan “sultan ya da padişah”

⁴⁸ Mehmet İpşirli, age. s. 237.

⁴⁹ Tuncer Baykara, age. s. 38. ; Ayrıca bkz. : Mehmet Zeki Pakalın, age. c. 3, s. 598.

tarafından tayin edilmekle birlikte, ayrıca konumu ve görevi gereği bağımsızlığa sahipti.

Aslında ilk devirlerden itibaren Osmanlı şehrini yöneten kişi gerçekte kadı idi. Kadı, şehrin yargıcı, güvenlik işlerinin gerçek sorumlusu, vakıfların denetçisi, kentin mali otoritesi ve beledî hizmet görevlisi idi.⁵⁰ Nasıl ki Ortaçağ Avrupa kentlerinde de başlangıçta bu görev ve yetkilere sahip yönetici (Stadtrichter, Maire, İspanya'da alcade) hükümdar tarafından atanan bir görevliyse, kadı da hükümdarı temsil etmekteydi ve tayinle gelirdi. Kadı'nın bu görevleri yerine getirmesi için kendisine yardımcı olan başka görevliler ve kurumlar da vardı. Fakat her şeyden önce şehir halkı ve esnaf grupları birtakım hizmetleri yerine getirmekle yükümlüydüler. Osmanlı kadısı ve resmi görevliler şehre beledî hizmet getirmekten çok, hizmetleri yaptırmak ve bunun için halkı örgütleme gibi bir fonksiyon sahibiydiler. Beledî hizmeti yaptırmak ve düzeni sağlamak için kullandıkları araç ne bir belediye örgütü ve ne de bu işe ayrılan bir bütçeydi. Geleneksel Osmanlı kentinde beledî hizmeti yürütmek demek, şehir halkına kendi işini kendi yürütmek için bir yaptırım gücü uygulamaktı. Daha kısa bir deyişle kolluk görevini yerine getirmektir. Kadının görev alanı kuşkusuz şehir sınırları içinde kalmıyordu. O bir bölgenin yargıcı mülkî amiriydi. Ulaşamadığı kesimlere (bu bir nahiye veya büyük şehirde uzak bir semt olabilir) *ayak naibi* veya *naip* denen yardımcılar atardı. Ayak naibi büyük şehirlerin bir semtinde kadı adına; esnafın teftişi, narhın uygulanmasını gözetmek ve davalara bakmakla görevlendirilirdi. Kadının yargıçlık ve noterlik görevleri yanında; vakıf mütevellilerini teftiş, vilayetlerde de merkezden gelen ferman ve emirlere ahaliye tebliğ, vergi salınması ve toplanmasını yönetmek gibi görevleri vardı.⁵¹

Kethüda

Aslen Farsça bir kelime olan Kethüda, ıstılahta önemli bir makama memur edilen kimse demektir. Bugünkü anlamda stratejik öneme sahip makamlarda memur olan kişiler diyebiliriz. Türkçede kâhya şeklinde de kullanılmaktadır. Osmanlı

⁵⁰ Bu konuda bkz. İlber Ortaylı, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devletinde Kadı*, Ankara 1994, s. 25.

⁵¹ Tuncer Baykara, *age. s. 37.* ; İlber Ortaylı, *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri, (1840–1880)* Ankara 2000, s. 124, 125, 127.

teşkilat tarihinde bu isimle anılan pek çok memuriyet vardır. Saray, ordu, devlet hizmetlerinin bir kısmı bu isimle anıldığı gibi devlet ricalinin maiyetinde işlerini tedvire memur kethüdalar bulunurdu. Geniş anlamda Kethüda, daima bir kimsenin maiyetinde ve onun direktifiyle çalışan, şahsına itimat edildiği için teferruatlı işlerin idaresi kendisine terk olunmuş bulunan kimse anlamına gelirdi. Teşkilat tarihinde bu unvan hemen daima gördüğü işle birlikte anılırdı. Hazine kethüdası, Defter kethüdası, Sadaret kethüdası, tersane kethüdası gibi.⁵²

Osmanlı devlet kademelerinde Kethüda Bey diye anılan memurluklarda bulunuyordu. Bu memurluk Sadrazamın muavini (yardımcısı) statüsündeki bir mevkidedir. Buna “Kethüda-yı Sadr-ı Âli”de denilirdi. Kethüdalar ilkin sadrazamların hususi adamları iken sonraları devlet ricalinden seçilmeleri münasebetiyle mevkileri yükselerek devlet hizmetine geçirilmeleriyle “kethüda bey” namını almışlar ve Üçüncü Ahmet zamanında sadrazamın muavini gibi bir vaziyet hâsıl olduğundan dâhiliye nazırı makamında tutulmuşlardır. Bu sûretle Bab-ı Âli ricalinden olan Kethüda beyin kalemi, kâtipleri vardı. İkinci Sultan Mahmut zamanında neşrolunan 1244 (1828) tarihli elbise nizamnamesinde Beylerbeyi rütbesinde gösterilen Kethüdalık 1251(1835) da lağvedilmiş ve Mülkiye nezareti ihdas edilmiştir.⁵³

⁵² Mehmet Zeki Pakalın, age. c. 2 s. 251.

⁵³ Sertoğlu, age. s. 183. ; Ayrıca Tşs. 2/B, 7/D, 34/A, 36/A, 40/D bölümlerinde kethüda kelimeleri geçmektedir.

Tablo 1

C- Küçükten Büyüğe Doğru Osmanlı İdarî Sisteminde Yer Alan Diğer Makamlar

Dönemler İçinde İdarî Makamda Yer Alan Kişilerin Unvanları	Zaman	Karye Köy/	Vilayet /Nahiye/ Belde	Kaza/Kadılık	Sancak/Liva Subaşılık	Vilayet/Eyalet Beğlerbeğilik
	Selçuklu	Kethüda	Vali	Kadı	Subaşı	-
	İlk Osmanlı	Kethüda	Subaşı	Kadı	Sancak-beği Mir-Liva	Beğlerbeği Mir-Miran
	Geç Osmanlı XVIII. Y.y.	Kâhya Ayân	Ayân	Kadı/Voyvoda	Mir-/liva Mütesellim Muhassıl Mutasarrıf	Vali
	1826-66 Arası Osmanlı	Muhtar Kâhya	Muhtar	Müdür	Kaymakam Muhassıl	Vali
	1867-	Muhtar	Müdür	Kaymakam	Mutasarrıf	Vali

Şer‘iyye sicillerinde geçen makamların ve idarecilerin zaman içinde uğradığı anlam değişikliklerini takip edebilmek ve göstermek için bir tablo düzenledik.⁵⁴

II. TİRE ŞER‘İYYE SİCİLLERİNİN(1-2 NOLU DEMİRBAŞ DEFTERİ’NİN 1-50 VARAK ARASI) MUHTEVASININ TANITIMI

Metnini okuyup transkripsibe ettiğimiz elli varaklık Tire Şer‘iyye Sicillerinin içeriğinde birçok konunun geçtiğini görmekteyiz. Bununla birlikte daha önce söylediğimiz gibi büyük bir bölümü tereke kaydından oluşmaktadır. Tereke kayıtlarının dışında sancaktan gelen emir ve buyrultular, askeriyeden gönderilen

⁵⁴ Bu tabloyu düzenlerken Tuncer Baykara’nın (Anadolu’nun tarihi Coğrafyasına giriş I Anadolu’nun İdari Taksimatı I, sayfa 22) kitabından yararlandık. Müellifin kendisi bu tablonun sadece bir deneme olduğunu söylemektedir. Dolayısıyla tafsilatlı araştırmalardan sonra daha kesin sonuçlara ulaşabileceği düşüncesindedir.

tezkere (izin, terhis) kayıtları, padişaktan sancak yoluyla gelen ferman sûretleri ve kadıların verdikleri (i'lâm) kararlar, hüccetler bulunmaktadır. Şimdi bunları tanıtmak istiyoruz.

A- Tereke Kayıtları

Söylediğimiz gibi Tire Şer'iyye Sicilleri'nin okuduğumuz kısmının çoğunu tereke⁵⁵ kayıtları ve taksimatı oluşturmaktadır. Bu miras kayıtlarından hareketle, Tire kazasının (XIX. Yüzyıl) dinî hukukî, etnik, sosyal ve ekonomik hayatı ile ilgili önemli bazı bilgileri elde etmek mümkündür.

Mesela bu kayıtlar vefat eden bütün kişilerin Tire'nin hangi mahallesinde ikamet ettiği açıkça belirtilmektedir. Nitekim bu belgelerde 1833 yıllarında Tire'de otuz sekiz adet mahalle ismi zikredilmektedir. Hâlbuki günümüz Tiresinde on altı mahalle vardır. Demek ki bu geçen süre içinde Tire'de mahalle sayısında azalma görülmektedir. Bu durum ya mahallelerin birleştirilmesinden ya da o devirde mahallelerin küçük olmasından kaynaklanmıştır. Diğer taraftan mahallede gerçekleştirilen ekonomik faaliyetler ve mahallede mukim kimselerin etnik kimlikleri de o mahallenin ismiyle müsemma olmuştur. Bunlara örnek verecek olursak, bu kayıtlar da “Zümyân veya Zımmiyân” mahallesi adı geçmektedir. Kayıtlarda burada vefat eden kişilerin genellikle gayr-i Müslimlerden meydana geldiği görülmektedir. Gayr-i Müslimlerin yaşadığı bir yer olması hasebiyle buraya “Zümyân veya Zimmiyan” mahallesi ismi verilmiş olmalıdır.⁵⁶

Yine bu tereke kayıtlarından anlaşıldığına göre, Tire'de kendir ve ipekçilik ileri derecede bir ekonomik faaliyet alanıydı. Nitekim bu bağlamda bu işle iştigal eden kişilerin oturduğu mahallelerin “İpekçiler ve Ketenci mahallesi” gibi isimlerle anıldığını görüyoruz.

Söz konusu miras kayıtlarına baktığımızda taşınmaz malların (gayr-i menkul) genellikle erkeğin mülkiyetinde olduğu anlaşılmaktadır. Zira bir bayan vefat

⁵⁵ Tşs. 1/B, 3/A, 4/A, 5/F, 7/A, 9/D, 10/A, C, D, E, F 11/B, 12/A, B 13/A, B 14/A, B, C, D, E 15/A, B, C, D, E 16/A, B, C, 17/A, B, C 18/A, B, C 19/A, B, C 20/A, B, C, D 21/A, C, D 22/B, C 23/A, D 24/A, B, C, F 25/C, D, E 26/A, B, C, D 27/A, B, C, D 28/B, C 29/A, B, C 30/A, B 31/A, B 32/A, B, C 33/A, B, C, D, F. 34/A, B, C 35/D 36/A, D 37/A, G, H 38/B, C, D 39/B, C, D. 40/A, B 41/A, B, C 42/C, D, E 43/C, D 44/A, C, D 45/C, D 46/F 47/B 48/C 49/B, C.

⁵⁶ Tşs. 29/A'da “zümyân” 37/H 'de “zımmiyân” şeklinde yazılmıştır.

ettiğinde terekesinin çeyiz (altın, takı, çeşitli ziynet eşyası) ve kullanım eşyasının dışında üzerinde tarla, bağ, bahçe gibi taşınmaz malların olmadığı dikkati çekiyor.⁵⁷

Tereke kayıtlarını incelediğimizde Tire’de yaşayan Müslümanların, “Abdi, Abdullah, Abdülkadir, Ali, Ahmet, Bayram, Bekir, Cafer, Emin, Eyyüb, Halil, Halid, Hasan, Hamza, Hayrullah, Hidayet, Hüseyin, İbrahim, İsa, İsmail, Mahmud, Mehmet, Mehmet Emin, Mehmet Sadık, Mercan, Musa, Mustafa, Numan, Osman, Ömer, Said, Sinan, Süleyman, Şaban, Şakir, Şerif, Yusuf, Âlime Ayşe, Dudu, Emine, Esmâ, Fatıma, Hatice, Hanife, Havva, Hasibe, Hûri, Mahdume, Meryem, Nazife, Necibe, Rabia, Rahime, Raziye, Şerife, Ümmü Gülsüm, Ümmühân, Zeliha; Gayr-i Müslim isimlerin ise, Aleksî, Atanaşi, Dimitri, Karayani, Katerina, Kosta, Kostanti, Mariye, Nikola, Oyenola, Penago, Vasilyus, Yakumi, Yorgi ve Yorduran” isimleri taşıdıklarını görüyoruz.⁵⁸

Bu tereke kayıtlarında ayrıca miras taksim edilmeden önce ölen kimsenin yakınlarının ve devletin yaptığı işlemler hakkında bilgiler verilmektedir. Mesela vefat edenin yakınlarının yaptığı işler arasında, mevtanın teçhiz tekfin, varsa borçlarının ödenmesi ve vasiyetinin yerine getirilmesi; Müslüman ise, ıskât-ı salat gibi görevler zikredilmektedir. Eğer ölen kimsenin hayatta hiçbir vârisi yoksa terekenin tamamı, Tire Voyvodasının (tahsil memuru) atadığı bir kassâm tarafından müzayedeye çıkarılıp satılır ve elde dilen gelir nakit olarak devlet hazinesine aktarılırdı.

Miras kayıtlarının bazılarında⁵⁹ Osmanlı Devleti’nin miras hukukunun uygulamasıyla alakalı çok önemli bilgiler verilmektedir. Mesela ölen kişinin eşinden başka mirasçısı yoksa eşine dördte bir; geri kalan dördte üçlük kısım yine görevlendirilen kassâm tarafından müzayedeye usulüyle satılır ve yine elde edilen gelirin tamamı Beytü’l-mal’a devredilirdi. Miras taksimatında devlet tarafından bazı harçlar alınırdı. Bu bağlamda kayıtlarda, “harc-ı hademe-i mahkeme, resm-i kısmet-i adî, hizmet-i vekil, dellâliye, kaydiye, mahzariye, resm-i mu’tâde, makûmiye” gibi harçlardan bahsedilmektedir.

Yukarıda belirttiklerimizin dışında sicillerdeki tereke kayıtlarında geçen bir olayı nakletmek istiyoruz. Belgelere göre Tire’de ölen kişinin (Erzurumlu Tatar

⁵⁷ Tşs. 15/A.

⁵⁸ Tşs. 40/B.

⁵⁹ Tşs. 26/C, 29/A, 33/D, 36/A,D, 43/D.

Hayrullah) hayatta hiçbir mirasçısı tespit edilememiştir. Bunun üzerine terekenin tamamı devlet hazinesine aktarılmıştır. Ancak daha sonra Erzurum'da Zeliha adlı bir kadın, kendisinin Hayrullah'ın kız kardeşi olduğunu ispat edince, hazineye devredilen bu tereke Zeliha'ya geri verilmiştir. Zeliha'nın kendisinin mirasçı olduğunu ispatlamak ve terekeyi Beytü'l-mal'dan talep etmek için şer'î vekil (bugünkü anlamda avukat) tayin ettiği anlaşılmaktadır. Hatta bu konuda bir ferman yayınlandığı görülmektedir. Nitekim bu fermanla adı geçen kişinin (Zeliha) gerçekten Hayrullah'ın kız kardeşi olduğuna kanaat hâsıl olmuş gerekli tereke işleminin yapılması Tire kadısından istenmiştir.⁶⁰ Bu örnekten hareketle Osmanlı devletinde fermanlar genellikle umumi konuları içerdiği halde özel (bir kişinin mağduriyetinin giderilmesi) bir iş için de yayımlandığı dikkati çekmektedir.

B- Ferman, Emir ve Buyruhdılar

Sicil kayıtlarında rastladığımız belgelerden biri de, ferman sûreti ve Sancak (Tire kazasının üst mercii olan Aydın Sancağı) merkezinden gelen emirlerdir.⁶¹ Günümüzde olduğu gibi söz konusu dönemde (m.1833/1837) Osmanlı devletinde kaza ile ilgili bazı konularda üst makam olan Sancaktan zaman zaman emirler gelmektedir. Sicil kayıtlarında geçen ferman ve buyruhtuları içeriğine göre aşağıdaki gibi göstermek ve özetlemek mümkündür.

a- Ordunun Zahire ve Et İhtiyacı İle İlgili Kayıtlar

Sicil kayıtlarında 1833 yılında Aydın Sancağından (Sancak Beyi Mütessellim Süleyman Bey tarafından) Sancağa bağlı kazalara gönderilen emirlerden birisinin ordunun (Ordu-yı Mansûre-i Mısrıyyenin ta'yinâtı yevmiyesi lâzimesi için) ihtiyacı olan gıdanın karşılanması için zahire ve et talebiyle alakalıdır.⁶²

Ancak talep (emir, buyruhtu) sadece Tire kazasıyla sınırlı olmayıp; Bayındır, Ödemiş, Ayasluğ, Balyanbol, Birgi kazalarını da ilgilendirmektedir Dolayısıyla bu buyruhtuda ordunun ihtiyacını karşılamak için zahire ve et adı geçen kazalardan satın

⁶⁰ Tşs. 4/A.

⁶¹ **Buyruhtu örnekleri için bkz.:** Tşs. 1/A, C, D 2/B, 3/B, C 4/B, 5/Tamamı, 6/Tamamı, 7/B, C, D 8/A, B 9/B,C 10/B 11/A 21/B 23/B, C 28/A 35/B, C 36/B,C 37/B, C 38/A 39/C, D 41/D 42/A,B 43/A,B 44/B 45/A, B 46/A, B, C, D, E 48/A, B 49/A.

Sicillerde Geçen Ferman Sûretleri için bkz.: Tşs. 3/B,C, 4/A, 10/B 23/B,C, 26/A, 33/E, 35/A, 36/C, 37/B, 38/A, 41/D, 42/A 43/A, 44/B, 45/A,B, 46/A, 47/C, 48/B.

⁶² Tşs. 1/A.

alınıp Kütâhiyye'ye gönderilmesi istenmektedir. Ayrıca bu isteklerin tedariki ve gönderilmesi esnasındaki tüm masraflar devlet hazinesinden karşılanacağı bildirilmektedir. Zahire temini hakkında h.1252 senesi Rebi'ü'l-Âhir ayının ortasında gönderilen başka fermâna göre; Aydın Sancağından toplanan (50.000) kile⁶³ buğday ve arpanın zahire Memuru Mustafa Saib Efendi tarafından Kuşadası iskelesine nakledilmesi emredilmektedir.⁶⁴

b- Küçükbaş Hayvanlardan (Koyun ve Keçi) alınan Rüsûm

Hakkındaki Buyruldu Kaydı

Sicil kayıtlarında, h.1248/m.1832-1833 yılına ait rüsûm vergisiyle alakalı bir Buyrultu yer almaktadır. Buna göre Tire ve havalisindeki küçükbaş hayvanların sayılması ve akabinde bunlar için devlete ödenmesi gereken rüsûm miktarının imza defteriyle birlikte (defter-i mumzîsi) sancağa gönderilmesi istenmektedir.⁶⁵ Bu buyrultu bize göstermektedir ki Osmanlı Devleti'nin gelir kaynaklarından birisi de hayvan vergisidir. Tire'de bu anlamda küçükbaş hayvancılığının yaygın olduğu anlaşılmaktadır.

c-Mukâta'a Vergisi Hakkındaki Kayıtlar

Tire Şer'iyeye Sicillerinde yer alan ferman sûretlerinden birisi de mukata'a vergisiyle alakalıdır. Aydın Sancağı'na gönderilmiş olan bu ferman sûretinde (belki de bu her sancağa gönderilmiş olabilir), bu sancağa bağlı kaza ve beldelerin h.1247/m.1831-1832 yılı mukata'a vergilerinin (Arazinin kira'ya verilmesi ve

⁶³ **Kile**, arpa, buğday, darı gibi taneli bitkiler için Osmanlı Döneminde kullanılan ölçü birimine denir. Osmanlı devletinde İstanbul'da buğdayda bir kile 20 okka yani 25,656 kg olarak hesaplanırdı. Kile, arpa ticaretinde de muhtemelen yaklaşık 22,25 kg üzerinden işlem görürdü. Un ticaretinde de İstanbul kilesi 20 okka=25,656 kg olarak geçerliydi. Buna karşılık pirinçte XVII. Yüzyılda 1 kile sadece 20 okka=12,828 kg idi. 1841'den beri Türkiye'de kile her yerde=35,27 litredir. Yani 20 okkalık eski buğday ağırlığına eşittir. Resmi İstanbul kilesi yanında Anadolu'da birtakım mahalli kile ölçüleri vardı. Diyarbakır, Arapgir ve Çermik'te Ortaçağın sonlarında İstanbul'dakinin yarı büyüklüğünde bir kile vardı. Bu yüzden 12,828 kg buğdayın ağırlığına ve 17,635 litreye eşittir. O yıllarda Urfa'da 1 kile=4 Amid kilesiydi, yani 51,312 kg buğdayın ağırlığına ve 70,54 litreye denkti. Ayrıca 8 Amid kilesine eşit olan bir de Osmanlı kilesi vardı. Bu da 102,624 kg buğdayın ağırlığı ve 141,08 lt kadardı. İran'da Gazanhan 1300'lerde bütün ülkede geçerli olmak üzere 1 kileyi 10 menn olarak belirledi. Söz konusu hacim ölçüleri her tahıl türü için ayrı yapılacaktı. Bunun istiap haddi her seferinde 10 menn 8,33 kg olacaktı. Bu yeni düzenlemenin bir kilenin İran'da= 1/10 tağar [(hayvan yükü) 1 tağar=100 menn] olduğu eski geleneğe dayandığı sanılıyor. Bkz.: Walther Hinz, İslam'da ölçü sistemleri, Çeviren, Acar Sevim, İstanbul 1990, s. 51.

⁶⁴ Tşs. 23/C.

⁶⁵ Tşs. 1/D.

muayyen bir kira karşılığında birine bırakılmasıdır.) ödenmesi istenmektedir.⁶⁶ Uygulamaya göre Osmanlı döneminde hazineye ait araziler, iltizam usulüyle işletilmek üzere birilerine kiralanırdı. Bu kiralar iki üç yıllık periyotlarda devlete ödenirdi. Ancak devletin gelirlerinin azaldığı veya hazinenin sıkıntıya düştüğü zamanlarda gelecek yılların vergisi peşin alınırdı. Ancak ne var ki iltizam sahipleri de peşin ödedikleri bu vergileri halktan zorla toplamaya başladıkları anlaşılmaktadır.⁶⁷ Nitekim sicil kayıtlarında Tire kazasına ait 1247 yılı mukâtâ'a vergisinin 488.975 kuruş olduğu belirtilmektedir.⁶⁸

Mukata'a ile ilgili başka bir kayıta da, Eğridere ve Seferihisar köylerinin Tire Kazası Voyvodaliğine bağlı olduğu görülmektedir. Nitekim bununla ilgili olarak h.1248 yılı Rebi'ü'l-Evvel ayının ilk haftasında Aydın Sancağı'ndan Tire Voyvodaliğine gönderilen bir emirde, Eğridere ve Seferihisar bölgesine ait mukataaları toplamaya yetkili makamın Tire Voyvodaliğı olduğu belirtilmiştir.⁶⁹ Ayrıca bu sicil kaydında mukata'a vergisi toplanırken, halka karşı zor kullanılarak toplanmaması, fakirlerin ezilmemesi, adaletli olunması yönünde ikazlar da yapılmıştır.

Bir başka kayıta Tire kazasındaki bazı mukâtâ'a arazilerinin kimler tarafından kullanıldığı yönünde bir bilgi bulunmadığı ve bu hesapların düzgün ödenmediği bildirilmektedir. Bu meyanda mukata'a sahibi eğer iki sene içinde arazi vergisini ödemezse, hatır gönül dinlemeden arazilerin ellerinden alınacağı ve icra yoluna gidileceği kaydedilmektedir. Bu durumdaki arazilerin mezat yoluyla tekrar başkalarına kiraya verileceği belirtilmektedir. Bunun yanında mukataayı sağlığında kullanıp da vefat eden kişiler varsa deftere yazılacağı ve bu arazilerin yeniden başka kimselere kiraya verileceği yine aynı sicil kaydında zikredilmektedir.⁷⁰

⁶⁶ Tşs. 3/B, C.

⁶⁷ Daha geniş bilgi için bkz.: Midhat Sertoğlu, age. s. 160, 161.

⁶⁸ Tşs. 9/B.

⁶⁹ Tşs. 9/C.

⁷⁰ Tşs. 46/B.

d- Mısır Seraskeri İbrahim Paşa'nın Kütahya'ya Gelişine Dair Buyruldu Kaydı

Tire Şer'iyeye Sicilleri içinde m.1833 yılı Ramazan ayının on ikinci gününde Mısır Ordusu Seraskeri (Baş Kumandan) İbrahim Paşa'nın⁷¹ Kütahya'ya geldiği ve yine aynı ayın yirmi yedinci gününde Aydın Sancağını ziyaret edeceğine dair bir buyrultu bulunmaktadır. Buna göre İbrahim Paşa'nın Aydın Sancağına ziyareti esnasında ortaya çıkabilecek asayiş sorunlarına karşı gerekli emniyet tertibatının alınması istenmektedir.⁷² Bu kayıttan anlaşıldığına göre, yüksek rütbeli devlet adamlarına karşı Osmanlı Devletinde de suikast olaylarının yaşandığı tahmin edilebilir. İncelediğimiz Tire Şer'iyeye Sicilinde (gerekli emniyet tedbirlerinin alınması) böyle bir emrin yayınlanmasının gayesi Anadolu halkının Mısır ordusu ve komutanına karşı duydukları nefret nedeniyle olası bir suikastı önlemek olabilir.

Zira bilindiği gibi 1832–1833 yıllarında Kavalalı Mehmet Ali Paşa Mısır'da Osmanlıya isyan ederek oğlu İbrahim Paşa'yı Anadolu'ya göndermişti.⁷³

e- Yapağı Ticaretine Dair Buyruldu

Sicil kayıtlarında karşılaştığımız belgelerden birisi de yapağı ticaretiyle alakalıdır. Bu sicil kaydında Aydın sancağında üretilen yapağının eskiden beri tekelleştirilmiştir (yed-i vahid) usulüyle alınıp satıldığı açıklandıktan sonra h.1248 m.1833 yılı yapağının aynı şekilde satın alınacağı ve yapılan ihaleyi önceki yıllarda olduğu gibi

⁷¹ **İbrahim Paşa**; Mısır valisi Mehmet Ali Paşa'nın oğludur. h. 1221'de (1806) İstanbul'a rehin olarak gönderildi. Muharrem h. 1222'de (Mart 1807) Mısır'a gidip defterdar oldu. 1230'da (1815) vezirlik ihvan buyruldu. 1231'de (1816) Cidde valisi olup Vehhâbî meselesinde hizmette bulundu. Sonra Mora Vak'asında oraya Mısır askeriyeye 1239'da (1823/24) geldi. 1244 (1828/29) tarihlerinde geri çekildi. 1247'de (1831/32) Suriye ve Halep cihetlerinde asker kumandanı olup Konya çatışmasından sonra 1248'de (1833/34) Beriyyetüşşam valî kaymakamı, Adana ve Cidde valisi oldu. 1255'den (1839) 1257'ye (1841) kadar savaşçı Akka'da yenilince elindeki eyaletler geri alınıp azledilmiş olarak Mısır'a gitti. 1263'de (1847) Avrupa ülkelerini gezip dönüşü ardından İstanbul'a çağrılarak 1263'de (1847) Mısır valiliğine atandı. 1264'de hastalanıp vefat etti. Bkz.: Mehmet Süreyya, Eski Yazıdan Yeni Yazıya, Sicilli Osmanî, Osmanlı Ünlüleri, İstanbul 1996, c. 3, s. 774–775.

⁷² Tışs. 4/B.

⁷³ XIX. yüzyıl Anadolu tarihinin en önemli olaylarından birisi de, Mısır Birliklerinin 1832–1833 yıllarında hemen bütün Anadolu'ya hâkim olmalarıdır. Bu olay, bazı yörelerde fiili işgal şeklinde gerçekleşirken geniş kesimde heyetler gönderilerek doğrudan Mısır idaresini kabullenme şeklinde olmuştur. Dolayısıyla hemen hemen bütün Anadolu'da, kısa bir süre için de olsa İstanbul'un etkisi yok olmuştur. Ancak II. Mahmut'un meseleyi milletlerarası boyutlarda ele alarak çözümlenmeye girişmesi üzerine Mısır birlikleri Anadolu'dan çıkarılmış ve 1833 Kütahya anlaşması ile Mısır Birlikleri, Torosların ötesine çekilmiştir. Bu durum Osmanlı Devletinde kısa süreli de olsa sıkıntı yaratmıştır. Daha fazla bilgi için bkz.: Tuncer Baykara age. s. 120. ; Ayrıca bkz.: İsmail Hamî Danişmend, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, İstanbul 1972, c. 4. s. 117.

İzmir Bezirgânlarından Hoca Fenekâr'ın kazandığı bildirilmektedir.⁷⁴ Bu bağlamda yapacağının adı geçen tüccarın adamları tarafından rayiç bedel üzerinden satın alınıp parasının da peşinen ödeneceği sicil kaydında zikredilmektedir. Bu kayıttan anlaşıldığına göre, Osmanlı Devletinde bazı malların alınıp satılmasında günümüzdeki gibi serbest piyasa koşullarının oluşmadığı ve işlemediği görülmektedir.

f- Kazaların Yıllık Gelirleri ve Masrafları

İncelediğimiz Şer'iyeye Sicilleri arasında h.1248 yılı Zilka'de ayının beşinde Aydın Sancağı'ndan gönderilen bir buyrultu bulunmaktadır. Aslında bu buyrultu sadece Tire'ye mahsus değil, aynı zamanda Bayındır, Ayasluğ, Birgi, Ödemiş, Balyanbolı, Alaşehir, İnegöl, Sart kazaları için de geçerlidir. Buyrultuda adı geçen kazalarda bir yıl boyunca toplanan aidat, varidat (yıllık gelir) ve yapılan masrafların dökümünün ve mevcut miktarın imza defteriyle (Defter-i Mumzîsi) birlikte Sancak merkezine gönderilmesi istenmektedir.⁷⁵ Kanaatimizce Aydın Sancağı bağlı kazalarda gerçekleşen gelir ve yapılan harcamalar hakkındaki kayıtları merkezden denetlemek istemektedir.

g-Tire'de Meydana Gelen Hırsızlık ve Gasp Olayları

Şer'iyeye Sicillerinde h.1248 yılı Zilka'de ayının yedisinde Aydın sancak merkezinden sadece Tire kazasını ilgilendiren bir emir ve uyarı yazısının gönderildiğini görmekteyiz. Bu emirde, Tire'de hırsızlık, haydutluk, gasp olaylarının yaşanmaya başladığı bildirilmektedir. Nitekim bu hırsız taifesinin bazı yolcuların mal ve eşyalarını gasp yoluyla aldıkları sicil kaydında zikredilmektedir.⁷⁶ Kanaatimizce Tire kadılığı yaşanan bu olay karşısında gerekli tahkikatı yapmamış olacak ki, Sancak böyle bir emir yayınlamak zorunda kalmıştır. Dolayısıyla Aydın Sancağı, bu hırsızlık işini yapanların derhal yakalanmasını ve yakalandıktan sonra da şefkat ve merhamet gösterilmemesini emretmektedir. Sicil kaydının en son bölümünde de Aydın sancağı yapılan işlemler hakkında da Tire kazasından rapor istediği görülmektedir.

⁷⁴ Tşs. 5/A, 7/D.

⁷⁵ Tşs. 7/B.

⁷⁶ Tşs. 7/C.

h- Kalpazanlık Olayları Hakkındaki Kayıt

İncelediğimiz Tire Sicil kayıtlarında Darphane-i Âmire’de basılan “memdûhiye altını”⁷⁷yla (meskûkât-ı hasene-i şâhâne diye tabir edilen) ilgili bir ferman sûretinin bulunduğu görülmektedir.⁷⁸ Bu ferman sûretinde bu altına benzer şekilde bazı kalpazanların tenekeden kalıplar dökerek tam, yarım ve dörtte bir sikkeye⁷⁹ eşdeğer sahte para basıp, piyasaya sürdükleri belirtilmektedir. Söz konusu Ferman kaydında; bu sahtekârlığı (kalpazanlığı) yapanların derhal yakalanması için gerekli tahkikat ve takibatın yapılması ve yakalanan kişilerin isim ve şöhretleriyle birlikte Der-Saadet’e (Osmanlı Devleti’nin merkez yönetimi, İstanbul) bildirilmesi emredilmektedir. Ayrıca piyasada dolaşan bu sahte paraların derhal toplatılması da aynı emirde yer almaktadır. Bu kayıttan hareketle o dönemde Osmanlı tebası arasında kalpazanlığın yapıldığı ve kalpazanların bulunduğu anlaşılmaktadır.

I- Aydın Sancağında Afyon ve Haşhaş Üretimiyle Alakalı Kayıt

İncelediğimiz Şer’iyye Sicilleri arasında h.1252/m.1837 yılında, Vezir Hüseyin Ağa tarafından Aydın Sancağı’na ve bu Sancağa bağlı kaza ve beldelere gönderilen bir emir bulunmaktadır.⁸⁰ Bu emir, o bölgede üretilen afyon ve haşhaşın alınıp satılması ile alakalıdır. Ayrıca bu emrin yer aldığı sicil kaydında aynı zamanda Aydın Sancağı’nda kaç dönüm haşhaş ekildiği, ne kadar üretildiği, haşhaş ziraatıyla kimlerin uğraştığı ve bunları irdeleyen bilgiler bulunmaktadır.

Öte yandan aynı sicil kayıtlarında, Kütahya ve Afyon’da üretilen haşhaşın beher tenekesinin elli kuruştan satın alınacağı ve haşhaşı satın alacak devlet memurunun adının da Ömer Lütfi Efendi olduğu bildirilmektedir. Bu anlamda haşhaşın taban fiyatında Kütahya ve Afyon bölgesinin belirleyici olduğu görülmektedir. Ama bu fiyatın belirleme aşamasında devlet önemli rol oynamaktadır. Bu arada devlet haşhaştan öşür vergisi de almaktadır. Günümüzde olduğu gibi, o

⁷⁷ **Memdûhiye**, Sultan Abdülmecit’in tahta çıkışı sırasında bastırılan altın paraya verilen isimdir. Yirmi kuruş değerindedir. Ziyet makamında kullanıldığı için methedilmiş, övülmüş manasında olmak üzere bu ad kullanılmıştır. Bkz.: Mehmet Zeki Pakalın, age. c. 2, s. 473. Devellioğlu “Memdûhiyye” şeklinde yazmıştır. Bkz. : Age. s. 610.

⁷⁸ Tşs. 10/B.

⁷⁹ **Sikke**, altın, gümüş gibi kıymetli madenlere vurulan damga ve basılmış paraya denir. Ayrıca Mevlvî dervişlerinin başlarına giydikleri devetüyü rengindeki üstü daha darca ve yuvarlakça silindirik şeklinde iki katlı keçe külaha da sikke denmektedir. Bkz.: Midhat Sertoğlu age. s. 313.

⁸⁰ Tşs. 11/A.

devirde de devletin izniyle haşhaş ekimi yapıldığı ve kaçak ekim yapanların var olup olmadığı da sicil kaydında araştırılması istenmektedir. Dolayısıyla Osmanlı yönetimi haşhaş üretimiyle alakalı tam bir bilgi sahibi olmak, bilgi sahibi olduktan sonra da öşür vergisini almak, kaçak ekim yapanları da tespit etmek istemektedir. Bütün bu bilgilerden sonra haşhaşla ilgili gerekli tahkikatın yapılması ve yapıldıktan sonra bahsedilen konularla ilgili titiz davranılması haşhaş üreten sancak ve kazalara emredilmektedir.

i- Darphane İle İlgili Çeşitli Kayıtlar (Mühür ve Para Basılması)

Tire Şer‘iyye Sicilleri içinde h.1252/m.1837 yılında Anadolu ve Rumeli’deki bütün kazalara gönderilmiş bir buyrultu bulunmaktadır. Bu buyrultuda, herhangi bir makam ve mühür⁸¹ sahiplerinin devlete ait bu mühürleri kaybettiklerinde, iyice araştırma yapmadan darphaneden⁸² yeniden mühür talep etmemeleri gerektiği belirtilmektedir.⁸³ Zira mührün kötü emelli kişilerin eline geçme ve bunu çoğaltma ihtimali bulunmaktadır. Eğer tüm tetkiklere rağmen mühür yine bulunmaz ise, eskisinin nasıl kaybolduğuna dair raporlarla birlikte yeni mühür istenmesi söylenmektedir. Devlet yönetiminde ve işleyişinde mührün çok önemli olduğu, bu nedenle çok titiz davranılması ve muhafaza edilmesi gerektiği hususu hatırlatılmaktadır.

⁸¹ **Mühür:** Osmanlı devletinde ve toplumunda, resmî ve özel hayatta mührün pek büyük önemi ve rolü vardı. İmza yerinde kullanılmış olan mühür deyiminin eski “Sanskrit” dilinden geldiği kabul edilmektedir. Sümer, Hitit ve Elam’ların yüzük şeklinde mühür kullandıkları kazılardan çıkan eserler arasında görülmektedir ki, Alaca- Höyük kazılarında bunlardan bir tane ortaya çıkmıştır. Mühür kelimesinin Farsça olduğu lügatlerde belirtilir. Bu kelime Arapça’ya da temhir تمهير ve memhûr ممهور şeklinde geçmiştir. Mührün Arapça karşılığı hâtem خاتم dir. Mührün Arap harfli yazıları muhtelif devirlerdeki İslâm hükümetlerinde görülmektedir. Bu mühürlerin bir kısmı yuvarlak ve bir kısmı da dört köşeli ya da beyazdır. Hem tuğra, hem de mühür yerine geçen, Moğol vesikalarında görülen damgalar çeşitli büyüklükte, dört köşelidirler. Osmanlı devletinde hükümdar tuğrasından sonra tarihlerde hâtem-i şerif, hâtem-i vekâlet ve genel olarak mühr-i hümayun denilen ve hükümdarın mutlak vekili olmak sıfatıyla nüfuz ve yetkilerin timsali olan padişah mührü gelirdi. Ayrıntılı bilgi için bkz.: Tayyib Gökbilgin, age. s. 49–50.

⁸² **Darphane,** para basılan yere denir. İstanbul darphanesi bidayette Bayezid’le Koska arasında bugün Simkeşhane (Devlet emrindeki simkeş ve sıрмаkeşlerin, yani gümüş ve sırma işleyenlerin topluca çalıştıkları yer.) binasının bulunduğu yerdedir. Nitekim Bizans devrinde de Darphanenin burada bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu Darphane, 1716 tarihinde Enderun’a naklolunup yerine Simkeşhane bina edilmiştir. İmparatorluk içinde bundan maada Bursa, Edirne, Amasya, Ayasluğ, Üsküp, Belgrad, Serez, Diyarbakır, Halep, Bağdat, Trablus, Cezayir, Tunus, Mısır, Bosna sarayı, Tiflis şehirlerinde para basan Darphaneler vardı. III. Mustafa devrinden itibaren, Mısır, Trablus, Tunus ve Cezayir müstesna olmak üzere bu darphaneler kapanmıştır. Bkz.: Midhat Sertoğlu, age. s. 78.

⁸³ Tşs. 21/B.

İncelediğimiz Sicillerde darphane ile ilgili bir başka kayıttan bahsedilmektedir. 1251 yılında Osmanlı veya başka ülkelerin darphanelerinde basılan yerli veya yabancı altın, gümüş para ve sikkelerin isimleri ve piyasadaki değerleri anlatılmaktadır. Bu kayda göre, 1251 yılında tedavüldeki yerli ve yabancı (altın veya gümüş) paraların değerleri açıkça belirtilmiştir. Bu paralar ve sikkeler şunlardır. Yıldız ve Macar Altını, Atik Adlî Rûmi Altını, Fındık ve İstambûl Altını, Mısır Altını, Sultan Mahmud ve Sultan Mustafa Altınları, Safari Altını, Hayriye Altını, Pavliyoti Altını, Kıratlu Altın, (Ricî Tabir Olunur) Pîrengiz Altını, Halis Kadem Altını, Evâni Altını, Karyonıs veya Mana Altını, Mora Riyali, Çarıklı İkilik ve Altmışlık, Julte, Mısır Parası, Atika Cihadiye, Suvansek Sikkesi, Atik Bağdat Gurûşu, Kahire Tabir Olunan Elbâniye Riyali. Ayrıca bu paraların birbirlerine karşı değerleri de belirtilmiştir. Günümüzdeki döviz kurlarına benzeyen bu uygulamayla tedavüldeki paraların h.1251 yılındaki değerleri transkripsiyonlu metinde açıkça görülmektedir.⁸⁴

j- Tirede Kendir Tarımı

Deşifresini yapıp incelediğimiz Tire Şer'iyeye Sicil kayıtlarına göre, Tire'de h.1251/m.1836 yıllarında kendir tarımı önemli bir iktisadî üretim faaliyeti olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim bu bağlamda “Tersane-i Âmire'nin” urgan ve halat ihtiyacının karşılanması için Tire kazasına bir ferman sûreti gönderildiği dikkat çekmektedir.⁸⁵ Bu ferman sûretinde, “Tersane-i Âmire'nin” kullandığı urgan ve halatları her beş yılda bir yenilediği; bu nedenle lazım olan urgan imalatı için, yıllık elli kantar olmak üzere, beş yıllık (h.1247/1251/m.1832/1836 yılları arası) toplam iki yüz elli kantar ham kendir Tire'den talep edilmektedir. O dönemde Tire urgan imalatında kendir üretiminin yaygın biçimde yapıldığı anlaşılmaktadır.⁸⁶

⁸⁴ Tşs. 49/A.

⁸⁵ Tşs. 43/A

⁸⁶ Nitekim Tire hakkında yazdığı kitapta Faik Tokluoğlu bu konuyla ilgili şunları söylemektedir: “Yüzyıllarca büyük bir kültür ve sanat merkezi olan bu güzel şehirde en eski ve en önemli el sanatlarından biri de urgancılıktır. Tire'de urgan ve sicim yapan binlerce urgan çarkı vardır. Bu sanat beş-altı bin işçinin geçim kaynağıdır. Yılda sekiz on milyon gelir sağlar. Çok basit araç ve aygıtlarla meydana getirilen kınnap, sicim, halat, urgan ipleri bugün İtalyan fabrikalarında çıkarılan urgan ve sicim işleriyle yarışabilecek ve sergilerde göğüs gererek gösterilebilecek kalitededir. Hele hamak iplerimiz ramalardan yapılan hamaklarımız yerli ve yabancı birçok turistin gönlünü çeker.” Daha fazla bilgi için bkz.: Faik Tokluoğlu, Tire, Tire 1964 s. 65. ; Öte yandan Sicillerdeki bir miras kaydında bırakılan eşyalar arasında urganın bulunması bu hususu doğrulamaktadır. Bkz.: Tşs. 15/D.

k- Aydın Sancağında Görülen İhtikâr (Karaborsacılık)

İncelediğimiz h.1251/m.1836 yılına ait Tire Şer'iyeye Sicillerinde, Aydın Sancağına bağlı kazalarda ve özellikle Tire'de ipekböceği üretiminin yoğun bir şekilde yapıldığı görülmektedir. Yine bu belgelere göre, ipeğin dokumacılıkta önemli bir hammadde olduğu ve ipek üzerinde birtakım ticari oyunların oynandığı anlaşılmaktadır. Çünkü sicil kayıtlarında ipek ticaretiyle ilgili bir ferman sûreti bulunmaktadır. Bu ferman sûretinde ipek işiyle uğraşanların ihtikârda⁸⁷ buldukları yani ticarî ahlaka uymayan davranışlar içinde oldukları söylenmektedir. Bu meyanda hem üreticiler, hem de tüccarlar, ipeğin rüsûmünü ödememek için, üretilen ipeği gizlice Anadolu'nun başka yerlerine naklettikleri; hatta ipeği piyasadan çekip satışı sunmadıkları vurgulanmaktadır. Dolayısıyla ipek işiyle uğraşan bu kişiler hem devletten vergi kaçırarak, hem de kıtlık yaratarak haksız kazanç elde ettikleri anlaşılmaktadır. Bu itibarla söz konusu ferman sûretinde, bu işin gerek üretimini gerekse ticaretini yapanlar hakkında araştırma yapılması ve bu ihtikâr yapan kişilerin isim ve şöhretleriyle birlikte İstanbul'a (Kostantiyye Mahrûsa) bilgi verilmesi istenmektedir.⁸⁸

l- Tasavvuf ve Tarik'atlar

Okuduğumuz Tire Şer'iyeye Sicil kayıtlarında tasavvuf ve tarik'atlarla ilgili de bir ferman bulunduğuna şahit oluyoruz. Bu ferman sûretinde Anadolu ve Rumeli'de faaliyet gösteren tekke ve zaviyelerin isimleri ve işleyişi hakkında bir durum değerlendirmesi yapılmaktadır. h.1252/m.1837 yılı recep ayının sonunda yayınlanan

⁸⁷ **Muhtekir**, halkın, yiyecek ve içecek gibi zarurî ihtiyaçlarını ucuz ucuz toplayıp, fırsat bulunca pahalı satma, vurgunculuk, boğuntu, madrabazlık, karaborsacılık yapan kişilere denir. Bkz. :Ferit Devellioğlu, age. s. 419. Öte yandan ipek kaçakçılığı konusunda Yücel Özkaya şunları söylemektedir: “Kaçakçılığı yapılan mallardan biri de ipekti. Bilecik'te “meşhûd” adıyla anılan ince ipek pek meşhurdu. Bunun ve diğer ipeklerin dışarıda, elde satılmayıp, derhal “Harir Mizanına” getirilmesi ve emini aracılığıyla İstanbul'a yollanmasına özen gösteriliyordu. Ama bir gün Halepli katırcı Abdülkadir'in bunları Halep tüccarına satmak üzere on yük olarak satın aldığı haberi alındığından, bunların ondan geriye alınması için 1804 yılında teşebbüse geçildi. Kaçak ipek bulunan yerler araştırılıp, basılırdı. XVIII. Yüzyılda da görülen ipek kaçakçılığı XIX. Yüzyılda da devam etmiştir. 1804 yılında, Heybeliada, Burgaz, Büyükkada araştırılmış ve buralarda ipek kaçakçılığı yapanlar ortaya çıkarılmıştır. Kaçakçılığın bir nedeni de gizli yollarla mal satımı halinde vergi vermekten kurtulma ile ilgilidir. Yabancılar bu malları kaçak olarak alıp vergiden kurtulmaktaydılar. Ayrıca, yabancılar, pamuk ve pamuk ipliğinin vergisini dışarıya çıkarırken de ödememek yollarını araştırıyorlardı. Yabancıların bu malları depolarında sakladıklarını bilmekteyiz.” Bkz.: Yücel Özkaya, XVIII. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı, Ankara 1985, s. 351–352.

⁸⁸ Tşs. 48/B.

bu fermana göre, Anadolu ve Rumeli’de faal olan bazı tarik‘âtların isimleri şöylece sıralanmaktadır; Kâdiriye,⁸⁹ Nakşibendiye,⁹⁰ Şibliye,⁹¹ Halvetiye⁹² ve Sa‘diye’dir.⁹³

⁸⁹ **Kâdiriye**, Bağdat’ın meşhur sofisi Abdülkadir Geylani’ye nispet edilen bu tarikatın Osmanlılardaki ilk büyük temsilcisi Eşrefoğlu Rumî’dir. (öl. İznik, 874/1469). Önceleri Ankara’da Hacı bayram Veli’ye intisap ederek seyr-ü sülûkünü tamamlayan Eşrefoğlu Abdullah Rumî, bir müddet memleketinde hizmet verdikten sonra tekrar şeyhine başvurmuş ve iç dünyasındaki gelişme ve değişimleri arz etmişti. Bu defa Rumî’ye gösterilen hedef Hama’daki (Suriye) Hüseyin Hamevî’nin dergâhıydı. Burada yeniden tasavvufi terbiyesini Kadîrî adap ve erkânına uygun olarak tamamlayan Eşrefoğlu tekrar İznik’e dönerek görevine devam etmiş, böylece Kadiriye’nin Eşrefiye kolu oluşmaya başlamıştı. Ayrıntılı bilgi için bkz.: Mustafa Kara, Osmanlılarda Tasavvuf ve Tarikatlar, İstanbul 2004. s. 83–84.

⁹⁰ **Nakşibendiye**, sofîyenin büyüklerinden Nakşibend lakabıyla ma’ruf Bahaeddin Muhammed bin Muhammed-ül-Buhari tarafından tesis olunan tarikatın adıdır. Sadece Nakşî de denilir. Muhammed Bahaeddin “Pir-i nakşibend” terkibinin ebced hesabıyla gösterdiği hicrî 718 (1318) senesinde Buhara yakınında Kasr-ı Ârifan adlı köyde doğdu. 74 sene yaşayıp 792 (1389–90) da öldü. Nakşibendiye tarikatı Sünnî yani şer’î emirlere riayetkâr tarikatlardandır. Bu sebeple mensupları namazla diğer feraize müdavim oldukları gibi tayin olunan evraddan başka “Hatm-i Hâcegâni” ye devam ederler. Bkz.: Mehmet Zeki Pakalın age. c. 2 s. 651.

⁹¹ **Şibliye**, Al-Şibli, Abû Bakr Dulaf B. Cahdar (861–945), Sünnî bir sūfî olup, Mâveraünnehr menşeli bir aileden Bağdat’ta 247 (861)’de doğmuş ve 334 (945)’te orada ölmüştür. Önce me’mur (Demâvend vali veya naibi) idi. 40’ını aşkın bir yaşta, Cüneyd’in bir dostu olan Hayr Nassac’ın tesiri ile sūfîliğe intisap etti. Şiblî Bağdad sūfîleri muhitine, fi’linden çok sözünde cesaretli bir heveskârın bazen etrafı küçümseyen heyecanını getirmiştir. Dostu al-Hallac’ın muhakemesinin feci sonu onu korkuttu. Şiblî, onu vezirin huzurunda inkâr etmiş ve denildiğine göre, darağacının dibinde (300/922) onu ithama gelmiştir. Neticede, ister nedametle veya mümkün bir takibâtı önlemek için, ister gayr-i şuûri ifrat derecedeki riyazeti sebebiyle olsun Şiblî, alenen kendisinin bir müddet Bağdat akıl hastanesine girmesine sebep olan saçma sözler ve umumî ahlaka uymayan hareketler göstererek, garip bir hayat sürmeye başladı. Bununla beraber orada da seçkin ziyaretçilerin huzurunda tasavvuf hakkında konuşmaktan hoşlanırdı. Şiblî, eser bırakmadı ise de müfrit sözleri (veya telmihleri: işârât) ve aynı şekilde gariplikler, gülünç, küçültücü veya uykuya mani olmak için gözlere tuz serpmek gibi sıhate zararlı hareketleri, şath’a dair klasik mecmualarda mülâhaza edilmiştir. Bkz.: L.Massignon, “Şibli”, İA. MEB. Eskişehir 1997, c. 11, s. 516.

⁹² **Halvetiye**, Şeyh Ebi Abdullah Siracüddin Ömer İbn-i Eşşeyh Ekmelüddinü’l-ehci tarafından tesis olunan tarikatın adıdır. Ebi Abdullah Ehcân’da doğmuş, Harezmi’de bulunan amcası Eşşeyh Ahi Muhammed İbn-i Nur-ül-Halveti’nin yanına gitmiştir. Bu zat seyr ve sülûkte “halvet” zikrini pek sever, ömrünü ekseriya halvetle geçirirdi. Bundan dolayı Halvetî şöhretini almıştı. Siracüddin Ömer-ül Halveti amcasından inabe aldığı gibi seyr ve sülûkte ilerleyerek hülefânın en ileri geleni mertebesine yükselmiş ve 717 (1317) de ölümü üzerine de makamına geçtiği gibi fitrî ve müktesep kemali cihetiyle havetiyye tarikatının pîri olmuştur. Bkz.: Mehmet Zeki Pakalın age. c. 1 s. 714. Diğer taraftan, Halvetilik hakkında yazdığı kitapta Rahmi Serin şunları söylemektedir: “Hak ve Sünnî tarikatlardan olan *Halvetiye* tarikatı, diğer hak ve Zühd-ü Takva’dan başka bir şey olmayan, sırf Allah rızasını kazanmak için vasıta kabul edilen yollardan birisidir. Halvetîler, zikirlerini cehri olarak (açıktan ve sesli olarak) toplu halde edaya büyük ehemmiyet verdikleri ve coşkun meşrepli kimselerden meydana gelen zikir meclisleri sergiledikleri için “Kadiri Tarikatı’nın” mensupları ile benzerlik gösterirler. Halvetî, halvete mensup demektir. Halvet ise, “şeyhin emir ve tensibi ile müridin karanlık ve dar bir yere çekilip ibadetle vakit geçirmesi” yerinde kullanılan tabirdir. Tasavvuf istilâhında halvet, en geniş manası ile “Hak ile gizli konuşmak” demektir. Arapça bir kelime olan Halvet ile ilgili olarak Kamus-u Osmanî isimli eserde şöyle bir açıklamada bulunulmaktadır. “Halvet, تنها ve tenhaya çekilmek, tenhalık ve yalnızlık manalarına geldiği gibi, ihtiyarî halvet (yalnızlığı seçmek), küşe-i halvet (yalnızca bir köşeye çekilmek), taleb-i halvet (yalnızlık ve ıssızlık istemek), hali, تنها oda ve hamamda oda gibi ufak, ayrı ykanılacak yer, halvete çekildi, halvete girdi, halvetten çıktı.” Bkz.:Rahmi Serin, İslam Tasavvufunda Halvetîlik ve Halvetîler, İstanbul 1984, s. 67, 70.

Bu dönemde bu tarik'âtların başında ehil kişilerin olmadığı; halktan bazı cahil kişilerin de tarik'âtlar hakkında aslı astarı olmayan gelişigüzel bilinçsiz hükümler ortaya atıkları belirtilmektedir. Buna ilaveten gerçek tarik'ât ehli dururken, zındık (münafık) mülhid (dinsiz) taifesinin işbaşında olmasının acı olduğu da ifade edilmektedir. Bu münasebetle ferman sûretinde, Anadolu ve Rumeli'de faaliyet gösteren tekke ve zaviyelerin başına geçecek kimsenin, tarik'ât edep, ahlak ve terbiyesi görmüş, meşâyih ve dervişânın rey ve ittifaklarıyla seçilmesi gerektiği bildirilmektedir.⁹⁴ Anlaşılan o ki o gün mevcut tarik'âtlar hakkında bir eleştiri yapılmaktadır. Bu fermanın Tire kayıtlarında bulunmasından hareketle, adı geçen tarik'ât mensuplarının Tire'de var olabileceğini söyleyebiliriz.

m- Zecriyye (Alkollü İçkiler Vergisi)

Tire Şer'iyye Sicilleri içinde bulunan bir kayıтта Zecriyye vergisi⁹⁵ adı altında bir vergi türünden bahsedilmektedir. Bu kayıtlara göre, Tire kazasından her yıl alınması gereken Zecriyye (alkollü içkiler vergisi) ile ilgili bir ferman sûreti bulunmaktadır. Bu fermanda h.1252/m.1837 yılında Tire kazasına ait yıllık Zecriyye vergisinin toplamının yedi yüz elli gurûş olduğu ve bu miktarın Ağustos ayına kadar yatırılması gerektiği ifade edilmektedir.⁹⁶ Eğer Ağustos ayına kadar bu verginin toplanıp yatırılmaması halinde hizmet-i mübâşiriyye denilen ilgili memur gönderileceği, ancak bu hizmet için de ayrıca harç alınacağı bildirilmektedir. Bu hizmet-i mübâşiriyye harcırahın miktarı için uzak bölgelerden onda bir; yakın yerlerden yirmide bir oranında fazla vergi alınacağı söylenmektedir. Ancak bu mübâşiriyye hizmetinin bedeli sadece alkollü içki satan esnaftan karşılanacağı, fakir ve fukaradan böyle bir vergi alınmaması gerektiği özellikle belirtilmektedir.

⁹³ **Sa'diye**, Sa'deddin-i Cebâvî tarafından tesis olunan tarikatın adıdır. Bazı eserlerle Kadiri tomarlarında Kadirî şubelerinden gösterilmektedir. Kudüs'e sekiz on saat mesafede bir köy olan Ceba'da hicrî 593 senesinde doğmuş, hicrî 700 (1300-1) senesinde Urfa'ya bağlı Birecik Kasabasında ölmüştür. Ahval ve menakıbına dair hayli eserler yazılmıştır. Sa'diyye tarikinin dört şubesi vardır: Tegallübiyye, Vefaiyye, Aciziyye, Selamiyye. Bkz.: Mehmet Zeki Pakalın age. c. 3 s. 81.

⁹⁴ Tşs. 45/B.

⁹⁵ **Zecriyye**, müskirattan alınan resim (vergi) hakkında kullanılan bir tabirdir. (Alkollü içkiler vergisi) Zecr: Arapça bir şeyi yaptırmamak, menetmek demek ve müskirat isti'mâli (içki kullanılması) Şer'an memnu' olduğundan resim (vergi) alınmak suretiyle bir dereceye kadar olsun men'î düşünülmüş bulunduğu için bu tabir meydana gelmiştir. Bkz.: Mehmet Zeki Pakalın, age. c. III, s. 649.

⁹⁶ Tşs. 46/A.

n- Enfiyye Üretimi ve Satımı

Şer‘iyye Sicilleri arasında h.1248/m.1833 yılı Rebi‘u’l-Âhir ayında Aydın Sancak merkezinden gönderildiği anlaşılan Enfiyye⁹⁷ üretim ve satımı ile alakalı bir buyrultu bulunmaktadır. Buna göre, enfiyye üretim ve satma işinin ruhsata tabi; ruhsat sahibi kişilerin de enfiyye mayacısı Vasiliyus ve ortağı Yorduran olduğu bildirilmektedir.⁹⁸ Bu çerçevede adı geçen kişilerden başka hiçbir kimsenin enfiyye işiyle uğraşmaması, eğer uğraşanlar var ise haklarında gerekli tahkikatın yapılması istenmektedir. Dolayısıyla keyif verici bu maddenin üretiminin sadece gayr-i Müslimler tarafından yapıldığı isimlerden anlaşılmaktadır. Bu konuyla ilgili bir hususa dikkat çekmek istiyoruz. O da şudur. Kazalara gönderilen bu tip buyrultu ve fermanların en önemli özelliği muhtemelen şikâyete binaen çıkarılmış olmasıdır. Zira kazalarda meydana gelen olumsuz durumlar şikâyet yoluyla İstanbul merkezine veya Sancak Beyliğine iletildikten sonra, emir veya tavsiye niteliğinde olmak üzere, bu olumsuz durumun düzeltilmesi için ferman veya buyrultu çıkarılıp gönderilmekteydi.

o- Cizye Vergisi

İncelediğimiz Şer‘iyye Sicilleri arasında h.1252 yılında Tire’de yaşayan gayr-i Müslimlerden alınacak olan cizye⁹⁹ miktarını belirten ferman sûretinin bulunduğunu görmekteyiz. Bu ferman sûretine göre, Tire’de 762 cizye

⁹⁷ **Enfiyye**, keyif için buruna çekilen çürütülmüş ve içine bazı kokulu maddeler katılmış tütün tozu, burun otu, (uydurma kelimesidir.) Bkz.: Ferit Devellioğlu, age. s. 223.

⁹⁸ Tşs. 40/C.

⁹⁹ **Cizye**, İslam devletlerince Hıristiyan tebaadan alınan vergilerden birinin adıydı. Cizyenin matrahı gayr-i Müslim tabanın erkekleri olduğundan bu vergi şahsi vergi mahiyetindeydi. Cizye fethedilen arazi üzerine tarh edilen kolektif vergi manasına gelir. Girdikleri yerlerde idare sistemini değiştirmeyerek, buldukları şekilde bırakan Araplar vilayetlerin vergi hâsılatını onların cizyeleri addederlerdi. Fert başına kafa vergisi olan cizye ilk mülk vergisi olan haraç arasında sonraları teessüs eden ayrılık iptida mevcut değildi. Nitekim kaynaklarda fert başına vergiden haraç ve emlak vergisinden cizye diye bahsedildiği çok defa görülmektedir. Kadınlardan, çocuklardan, sakat ve aciz olanlardan ve halk ile ihtilatta bulunmayan papazlardan cizye alınmazdı. Osmanlılar Devletlerini kurdukları andan itibaren zapt ettikleri yerlerdeki ahalden İslam olmayanlardan cizye alıyor ve bu vergiyi veren ve reyalık sıfatını kabul eyleyenlerin mal, ırz ve canlarını taht-ı tekeffülde bulunduruyorlardı. Cizye Avrupalıların en ziyade gözlerine batan bir vergi olduğu için kendilerini memnun etmek fikriyle, Tanzimatın ilanında ilk iş olarak “alerrüüs” cizye cibayeti usulü ilga ve bu verginin patrikhaneler marifetiyle “an cemaatin” tahsiline karar verildi. Lakin Tanzimatın ikinci senesinde Reşit Paşa düşüp İzzet Paşa Sadarete ve Musa Saffeti Paşa da Maliyeye geçerek Tanzimatın bazı kısımlarının tadili mevzubahis olunca cizyenin yine evvelki gibi alerrüüs cibayeti usulü iade olundu. Nihayet h.1272/m.1856 yılında cizye ilga edildi. Ancak Hıristiyan tebaaya askere gitmedikleri bahanesiyle “bedeli askeri” adlı bir vergi kondu. Lakin bu, Cizye’nin ad değiştirmesinden başka bir şey değildi. Nihayet 1908 Meşrutiyet İnkılâbından sonra Hıristiyanlar da asker olduklarından bu da kaldırıldı. Daha ayrıntılı bilgi için bkz.: M. Zeki Pakalın, c. I, s. 297–302.

(mükellefinin) dosyasının bulunduğu ve bunlardan toplam 20670 guruş alınacağı belirtilmektedir.¹⁰⁰ Bu çerçevede her bir Gayr-i Müslim'den alınacak cizye miktarı kişi başına âlâsından (yüksek) altmış, evsâtından (orta) otuz, ednasından (küçük) on beş kuruş idi. Bu cizye vergisi toplanırken adaletli davranılması gerektiği de bildirilmektedir. Yani yüksek cizye tarifesine dahil kimseden orta, orta cizye tarifesine dâhil kimseden yüksek veya küçük tarifeden alınmaması gerektiği açıkça vurgulanmaktadır. Ayrıca çocuklardan cizye alınmaması için özel talimat da bulunmaktadır. Bu fermanla hareketle, Osmanlı toplumunda o dönemde zengin bir gayr-i Müslim kendini fakir göstererek düşük cizye ödemiş, böylece devletten vergi kaçırmıştır diyebiliriz.

ö-Tire'de Dülgerlik ve Rençperlik Meslekleri

Tire Şer'iyeye Sicil Kayıtları arasında h.1252/m.1837 yılına ait sadece Tire kazasına gönderilen bir ferman sûreti bulunmaktadır. Bu fermanla Tire'de mimar olan Hüseyin oğlu İbrahim'in dülger ve rençper taifesine karşı olumsuz tutum ve tavır sergilediğinden bahsedilmektedir. Ancak bunların ne olduğuna dair kesin bir şey belirtilmemektedir. Adı geçen bu mimar yüzünden Tire'ye dülger ve rençper gelmemektedir. Anlaşıldığı kadarıyla Mimar İbrahim dülger ve rençperlere baskı uygulamaktadır. Bu nedenle Tire halkı bezmiş, dülger ve rençpere ihtiyacı olan kişilerin işleri aksamış inşaat işleri durma noktasına gelmiştir. Bunun üzerine çıkarılan söz konusu ferman ile 1252 yılı Rebi'ü'l-Evvel ayının beşinci gününden itibaren Mimar Hüseyin oğlu İbrahim'in mimarlık mesleğini icra etmesi yasaklanmıştır.¹⁰¹ Fermanla ayrıca bundan sonra aynı işle uğraşan insanların ittifakıyla yeni bir mimar görevlendirilmesi belirtilmiştir.

¹⁰⁰ Tşs. 44/B ve 45/A.

¹⁰¹ “Medîne-i Tire'de bâ berat-ı şerifim mi'mar olan İbrahim bin Hüseyin mi'marlık umûru lâzimesin idare ve ru'yet'de terahi ve tekasülinden müşteki dülger ve rençber taifesini rencide ve emire itmekle Medîne-i mezbûreye hariçten dülger gelmez ve gelenler tez vakitte firar idüp mezbûruñ şerrinden memleketde eğlenmez mertebesine reside olarak ahalinüñ bina umurları ta'îl ve i'mar ve inşaya muhtaç olanlar tecîs ve iz'ac olmakda olmağın mi'mar merkûm İbrahim'ün yedinde olan berâtınun kayd-ı terkîn ve Medîne-i mezbûrde bâ berat mi'marlık hizmeti ilga olunup ba'dehû ahâli dülger taifesünün muhtârı ve cümleñ emîn ve mu'temedi ve taife-i mi'maranun hendese şî'ârı bir münasip kimesnenün cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile...” Devamı için bkz.: Tşs. 42/A.

p- Zeytinyağı Memurluğu

Metnini verdiğimiz Tire Şer‘iyye Sicilleri arasında h.1252/m.1837 yılında Aydın Sancağından Tire, Bayındır, Ödemiş ve Birgi kazalarına gönderilen bir buyrultu yer almaktadır. Bu buyrultuda, söz konusu kazalarda yapılan zeytinyağı ticaretini denetlemek üzere görevli olan zeytinyağı memurunun, açıklanmayan bir sebepten dolayı azledildiği ve yerine Halil Efendi’nin atandığı bildirilmektedir.¹⁰² Bu kayıttan, Ödemiş, Tire, Bayındır ve Birgi kazalarında pek çok zeytin ağacının bulunduğu, zeytin tarımının yapıldığı, dolayısıyla bölgede zeytinyağı ticaretinin önemli bir ekonomik gelir ve faaliyet olduğu anlaşılmaktadır.

C- Vakfiye Kayıtları

İncelediğimiz Şer‘iyye Sicilleri arasında Tire’de bulunan vakıflarla alakalı birkaç vakfiye kaydına da rastladık. Bu sicil kayıtlarından birisini h.1248/m.1833 yılında İstanbul’dan gelen bir berat oluşturmaktadır. Bu berata göre, Tire Sofiköyü Mahallesinde Gürci Melek¹⁰³ tarafından yaptırılan caminin vakıflarının bulunduğu belirtilmektedir. Aynı beratta söz konusu vakıfları günlük bir akçe yevmiye ve yarı hisse ile yöneten Numan bin es-Seyyid Mehmet’in vefat ettiği, vakıfların devamı için, daha önceki mütevellinin şartlarına eşdeğer ücret ve ortaklıkla Molla İbrahim oğlu Mehmet’in mütevellî olarak tayin edildiği bildirilmektedir.¹⁰⁴ Dolayısıyla bu berat, Gürci Melek Camisi vakıfları yöneticisinin ölümünden sonra yerine atanan kişinin resmî bir atama belgesi olduğu anlaşılmaktadır.

Bir başka Sicilde yine bir vakıfname kaydı bulunmaktadır. Bu vakfiyede vakıf bırakmanın önemi ayet ve hadislerle desteklenmiştir. Bu vakfiyeye göre, Tire’de “Beliki Bazar”? Olarak bilinen çarşıda on bir adet dükkânın vakıf mülkü olduğu anlaşılmaktadır. Vakfiyede vakıf mülklerin işleyişi ile ilgili gerekli şartlar ve bilgiler bulunmaktadır. Bu şartlara göre; bu vakıf dükkânların satılamayacağı, miras

¹⁰² “Şerâyi’-şi’ar Tire ve Bayındır ve Ödemiş ve Birgi kazalarının nâibleri fazîletlü efendiler zîde fazlühüm ve mefâhiru’l-emâşil ve’l-akrân voyvodaları ‘izzetlü Ağalar zîde kadruhüm inhâ olunur ki kazâ-i merkûmede rağn-ı zeyt me’mûrı bulınan Hurşid Ağânun bu def’a hasebü’l-îcâb ‘azli vuku’na mebnî yerine bi’l-irâde-i seniye Halil Efendi yağ me’mûrı ta’yin olunmuş olduğu siz ki muhâtabun mûmâ ileyhimsiz keyfiyet ma’lûmlarunuz oldıkda...” Devamı için bkz.: Tşs. 46/E.

¹⁰³ **Gürci Melek**, Aydınolu Mehmed Bey’in oğlu Gazi Umur Bey’in üç kızından biridir. Diğer kızları, Hundi Melek, Azize Melek’tir. Bu konuda bkz.: Himmet Akın, age., s. 48.

¹⁰⁴ Tşs. 9/A.

birakılamayacağı, değiştirilemeyeceği, rehin alınamayacağı belirtilmektedir. Bunların yanında vakıf mülkleri nesilden nesle geçeceği bildirilmektedir.¹⁰⁵ Eğer vâkıfın zürriyeti devam etmezse, Tire halkının ileri gelenlerinin seçeceği dindar bir kişi yine Allah'ın rızasına uygun olarak vakfın gelirlerini toplayacağı ve harcayacağı bu sicilde belirtilmektedir.

Tire Şer'iyeye Sicillerinde h.1252/m.1837 yılına ait bir başka vakfiyeye daha rastlıyoruz. Bu Vakfiyede “Sene Mahaltesinde” oturan Karazâde Ağa kerimesi (kızı) Emine Kadın, Kaplan deresinden gelen pınarı Karazâde Ağa pınarı adıyla değiştirerek, pınarın devamlı çeşme olarak akıtılması için vakıf mülk bıraktığı belirtilmektedir. Bu vakfiyeye göre, vakfedilen mallar şunlardır; “Yuvalı deresindeki sekiz zeytin ağacı, on dört dut ağacı ve dört nâr ağacı” Vakfa müteveli olarak İbrahim Bey tayin edilmiştir. Eğer İbrahim Bey ölürse, Çolakoğlu Hacı Mustafa adında birisinin yönetimi sürdüreceği bildirilmektedir. Bu vakfiyede yer alan şahitlerin (Şühûdü'l-hâl)¹⁰⁶ isimleri de şunlardır. “Faziletli Hacı Reşid Efendi Oğlu, Fahrüddin Efendi Oğlu, Serbanzâde Hacı Mustafa Oğlu.”¹⁰⁷

D- Askeri Konularla İlgili Kayıtlar

İncelediğimiz Tire Şer'iyeye Sicil kayıtlarında yukarıda zikrettiğimiz belgelerin dışında askeriyeden gelen tezkere, izin, terhislerle alakalı bazı kayıtlar bulunduğunu görüyoruz. Bu kayıtlarda yer alan konuları ana hatlarıyla başlıklar halinde şöyle özetleyebiliriz.

a) Firarî Askerler

h.1248/m.1833 yılı Cemaziye'l-Evvel ayının yirmi dokuzunda Anadolu'nun bütün kazalarına gönderilen Sadrazam buyrultusuna göre, Ordu-yu Hümayün'a ait aylıklı asker olan Kırca askerlerinden yüz askerin ordudan firar ettikleri ve bunların kısa zamanda yakalanıp orduya teslim edilmeleri için gerekli emniyet tertibatının

¹⁰⁵ Tşs. 50 tamamı.

¹⁰⁶ **Şühûdü'l-hâl:** Kadılar mahkemelerde karar verirken şahitleri dinlemeye özen gösterirlerdi. Davanın özelliği ve hukukî durumuna göre kadı karar vermeden önce değişik çevrelerden insanların görüşlerini ve şahitliğini alır ve bu kişilerin isimlerini sicil defterlerine kaydettirirdi. Bu kişiler bazen bölgenin ileri gelen kişileri de olurdu. Mehmet Akif Aydın, “Osmanlıda Hukuk”, Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi, c. I, s. 399.

¹⁰⁷ Tşs. 47/A.

alınması istenmektedir. Ayrıca bu askerlerin üç aylık maaşlarını aldıkları ve herhangi bir görevlerinin olmadığı, henüz yeni asker oldukları da bildirilmektedir.¹⁰⁸

b) Kalyoncu Askerlerin İâşeleri

Şer‘iyye Sicilleri içinde bulunan h.1252/m.1836 Yılı Rebi‘u’l-âhir ayının birinci gününde Aydın Sancağına bağlı belde ve kasabalara gönderilen bir emirde; kalyoncu askerlerin (Bahriyeliler) yıllık masrafının her asker için beş yüz gurûş olduğu bildirilmektedir. Bu emre göre, Tire’nin hesabına düşen meblağ, yüz yirmi beş askerdir. Her asker için beşer yüz kuruş olmak üzere altmış iki bin beş yüz guruş Tire kazasından istenmektedir. Bu bedelin yarısının 1252 yılı Kasım ayında, diğer yarısının da dört ay içinde Tersane-i Âmire’ye gönderilmesi emredilmektedir.¹⁰⁹

c- İzin ve Tezkere Belgeleri

Şer‘iyye Sicilleri arasında çeşitli maksat ve vesilelerle askeri mercilerden Tire kazasına gönderilen yazılar yer almaktadır. Bu anlamda Tire kazasından askere giden gençlerin izin, terhis belgeleri ile askerliğe elverişli olmayan veya herhangi bir hastalığından dolayı geri gönderilen kişilerin tezkere belgeleri bulunmaktadır.

Mesela, h.1252/m.1837 yılı safer ayının on beşinci gününde, Tire kazasına gönderilen bir kayda göre; Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye’den Hayreddin paşa livasının birinci alayının birinci taburunun mümtaz bölüğünde Bölük Emîni Tireli

¹⁰⁸ Tşs. 28/A. Bu belge şu şekilde geçmektedir. “Zikr-i ât-i firârların bulındıkları kazâlar nâibleri Efendiler ve A’yânları Ağâlar ve vücûhü ve iş erleri geçen gün Ordû-yı hümâyûna vârid olan mahiyelü Kırcâ ‘askerlerünün bu gece yüz neferi berûna firâr idüp bunlar henüz bir maħalle me‘mûr olmamış ve üçer aylık mâhiyeleri ise maħallinde peşinen yedlerine virilmiş ve ta’yînleri senevî i’tâ ile bir günâ zarûret görmemiş iken şu şüretle firârları kaçtı uygunsuz idüğü zâhir ve min külli’l vücûh-ı rızâ-yı ‘âlîye muğâyir olarak bulındıkları maħallerden ‘alâ eyyü hâl geri Ordû-yı hümâyûna iâdeleri lâzimedem olmağın imdi zikir olunan firârlar her kankı kazânuñ taht-ı hükûmet ve kazâlarında bulunur olunur ise bi-eyyi vechin gelen ahz ü girift-i birle yoldan tekrar firar idemiyecek vechile muħâfazaları esbâb-ı istihsâl olarak cümlesünün seri’an ordû-yı hümâyûna irsâlleri hususına ihtimâm ve dikkat ve iğmâz ve müsâmahadan be-gâyet mücânebet eyleyesiz deydü..”

¹⁰⁹ Tşs. 23/B. Bu belge şöyle geçmektedir. “Tire kazâsından mürettep yüz yigirmi beş neferün beheri beşyüz gurûşdan icâb iden altmış iki bin beşyüz gurûş bedellerinin sene-i merkûmeye maħşûben inzimâm-ı re‘yî ve ma‘rifetin ve ma‘rifeti şer‘ile ve mübâşir-i merkûm ma‘rifetîyle ve cümle ittifâkıyle ber- mücibi nizâm yerlû yeründe tamamen ve kâmilan tahsîl ‘Asâkir-i Bahriyem maşârifına maħşûben der-sa’âdetime irsâl ve Tersâne-i ‘Âmirem’e teslim olunması hususına bezli celi himmet eylemek fermânım olmağın saña hiţâben işbû emri-i ‘âlişânım daħi işdâr ve irsâl olunmuşdır ve ila âhrihi. el-yevm ğurra-i şehri-rebi‘u’l-âhir li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf. Kostañfîniyye Maħrûsa. mücibince buyûrıldı. Muħaşşılı Aydın vürûdesine.”

İbrahim'in oğlu Mustafa'nın hastalığı sebebiyle askerliğe elverişli olmadığı muayene sonucu tespit edildiğinden kendisine tezkere verilmesine Ordu Komutanı Mehmet Hüsrev Paşa tarafından karar verilmiştir denilmektedir.¹¹⁰

Yine aynı konuyla alakalı h.1252/m.1837 yılı Şaban ayının birinci gününde gönderilen bir başka izin belgesi örneği bulunmaktadır. Bu belgede; Hayreddin Paşa Sancağından Birinci Alayın Dördüncü Taburun Dördüncü Bölüğünden Aydınlı Ahmet oğlu Mehmet adlı bir onbaşının ordu komutanı Halil Rıfat Paşa tarafından dört günlük ev izni verildiği yazılıdır.¹¹¹

Aynı çerçevede bir başka izin belgesine göre İskender Paşa Sancağının İkinci Alayının Üçüncü Taburunun Birinci Bölüğünde Birinci Onbaşı Tireli Hüseyin oğlu Hüseyin 1252 yılı Cemaziye'l-âhir ayının birinci gününden itibaren üç gün ev izni verildiği bildirilmektedir.¹¹²

Bu Sicil kayıtlarında askerlik görevini yaparken vefat eden bir askerin cenazesinin memleketine gönderilmesine dair ilgili ordu komutanı tarafından yazılan tezkire kaydına rastlıyoruz.¹¹³

Yine bir başka Sicilde h.1251/m.1836 yılı Zilka'de ayının on yedinci gününde Tireli Mehmet oğlu Ahmet'in hastalığı nedeniyle askerliğe elverişli olmadığı (bugünkü anlamda çürük raporu) doktor tarafından belirlendiğinden Maçka kışlası Komutanı Fevzi Paşa tarafından kendisine tezkere verildiği belirtilmektedir.¹¹⁴

III. SİCİLLERDE GEÇEN KÖY, MAHALLE, MEDRESE VE TÜRBE İSİMLERİ

İncelediğimiz Tire Şer'iyye Sicillerinde çeşitli konularla bağlantılı olarak birçok köy, mahalle, medrese ve türbe isimleri zikredilmektedir. Bu isimler genellikle tereke kayıtlarında geçmektedir. Bu bağlamda daha önce Kızılcaavlu köyü ve Zümyân mahallesinde Hıristiyanların yaşadığını belirtmiştik.¹¹⁵ Diğer mahalle ve köylerin Sünni Müslüman olduklarını tahmin etmekteyiz. Çünkü tereke kayıtlarında hali vakti yerinde olan herhangi bir kişi vefat ettiğinde ıskat-ı salât işlemini

¹¹⁰ Tşs. 24/D.

¹¹¹ Tşs. 25/A.

¹¹² Tşs. 25/A, B.

¹¹³ Tşs. 24/E.

¹¹⁴ Tşs. 30/C.

¹¹⁵ Tşs. 40/B.

gerçekleştirmektedirler. Bu ıskat-ı salât işlemini yapan kişilerin Sünnî Müslüman kimliğine sahip oldukları açıktır.

Yine o dönemde sicil kayıtlarında zikredilen “Canlı” Karyesi (köyü) günümüzde Bayındır ilçesine bağlı beldedir.¹¹⁶ Fata Karyesi ise günümüzde Tire'nin tek beldesi olan Gökçen'dir.¹¹⁷ Subaşı karyesi bugün Torbalı'ya bağlı bir beldedir.¹¹⁸ İncelediğimiz Şer'iyeye Sicil kayıtlarında Tire'de otuz sekiz mahallenin ismi geçmektedir.¹¹⁹ Günümüz Tiresi'nde mahalle sayısı çeşitli sebeplerle on altıya inmiştir. O dönemden bugüne bazı mahalleler aynı ismi muhafaza edebilmişken birçoğunun ismi Cumhuriyet'ten sonra değiştirilmiş ve yeni isimler verilmiştir. İsmi koruyanlar arasında: Paşa, Ketenci, Karacaali ve İpekçiler zikredilebilir.¹²⁰ Diğer mahallelerin isimleri de İstiklal, Cumhuriyet, Dört Eylül, Kurtuluş, Duatepe, Dere, Dumlupınar, Ertuğrul, İhsaniye, Yeni, Turan adlarıyla Cumhuriyet döneminde değiştirilmiş olsa gerektir.

A- Sicillerde Geçen Köy İsimleri

Tablo 2

Akarca	(Bölüm 24/B)	Hayreddin	(Bölüm 15/B)
Akça Meşhed	(Bölüm 10/F)	Karaevhad	(Bölüm 32/B)
Boynuyoğun	(Bölüm 10/D)	Karayunuslu	(Bölüm 24/C)
Canlı	(Bölüm 32/A)	Kocacaali	(Bölüm 33/A)
Eğridere	(Bölüm 9/C)	Kızılcaavlu	(Bölüm 40/B)
Fata	(Bölüm 25/C)	Rahmanlar	(Bölüm 9/D)
Göllüce	(Bölüm 44/D)	Subaşı	(Bölüm 34/C)
Habibe	(Bölüm 17/B)	Yeniçiftlik	(Bölüm 12/B)

¹¹⁶ Tşs. 32/A.

¹¹⁷ Fata (Fota), günümüzde Tire'nin tek beldesi olan Gökçendir. Bkz. : Tahir Sezen, age. s. 188.

¹¹⁸ Tşs. 34/C.

¹¹⁹ Mahalle isimleri tablo 3'te verilmiştir.

¹²⁰ A.Munis Armağan, Devlet Arşivlerinde Tire, Tire 2003 s. 50.

B- Sicillerde Geçen Mahalle İsimleri

Tablo 3

Abdülvehhab	(Bölüm29/D)	İpekçi	(Bölüm 33/B)
Ahi	(Bölüm28/B)	Kalamus	(Bölüm 15/D)
Ahi imam	(Bölüm48/A)	Karahasan	(Bölüm20/D)
Ağacıyan	(Bölüm 11/B)	Ketenci	(Bölüm26/C)
Alacamescid	(Bölüm49/C)	Küçük Hâfız	(Bölüm 14/E)
Bademiye	(Bölüm20/B)	Kütüphane	(Bölüm36/D)
Cami'-i kebir	(Bölüm46/F)	Martağacı	(Bölüm 27/B)
Çanakçızâde	(Bölüm33/C)	Mollaclar	(Bölüm38/D)
Darbhâne	(Bölüm17/C)	Murtaza	(Bölüm18/A)
Debbağistan	(Bölüm34/A)	Paşa	(Bölüm17/B)
Debbağaz	(Bölüm 12/A)	Sene	(Bölüm 16/B)
Ekinhisarı	(Bölüm20/B)	Seydi	(Bölüm 33/B)
Hacimüderriş	(Bölüm25/E)	Sofiköyü	(Bölüm 9/A)
Hekim Çelebi	(Bölüm 27/D)	Şhirdere	(Bölüm 1/B)
İbn-i Hatib	(Bölüm25/E)	Tarakçızâde	(Bölüm 48/A)
İbn-i Miskin	(Bölüm16/C)	Tekke	(Bölüm19/C)
İbn-i Gazi	(Bölüm41/A)	Yahşibey	(Bölüm20/C)
Mısırlı	(Bölüm 13/B)	Yunus Emir	(Bölüm 10/D)
Molla Çelebi	(Bölüm26/D)	Zümyân	(Bölüm 29/A)

C- Sicillerde Geçen Medrese İsimleri

Tablo 4

Daru'l-kurra ¹²¹	(Bölüm8/D)
Hasan Çavuş ¹²²	(Bölüm22/C)

¹²¹ **Daru'l-Kurra Medresesi:** Bu medrese Sultan II. Selim vakfıdır. Önceleri 7 odalı iken eklerle 14 odaya ulaşan medresede bugün yoksullar barınmaktadır. Medresenin vakıfları içinde, Akarca ve Karagöl çiftlikleri ile Bayındır'da Elifli, Yakaköy, Furunlu köyleri ve Cumaovası (Menderes) yerleşimleri bulunmaktadır. Medresenin ilk müderriş Sultan II. Selim'in Hocası Şeyh Taviil Ahmet Paşa'dır. Metinde bu medresede iskân ederken vefat eden es-Seyyid Hasan hâce bin Mehmet'in miras kaydından bahsetmektedir. Adı geçen kişinin vârisi olmadığından mirasının tamamı Beytü'l-mal'a bırakılması ile ilgili tereke-kassam kaydını anlatmaktadır. A. Munis Armağan age. s. 270.

¹²² **Hasan Çavuş Medresesi:** Bu medrese Yalınayak Medresesi diye de anılır. Banisi Sadrazam Ferhat Paşa'nın oğlu Hasan Çavuş olduğu için bu ismi almıştır. On odası bulunan bir medresedir. Medresenin, Bayındır kazasının Falaka köyü ile Buruncuk köyü arasında Çeltik tımarı içinde Yüzdırhemoğlu Hacı Mehmet tarafından vakfedilen 17 ağaçlık bir zeytinliği vardır. Bunun dışında

İbn-i Melek ¹²³	(Bölüm34/A)
İsmail Efendi ¹²⁴	(Bölüm26/B)

D- Sicillerde Geçen Türbe İsimleri (Alihan Türbesi)

İncelediğimiz Tire Şer'iyeye Sicil kayıtlarında Alihan Türbesi sadece bir yerdeki tezkere kaydında zikredilmektedir. Sicil kaydından anlaşıldığına göre, kimsesiz fakir bir Derviş olan es-Seyyid Hacı Ali bin Abdullah, bu türbede yaşamış

o tarihlerde medresenin on odasını onaran Hacı Mustafa bin Abdullah tarafından medreseye vakfedilmiş Birgi'de dörtte bir zeytinlik bulunmaktadır. Bkz.: A. Munis Armağan age. s. 271.

¹²³ **İbni Melek (Ferişteoğlu) ve Medresesi:** Bu medreseye adını veren kişinin asıl ismi, Abdüllatif b. Abdülaziz Eminüddin er-Rumî el-Hanefî. Özellikle Türk asıllı müellifler onu "İzzüddin" lakabı ile zikrediyorlar. Genellikle "İbn Melek" veya "Ferişteoğlu" diye meşhur olmuştur. İbn Melek "Meleğin Oğlu" manasına gelmektedir. Temiz ahlakı, saflığı, erdemi ve melek tabiatı ile bu unvanı almıştır. İzmir'in Tire ilçesinde, Aydınoğulları zamanında yaşamıştır. Doğum tarihi, yetişmesi ve hocaları hakkında fazla bilgimiz yok. Ancak Birgi kadısı olan ve Meşarik Şerhinin bir yerinde "şeyhim" diye bahsettiği babasından okuyup istifade etmiştir. Aydınoğlu Mehmet Bey'in Tire'de yaptırdığı medresede uzun yıllar hocalık yapmış, onun oğullarının yetişmesinde emeği geçmiştir. Bundan dolayı bu medrese daha sonraki yıllar onun ismiyle anılmıştır. Evliya Çelebi, O'nun Manisa'nın Saruhan Medresesinde ilim tahsil ettiğini ve orada halen ziyaret edilen bir hücrenin bulunduğunu kaydediyor.

İbn Melek'in vefat tarihi de ihtilaflıdır. Babası ve oğlu da İbn Melek lakabı ile meşhur ulemadan kimseler olduğu için bazı bilgiler karışmıştır. Nitekim eserlerinin nispetinde de aynı karışıklığı müşahede ediyoruz. İbn Melek, Tire'de kendi adıyla anılan medresede uzun yıllar hocalık etmiş, talebeler yetiştirmiş çok kıymetli eserler yazmıştır. Bilhassa şerh ilimlerde maharet sahibi idi. O ilmin çözülmesi zor meselelerine dalabilen, avam ve havas yanında mümtaz mevkii olan bir şahsiyettir.

Müellifimizin eserleri şunlardır. Şerhu Menâri'l-Envâr, Mebâriku'l-Eşhar fi Şerhi Meşâriki'l-Envâr, Mecmeu'-Bahreyn, Şerhu'l-Vikaye, Bedru'l-Vaizin ve Zuhru'l-Abidin ve manzum lugat. Bunlardan başka kitaplarda ismi geçen veya kütüphane kataloglarında görüp de bizzat tetkik edemediğimiz ona nispet edilen bazı kitap veya risaleleri de bulunmaktadır. Mustafa Baktır, Tireli İbn Melek ve İlmî Muhiti Hakkında Bazı Tespitler, Türk Kültüründe Tire, Yayına Hazırlayan Mehmet Şeker, Ankara 1994, s. 34. Öte yandan İbn Melek hakkında İsmail Hakkı Uzunçarşılı şunları söylemektedir: Aydınoğulları zamanında Tire'de Aydınoğlu Süleymanşah Medresesinde müderris olup, bu havalinin Yıldırım Bayezid zamanında Osmanlılara geçmesi üzerine yine orada dersine devam etmiştir. İbn Melek'in fıkıh yani İslam hukukunda yüksek ihtisası vardı. Bilhassa İmam İbn Saâtî (Muzaffereddin Ahmed b. Ali bağdadî) nin fıkıhın, Fürû-i hanefiyyesinden (Mecmeü'l-bahreyn ve mülteka'n-nehreyn) adlı eserine pek güzel bir şerh yazmıştır. Bundan başka hadisten Sâganî'nin Meşârikü'l-Envar'î ile usul-i fıkıhtan Menazilü'l-Envar'ı şerhetmiştir. İbn Melek 793 h. (1394 m)'de vefat etmiştir. Usul-i fıkıh ve tasavvuftan da eserleri vardır. Hepsisi de müdekkikanedir. Bkz Uzunçarşılı. Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı, Ankara 1988, s. 229. İşte Tire'de bulunan İbn Melek Medresesi Aydınoğlu Mehmet Bey tarafından İzzeddin Ferište yani İbn Melek adına inşa ettirilmiştir. Bu medrese Osmanlı döneminde de faaliyetlerini sürdürmüştür. Dolayısıyla bu medrese Tire'nin eğitim-öğretim ve kültür hayatında önemli bir rol oynamıştır. Bkz.: Munis Armağan, age. s. 264.

¹²⁴ **İsmail Efendi:** Sadece vakıf kayıtlarında rastladığımız bu medrese ile ilgili fazla bir bilgimiz yoktur. 12 odası bulunan medrese adeta, batıda Ferišteoğlu ile doğuda Necip Paşa medreselerinin arasına sıkışmıştır. Bânisi Hacı Mustafa'dır. Müderrisi İsmail Efendi'nin adından dolayı medrese daha çok İsmail Efendi medresesi olarak tanınmaktadır. 1900 yılında medresedeki öğrenci sayısı olarak sicillerde verilmektedir. Medrese bugün ayakta değildir. Bkz.: A. Munis Armağan age. s. 274.

ve h.1251/m.1836 yılında orada vefat etmiştir. Kendisinin hiçbir vârisi tespit edilemediğinden mirasının tamamı görevlendirilen kassâm vasıtasıyla müzayedeye çıkarılarak elde edilen miktar devlet hazinesine devredilmiştir. Zaten şahsın çok fazla bir terekesi bulunmamaktadır. Hayatını idame ettirebilecek kadar birkaç elbise ve ev eşyası vardır.¹²⁵ Kaldı ki derviş olduğu bildirilen bu kişi hayattan kendini soyutlamış “bir lokma bir hırka” düşüncesiyle yaşamını sürdürmüş biridir.

Bu arada Hakkı Önkal tarafından yazılan “Tire Türbeleri” adlı kitaptan Alihan Türbesiyle alakalı verilen bilgileri nakletmek istiyoruz.

“Halk arasında Alayhan veya Alihan Dede Türbesi adlarıyla da anılan eser, Yeni Caminin güneyindeki dar sokaklardan birinin köşesinde yer almaktadır. Yapı, ilk bakışta, mahalledeki evlerden herhangi biri intibamı uyandıracak bir dış görünüşe sahiptir. Eser dikdörtgen planlı gövdenin bir bölümünün sekizgen kasnaklı bir kubbeyle örtüldüğü sıvalı ve iki katlı bir yapıdır.

Doğu-batı istikametinde uzanan dikdörtgenin köşeleri çalınmış güney kenarı, ön cephe olarak değerlendirilmiş olup üst kata çıkışı sağlayan giriş açıklığı bu cephede düzenlendiği gibi cenazelik katının niyaz penceresi de bu cephenin ortasında verilmiştir. Dört basamaklı bir merdivenle çıkılan üst kat dikdörtgen planlı ve tonoz örtülü bir ön mekân ile buraya geniş bir sivri kemerle açılan kare planlı ve kubbe örtülü bir bölümden ibarettir. Türbe bu anlamda iki kattan ibarettir. Türbenin üst katı yakın zamanlara kadar bir mesken olarak kullanıldığı bilinmektedir.”¹²⁶

Üzerinde çalıştığımız Tire şer‘iyye sicilleri bu türbenin mesken olarak kullanıldığını doğrulamaktadır. Yukarıda da zikrettiğimiz gibi fakir kimsesiz bir derviş bu türbede yaşamış ve burada vefat etmiştir.

¹²⁵ Tşs. 10/E.

¹²⁶ Daha fazla bilgi için bkz.: Hakkı Önkal, Tire Türbeleri, Ankara 1991, s. 10, 12, 13.

IV. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Tez konusu olarak çalıştığımız h.1248–1252/m.1833–1837 yılları arasındaki Tire Şer‘iyye Sicillerinin elli varaklık bölümünde, o dönem Tire Şehrinin siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel tarihini aydınlatabilecek mahiyette önemli bilgilere şahit olduğumuzu söylemeliyiz. Zira bu bilgiler hem Tire tarihinin hem de kısmen de olsa Osmanlı Devleti tarihinin anlaşılmasına katkı yapacak mahiyettedir.

Bilindiği gibi ilk dönemlerde Osmanlı ülkesi İstanbul merkez olmak üzere Anadolu ve Rumeli Beylerbeyliği olarak iki idarî taksimata ayrılmışken daha sonra yeni teşkilatlanmada yeni unsurlar ve birimler meydana gelmiştir. Mesela bu bağlamda beylerbeyliğinin sayıları artmış ve otuz beşe kadar çıkmıştır. İşte bu eyaletlerden birisi de Aydın eyaletidir. Aydın eyaleti: Saruhan, Sığla, Aydın, Menteşe, Denizli olmak üzere beş sancaktan (liva) oluşmaktadır. Şer‘iyye sicillerinin bir kısmını incelediğimizde Tire kazası eyalet merkezi Aydın olan Aydın sancağına bağlı bir kaza durumundadır. Ancak görüldüğü gibi Aydın, hem beylerbeyliğinin hem de sancağın merkezi durumundadır.

Yine bilindiği üzere Osmanlı döneminde kazalar kadı veya bazen naibler tarafından yönetilmekteydi. Naib kadının vekili durumundadır. Zira kadı kadılık merkezinden uzak olan mevkilere naiblerini görevlendirmektedir. Nitekim incelediğimiz Şer‘iyye Sicillerinde Tire, aslında bir kaza ve dolayısıyla kadılık merkezi olup doğrudan kadı unvanını taşıyan kişilerin sorumluluğunda olmasına rağmen zaman zaman naiblerin bulunduğu da olmuştur.¹²⁷

Tire Şer‘iyye Sicil kayıtlarında; zaman zaman; Ödemiş, Birgi, Bayındır, Balyanbolu (Beydağ), Ayasluğ (Efes, Selçuk), Sart, İnegöl (Sarıgöl), Seferihisar, Kuşadası kazaların isimleri de geçmektedir. Bu durum o dönemde, bu kazaların çoğunun hem eyalet hem de sancak olarak Aydın’a bağlı olmasıyla alakalı olsa gerektir. Ancak Sart kazası eyalet olarak Aydın’a; sancak olarak “Saruhan’a”; Seferihisar ve Kuşadası kazaları eyalet bakımından Aydın’a, Sancak olarak “Sığla” (İzmir) Sancağına bağlı oldukları anlaşılmaktadır.

Sicil kayıtlarını şekil ve üslup bakımından ele aldığımızda; özellikle üst makamdan gelen Ferman ve buyrultular mûtaad olarak dua ve lâkap (elkâb) cümleleri

¹²⁷ Tşs. 1/C. Zira burada geçen, “Şerayi’-şi‘ar Tire ve Bayındır ve Ayasluğ kazâları nâibleri Fazîletlü Efendiler ...” ifadesi bunu göstermektedir.

ile başlamaktadır. Bu dua cümleleri; “*Edâma’llâhü iclâlehû, zîde fazlühû, zîde ilmühû, zîde mecdühû, dâme mecdühû, zîde kadruhû, a’llâhü kadruhû*” gibi ifadelerden oluşmaktadır. Yine sicillerde; “*Mefâiru’l-emâcid ve’l-ekârim, câmiu’l-me’hâmid ve’l-mekârim, el-kıdvetü’l-emâsil, iftiharu’l-emâcid, düstûr-ı mükerrerem, müşîr-i müfehham, nizâmü’l-âlem, müdebbiru umûri’l-cumhuri bi’l-fikri’s-sakıb, mütemmimü mehâmü’l-enâm bi’r-re’yi’s-saibi, mümehhidü ve bünyanü’d-devleti ve’l-ikbal, müşeyyidü erkânü’s-saâdeti ve’l-iclâl, el-mahfûfu bi sunufi avâ’ifu’l-meliki’l-a’lâ, vücûh-ı memleket ve muhtâr-ı vilâyet*”¹²⁸ şeklinde oldukça edebi ve şümüllü elkab ve unvanların kullanıldığı dikkat çekmektedir.

Öte yandan Tire Şer‘iyye Sicillerinde geçen kaza isimlerinden bazılarının günümüzde değiştiğini; Mesela; Ayasluğ → Efes, Selçuk; Balyanbolu → Beydağ; İnegöl → Sarıgöl; Fata → Gökçen¹²⁹ olduğunu görüyoruz.

Şer‘iyye Sicillerine göre Tire’nin tarım, hayvancılık ve el sanatları açısından gelişmiş bir şehir ve bölge olduğu anlaşılmaktadır. Zira Sicil kayıtlarında Osmanlı Ordusunun et, tahıl ihtiyacının bir kısmı (sığır, arpa buğday); Tersane-i Âmire’nin urgan imalatı için lazım olan kendirin tamamının Tire’den talep edilmesi, bu

¹²⁸ **Dua ve Elkâb:** Osmanlı devletinin inşa ve bürokratik teamül ve kurallarına göre, vesikalarda hitap edilen kimsenin adının veya, adı zikredilmemişse, vazife, memuriyet ve rütbesinin peşi sıra bir duâ formülü gelir. Bu dua formülü, hitap edilen kimsenin rütbesinin şan ve şerefine uzun sürmesine ve daha da yücelmesine ilişkin iyi dilekleri kapsar. Bu anlamda bazı yüksek devlet görevlileri ile ilgili olarak uygulanan hitap formülü veya metnini, Fâtih Kanunnâmesinde tespit edilmiştir. Ayrıca daha sonraları uygulamalar da bu formülleri geliştirmiş ve zenginleştirilmiştir. Ancak bu dua cümleleri her makamdaki kişiler için farklı kullanılmıştır. Mesela ; vezirler için “Edâma’llâhü İclâlehû”; beylerbeyi için “dâme ikbâlehû”; mutasarrıflar için “dâme izzühû”; kadılar için “Zîde Fazlühû”; naibler için “Zîde İlmühû”; ağa, müteferrika, çavuş, ve benzer rütbedekiler için “zîde mecdühû, dâme mecdühû, zîde kadruhû, a’llâhü kadruhû”; hıristiyanlar için, “hateme-allahü ‘akibete’hü fî dini’z-zekiye” gibi. Osmanlı Devletinde yönetici kademedeki kişiler için yazışmalarda ayrıca özel **lakablar** kullanılmıştır. Bunları sıralamak gerekirse; “Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü’l-âlem” lakapları vezir rütbesindeki Beylerbeyi için; “Kıdvetü’l-ümerâi’l-kirâm umdetü’l-küberâi’l-fihâm zü’l-kadri ve’l-ihtirâm sâhibü’l’ızz ve’l-ihtişâm el-muhtassu bi mezîd-i ‘inâyet’l-meliki’l-allâm” lakapları Sancakbeyleri için; “akzâ kuzâtü’l-müslimin evlâ vülâtü’l-müvahhidîn ma’denü’l-fazl ve’l-yakîn vâris-i ‘ulûmi’l-enbiya ve’l-mürselîn hüccetü’l-hakkı ‘ale’l-hakkı ecmaîn el-muhtassu bi-mezîd-i ‘inâyeti’l-meliki’l-mu’în” lakapları kadılar için; “Kıdvetü’l-emâcid ve’l-a’yân” lakapları da has voyvodalara verildiğini görüyoruz. Nitekim incelediğimiz Sicil kayıtlarında da bu dua ve lakaplardan bazılarının kullanıldığı dikkati çekmektedir. Bu hususta daha fazla bilgi için bkz.: Tayyib Gökbilgin, age. s. 62, 63, 68, 69. ; Mübahat S. Kütükoğlu, age. s. 107.

¹²⁹ **Ayasluğ;** Efes, Selçuk, **Balyanbolu;** Beydağ, **İnegöl;** Bugün Manisa’nın bir ilçesi olan Sarıgöl’dür. Tahir Sezen, Osmanlı yer Adları Ankara 2006 s. 49, 81, 188, 257. ; Ayrıca bkz. Tşs. 8/B. 1831 yılında Aydın Sancağının (Kaza-i Balyanbolu 6180 nüfuslu) bir kazasıdır. <http://beydag.gov.tr/s6.asp>

ürünlerin bölgede yetiştiğinin kanıtı olsa gerektir.¹³⁰ Bütün bu bilgiler Tire kazasında bu dönemlerde verimli bir arazi, çalışkan ve üretici bir nüfusun bulunduğunu göstermektedir.

Daha önce belirtildiği gibi miras kayıtlarında kadınların mirasları genellikle çeyiz ağırlıklıdır. Buna karşın tarla, bahçe gibi gayrimenkuller hep erkeğin üzerindedir. Bilindiği gibi Osmanlı Devletinde İslam hukuku uygulanmaktadır. Oysa İslam hukukunda böyle bir uygulama söz konusu değil. O halde bu durum büyük ölçüde örfün ve sosyal hayatın tesiri olarak değerlendirilebilir. Tereke kayıtlarında dikkatimizi çeken bir diğer husus, miras bırakılan eşyaların teker teker ayrıntılı olarak hepsinin yazıya geçirilmiş olmasıdır.

Tereke kayıtlarını incelediğimizde Müslüman veya gayr-i Müslim ayrımı olmaksızın mirasların Tire kadısı tarafından taksim edildiği görülmektedir. Bu da gayr-i Müslimlerin Osmanlı kadısının adil davranacağına olan güvenin göstergesi olarak kabul edilebilir. Yine miras harçları, mahkeme tarafından dini kimlik ayrımı yapılmaksızın aynı miktarda tahsil edilmektedir. Vefat eden kişinin eğer geride eşinden başka vârisi yoksa eşine dörtte bir, diğer dörtte üçlük kısım devlet hazinesine bırakılmaktadır.¹³¹ Ölen kişinin terekesini bırakacağı hiçbir vârisi yoksa miras “voyvodanın” görevlendirdiği bir miras memuru (kassâm) vasıtasıyla müzayedeye çıkarılıp paraya dönüştürüldükten sonra doğrudan devlet hazinesine aktarılmaktadır. Tereke taksimatı yapılırken ölen kişinin berâ-yı vasiyet, (vasiyeti), teçhiz-tekfin, (cenaze masrafları) borçları, (deyn-i müsbet) mahkeme harçları, “harcı hademe mahkeme” rüsûm, (vergi) resmi kısmeti adî, resmi mu‘tade, mahzariye, resm-i beyti'l-mal, kaydiye, dellâliye, gibi masraflar çıkarıldıktan sonra net kalan miktar (sahhü'l-baki) miras olarak dağıtılmaktadır. Öte yandan Müslüman vefat ettiğinde eğer maddî durumu iyi ise, miras taksim edilmeden önce ıskat-ı salât işlemi de gerçekleştirilir ve varisin hayatta kılamadığı namazlar sayısınca mirastan ıskat-ı salât için pay ayrılmaktaydı. Bütün bunlar Osmanlı toplum hayatının düzenlenmesi ve kişi haklarının korunması için devletin ve onun adına kadının sorumluluk taşıdığını göstermektedir.

¹³⁰ “Tersane-i ‘Âmirem için beher sene Tire kazâsından ber-vech-i ocaklık bilâ şemen elli kantar kendir ham müretteb olup kılınan pusula mucebince iki yüz kırk yedi senesinden elli bir senesi gâyetine değin îcâb iden iki yüz elli kantar kendir hamuñ...”Devamı için bkz.: Tşs. 43/A , 10/D.

¹³¹ Tşs. 26/C, 29/A, 33/D, 36/A, D, 43/D.

Bu arada tereke kayıtlarında gündelik hayatta kullanılan aletlerin sicillerde geçtiğine şahit oluyoruz. Nitekim bu meyanda urgan veya kilim dokuma tezgâhı ve aletleri, sandık, tespih, saman yastık (Saz memlü), minder, akçe kesesi, arpa buğday ölçeği, tüfek, bakır mangal, leğen, ibrik, fener, kilim, babüş (ayakkabı), bohça, çanak, tahra, satır, çapa, tırpan, kalbur, kahve değirmeni, cezve elek vb. gündelik kullanım eşyaları bunlardan bazılarıdır. Bu eşya, alet ve edevat isimlerinin kültür tarihimiz açısından çok önemli olduğunu düşünüyoruz.

Söz konusu incelediğimiz Tire Şer'iyeye Sicillerinin h.1252/m.837 yılına ait olan bir ferman sûretinde, Anadolu ve Rumeli'de faaliyet gösteren “Kâdiriye Nakşibendiye, Şibliye, Hâlvetiye ve Sa'diye gibi tarik'atların isimlerine rastladık. Biz bu tarikat mensuplarının Tire'de buldukları şeklinde yorumlamak istiyoruz. Dolayısıyla bu bilgilerin o dönem Tiresi'nin dinî hayatına dair ipuçları oluşturduğunu söyleyebiliriz.¹³² Nitekim bu ferman, adı geçen tarik'atlarla ilgili birtakım olumsuzluklar sarf ettikten sonra bu durumların düzeltilmesi için telkinler de bulunmaktadır. Yani ferman sûreti tarik'atın başına geçecek kimselerin tarik'at edep, ahlak, terbiyesi almış ehil kimselerden olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Diğer yandan incelediğimiz sicil kayıtlarında çeşitli konular vesilesiyle beş yerde darbhânenen bahsedilmektedir. Bunlardan biri; Tire'de bu tarihlerde “Darbhâne” mahallesinin bulunduğu mahallede vefat eden kişinin miras kaydını anlatan kayıt vardır. Kişinin sadece bu mahallede yaşadığı ve burada vefat ettiği belirtilmektedir. İkinci olarak sahte para ve sikke basımıyla ilgili bir ferman sûreti bulunmaktadır. Ancak bu sahtekârlığın Tire'de yapılıp yapılmadığı tam belli olmamakla beraber, bazı sahtekârların tenekeden kalıplar dökerek sahte para ve sikke imal edip piyasaya sürdükleri söylenmektedir. Üçüncüsü metinde mühür kaybolduktan sonra tekrar yeni mühür kazdırmak için darbhanenin kurallarına göre hareket edilmesi istenilmektedir. Dördüncüsü, Atik (saf katışıksız, bugünkü anlamda külçe altın) altının darbhâne tarafından basılıp rüsûmunun ödendikten sonra alınıp satılması ile ilgili ferman sûretidir. Beşinci olarak darbhâne tarafından basılan altın sikke ve paraların piyasalardaki yabancı paralar karşısında değerini anlatan sicil kayıdır.¹³³

¹³² Tşs. 45/B.

¹³³ Darphane ile ilgili kayıtlar için bkz. Tşs. 10/B, 17/C, 21/B, 37/C, 49/A.

Osmanlı Devletinde küçük ve büyükbaş hayvanlardan yıllık rüsûm (vergi, aded-i ağnâm)¹³⁴ alındığını görmekteyiz. Bunun için hayvanları bizzat sayarak bu sayıya göre vergi toplayan özel memur (hizmet-i mübaşiriyye) görevlendirilmektedir.¹³⁵ Bu memurun maaşı da topladığı verginin içinden verilmektedir. Kanaatimizce bu uygulama bazen suiistimallere sebep olsa da, temel gaye muhtemelen memuru teşvik olsa gerektir. Bu durum performansla göre ücret ödeme uygulaması olarak değerlendirmek mümkündür. Bu suretle memur görevini ne kadar ciddi yaparsa ve devlete daha çok vergi toplarsa alacağı maaş da o kadar yüksek oluyordu.

Deşifre ettiğimiz Tire Şer'iyeye Sicillerinde, Tire ve Bayındır'da büyük miktarda yapağı üretiminin olduğunu ve bunun satışının bizzat Aydın Sancağı tarafından organize edildiğini, satışının ihale yoluyla yapıldığını öğreniyoruz.¹³⁶ Günümüz iktisat terminolojisiyle tekelleşme (yed-i vâhid) usulü diyebileceğimiz bir usulle yapılan satışın, ihaleyi alandan başka hiç kimsenin Tire ve Bayındır bölgesindeki yapağıyı satın alamadığı kayıtlardan anlaşılmaktadır.

Günümüzde Tire bölgesinde haşhaş üretilmemesine rağmen bu dönemde (1252 yılı) haşhaş (afyon) üretiminin yapıldığını öğreniyoruz. Sicillerde Tire kazasına Vezir Hüseyin Ağa tarafından bir buyrultu gönderildiği dikkat çekmektedir. Bu buyrultu haşhaşın aslen Kütahya ve Afyon'da üretildiği, afyonun beher tenekesinin h.1252 yılı için elli gurûş olarak tespit edildiği ifade edilmektedir. Bu tespit edilen teneke fiyatının Aydın Sancağı'nda yani Tire'de de geçerli olduğu anlaşılmaktadır. Afyonu satın almaya yetkili kılınan kişinin Devlet-i âliyeden devir

¹³⁴ **Aded-i ağnâm**, "Koyun ve keçilerden alınan resme (vergi) verilen addır. Adet-i ağnam ve ondalık ağnam resimlerinin mültezimlere ihalesine başlanmadan evvel her sene ağnam müdürü olan zat tarafından müteaddit sayıcılar tertîb ve bunların üzerlerine münasip nazırlar tayin olunur, bu memurlar tanzim olunan fermanlarla kazalara çıkarılırdı. Her kola memur olan nazır ve sayıcılar memur oldukları mıntıkada beylerbeyi kim ise onun nezdine varırlar ve fermanlarını gösterirlerdi. Vali emin olduğu adamlardan birini seçerek bunlara refakat etmekle beraber bir de buyrultu yazardı. Bu suretle teşekkül eden heyet ağnamı sayar ve cetvellerini yapardı. Sonraları "kabzımal" namını alan sayıcılar üzerine tayin olan nazırlar vaktinden biraz evvel İstanbul'dan çıkarılır ve tayin olundukları kolun son noktasına vardıkdan sonra tadada başlanırdı. Saydıkları ağnamdan bir kısmı masraflarına karşılık olmak üzere "başkalık" namıyla nazırlarla kabzımallara bırakılırdı. Adet-i ağnam resmi koyun ve keçi için birer akçeden ibaretti. Bilahare meskûkât usulünde kuruş vâhidi kıyasi olunca ve akça lafzı kanunlarla defteri hakani kayıtlarında kalarak merkezin muhite olan ittilaati da gitgide meçhûliyet kesbedince mahallî memurlar bunu fırsat sayarak bu resimle ona mümasil olan avarzâtın esası olan akçayı paraya ve bazı yerlerde kuruşa tahvil ettiler."Bkz.: Mehmet Zeki Pakalın, age. c. I, s. 20.

¹³⁵ Tşs. 1/D.

¹³⁶ Tşs. 5/A.

nazırı devletlû Ömer Lütfi Efendi olduğu bildirilmektedir. Bunun yanında sicil kaydında bazı sancak mutasarrıflarının fahiş miktarda afyon öşür vergisi aldıkları dile getirilmektedir. Bunun için Aydın sancağında ve afyon ziraatı yapılan diğer bölgelerde ne kadar afyon üretilmiş, ne kadar öşür vergisi tahsil edilmiş, afyon üreten çiftçiler kimlerdir ve kaç dönüm haşhaş ekilmiştir. Bütün bu çalışmalar yapılarak bilgilerin bir rapor halinde İstanbul'a bildirilmesi istenmektedir. Anlaşılan o ki devlet, afyonun kaçak üretilip üretilmediğini, öşür vergisinin tam olarak alınıp alınmadığını öğrenmek istemektedir. Ayrıca bazı mutasarrıfların öşür vergisini yüksek aldığına dair duyumların gerçekliğini de öğrenmek devletin amaçları arasındadır.¹³⁷ Bu da bize Osmanlı devletinin üretim ve ticarete; denetim, gözetim ve planlama görevini ifa etmeye çalıştığını göstermektedir.

Daha önce ifade ettiğimiz gibi siciller içinde ordudan gelen tezkerelelere de rastladık. Bazı askerlerin askerlik yapmaya engel hastalığı bulunduğundan askerliğini bitirmeden tezkere aldıklarını görüyoruz. Ayrıca ordudan gönderilen kayıtlarda kışladan bazı askerlerin firar ettikleri bunların yakalanıp bir an önce kışlaya teslim edilmesi gerektiği tezkerede belirtilmektedir.

Tire'de Gayr-i Müslimlerin olduğunu daha önce tereke kayıtlarını anlatırken belirtmiştik. Bununla birlikte bu Hıristiyan tebaadan cizye vergisi alındığı yine sicil kayıtlarında bildirilmektedir. Tire'de 1252 yılına ait yedi yüz altmış iki dosya bulunmaktadır. Bu dosyalardan ödenecek cizye miktarı da yirmi bin altı yüz yetmiş gurûş olduğu görülmektedir. Ayrıca cizyenin kısımlara ayrıldığı, büyük altmış, orta otuz, küçük cizye on beş kuruş olarak tespit edildiği görülmektedir.

Sicil kayıtlarında Tire'deki vakıflarla ilgili bölümler de bulunmaktadır. İncelediğimiz Şer'iyeye Sicil defterinin 50. varağında vakıf mallarının işleyişi ile ilgili bir kayıt bulunmaktadır. Bu kayda göre; vakıf mallarının alınıp satılmayacağı, devredilmeyeceği, rehin ve miras bırakılamayacağı belirtilmektedir. Vakıf bırakmanın önemi ayet ve hadislerle desteklenmektedir. Ellinci sicil kaydında; "izâ mâte ibnü âdeme inçağa'a 'amelehû illâ 'an şülüşen. 'ilmün yüntefi'u bihî ve veledün

¹³⁷ Emr-i 'âlişan mâ'lumuñuz oldıkda ol vechile işbu her bir senesi i'tibârîyle afyon zirâ'at olınan mahallerden her birine senevî ne mikdar afyon huşûle gelmiş ve ne miğdar 'uşur virilmiş ve afyon aşhâbi kimlerdir taḥkîk olunarak derbâr-ı ma'delet kararın inhâ ve i'lâm-ı mübâderet olınmak bâbında ber-mûcibi emr-i 'âlişan tarafımızdan işbu buyurıldı.Taḥrîr ve îci mührü Hüseyin Ağâ ile irsâl olunmuşdur. İnşâa'llâhü Te'âlâ vusûlünde ber-mûcibi emr-i 'âli amel ve harekete mübâderet eylesiz. Sene: 52, Rebi'ü'l-âḥir:19. Bkz.: Tşs. 11/A.

şâlihun yed'û lehû ve şadekatün câriyetün.”hadisi yer almaktadır. Âdemoğlu öldüğünde amelleri kesilir. Ancak üç kişinin kesilmez. Faydalı bir ilim bırakan, hayırlı evlat yetiştiren ve sadaka-i cariye yapan. Sadaka-i cariye kavramıyla vakıf bırakmanın önemi vurgulanmaktadır.

Yukarıdan beri yaptığımız açıklamalar ve değerlendirmeler çerçevesinde -en azından incelediğimiz kısımdan hareketle- sonuç olarak diyebiliriz ki; Tire Şer'iyye Sicilleri, Türk tarihi bakımından geçmiş Türkiye Selçukluları ve Beylikler dönemine kadar giden Tire'nin Osmanlı devri(XIX. yüzyılın ilk yarısı) ndeki siyasî, iktisadî, dinî, kültürel ve içtimaî tarihi yönünden çok önemli bilgileri muhtevi bir kaynak durumundadır. Bu itibarla bir an önce bu belgelerin hepsinin okunup değerlendirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu nevi çalışmaların, Tire özelinde ve Osmanlı genelinde söz konusu dönemlerinin anlaşılmasına büyük katkı sağlayacağını söylemek mümkündür.

İKİNCİ BÖLÜM

TİRE ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN [(1-2 NOLU DEMİRBAŞ DEFTERİ (1-50 VARAK ARASI)] TRANSKRİPSİYONLU METNİ

Üzerinde çalıştığımız Şer'iyye Sicillerini okuduktan sonra transkripsiyonlu metnini yazarken bu bölümde aşağıdaki tabloda verdiğimiz transkripsiyon alfabesini kullandık.

I. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

Tablo 5

أ ء	: a,e,i,u,ü	ز	: z Z	ق	: k K
ب	: b B	س	: s S	ك	: k K
ت	: t T	ش	: ş Ş	ل	: l L
ث	: s S	ص	: ş Ş	م	: m M
ج	: c C	ض	: z Z d D	ن	: n N
ح	: h H	ط	: t T	و	: v V
خ	: h H	ظ	: z Z	ه	: h H
د	: d D	ع	: ' a,i,u	ي	: y Y
ذ	: z Z	غ	: ğ Ğ	آ	: °
ر	: r R	ف	: f F	ك	: ñ Ñ

II. TRANSKRİPSİYONLU METİN

1-A- Hıntanuñ Şa'îre Tebdîli Buyurulması

Hâlen Tire ve Bayındır ve Ayasluğ ve Birgi vürûdesi vükelâsı ve Balyanbolı kazâlarunuñ nâibleri¹³⁸ fazîletlü efendiler ve voyvoda vekilleri sa'âdetlü Ağâlar, hazerâtı ve vücûh-ı ahâli ve bi'l-'umum iş erleri¹³⁹ ba'de's-selam inhâ olunur ki; Ordu-yı Mansûre-i Mısrıyyenuñ ta'yinât-ı yevmiyesi lâzimesiçün Aydın Sancağın-dan bi'l-mubâye'a Kütâhiyye'ye nakl ve tenzîli irâde-i seniye-i hazreti veliyyü'n-ni'ami iktizâsından olan miktarı hıñta ve şa'îr¹⁴⁰ ve baçar¹⁴¹ bu ma'rifet-i şer'-i ecmele ma'rifetiyle ta'dil ve tesviye vechile livâ-i mezbûr kazâlaruña tevzi' ve taksim olındıkda her bir kazânuñ hisseleri aqdemce tarafuñuza mersûl pusula-i şer'iyyelerden ma'lûmuñuz oldığı üzre mikdar hisselerüñüz şer'an merf'an behen Kütâhiyye'ye nakil ve tenzîli husus-ı mersûl buyurıldıklarımızdan ve taraf-ı kemîde tenbih olunmuş ise de el-hâlet hazîhî kazâlaruñuz hissesi olan zehâyir ve baçar henüz gönderilmeyerek düçâr-ı uqde-i te'hir idiğü taḥkîk-i gerdemiz olmağla evvel emirde bu gûnâ irâde-i hazreti veliyyü'n-ni'aminüñ ağır tutılması tecvîz olunur mevâddan olmayup ve bâ-ḥuşûş işbu maḥlup buyurılan zahîre ve baçaruñ Kütâhiyye'ye vuşûlu anda fiyat ve kirası hesap olunarak îcâb iden akcesi an-naḥdîn hazîne-i hazerât-ı veliyyü'n-ni'amiden i'ta buyurılacağı dergârıyla ber-mûcibi pusula her bir kaza hisse-

¹³⁸ **Nâib**, vekil, birinin yerine geçen anlamındadır. Terim olarak kadı, kadı vekili, şeriat hükümlerine göre hüküm veren hâkime denir. Ferit Devellioğlu, age. s. 799.

¹³⁹ **İş Erleri**, herhangi bir işle iştigal eden iş erbabı, iş adamı anlamlarına gelmektedir.

¹⁴⁰ **Hınta**: buğday **Şa'îre**: Arpa anlamına gelmektedir. Ferit Devellioğlu, age. s. 362, 976.

Ordunun ihtiyacı olan zahire toplanması için taşraya yollanan fermanlarda, bu işin "ma'rifet-i şer'" ve mübaşirlerin ve mütesellimlerin taahhüdü ile yapılması emredilirdi. Eyalet ve sancaklara, buğday satın alınması ile ilgili olarak yollanan fermanlarda, bunun ne kadar toplanacağı da açıklanırdı. Eyaletle yüklenen zahire miktarı, eyaletin sancaklarına ve kazalarına da dağıtılırdı. Yücel Özkaya, XVIII. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı, Ankara 1985, s. 335, 336.

¹⁴¹ **Bakar**, sığır cinsinden olan hayvanlara verilen genel isimdir. Ferit Devellioğlu, age. s. 68.

Devletin önemli gereksinim maddelerinden biri de et idi. Devlete koyun satmak, halk için çok kazançlı olmadığından, halk tıpkı buğdayda olduğu gibi, satışını narhın dışında olarak özellikle, İstanbul dışına yapmayı tercih ederdi. Bu satışlar daha çok Rumeli yöresinde oluyor ve tüccarlar büyük kazançlar temin ediyordu. İstanbul ise et gereksinimini gereği gibi sağlayamıyordu. Savaş sırasında araya ordunun da gereksinimi girdiği için İstanbul'daki et sıkıntısı git-gide büyüyordu. Yücel Özkaya, age. s. 342.

sini hemen bir iki gün içinde bi'l-mubâye'a tedârik ve develere sesnekta iderek taḥmile mû'temed olmañuz refâkatîyle bir gûnâ aḳdem Kûtâhiyye'ye nakil ve tenzîl olunmak îcâb-ı ḥalden olup ve muḳaddema gönderilen pusulalarda ḥıñta maḥlup olunmuş ise de bu def'a raḥmen li'l-fukârâ ḥıñtanuñ şa'îre tebdîl-i birle muḳaddem ki şa'îre zam ve ilḥâḳ iderek ve muḳaddema buyurıldımıza mevzu'an gönderilen 'arızalarımızı tarafımıza i'âde eyleyerek her bir ḳazâñuzuñ ma'lûmu'l-mikdar şa'îr ve baḳar hissesini mübeyyen taḥrîr ve tarafımıza taḥrîr ve teslim olunan ma'ruzâtımız mûcibince birer kıḫ'a-i i'lâmuñuzu taḳdîm ve mu'temed olmañuz yed'iyle berât-ı aḳdem-i ḥâk-i pây veliyyü'n-ni'amiye sevḳa ve takdîme mübâderet¹⁴² ve zinhâ 'avk ve teḥir gûnâ ḥilâf-ı hareket vuku'ından tevaḳḳi' ve müba'adet¹⁴³ eylemeñüz için isti'câli ḥâvi işbu tezkere taḥrîr ve irsâl olunmuşdur. Vuşûlünde ber-minvâl-i muḥarrer ve ketebe dikkat eylemeñüz maḥlûbımdur. Sene: 52, Şevvâl: 11.

Mîr Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı 'Âli Mütesellim Livâ-i¹⁴⁴ Aydın Hâlen

B-

Medîne-i Tire'de **Şhiddere** Mahallesinde bundan aḳdem fevt olan Zeybek oḒlu Mehmed bin İbrahim'üñ verâseti zevce-i menkûḫâ-i metrûkesi¹⁴⁵ Ayşe binti İsmail nâm ḥâtun ile şulbiyye-i kebîre kızları Hatice ve Raḫîme ve şaḒıra kızları Fâtıma ve Ayşe ve Hatice ve li-ebeveyn ḳarındaşları Mustafa ve Ayşe nâm kimesnelere inḫiḫâr-ı livâi'ş-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyan oldıktan soñra şaḒiratâni mezbûratâni Ayşe ve Hatice'nüñ tesviye emirlerini vaşî mensûbeleri vâlideleri mezbûre Ayşe ḫâtunuñ ve vereşe-i saire ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'ile taḥrîr ve taḳvîm-i kıymet olup

¹⁴²**Mübâderet**, bir işi yapmaya girişmek demektir. DevellioḒlu, s. 699.

¹⁴³**Mübâ'adet**, birbirinden uzaklaşma, birbirini sevmeyip soḒuk ve uzak durma anlamına gelmektedir. DevellioḒlu, age. s. 699. Sicillerde, emredilen işi yapmamak için bahaneler bulup ondan kaçınmayın anlamında kullanılmıştır. Yani Sancaktan gelen bu tip buyrultularda "sancak beyi" bu işi acele olarak yapın ve aksatmayın demek istemektedir.

¹⁴⁴**Livâ'**, bayrak ve sancak anlamına gelmektedir. ÇoḒulu elviyedir. Şer'iyye Sicillerinde, günümüzde "İl'in" karşılığı olan sancak anlamındadır. Livâ-i Aydın "Aydın SancaḒı" Ferit DevellioḒlu, age. s. 553.

¹⁴⁵**Zevce-i menkûḫa**, nikâhlı kadın, eş. Kocasından dolayı bahsi geçen evli kadındır. **Zevce-i metrûke** kelimesi de kocası ölmüş dul kadın anlamındadır. Abdülmecit Mutaf, age. s. 2.

beyne'l-vereşe bi'l-ferizati'ş-şer'iyye tevzi' ve taķsim olunan muħallefât-ı¹⁴⁶ müte-
veffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi'l-yevmi's-sâbi' min şevvâl li-
sene-i şemênîn ve erba'în ve mieteyn ve elf.

iplik alaca zile top „7 bakraç,, evân nuħâsiye „12 köhne kırmızı neş¹⁴⁷ „

35 10 145 3

köhne beledî¹⁴⁸ yorgan „ def 'a yorgan,, beledî döşek yüzü,,köhne yüz 5 „

8 12 15 5

yasdıķ yüzü,, müsta'mel kilim „ Ceviz kırında baē dönüm rübû' kestanelik

$\frac{2}{4}$ $\frac{1}{20}$ 120

Vâlidesinden munteķil menzil hissesi,, taēâr,, 2 pekmez tâbesi,,

150 2 100

ħırdavat-ı menzil „ yekûnü'l-muħallefât,, minhe'l-iħracât,,

9 549

techîz tekfîn¹⁴⁹ „mihir lizevceci'l-mezbûre,,Boyacı Mustafa'ya deyn-i müsbet,,

70 50 60

Ĥâce oēlı Ĥacı Mustafa'ya deyn-i müsbet,,

38

Hasan'a deyn-i müsbet,, Sarı Ĥacı Hüseyin oēlına deyn-i müsbet,,

5 20

Resm-i kısmet-i 'âdî,, ĥarc-ı ĥademe-i mahkeme,, maşârıf-ı lâzime,,

13 9 6 5 7

ķaydiye,, yekûnü'l-iħracât,, şaħhü'l-bâķi,,¹⁵⁰

3 273 4

ħissetü'z-zevceci'l-mezbûre,, ĥissetü'l-binti'l-mezbûre,, ĥissetü'l-binti'l-mezbûre

34 7/ 38 9/ 38 9/

¹⁴⁶ **Muħallefât**, ölen bir kimsenin bıraktıēı şeyler anlamındadır. Metrukât da denmektedir.

Devellioēlu age. s. 667.

¹⁴⁷ **Neş**, gömülü bir şeyi eşip yerden veya bir şeyi başka bir şey ile meydana çıkarma anlamına gelmektedir. Devellioēlu, age. s. 815.

¹⁴⁸ **Beledî**, şehirli, memleketli manasında olmakla beraber, bir çeşit yerli kumaşa verilen isimdir. Şer'iyye Sicillerinde, Tire bölgesinde üretilen ev eşyalarına o yöreye has ve bir dokuma bezine denmektedir. Devellioēlu, age. s. 82

¹⁴⁹ **Techîz ve tekfîn**, ölünün yıkanıp kefenlenmesi işidir. Devellioēlu, age. s. 1051.

¹⁵⁰ **Şaħhü'l-bâķî**, tereke kassâm defterlerinde mirasın mahkeme tarafından paylaşımı yapılırken; borçları, vasiyeti, teçhiz-tekfîn işleri, mahkeme harçları vb. tüm masraflar çıktıktan sonra mirasçılara kalan net tereke miktarına denir. (Mal, eşya, para v.b.)

ħissetü'l-binti'l-mezbûre,, ħissetü'l-binti'l-mezbûre,, ħissetü'l-binti'l-mezbûre,,

38 9/

38 9/

31 9/

ħissetü'l-eħı'l-mezbûr ħissetü'l-uħtı'l-mezbûre,, kesir

31

15

1/

C- Zahîre¹⁵¹ ve Bakarun Gerüye İ'âde Olınması Buyurıldı

Şerayi'-şi'ar Tire ve Bayındır ve Ayasluğ kazâları nâibleri Fazîletlü Efendiler zîde fazlühüm ve mefâhîru'l-emâşil ve'l-aqrân voyvoda vekilleri Sa'âdetlü Ağâlar zîde qadruhüm ve vücûh-ı ahâli ve bi'l-'umum iş erleri zîdet maqâdiruhüm inhâ olunur ki Ordu-yı Manşûre-i Mışriyyenün ta'yînât-ı yevmiyesiçün Aydın sancağından bâ buyruldu-i sâmi hazreti veliyyü'n-ni'ami maḥlup buyurılmıyarak tertîb olınmış olan şa'îr ve bakarun lüzûm ve iktizâsı olmıyarak tevķîf ve şarf-ı nazâr olınması muḳteẓâ-yı emir ve irâde-i hazreti veliyyü'n-ni'amiden olmağa mülâbesesiyle husûs-ı mezkûruñ men'-içün bu def'a emirnâme-i sâmi hazreti veliyyü'n-ni'ami şeref sudûriyle maru'z-zikir kazalaruñuzdan bi't-tertîb Kütâhiyye'ye sevķ ve tesrîb olınmakta olan şa'îr ve bakarun terk ve şarf-ı nazâr olınması lâzım gelmiş olduğı siz ki muḥâtabun mûmâ ileyhimsiz keyfiyet emir ve fermüde-i hazreti veliyyü'n-ni'ami ma'lûm-ı dirayetlerüñuz oldıkda vuşûl buyuruldımızda kazalaruñuz dağı buyurıldı-i sâmi hazreti veliyyü'n-ni'amiye imtişâlen mubâye'a ve tedârik birle Kütâhiyye'ye gönderilmekte olan şa'îr ve bakarı irsâl etmeyerek ve mesahâ-i qaryeye ihrâç olınan var ise de tîz elden verâsından adamlar göndererek gerüye i'âde birle yerlü yerine red ve i'tâyâ mübâderet ile infaz-ı emir ve irâde-i hazreti veliyyü'n-ni'amîñ icrâsına mezîden dikkat ve ħilâfet-i tecvîzden hazer ve mücânebet eylemeñüz bâbında mütesellimlik livâ-i Aydın'dan işbu buyurıldı. İşdâr ve dairemizden Tatar Osman ile

¹⁵¹ **Zâhire**, Çoğulu, zehâirdir. Gerektiğı zaman harcanmak üzere ambarda saklanan hububat ve yiyecek anlamına gelir. Ferit Devellioğlu, age. s. 1165.

tesyâr olunmuşdur. Bi-mennihât te‘âlâ vuşûlünde gerekdir ki ber-mûcibi sâmi¹⁵² amel ve hareket ve hilâfetden be-gâyet¹⁵³ tehâşi¹⁵⁴ ve mücânebet¹⁵⁵ eylesiniz.

Sene: 48, Şevvâl:19.

Mîr Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı Âli Mütesellim Livâ-i Aydın Hâlen

D- Buyurıldı-i ‘Aded-i Ağnâm

Şeri‘at-şi‘âr Tire kazâsı kazısı Fazîletlü Efendi zîde fazluhû ve kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân voyvoda vekili ‘izzetlü Ağâ zîde kadruhû ve vücûh-ı ahâli ve bi’l-cümle iş erleri zîde kadruhüm inhâ olunur ki işbu iki yüz kırk sekiz senesine maşûben Aydın Sancağunun ‘aded-i ağnâm resm-i mîrîsinün vakt-i tahsîl-i hulûl itmiş olup muğâta‘ât husûsı her ne kadar taraf-ı eşref-i hazreti veliyyü’n-ni‘amiden emir nâme-i zühûr-ı kadri tevkiîf olunacak ise de ‘aded-i ağnâm maddesi daği ol vaqte ta‘lik olındığı halde mart eşnâsı ‘aşâir ve kabâil bütün sancağı âhir yaylaklarına gitmeleri de‘b-i kadîmleri olup ‘aded-i ağnâm resm-i mîrîsi dâhi hâşılâtı ketebe olduğundan muğâta‘ata kesr ve hasar olmamak için resm-i mezkûruñ şimdiden tahsîli huşûşını tarafımızdan istid‘a eylemiş oldukları imdi siz ki muhâtabun mûmâ ileyhimsiz keyfiyet ma‘lûm-ı dirâyetlerüñüz oldıkda vuşûl buyurıldımızda zîr-i emr-i iradeñüzde olan kazânun ve gerek toprağunuzdan mürûr ve ‘ubûr iden yerlü ve yabancı ‘aşâir ve kabâil koyun ve keçilerini ta‘dât iderek öteden beru olageldiği rüsûm ve ‘âidatını voyvoda kazâ kabz ve tahsîl eyliyerek bir akçesini ketm ve ihfâ itmeksizin defter-i mümzîsiyle bu tarafa gönderüp memleket sarrafı Hâce-i Müslimüne ber-vech-i emânet defter-i mezkûriyle getirüp i‘ta ve teslîmi huşuşını mübâderet ve hilâfını tecvîzden tevakkî‘ ve

¹⁵² **Sâmi**, yüksek yüce anlamındadır. Sadrazamla ilgili olan ve o makamdan çıkan işler için kullanılan bir tabirdir. . Devellioğlu, s. 918

¹⁵³ be-gâyet, pek çok aşırı, ziyade gibi anlamlara gelir. . Devellioğlu s. 79. Şer‘iyye Sicillerinin ferman ve buyrultu kayıtlarında verilen emir konusunda aşırı hassasiyet gösterin anlamında kullanılan mütad tabirlerdir.

¹⁵⁴ **Tehâsi**, korkup çekinme anlamındadır. Bkz.: Devellioğlu, s. 1061.

¹⁵⁵ **Mücânebet**, bir şeyden sakınma, çekinme, çekilme, uzak durma anlamına gelmektedir. Bkz.: Devellioğlu age. s. 703. Şer‘iyye sicillerinde geçen ferman ve buyrultu kayıtlarının genellikle sonunda yazılan bir kelimedir. Buna göre ferman ve buyrultu kayıtları esasen içerik olarak bir emirnamedir. Dolayısıyla (padişah, veziriazam, vezir veya sancakbeyi) verdiğim emirden uzaklaşmayın emrimi aynen yerine getirin demek istemektedirler.

mübâ‘adet eylemeñüz bâbında mütesellimlik Livâ-i Aydın’dan işbu buyurıldı-i tañrîr ve ile tesyâr olunmuşdır. Bi-mennihî te‘âlâ vuşûlünde ber-mûcibi buyurıldı. Amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz. Sene: 48, Şevvâl: 23.

2-A- İbrahim Paşa Tarafından Süleyman Bey’e Mütesellim Naşb Buyurıldığı

Şerayi‘-şi‘âr Aydın Sancağunuñ hâvi oldığı kazâlaruñ kuzât ve nüvvâbı Fazîletlü Efendiler zîde fazlühüm ve iftiħarü‘l-emâcid ve‘l-ekârim bu def‘a livâ-i mezbûre tarafımızdan mütesellim naşb ve ta‘yin olunan Kapucıbaşı¹⁵⁶ Necâbetlü Süleyman Bey zîde mecdühû ve mefâħiru‘l-emâşil ve‘l-aqrân vücûh-ı memleket ve müte‘ayyinân-i vilayet vesâir iş erleri zîdet maķâdiruhüm inhâ olunur ki bizim Mısrđan ħurûç ve şimdiye kadar Devlet-i Osmaniye ile muħârebe ve muķâtelemiz cümle Ümmet-i Muhammedüñ giriftâr oldığı mezâlimden kurtularak sebt-i istirâhat-i gazada olmaları każıyye-i ħayriyesine mebnî olduğından Cenâb-ı Rabbi‘l-‘Âlemîn niyet-i ħayriyemize göre fevz ve nuşratı tarafımıza ihsân buyurarak li‘llâhi‘l-ħamd ve‘l-mennihî ekşer eyâlât ve elviye-i zîr-i ra‘yetimize geçmiş ve ekşerîsi daħi kâffe-i fukârâ ve aġniyâya ‘adâletten ma‘ada mu‘amelemiz olmadığını öğrenerek iklim-i Mışr’a muzâf ve mülħâķ olmuş ve bi meşiyeti‘llâhi Te‘âlâ el-yevm ‘asâkir-i külliye ve mühimmât-ı kaḫiye ile Kütâhiyye’ye gelinmiş ve ‘aķıbet endişler daħi kerdem beste-i ita‘at alınmış ve bi hasebi‘l-îcâb Livâ-i mezbûre daħi tarafımızdan bir mütesellimlik tesyâr lâzım gelmiş olmağla işine müber mûmâ ileyh mütesellim naşb olunmuş oldığı ma‘lûmuñuz oldıkda sâbıķa mütesellimüñüz olan adamı içiñüzden ħard ve teb‘id ile bundan böyle mîr-i mûmâ ileyhi livâ-i mezbûrede mütesellim bilüp kâffe-i re‘y-i şavâbiyle amel ve hareket ve muğâyesetten ziyâde hazer ve mücânebet

¹⁵⁶ **Kapucıbaşı**, kapıcıların âmirleri olup sarayın muteber hizmetlilerinden idiler. Kapıcıların eski ve emektarlarıyla vezir oğullarına bu vazife verilirdi. Başlangıçta sayıları iki iken sonra dörde ve XVII. Yüzyılda on ikiye kadar çıkmıştır. En kıdemlileri **Başkapucıbaşı** olup hepsinin âmiri durumundadır. Kapucıbaşılardan yüz akçe yevmiyeleri ve ondokuz bin akçelik arpalık tımarları olurdu. Ancak XVII. Yüzyılda yevmiyeleri yüzelli akçe yükselmiştir. Bunlardan taşra hizmetine çıkanlar dört yüz bin akçe ile **Sancakbeyi** olurlardı. Sonraları vezaret de verildiği olmuştur. Bazen valî, vezir vesair devlet adamlarının katline memur olurlar. Ellerinde fermanları olduğu halde şüphe vermeden ve idam olunacak kimseyi ürkütmeden sokulup vazifelerini ifa ederlerdi. Bkz.: Midhat Sertoğlu, age. s. 173.

eyleyesiz ve sen ki mütesellim mûmâ ileyh Süñ sen dağı vedi‘â-i Cenâb-ı Kibriyâ olan fukârâ ve re‘âya dest-i mezâlimden ve te‘addîden ber-vechile ĥimâyet-i meraktâb-ı nişâb emn ve istirâhatlarına sa‘y ve gayret ve bu cihetle cümle ile ĥüsn-ü imtizâç ve mu‘aşeret-i birle her bir umûr-ı şer‘-i şerife ve fetevâ-yı münîfe tatbîk iderek icrâ-yı lâzım-ı me‘muriyet ve diyânet ve lâzimü’l-inhâ olan ‘umûr ve hususâtı peyder pey tarafımıza ‘arz ve irâdeye mübâderet eylemeñüz bâbında divân-ı Ser‘askeri Mışır’dan ve merhale-i Kütâhiyye’den işbu buyurıldı işdâr ve yediñe i‘ta-i biat ve tesyâr olunmuşdır. Bi-mennihî Te‘âlâ vusûlünde gerekdir ki ber-mûcibi buyrıldı. Amel ve hareket ve ĥilâfından ĥazer ve mücânebet eyleyesiz deyu. Sene: 248, Şevvâl: 12.

B- Baiş-i Defter Oldur Ki

Mışır Ordısı Ser‘askeri vezîr ‘adâletsemir merĥametlü veliy-yi-ni‘metimiz efendimiz hazretlerünñ buyurıldı Sâmilere ile Aydın sancağında mütesellim naşb olunan ‘atûfetlü Süleyman Bey Efendimiz hazretlerünñ teşriflerinde vukû‘ bulan maşarîfâtıdan bâ puşula-i şer‘iyye kazâmıza hissesine mûcib mebâliğ ile Kütâhiyye’de mevcûd ‘Asâkir-i Mışriyyenñ ta‘yinât-ı lâzimeleri için mütesellim mûmâ ileyh ma‘rifetiyle bâ buyurıldı. Müşârün ileyh maşlup olunan ĥıñta ve şa‘îr ve baqardan kezalik bâ puşula şer‘iyye kazâmız sehmine isâbet iden zehâyir ve baqarlarunñ bedelâtı ve kiralari hazîne-i müşârün ileyhden i‘ta oluncaya değın şimdilik tevzi‘ idĥal olunan bedelât ve meşarîfât-ı sâire bi’l-cümle vücûh-ı ahâli ma‘rifetleri ve ma‘rifet-i şer‘ile hesap olınarak zeyilde muharrer oldığı üzre li-ecli’t-tahsîl hâlen Voyvoda vekili ‘izzetlü Ahmed Ağâ yed’ine i‘ta olunan defter-i muzârdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi’l-yevmi’s-sâbi‘ min şevvâli’l-mükerrem li-sene-i şemênîñ ve erba‘în ve mieteyn ve elf.

”_____

012000 bedel-i ĥıñta kile İstanbul 75/ 1/16

010500 bedel-i şa‘îr kile İstanbul 1500/7

010500 baqar re’s 150/70

005250 hınıtanuñ Kütâhiyye'ye nakliyesi beher kile yedişer gurûştur.
00900 şâirüñ Kütâhiyye'ye nakliyesi beher kile altışar gurûştur.
047250
004274 Güzelhisar mahkemesinden mahreç ba pusula-i şer'iyeye maşârifât-ı
müteferriqadan Tire kazâsına işabet iden
000427 hizmet-i mübâşiriyye
000300 hınıta ve şa'ır için bâ buyurıldı gelen mübâşire hizmet
000250 i'laniye buyurıldısı ile gelen Ağâya hizmet
052501
000500 da'vet buyurıldısı ile gelen Ağâya hizmet
001840 Aydın'a gidildikde mütesellim Ağâ dairesine ve kâtiplere ve kavaşlarına
vesâire virilen
003640 Müslim Ağâya virilen fıtır re's ⁴
001000 bir re's-i fıtır bahası
059501
004000 Müslim Ağâya virilen eseb re's ²
002000 harc-ı i'lânât
001000 Hâkim Efendi Aydın'a gidildikde harcırah
000250 korkurbaşı derbendinde li-ecli'l-muhafaza aqmar olınan neferâta virilen
mahiye
066751
000450 Mahkeme kâtibine ve huddâmeye ve kethüdaiye
000923 Kiracıbaşı yed'iyle mürûr ve 'ubûra virilen bâygır ücretleri Mehmed efendi
ve kızı bu def'a
001800 Beher re'si gurûşda birer pâyeden harc-ı imza
003400 Beher re'si gurûşda ikişer payeden tahsîl dâriye
000500 şarrâfiye

73824

73824 Naql-i yekûn

00300 Mütessellim Ağâya iki adet başlık ve sinebendi bahaları

00100 Şehir kethüdasına

74224,,Yalnız yetmiş dört biñ ikiyüz yirmi dört buçuk gurûştur.

işbu mebâliğ-i mezkûr ahâli kazânuñ el-yevm beynlerinde mevcûd otuz dokuz hane üzerine tevzi' ve taķsim olındıkda beher hâneye biñ dokuz yüz üç gurûş yedi para işabet eylediği bu maħalle şerħ virildi.

3-A-Ya Müfettiħa'l-Ebvâb. İftaħ Lenâ Ĥayra'l-Bâb Ya Mu'în-El-

Avâciz ve Bihî Netse'în

'İzzet-meâb Eşrâf-ı Kuzât'dan Mehmed Şakir Efendi ba'de't-taħıyyeti'l-vâfiyeti inhâ olunur ki ber-vech-i arpalık¹⁵⁷ mutaşarrıf olduğınuñ Tire kazâsınuñ umûr-ı şer'ıyyesi işbu sene şemênîn ve erba'în ve mieteyn ve elf mâh-ı recebi'l-müraccebi ğurresinden kısmet-i 'askeriyesiyle ma'an Saña ihâle ve tefvîz olımışdır. Gerekdir ki kazâ-i merķûm-i ğurra-i şehr-i mezbûreden bi'n-niyâbet zabt ve beyne'l-ahâli-i icrâ-yı aħkâm-ı şer'ı 'âli ve infaz-ı evâmir-i 'âliye hazreti zi'llulâhi idüp vâķı'a olan mevtâ-yı 'askeriye muħallefâtını taħrîr ve terķım ve beyne'l-verese bi'l-ferîzati'ş-şer'ıyyeti

¹⁵⁷ **Arpalık**, yüksek devlet memurlarına, bazı saray mensuplarına, ilmiye (hoca) sınıfının ileri gelenlerine ilave tahsisat, emekli ve mazuliyet maaşı olarak bağlanan gelirlere genel olarak verilen isimdir. Bunun, aslında memurluğu dolayısıyla at beslemek durumunda olanlar için konduğu tahmin olunmaktadır. Arpalık, kendisinden başka kalabalık maiyeti, uşak ve hizmetkârları bulunanların bu masrafları gözetilerek bağlanırdı. Sonraları daha fazla yayılmış ve hemen bütün ilmiye ricali, daha çok azledildikleri devrede bundan faydalanmışlardır. Bununla beraber Şeyhülislâm, Kazasker, Müderris gibi ileri ilmiye ricaline, padişah hocalarına, güç vazifeler verilen idare amirlerine vazifede buldukları zaman ayrıca arpalık verildiği gibi, Yeniçeri ağası, Kırım Hanı ve bazı saray mensuplarına memuriyet ve mevkileri gereği tabii surette arpalıkları vardı. Bu ya belli bir kaza veya sancağın yıllık gelirinin bir kısmı tahsis olunmak veya hazineden belli bir gündelik verilmek suretiyle olurdu. Bunun birincisine **ber-vech-i arpalık dirlık**; ikincisine **ber-vech-i arpalık ulûfe** denilirdi. Arpalık miktarının en yükseği, idare amirleri için yüz bin, ilmiye ricali için yetmiş bin, yeniçeri ağası için elli sekiz bin, saray mensupları için en çok tumar derecesinde yani 19999 akçe olurdu. Sonuçta ulûfe olarak verilenlerin yıllık toplamı da bu dereceyi aşmazdı. Bu usul birçok suiistimallere meydan verdiği için XVIII. Yüzyılda kaldırıldı ve yalnız ilmiye sınıfına verilir oldu. Tanzimattan sonra büsbütün kaldırılarak buna karşılık **Tarik maaşı** verilmeye başlandı. Meşrutiyetten sonra ise ilmiye sınıfına da, öbür devlet memurları gibi, muntazam aylık ve emeklilik bağlandı ve arpalık tarihe karışmış oldu. Bkz.: Midhat Sertoğlu, age. s. 18-19.

tevzi' ve taqsim ve cadde-i şer-'i Muştafiye'den sarh-ı inhirâfa meyil ve cevaz göstermeyüp şiyânet-i erâmil ve himâyet-i eytam eyleyüp muvaffaq bi'l-hayr olasin ve's-selam.

B- Aydın Mütesellimi İbka-yı Emri Kaydı

İftihârul-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtaşşu bi mezîdi 'inâyet-i'l-meliki'd-dâim dergâh-ı mu'allâm Kapucıbaşlarından Aydın şancağı mütesellimi **Kara Osman Zâde el-Ḥacc Eyyüp**¹⁵⁸ dâme mecdühû ve mefâhîru'l-kuzât ve'l-ḥukkâm ve me'âdînu'l-fezâili ve'l-keîâm Aydın Sancağında vâki' kazâlaruñ kuzât ve nüvvâbı zîde fazluhum tevki' refi' humayun vâsıl olıcak ma'lûm olaki muqata'at hazînesi tarafından zabt ve idâre olınmakda olan Aydın Sancağı mütesellimliği kâffe-i iltizâmatıyla iki yüz kırk yedi senesine maşûben sen ki mütesellim Kapucıbaşı mûmâ ileyhsün Senün 'uhdeñe ihâle olınmış ve şimdiye kadar ḥüsn-ü idare ile hakkuñda bir gûnâ vukû' bulmamış olduğundan bahişle Tire çalemi giran cizyesi vakt-i ḥulûlünde kırk dokuz senesine maşûben saña ihâle kılınmak üzere mütesellimün mezbûruñ ma'lûmu'l-mikdar şemerât ve bedelât ile merbûta olduğu muqata'at vesâir iltizâmatuñ işbu ikiyüz kırk sekiz senesine maşûben daḡi uhdeñde ibka kılınması hususını rical-i devlet-i 'âliyemden ḡâlen muqata'at hazînesünüñ vâridatı nâzırı iftiḡârul- emâcid ve'l-ekârim Mehmed Emin dâme mecdühû bâ taqrîr ifâde ve inhâ itmekten nâşi vechi meşru' üzere mütesellim-i mezbûruñ sene-i mezkûreye maşûben ibka-i 'uhdeñe ihâlesi ḡusûsına irâde-i seniye-i mülûkâneme te'allûkîyle ol babda ḡaḡt-ı humayuna şevket-maqrûn padişah saḡife-i pera-yı sudûr olmaḡın mantûk-ı münîf-i baş muḡasebeden vürûd iden 'ilm-i ḡaberi ḡâtimesi mevâddı üzere dîvân-ı humayunumdan maşûşan işbu celîlü'l-kadrim işdâr

¹⁵⁸ Karaosmanoğullularından Hacı Hüseyin Ağa'nın oğludur. Ya'kub Paşa'nın kardeşidir. Aydın eyaletinde sivrilerek Saruhan mütesellimi olup 1253'de (1837/38) ayrıldı. O senenin Zilhiccesinde (Mart 1838) Drama muhassılı oldu. Muharrem 1261'de (Ocak 1845) vefat eyledi. İstanbul'da Haydar Camii'ni yeniden tamir eyledi. Vefatında rütbe ve nişanı oğlu Sâdık Bey'e ihsân olundu. Mehmet Süreyya, Eski Yazıdan Yeni Yazıya, Sicilli Osmanî, Osmanlı Ünlüleri, İstanbul 1996, c. 2, s. 501

ve ile tesyâr olunmuşdur. Livâ-i mezbûr mütesellimliniñ bu vechile ‘uhdeñe ibkâsı mücerred ve zât-ı hilâf-ı şemerât-ı mülûkâneme vediâ-i cenâb-ı Rabbü'l-‘izzet olan fukârâ-i ra‘ıyyet ve sen ki vilâyeti zulüm ve te‘addîden viķâyetleri garzına mebnî idiğü ma‘lûmuñ oldıkda oña göre amel ve hareketle mütesellimüñ mezkûruñ güzelce idâre iderek himayeti fukârâ ve ‘acize zuafâ emrahına ziyâde dikkat ve mâl-ı muķâta‘at vesâir bedelât ve şemerâtuñ dikkat ve zamanıyle mahallerine te‘diye ve teslîmiyle mugâyir-i rıza vaz‘ı ve hâleti vuku‘ını tecvîzden tevaķķi‘ ve mübâ‘adet eylesesiz ve siz ki kuzât ve nüvvâb mûmâ ileyhimsiz mazmûnu emr-i şerifim Senüñ daħi meczûmuñ olarak Livâ-i mezbûr mütesellimliğini sene-i merķûmen maħsûben minvâl-i muħarrer üzre Kapucıbaşı mûmâ ileyh zabt ve hâsılât ve ‘âidat ve tayârât-ı sâiresini öteden beru olageldiğü vechile aħz ü ķabz itdirilüp mütesellimüñ umûrına kimesne tarafından müdahale ve ta‘aruz vuku‘a gelmemesi emrine daħi ve bi‘l-ittifaķ ihtimam ve dikkat ve hilâfından ħazer ve mücânebet eylemeñüz bâbında **fermânım ‘âlişan** şadır olmuşdur. Buyurdım ki vuşûl buldıkdâ bu babda şerefyâfte-i şudûr olınan **fermân-ı** vâcibü‘l-ittiba‘ ve lâzimü‘l-ımtişâlin mazmûn-ı ita‘at maķrûmuñ amel ve hareket eylesesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerife i‘timad kılasız. Tahırîran fî evâsıt-ı Cemaziye‘l-âħir sene şemênîn ve erba‘în ve mieteyn ve elf.

Ķoşantîniyye El-Maħrusa.

C-

Şerayi‘-şi‘âr Tire ve Bayındır ve Birgi ve Ödemiş kazâlarınıñ kâzileri Fazîletlü Efendiler zîde fazluhûm ve kıdvetü‘l-emâsil ve‘l-aķrân Voyvoda vekillerimiz sa‘âdetlü Ağâlar zîde ķadruhûm ve vücûh-ı ahâli vesâir iş erleri inhâ olunur ki bâ ħaṭṭ-ı humayun şevket-maķrûn-ı şâhâne me‘mur idaresi buyurıldığım Aydın Sancağı mütesellimliği ve müştemil oldığı kâffe-i muķâta‘at ve timaratlariyle işbu kırk sekiz senesine maħsûben yed-i vâħid-i şürûṭ mûcibiyle kemâkan ‘uhde-i ‘âcizanemize ihâle ve ibķâ olınarak ol bâbda şerefyâfte-i şudûr olan emr-i şerif-i ‘âlişan bu def‘a taraf-ı ħâlişânemize şerefşâni vürûd itmekden nâşî zuhur ve bürüz olan lâzime-i memuriyetimizi livâ-i mezkûruñ hâvi oldığı ķazâlarına i‘lan ve işa‘atı lâzime-i

halden ve resm-i dirîne-i mer'iden olduğına mebnî şeref vürud iden fermân-ı 'âlişanımızuñ şûreti ihrâç ve irsâl olunmağla her bir kazâñuzda cümle müvâcehelerinde feth ve kıraat ve ol vechile îfâ-yı me'muriyetimizi i'lan ve işa'at-ı birle cümleye vâcibe-i zimmet-i 'ubûdiyet olduğu üzre Padişah Dârâ Deryan ve Şehinşah İskender-'unvan Şevketlü Kudretlü Kerâmetlü Veliyyü'n-ni'ami 'Âlem Efendimiz hazretleriniñ istihâbi da'vât-ı hayriyelerine müvâzebet ve bi'l-muvaffaqa tahsîl-i rızâ-yı me'âyis iktizâ-yı tâcidâranelerinde izhârı reķabet eylemeñüz bâbında ber-mûcibi emr-i 'âli i'lan ve işa'atı hâvi tarafımızdan işbu buyuruldu taħrîr ile irsâl olunmuşdır. Bi-ennihî te'âlâ vüşulinde gerekdir ki ber-mûcibi sûret-i emr-i 'âli ve buyurulduñuz amel ve hareket ve hilâfindan tehâşi ve mücânebet eyleyesiz.

Sene: 48/7.

El-Hacc Eyyüb Osman Zâde Ser Livâ-in Mütesellim Aydın Hâlen

4-A-

İftihâru'l-emâcid ve'l-mekârim câmi'u'l-meħâmîd ve'l-mekârim el-muħtaşşu bimezîdihî'l-'inâyeti'l-meliki'd-dâim dergâh-ı mu'allâm Kapucubaşlarından Aydın Sancağı mütesellimi el-hacc Eyyüb dâme mecdühû tevķi' refi' humayun vâsıl olıcak ma'lûm olaki Der-Sa'âdetde Tavuk Bazarı ķurbında Yatalaķçı Fâni sakinlerinden iken bundan aķdem Tire cânibinde vefat iden Erzurumlu Tatar Ėayrullah'uñ zâhirde vâris-i ma'rufı olmadığına binâen kâffe-i terekesi cânibü'l-mâlden zâbt ve furûhat olunarak eşmân-ı hâşılaşı olan ma'lûmu'l-mikdar mebâliğ Ėazîne-i 'âmirame teslim olunmuş ise de müteveffâ-yı mezbûruñ Erzurum kazâsı sâkinelerinden li-ebeveyn hemşiresi Zeliħa nâm Ėâtun vârişesi zuhûriyle bâ Ėüccet-i şer'iyeye tarafından vekil-i şer'isi olan Süleyman nâm kimesne müteveffâ-yı merkûmuñ terekesi bahâsınuñ kendüye reddü i'tası hususına aķdemce bâ 'arzuħâl lede'l-istid'â müteveffâ-yı merķûmuñ vârişesi mûmâ ileyhâ tarafından vekil-i şer'isi olduğımı ber-nehci şer'i ba'de's-şübût zikir olınan tereke bahâsınuñ Ėazîne-i 'âmireden reddü i'tası için 'ilm-i haberi virilmiş olduğu kayd-ı ķuyûddan müsteban olup el-ħâlet hâzihi vekil-i

merķûmuñ takdîm eylediği bir kıt'a arzuhâli mefhûmında müteveffâ-yı merķûm sen-ki muħaşşıl-ı mûmâ ileyhsûñ senüñ hizmetüñde olduğına binâen ol cânibde zuhûr iden bi'l-cümle terekesi ma'rifetüñle zabt ve furuħât olarak hâsıl olan bahası senüñ zimmetüñde kalmış olduğı beyâniyle vekâleti ĥasebiyle kendüye sevķiçün bir kıt'a emr-i şerîfim işdâr-ı husûsını istid'a ve istirĥâm eylediği ecilden iķtizâ-yı lede's-süâl müteveffâ-yı merķûmuñ senüñ zimmetüñde olduğı inhâ olınan tereke bahâsınuñ bermuķtezâ-yı şer'-i kadîm vekil-i merķûma redd-i i'tası iķtizâ eylediği muħallemâdan derkenâr olarak mûcibince emr-i şerîfim işdâr-ı hususına irâde-i senâverim te'alluķ idüp ol vechile amel ve harekete mübâderet eylemek **fermânım** olmağın hususına işbu emr-i şerîfim işdâr ve irsâl olınmışdır. İmdi vuşûlünde keyfiyet-i irâde-i seniyyem mantûķ-ı emr-i şerîfimden bâ ma'lûmuñ oldıkda **fermânım** olduğı ve bi'l-irâde-i beş ve beyân kılınığı üzere müteveffâ-yı merķûmuñ ol cânibde olup ma'rifetüñle zabt ve feruħt olınmuş olan tereke bahâsınuñ vekil-i merķûma redd-i i'tası hususına mübâderet ve ĥilâfından ĥazer ve mücânebet eylemeñ bâbında **fermân-ı 'âlişânım** şâdır olmuşdur. Buyurdım ki ĥükm-i şerîfimle vârid-i ĥavl bu bâbda vech-i meřrûĥ üzere şerefyâfte-i şudûr olan işbu emr-i şerîf-i 'âlişânım ki ilâ âĥirihi. Sene: 48, şa'ban: 5.

B-

şerî'ât-şi'âr Tire ĥazâsı nâibi Fazîletlü Efendi zîde fazluhû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-aķrân Voyvodası 'izzetlü Ağâ zîde ĥadruhû ve vücûh-ı ahâli ve muħtârân ve bi'l-'umum iş erleri zîdet maķâdîruhüm inhâ olunur ki cümleye ma'lûm olduğı üzere Mış ser'askeri¹⁵⁹ veliy-yi ni'meti bi-minnetimiz Devletlü Übhetlü İbrahim Paşa Efendimiz Hazretleri bi'l-yümn-ı ve'l-iķbal işbu Ramazân-ı mağfiret ayınıñ on ikinci günü Medîne-i Kütâhiyye'ye şerefbahş vuşûlleri müyesser gerde-i cenâb-ı

¹⁵⁹ **Serasker**, sadriazamdan başka vezirlerinden birisi orduya kumanda ettiği zaman kendisine verilen unvana denir. II. Mahmud devrinden itibaren ve yeniçeri ocağının ilgasıyla Asakir-i Mansure-i Muhammediye unvanıyla muntazam ordu kurulduktan sonra bunun kumandanına Serasker denmiştir ki en büyük askerî âmir idi. Meşrutiyetten sonra bunlara Harbiye nazırı denmiştir. Midhat Sertoğlu, s. 311

ehadiyet olup taraf-ı bediü's-şerefi şî'ânelerinden Aydın Sancağına bir mütesellim naşb lâzım olduğundan Livâ-i mezbûruñ ümûr-ı mütesellimliği kâffe-i mülhâkatiyle bâ buyuruldu sâmi hasebü'l-icâb 'uñde-i hâlisânemize kemaşne ve ihsan buyurularak bi tevfiğ-ı ni'ami'r-refîğ cenâb-ı sübhâni Kütâhiyye'den fekk-i kıyam ve hareketle şehir-i mübâreküñ yiğirmi yedinci yevm-i ehad mağarrı iğametgâhımız olan Medîne-i Güzelhisar Aydın'a vuşûl ve duhûlümüz müyesser olduğu haber-i livâ-i mezbûr kazâlarının hâvi olduğu kazâlarına i'lan ve işâ'at olunmak resm-i dîrine ve de'vâ-i kadîmeden olmakdan nâşi imdi siz ki muhâtabun mûmâ ileyhimsiz keyfiyet ma'lûm-ı dirayetlerüñuzden oldıkda vedi'atu'llah olan ahâli fukârâ ve zu'afânüñ emn-i asâyiş ve istirahatları esbâbınuñ istiğşâli bi'l-ittifâka teşmîr-i sağa ve gayret ve hallâğ-ı rızâ-i bâri ferd-i âferide azâde ve rencide vuku'ından be-gâyet tevağğî ve mübâ'adet ve 'ale'l-huşûş livâ-i mezbûr kazâlarının haber vürûdımıza kadar birkaç günceğiz hâli kalmaklığı cihetiyle bi şu'ur erâzil gürûhu ahâli-i fukârâ ve ebnâ-i sebîl-i izrâr ve ibşâl-i dest-i hasâr itmek zû'm-ı fesâdesiyle icrâ-yı mefsedeti fırsattır diyerek şîrâze-i nizamüñ inhilâl ve imtilâlini mucib harekâtı ne haberi câyir iğ'âna i'tibar itmekte oldukları semu'ımız olmağla bu mağûle hilâf-ı rıza-i harekete i'tibar idenlerüñ ceza-yı lâyıkalı icra-ı lâzime-i zimmet ve muğtezâ-yı memûriyetimiz olduğına binâen fîmâ ba'de kangı kazâda ihtilâl mişüllü hâlât vuku'ını teşaddî ve cesaret idenlerin te'dibât-ı lâyıkalı icra kılınacağı ve encâmında cevaba kâdir olamayacakları muhakkak ma'lûmuñuz oldıkda oña göre cümleñüz ittifâğ ve ittihâd iderek hilâf-ı rıza ve ihtilâl gûnâ hareketden mücânebet eylemeñüz için tenbihler hâvi ve i'lan ve işâ'atı muhtevî mütesellimlik Livâ-i Aydın'dan işbu buyurıldı işdar ve tañrîr ile tesyâr olunmuşdur. Bi-menniñ Te'âlâ vuşûlünde gerekdir ki ber-mûcibi buyurıldı. Amel ve hareket ve hilâfından hâzer ve mücânebet eylesiz. Sene: 48, Şa'ban: 29.

Mîr Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı 'Âli Mütesellim Livâ-i Aydın Hâlen

C- Da‘vet Buyurıldı

Şerî‘at-şî‘âr Tire Kazâsı nâibi Fazîletlü Efendi zîde fazluhû ve kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân voyvodası ‘ızzetlü Ağâ zîde kadruhû ve vücûh-ı ahâli ve bi’l-‘umum iş erleri zîdet maķâdîruhüm ba‘de’s-selâm inhâ olunur ki ba‘zı huşûşât-ı lâzimenüñ şifâhen ve tenbîh ve ifâdesi zımmında her bir kazânuñ nâib ve voyvodasıyla cünd-ü nefer söz añlar ihtiyârınıñ taraf-ı halişânemize celb-i da‘vet olunmak de‘bi kadîm ve uşûl-i mer‘ıyyeden oldığı imdi siz ki Nâib Efendi ve voyvoda mûma ileyhimasız keyfiyet ma‘lûm-ı dirayet melzûmuñuz oldıkda ‘âdet-i kadîmeñuz vechile kazâlarınuñ cünd-i nefer söz añlar ihtiyârını alup bi’l-ma‘ıyye tarafımıza ‘azîmet ve bir an evvelce vürüd ve vuşûle mübâderet ve ‘avķa ve te‘hîr gûnâ hilâfını tecvîzden mübâ‘adet eylemeñuz bâbında da‘vet-i hâvî mütesellimlik Aydın‘dan işbu buyurıldı taķrîr ve daire efşatından Ağâ ile irsâl olunmuşdır. Bi-mennihî te‘alâ vuşûlinde gerekdir ki bermücibi buyurıldı. Amel ve hareket ve hilâfindan hazer ve mücânebet eyleyesiz.

Sene: 48, Şa‘ban Selhî.

Mîr Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı ‘Âli Mütesellim Livâ-i Aydın Hâlen

5-A-

Şerâyi‘-şî‘âr Tire Bayındır kazâları nâibleri Fazîletlü Efendiler zîde fazluhûmâ ve kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân voyvodaları sa‘âdetlü Ağâlar zîde kadruhûmâ ve vücûh-ı memleket ve bi’l-‘umum iş erleri zîdet maķâdîruhüm inhâ olunur ki Aydın Sancağında husûle gelen yapağı öteden beru yed-i vâhîdden aķz ü mubâye‘a olına geldiği vechile işbu sene-i mübâreke de daķı yed-i vâhîd uşûliyle mübâye‘a iştira‘ olunması hususını tarafımızdan istid‘â olunarak yapağı mezkûrı aşhâbiyle beynlerinde bi’t-terâzi evişdirüp yed-i vâhîdden aķz ü mubâye‘a itmek üzre bundan evvel İzmir bâzırganlarından Hâce Fenekâr bâzırgana ihâle olunmuş ve yed‘ine bir kıt‘a buyurıldı i‘ta olunmuş ise de tekraran bâzırgân-i mersûme tarafından husûs-ı mezkûruñ mubâye‘a olunmaması için def‘a-i şaniyede diğerk buyurıldı. Şaķr ve kazâlarıñuza gönderilmeyerek keyfiyet-i ber-minvâl-i muħarrer tarafuñuza tenbîh ve ifâza olunup

husûs-ı mezbûra tarafımızdan her kiminki 'uhdesine ihâle kılınur ise ânûn tarafından ru'yet olunması iktizâ etmiş ise de bu def'a yine husûs-ı mezkûrı Hâce Bâzırgan 'uhdesine ihâle olunarak kazalarınıuzdan işbu sene-i mübâreke de huşûle gelen yapağı mezkûrı bâzırgan-ı mersûmuñ tarafından yed-i vâhid uşûliyle mubâye'a itdirilmesi lâzım gelmiş olduğı siz ki muhâtabun mûmâ ileyhimsiz ma'lûmuñuz oldıkda vuşûl buyuruldımızda yapağı mezkûr-ı bâzırgan-ı mersûm tarafından mersûl adamlar ile aşhâb-ı yapağı bahâsını rayic-i dikkat üzre beynlerinde bi't-terâzi kaç'-ı birle aHz ü îcâb iden akcesi dağı peşinen ve tamamen aHz ü kabz olunarak yed-i vâhiddin mubâye'a itdirilmesi hususına dikkat ve zinhâ bâzırgan Hâce Fenekâr tarafından mersûl adamlarından başka cânibinden ferd-i aferîde bir dirhem yapağıyı zimmet itdirilmemesi esbâbını istihşâle mezîd ü gayret eylemeñüz bâbında mütesellimlik Livâ-i Aydın'dan işbu buyurıldı isdâr ve irsâl olunmuşdur. Bi-mennihî te'âlâ vuşûlünde gerekdir ki ber-mûcibi buyurıldı. Amel ve hareket eylesiz.

Sene: 48 Rebi'ü'l-âhîr:3

Mîr Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı 'Âli Mütesellim Aydın Hâlen

B- Sâbık Dağ Ağâsı Eğin'li Hacı 'Ali'nün İhâzârı Buyurıldısı Kaydı

Şerî'at-şî'âr Tire Kazâsı nâibi Fazîletlü Efendi zîde fazluhû ve kıdvetü'l-emâşil ve'l-akrân voyvodası 'ızzetlü Ağâ zîde kadruhû ve vücûh-ı memleket ve bi'l-'umum iş erleri zîdet maqâdiruhüm ve inhâ olunur ki sâbıkan Dağ Ağâsı Eğin'li¹⁶⁰ el-hac Ali nâm kimesne kendi umûriyle ve maşlahatiyle meşgûl olmayarak cibilliyetinde mermûz olan mâye-i mefsedet izhâr ile bu def'a ihtilâl ve fesâd-ı bilâd-ı intizâ'-ı asâyış ve emn-i 'ayavi müstevecb olur vazifesinden hâriç bir takım güft ü gü ve hezban itmiş olduğı tarafımıza ihbâr olunmuş ve bu mişillü ihtilâli beledûye mûcib olan şahs-ı mefsedet bişenüñ 'ibreten li's-sâirîn te'dib-i lâyıķımuñ icrası lâzım gelmiş olduğı siz ki muhâtabun mûmâ ileyhimsiz keyfiyet ma'lûm-ı dirâyet melzûmuñuz oldıkda vusûl buyuruldımızda merķûm Hacı Ali nâm müştahıķı bedbahtuñ ol vechile

¹⁶⁰ **Eğin** : Bugün Malatya'nın ilçesi Kemaliye'dir. Bkz.: Tahir Sezen, age. s. 166.

hezeyânı vaqı‘a muţâbık oldığı halde ahz ü girift ve li-ecli‘t-te‘dîb emşâlini terhîb için muqayyeden ve mağlûlen mübaşirimiz kabza nezd-i hâlisâneme ihşâra mübâderet ve hilâfından hâzer ve mücânebet eylemeñüz babında mütesellimlik Livâ-i Aydın’dan işbu buyurıldı taħrîr ve işdâr ve ile tesyâr olunmuşdur. Bi-mennihî te‘âlâ gerekdir ki ber-mûcibi buyurıldı. Amel ve hareket hilâfından mücânebet eyleyesiz.

Sene: 48 Rebi‘u’l-âhîr: 9

Mîr Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı ‘Âli Mütesellim Livâ-i Aydın Hâlen

C-

Mefâhîru’l-emâcid ve’l-a‘yân¹⁶¹ dergâh-ı ‘âli Kapucubaşlarından Aydın Sancağı Mütesellimimiz Sa‘âdetlü Süleyman Bey zîde mecdühû ve Şeri‘at-şi‘âr Aydın Nâibi Fazîletlü Efendi zîde ‘ilmühû ve kıdvetü’l-emâsil ve’l-aqrân a‘yân vilâyet ve vücûh-ı memleket ve iş erleri zîdet mağâdîruhüm inhâ olunur ki Kütâhiyye’de mevcûd ve ma‘iyyetimiz olan ‘asâkir-i nuşrât meterüñ lahm ve ta‘yînât-ı lâzimesiçün bundan aqdem bahâsîyle mağlup olunan sığırlar celb olup sarf olunmuş ve ta‘yînât için sığır hayvanâtı kalmamış olduğundan bu def‘a daħi livâ-i mezbûr kazâlarından meniçün re’si sığır tertîb olunmuş ve kıymet-i lâyıqâları hâzînemiz tarafından virilüp ve virilmekte olduğu siz ki muhâtabun mûmâ ileyhimsiz vuşûl buyurıldımıza mâru’l-beyân tertîb olunan beşyüz re’s şığırları ma‘rifetin ve ma‘rifet-i şer‘ile ve cümle

¹⁶¹ Âyan, esasen Arapça bir kelime olup göz manasında “ayn” kökünden gelmektedir. Âyan lafzı, mübarek ve nesep cihetiyle halkın gözünde önemli yer tutan sevilip sayılan, sözü geçen kişi, sülale ve bilinen mevki için isim olarak kullanılmıştır. Örneğin “âyan-ı Kureyş”, “âyan-ı belde”, “âyan-ı karye”, “âyan-ı mahalle” gibi. Âyan kelimesinin Osmanlı Devletindeki kazandığı istilâhî anlam farklılaşmıştır. Buna göre Osmanlıların eski idare usulünde memleketin zapturaptı eyalet valileriyle sancak ümerasına ve subaşılara, hukuk davalarıyla belediye işleri ve erzaka narh koymak da kadı ve naiplere aitti. Fakat bunlardan başka her şehir ve kasabada ahali tarafından intihâp eden “âyan” namıyla kimseler bulunurdu. Vergilerin ve memleket mesârifinin tevzi’ ve tahsilinde valilerle kadılar âyanlarla münasebette bulunurlardı. Âyanlar memleketin zenginlerinden ve nüfuz sahiplerinden olmalarıyla sonraları özellikle idarî sistemin bozulduğu zamanlarda vali ve mutasarrıflara büyük menfaatler temin ederek mütesellimlik ve voyvodalık etmeye başladılar. Hatta ölen âyanın yerine âyanın hanedanından birisi o makama tevcih olunurdu. Ancak giderek âyanlar buldukları yerlerde müstakil hareket etmeye, hükümetin nüfuzunu hiçe saymaya başladılar. Nihayet başta II. Mahmud’un dirayetli tutumu ve azmi, devlet erkânının ciddi ve sıkı tedbirleri sayesinde Anadolu’daki derebeylikler gibi âyanların azılıları izale, zararsızları merkeze bağlanmak sûretiyle ortadan kaldırılmıştır. M. Zeki Pakalın age. s. 120, 121, 122.

ittifâkıyle derhal mübâye‘a idüp qazâñuz taraflarından mu‘temed adamlarunuza tevzî‘an ber-vech-i ta‘cîl bu tarafa irsâl ve tavşîle mübâderet eylemeñüz bâbında maqâm-ı ser‘askeri Mışır dâr-ı emkinemiz olan Kütâhiyye’den işbu buyurıldı. İsdâr ve emekdârımız el-Hâc Mehmed Ağâ ile tesyâr olunmuşdır. Bi-mennihî te‘âlâ vuşûlünde gerekdir ki ber-mûcibi buyurıldı. Amel ve hareket ve hilâfından be-gâyet hazer ve mücânebet eylesiz deyû. Sene: 48, Rebi‘u’l-âhîr: 5.

Şûret-i Mezbûr Bâ Mühür Es-Seyyid Hafız Lütfullâh

D-

Tire qazâsı sığır re³si /50

Mışır ser‘askeri Devletlü İbrahim Paşa hazretleriniñ mevcûd ma‘ıyyet âşîfâneleri olan ‘asâkirüñ lühûm-ı ta‘yinât-ı lâzimesiçün şûret-i ser itmiş olduğından bu def‘a dağı Aydın Sancağı qazâlarından beş yüz re³si sığır tertîb ve Kütâhiyye’ye tesrîb ve kıymet-i lâyıqâları hazîne-i devletlerinden i‘tâ buyurılacağını hâvi şerefşudûr iden buyurıldı-i sâmilere mûcibince sığır-ı mezkûr bu def‘a cümle ma‘rifetleriyle lede’t-tevzî‘ ber-vech-i bâlâ qazâ-i mezbûr hissesine isâbet iden puşula alındı.

Sene: 48, Rebi‘u’l-Âhîr: 11.

E-

Şerî‘at-şî‘âr Tire qazâsı nâibi Fazîletlü Efendi zîde fazlühû ve kıdvetü’l-emâşil ve’l-aqrân voyvodası ‘ızzetlü Ağâ zîde kadruhû ve vücûh-ı memleket ve bi’l-‘umum iş erleri zîdet maqâdfruhüm inhâ olunur ki işbu buyurıldımız leffen tarafunuza gönderilen buyurıldı-i sâmi hazreti veliyyü’n-ni‘amîñ şûret-i mantûkından ma‘lûm olacağı vechile mevcûd ve ma‘ıyyet veliyyü’n-ni‘ami olan ‘Asâkîr-i Mıřıryenüñ lahm-ı ta‘yinât-ı lâzimesiçün Aydın Sancağından mübâye‘a birle Kütâhiyye’ye sevk ve irşâli emir ve maııup buyurılan beşyüz re³s karasığır hayvanâtı bu tarafda ma‘rifet-i şer‘i ve vücûh-ı ahâli ve cümle ittifâkıyle livâ-i mezbûr qazâlarına ta‘dil ve tesviye üzre tevzi‘ ve taksîm olup qazañuz hissesine isâbet iden ma‘lûmı’r-re³s kara

sığıruñ Güzelhisar Mahkemesinden mahreç pusula-i şer'iyyesi tarafuñuza gönderilmiş olmağla ve kabûl buyurıldımızda derhâl kazâñuzdan tedârik ve mubây'e iderek mü'temed adamuñuz nasb'yle muqaddem ki gönderildiği mişüllü hâk-i pâý hazreti veliyyü'n-ni'amiye bir kıt'a i'lâm-ı tanzîm ve taqdimiyle Kütâhiyye'ye sevķ ve irşâl ve qabzına memûra teslîm-i birle icâb akcesini huzîne-i veliyyü'n-ni'amîden bi'l-muâlebe aħz u qabz hususına dikkat ve 'avķı teħirden tevaķķî ve mübâ'adet eylemeñüz bâbında ber-mûcibi buyurıldı hazreti veliyyü'n-ni'ami mütesellimlik Livâ-i Aydın'dan işbu buyurıldı isdâr ve ile tesyâr olunmuşdır. Bi-mennihî Te'âlâ vuşûlünde ber-mûcibi buyurıldı. Amel ve hareket ve hilâfından huzer ve mücânebet eylesiz. Sene: 48, Rebi'ü'l-âħir: 15.

Mîr Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı 'Âli Mütesellim Livâ-i Aydın Hâlen

F-

Fi'l-aşıl Çal kazâsından olup el-hâlet hâzihi Medîne Tire'ye muzâf Beğ çiftlikde bundan aqdem fevt olan Süleyman dayı bin Abdullah'uñ zâhirde vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesi bi'l-cümle cânib-i beyti'l-mâle 'aid olmağın emîn-i beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre voyvodası Sa'âdetlü Ahmed Ağâ tarafından umûr-ı beyti'l-mâlî ru'yete vekil ta'yin kılınan Süleyman Ağâ ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile tahrîr ve sevķ-i şulţânîde bi'l-müzâyede bey' olınan muhalledfât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşrun min zilhicceti's-şerîfe li-sene-i şemênîn ve erba'in ve mieteyn ve elf.

merkep re's 1, köhne melbûsât yekûnü'l-muhalledfât

6-A- Vekil Nasb Buyurıldı

Şerî'at-şî'âr Tire kazâsı nâibi Fazîletlü Efendi zîde fazluhû ve kıdvetü'l-emâşil ve'l-aqrân kazâ-i mezkûre bu def'a tarafımızdan voyvoda vekili ta'yin kılınan Kisercizâde 'ızzetlü Ahmed Ağâ zîde qadruhû ve vücûh-ı memleket ve bi'l-'umum iş erleri zîde qadruhüm inhâ olunur ki tanzîm-i umûr-ı memleket ve tesviye-i meşâlih

fukârâ-yı ra'ıyyet zımnında muţtaşıf ve mütediyyin kârgüzar ve müstekîmü'l-eţvâr birinüñ kazâñuza voyvoda vekili ta'yîni emr-i lâbüd ve müktezâ olmağla Ağâ-yı mûmâ ileyha ĥaddi zâtında muttaşıf ve ĥâlât-ı meşruha ile muţtaşıf olarak kazâñuz ahâli ve fukârâsı kendüsinden ĥoşnud ve müteşekkir olup kazâ-i mezkûre vekil naşb olunması cümle ahâli-i kazâ tarafından iltimâs ve istid'a olunmuş ve fukârâ-yı ra'ıyyet ve zuafâ-yı memleket-i ezher cihet-i iştişşâl-ı esbâb-ı emre ve raĥetleri kazıyyesi nezd-i ĥalişânemizde mültezim ve mu'tenâ bir keyfiyet bulunmuş idüğinden kazâ-i mezkûruñ öteden beru ola geldiğî vechile voyvodalık vekâleti idâresi tarafından mûma ileyhe Ahmed Ağâ'nuñ 'uhde-i dirâyetine ihâle ve tefvîz kılınmış olduğı imdi siz ki muĥâtabun mûmâ ileyhimsiz ma'lûmuñuz oldıkda Ağâ-yı mûmâ ileyhi kazâñuza voyvoda ve zabiţ bilüp şer'-i şerîfe muvâfık ve feteva-yı münife muţâbık re'ıy-i şavâbına mütâbe'at ve mütâve'at ve cümleñüz birbirünüz ile sedd-i naţaka-i nifâka şedd-i revân-ı ittifâka iderek ĥusn-ü zendegâmı ve mübâşeret ve lâzimu'l-inhâ olan keyfiyatı peyderpey nezd-i ĥalişânemize i'lan ve inhâya mütâberet ve ĥilâfından tevaĥķî ve mübâ'adet eylemeğın ve sen ki vekili mûmâ ileyhsün. Senden me'mûl ve muntazarımız olduğı vechile vedi'a-i cenâb-ı Kibriyâ olan fukârâ ve zu'afânun her halde gamdan emîn vazihâtleriyle voyvodalığa müteferri' olan umûr ve husûs-ı ťavr-ı lâyıķıyle tanzim ve ru'yet ve ĥilâf-ı emr-i rızâ-yı ĥarekât-ı naber candan be-gâyet ittikâ ve mücânebet-i birle cümleden da'vât-ı ĥayriye îķa'ına mezîdü şitâb ve gayret eylemeñüz bâbında vekâlet me'mûriyetünü ĥâvi mütesellimlik Livâ-i Aydın'dan işbu buyurıldı. Isdâr ve yed'ine i'ťâ olındı. Bi-mennihî Te'âlâ gerekir ki ber-mûcibi buyurıldı. Amel ve hareket eyleyesiz. Sene: 48, Şevvâl: 3.

Mîr Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı 'Âli Mütesellim Livâ-i Aydın Hâlen

B- Şûret-i Buyurıldı İbrahim Paşa

Şerî'at-meâb Aydın Güzelhisar nâibi Fazîletlü Efendi zîde 'ılmühû mefâĥiru'l-emâşil ve'l-ekârim Aydın Sancağı mütesellimi necâbetlü Süleyman Bey zîde mecdühû ve kıdvetü'l-emâşil ve'l-aķrân vücûh-ı memleket ve müte'ayyinâni vilâyet ve iş erleri

zîdet maḳâdîruhüm inhâ olunur ki mevcûd-ı ma'ıyyetimiz olan Ordu-yı Manşûre-i Mısrînüñ ta'yînât-ı yevmiyesiçün zehâyir-i kîleye ve ihâle ve eşkâliniñ nakline daḫi deveniñ vücûd-ı lâzimededen ve şimdiye kadar mesmu'ıñuz oldığı üzre işтира olınan zehâyiri bahası ve istikra kılınan deve ve devâbb-ı sâirenin ücreti ber-vech-i peşin aşhâb-ı yed'lerine virilmiş ve virilmekte olduğu ma'lûmuñuz oldıkda Aydın Sancaḡunuñ ḫâvi olduğu ḳazâlardan daḫi arpa ve daḳıḳ ve pirinç ve bulgur ve koyun ve sığır tedârik olınarak her bir ḳazânuñ zahîresini ya'ni ol ḳazâdan bulabildiği kadar develer cem'î ile mezkûr zahîre tahmîlen Kûtâhiyye'ye doḡrı sevk ve irşâline sâ'y ü gayret ve zehâyir-i mezkûr ve develerüñ fiatı ve kiraları hesap olınarak aşhâb-ı yed'lerine tamamen te'ḳdiye ve i'tâ kılınacağı ma'lûmuñuz olmak ve ol vechile deve ve zehâyirüñ bil-â ihmâl mezîd-i sür'at-i tedârike ve irşâline lâzım gelen gayreti tarafuñuzdan îfâ kılınmak bâbında dîvân-ı ser'asker Mısr'dan işbu buyurıldı isdâr ve ile tesyâr olunmuştur. Bi-mennihî te'alâ vuşûlinde gerekdir ki ber-mûcibi buyurıldı. Amel ve hareket ve ḫilâfından tevaḳḳî ve mübâ'adet eyleyesiz. Sene: 248, Şa'ban.

C- Zahîre ve Baḡar Buyurıldısı

Şerî'at-şî'âr Tire ḳazâsı nâibi Fazîletlü Efendi zîde fazluhû ve ḳıdvetü'l-emâsil ve'l-aḳrân voyvodası 'izzetlü Ağâ zîde ḳadruhû ve vücûh-ı memleket ve iş erleri zîde ḳadruhüm inhâ olunur ki şûreti buyurıldı hazreti veliyyü'n-ni'amîden ma'lûmuñuz olacağı vechile Aydın Sancaḡından Kûtâhiyye'ye sevk ve tenzîl olınmak üzre keresi livâda ma'rifeti şer'î ve vücûh-ı ahâli ve cümle ma'rifetîyle tertîb olınarak bâ pusula-i şer'îyye ḳazâñuz hissesine isâbet iden ḫınṭa ve şa'îr ve bakarı bil-â imhâl mubâye'a iderek üçbeş gûnâ zarfında Medîne-i Kûtâhiyye'ye sevk ve irşâl eylemeñüz emri hazreti veliyyü'n-ni'ami muḳtezâsından idüğü siz ki muḫâṭabun mûmâ ileyhimsiz ma'lûmuñuz oldıkda vuşûl buyuruldımızda mârru'z-zikir ḳazânız hissesini ma'rifet-i şer'î ve ma'rifetüñuz ve mübâşiri ma'rifetîyle heman iki üç gûnâ zarfında tanzim ve tedârik ve develere tahmîlen yola iḫrâç ve bir mu'temed adamuñuz gelüp tarafımızdan îcâb iden kâḡıduñ aḫzîyle bir an ve bir saat muḳaddem emri fermude-i

hazreti veliyyü'n-ni'ami üzre Medîne-i mezbûreye naql ve tenzîl ve baha ve kirâlarını veliyyü'n-ni'amîden bi'l-mütâlebe ahz ü kabzı hususına mezîd ü gayret ve hilâfından tevaqqî ve mücânebet eylemeñüz bâbında ber-mûcibi buyurıldı. Hazreti veliyyü'n-ni'ami mütesellimlik livâ-i Aydın'dan işbu buyurıldı isdâr ve ile tesyâr olunmuşdır. Bi-mennihî te'âlâ vuşûlünde gerekdir ki ber-mûcibi buyurıldı. Amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz.

Mîr Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı 'Âli Mütesellim Livâ-i Aydın Hâlen

hizmeti mübâşiriyye

300

D- Kazâ-i Tire _____ 4274

Yalñuz dört biñ üç yüz yetmiş dört gurûştur. İş bu iki yüz kırk sekiz senesi mâh-ı Ramazân'ı Şerif'ün yigirmi ikinci gününden işbu tarihe değın Livâ-i Aydın Sancağına mütesellim naşb ve ta'yin buyırılan 'âtufetlü Süleyman Bey hazretlerünüñ dâire-i 'âlilerine ve bedevi ve büşrak 'asâkirine virilen üç günlük ta'âmiye venim maşârıfı ve bi'l-iqtizâ iştira olınan mefrûşat ve levâzımât-ı sâire bu def'a cümle vücûh-ı ahâli memleket ma'rifetiyle ber-de'bi kadîm Livâ-i mezbûr kazâlaruña lede't-tevzi' ber-vech-i bâlâ kazâñuza isâbet iden meblağ pusula olındı.

Sene: 48, şevvâl: 5.

E- Kazâ-i Tire

Şa'ır kile: 1500, hınça kile: 750, kara sığır ruûs: 150

Mışır Ordısı Ser'askeri Devletlü İbrahim Paşa Hazretlerünüñ mevcûd-ı ma'ıyyet had boyları olan 'asâkîr-i külliyeñ ta'yinât-ı lâzimesiçün hâlen Aydın Sancağı mütesellimi âtufetlü Süleyman Bey Hazretlerünüñ vüsâtatıyle bâ buyurıldı-i Sâmi Aydın Sancağınuñ hâvî oldığı kazâlarından maḥlup buyurdıkları zehâir ve sâireden fakat onbeş biñ kile şa'ır ve yedi biñ beşyüz kile hınça ve biñ beş ruûs kara sığır Kûtâhiyye cânibini her kazâ hissesini getürüp teslim eylemek üzre cümle ittifâkiyla karar virildikde ve zehâir ve sığırñ iqtizâ iden bahâ ve kiraları Vezîr-i müşârun ileyh

hazretlerünün hazine-i mekârim-i defîne-i devletlerinden aşhâb-ı yed'lerine i'tâ buyıracakları emir nâme-i Sâmeleri meâlinden ma'lûmuñuz oldıkda bu def'a cümle vücûh-ı ahâli ma'rifetiyle zehâir-i ma'lûbe rayiç mubây'e'ası uşûl-i kadîmesine ta'tbîkan lede't-tevzi' ber-vech-i bâlâ kazâñuza isâbet iden hisse pusula olındı.

Sene: 48, Şevvâl: 5. Bâ mühür Es-seyyid Hâfız Mehmed Lütfullah

15000 Arpa
7500 buğday
1500 re's karasığır

7-A-

Medîne-i Tire'de **Beğler** Mahallesinde bundan aqdem fevt olan Nazilli'li İbrahim dayı bin Abdullah'ın verâseti menkûhâ-i metrûkesi Meryem binti nâm hâton ile zevce-i mezbûrenün ba'nında kâin haml-i mevqûfe inhişârı zâhir ve nümâyan oldıktan soñra zevce-i mezbûrenün iltimâsiyle tahrîr ve taqvîm-i kıymet olıñup beyne'l-vereşe bi'l-farîzati's-şer'iyye tevzi' ve taqsim olıñan muhallefât-ı müteveffâyı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olıñur. Fi'l-yevmi's-sâbi' min Zilka'deti's-şerîfe li-sene-i şemênîn ve erba'in ve mieteyn ve elf.

Yorgan 1/40,, 'aba yağmurlık 1/10 ,, çuval çift 5,, Temur bel ve çapa 20,,
Orak balta 10,,'antarî dizlik15,, merkep ma'a sıpası 200,,bağ dönüm 1/100,,
darı 'ayâr 1/5,, yağ tâbesi 1/5,, naqd-i mevcûd 50..yekûnü'l muhallefât

415

Minhe'l-ihrâcât Resm-i kısmet-i âdî 15,,harc-ı hademe-i mahkeme 5,,Maşârıf-ı Lâzime12,, kaydiye 2,, yekûnü'l-ihrâcât 29,,
sahhü'l-bâki hissetü'z-zevceti'l-mezbûre mihr-i zevce,, hissetü'l hamlı'l mevqûfe

386 35__ 250__
--100
286

B- Tire Kazâsından Voyvodalık Umûrî İçün Ta‘yinât ve Maşârifat Hususına

Dâir Buyurıldımız

Şerâyi‘-şi‘âr Tire ve Bayındır ve Ayasluğ ve Birgi ve Ödemiş vükelâsı ve Balyanbolı ve Alaşehir ve İnegöl Sart kazâlarunuñ nâibleri Fazîletlü Efendiler zîde fazlühüm ve mefâhîru‘l-emâşil ve‘l-aqrân voyvoda vekilleri sa‘âdetlü Ağâlar zîde kadruhüm ve vücûh-ı ahâli ve bi‘l-‘umum iş erleri zîdet maqâdfruhüm inhâ olunur ki bundan aqdem buyurıldımız taħrîr ve yed‘lerüñüze i‘tâsîyle kazâlaruñ voyvodalık umûrınıñ tanzim ve tesviyesi huşûşâtı ber-vech-i vekâlet ‘uhdelerüñüze ihâle ve tefviz olunmuş ve ol vechile her bir kazânuñ ‘âidât ve vâridat ve maşârifâtı her ne ki hâsıl olunmuş ise îcâb iden defterini tanzim-i birle bu tarafa irsâl nezdimize ifâde ve ifhâm-ı lâzimedden ise de bu vakte kadar her bir kazâda vaqı‘ olan huşûşâtdan huşûle gelen ve ticaret ve vâridât ve hasebü‘l-îcâb bulunca şarf olunmuş olan masârifat tarafımıza ifâde olunmamış olmağla imdi siz ki muhâtabun mûmâ ileyhimsiz keyfiyet ma‘lûm-ı dirâyet ma‘lumuñuz oldıkda vuşûl buyurıldımızda kazâlaruñuzda şimdiden kadar ol vechile meşâlih ve hususat-ı vâkı‘adan meşuvâl-deneke ‘âidât ve tâbârât vaqı‘ olmuş ve hasebü‘l-iktizâ bedelince ne kadar maşârif vuku‘ bulmuş ise tenkîş ve teksir itmiyerek ‘alâ vech-i sıhhat defter-i mumzîsiyle i‘lâm-ı şer‘iyyesi nezd-i halişânemize irsâl ve tavşîle mübâderet ve bundan böyle maru‘z-zikir tayârât ve maşârifâtı kaza her ne ise mâh be mâh defter-i mumzîsı ve i‘lâm-ı şer‘iyyesi ile tarafımıza irsâli hususunda taħrîr ve iş‘arımıza hâcet-i mes itdirmiyerek göndermeye gayret ve dikkat hilâfından hâzer ve mücânebet eylemeñüz babında mütesellimlik Livâ-i Aydın‘dan işbu buyurıldı isdar ve ile tesyâr olunmuşdır. Bi-mennihî te‘âlâ vuşûlünde gerekdir ki ber-mücibi buyurıldı. Amel ve hareket ve hilâfından hâzer ve mücânebet eyleyesiz. Sene: 48, Zil-ka‘de: 5.

Mîr Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı ‘Âli Mütesellim Livâ-i Aydın Hâlen

C- Sâriq-ı Taharr ve Teħabbüsü Birle İh̄zârları Hususına Dâir Buyurıldı

Şerî'at-şî'âr Tire kazâsı nâibi Fazîletlü Efendi zîde fazlühû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-aķrân voyvoda vekili 'ızzetlü Ağâ zîde ķadruhû ve vücûh-ı memleket ve bi'l-'umum iş erleri zîdet maķâdiruhûm inhâ olunur ki zîri idâreñüzde olan Tire kazâsunuñ etraf ve civarlarında ba'zı haydût ve ħayırsız maķûleleri deşt-i vehâmûn keşti ve bûyan ve şitâb ve aralık ve ħâli bulduklarınca ebnâ-yı sebîl-i ķaṭı' ile cevķâbı töhmet sirķati irtikâb iderek fukârâ ve zü'afânûñ emvâl ve eşyasını gaşb ve ġârat ve ol vechile dürlü dürlü îşâli dest-i ġadr ve ħasârât itmekten boş ve ħâli kalmamakda idükleri bu def'a daĥi Bayındır kazâsıyle kazâñuz beyninde birkaç yolcu eşĥâsuñ emvâl ve eşyasını gaşb ve sirķat itmiş olduklarından sâriķlarıñ ele geçirilüp serîķa itdikleri eşyânûñ zahîre ih̄râcı tarafımızdan istid'a ve mişillü hayırsız ve haydut ve erâzil ve eşķiyâ-i mefsedet nemûduñ keyd ve mazarratı dest-i ħabâişinden fukârâ ve zü'afânûñ rehbab-ı semt-i selâmet olmaları emr-i ehemînünñ icrâsına dikkat vâcibe-i zimmeti me'muriyetimiz bulunmuş idüġi imdi siz ki muĥâtabun mûmâ ileyhimsiz keyfiyet ma'lûmuñuz oldıkda vuşûl buyuruldımızda mâru'l-beyân ol vechile feşâĥat sirķat ve ġârat iden ve doġrı yoldan çıkup çıkmaz sûķa ṭarıķa giden hayırsız ve rehzenleri taħarrir ve taħabbüs iderek ķanda toplular ve haber alınur ise bu babda ĥudût ve sınır gözetmeyüp cümleñüz el-birliġiyle bulındıkları mahallerden aĥz ü girift ve kendülerünü tazyik ve iz'âci birle aĥz eylemiş oldukları emvâl ve eşyâ-yı mesrûķa-yı yed'lerinden zâĥîre ih̄râç iderek muķayyeden ve maġlûlen icrâ-yı mücâzât-ı şer'iyeleri zımmında behemeĥâl nezd-i ħâlişanemize bila-imhâl irsâl ve ih̄zârlarına iķdâmı tam ve nasbı nefsi ihtimâm ve gayret ve bundan böyle bu mişillü feşâĥat ve mevâdd-ı sirķat vuķû'a gelmemesi esbâbınuñ istiĥşâlini mezîd ü i'tinâ ve dikkat ve ĥilâfını tecvîzden be-gâyet tevaķķi' ve mücânebet eylemeñüz bâbında mütesellimlik Livâ-i Aydın'dan işbu buyurıldı. Taħrîr ve işdâr ve ile tesyâr olunmuşdır. Bi-mennihî Te'âlâ vuşûlinde gerekdir ki ber-mûcibi buyurıldı. Amel ve hareket ve ĥilâfından ĥazer ve mücânebet eylesiz. Sene: 48, Zil-ķa'de: 17.

Mîr Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı ‘Âli Mütessellim Livâ-i Aydın Hâlen

İşbu sirkat maddesi ber-vechile mevâdd-ı sâireye muķîs olmayup bunuñ bu gûnâ zuhûri ya sizüñ garzı nigâh eyledüñüzden veyahud erâzil ve esâfile ruķşat virmiş olduğıñuzdan neşet itmiş idiğı fehm olunuyor zira gözünüñ öñünde dimek gibi olup şu sâriķler her kimler ise bay ve bigân zâhir iderek ve bu gûnâ leysset ve le‘alle ve beyhûde özür ve ‘ilel itmiyerek tarafımıza ihzârlarına sür‘at eylemeñüz maṭlûbımız olduğı iş‘ar-ı taṣṣiye-i buyurıldı yed-i bâri olınmışdır.

D- Yapağı Bezuden Rayici Üzre Mübâye‘ası Buyurıldı

Şerâyi‘-şi‘âr Tire ve Bayındır ve Ayasluğ ve Birgi ve Ödemiş vükelâsı ve Balyanbolı ve Alaşehir ve İnegöl ve Sart kazâlarunuñ nâibleri Fazîletlü Efendiler zîde fazlühüm ve kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân voyvoda vekilleri sa‘adettü Ağâlar zîde kadruhüm ve vücûh-ı memleket ve iş erleri ve kazâ-i merkûme dâhlinde mevcûd şunuf-ı aşâir boyu beğleri ve oba kethüdaları zîdet maṭâdîruhüm inhâ olunur ki Aydın Sancağında ḥuşûle gelen yapağınuñ öteden beruye yed-i vâhîdden aḥz ü mubâye‘a oluna geldikleri vechile işbu sekene-i mübâreke de daḥi ol gûnâ yed-i vâhid uşûliyle mubâye‘a ve iştirâ olunması husûsını tarafımızdan istid‘a olınmış ve yapağı mezkûr bulunduğı maḥalde icâb iden bahâsı aşhâbiyle bayi‘i beynlerinde bi‘t-terâzî evişdirilüp yed-i vâhîd‘den kabz ve mubâye‘a itmek üzere İzmir bâzirganlarından vâreşte-i buyurıldı. Hâce Fenekâr bâzirgan ‘uhdesine tarafımızdan ihâle kılınmış olmağla imdi siz ki muḥâtabun mûmâ ileyhimsiz keyfiyet ma‘lûm-ı dirâyet ma‘lûmuñuz oldıkda vuşûl buyurıldımızdan kazâlaruñuzda ve ‘aşayirüñuzde bu sene-i mübâreke de ḥuşûle gelen yapağı mezkûr-ı bâzirgân-ı mersûm tarafından gönderilen adamlariyle rayiç-i dikkat üzere bahâsını aşhâbı yapağı beynlerinde bitterâzi evişdirüp icâbet iden akcesini seyyânen ve tamâmen bayi‘inden aḥz ü kabz olarak ve tarafeyn ğadr ve ḥimâyeden berî olarak yapağı mezkûr bâzirgânı mersûm tarafından yed-i vâhîdeden mubâye‘a olunması hususına dikkat ve gayret ve zinhâr başka ferd-i âferîden bir dirhem yapağı ve zuht olınmak ḥâlât-ı ve va‘z-i tecvîzden be-gâyet hâzer ve

mücânebet eylemeñüz bâbında mütesellimlik Livâ-i Aydın'dan işbu buyırıldı isdâr ve i'tâ-i irsâl olunmuşdır. Bi-mennihî te'âlâ gerekir ki ber-mücibi buyırıldı. Amel ve hareket ve hilâfından hâzer ve mücânebet eyleyesiz. Sene: 248, Zil-ka'de: 19.

Mîr Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı 'Âli Mütesellim Livâ-i Aydın Hâlen

8-A- Çûl Bahâsı Buyurıldı

Şerâyi'-şi'âr Tire ve Bayındır ve Ayasluğ ve Ödemiş ve Birgi ve Balyanbolı vükelâsı ve Sart ve Alaşehir ve İnegöl kazâlarunuñ nâibleri Fazîletlü Efendiler zîde fazlühüm ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-aqrân voyvoda vekilleri 'izzetlü Ağâlar zîde kadruhüm ve vücûh-ı ahâli ve bi'l-'umum iş erleri ba'de's-selâm inhâ olunur ki öteden beru çayır mevsiminde Aydın mütesellimleri dâirelerine mü'tâd virilegelen çûl bahânuñ cem'î ve taşîli vakt-i hulûl itmekden nâşi imdi siz ki muhâtabun mûmâ ileyhimsiz keyfiyet ma'lûmuñuz oldıkda her kazâdan mü'tâd virilegelen ma'lûmu'l-mikdar çûl bahâsı ol kazânuñ mahkemesi sicilinden taḥkîk ve istintâk iderek sâbiķı her kaç gurûş ise ziyâde ve noksan olmıyarak yerlü yerinde ve îcâb ve iktizâ idenlerden cem'î ve taşîl ve memûr-ı mübâşiremize teslîmen tarafımıza irsâl ve teslîme mübâderet ve hilâf-ı hâlât vuķu'ından mübâ'adet eylemeñüz için mütesellimlik Livâ-i Aydın'dan işbu buyırıldı. Tahrîr ve i'tâ ile tesyâr olunmuşdır. Bi-mennihî te'âlâ vusûlünde gerekir ki ber-mücibi buyırıldı. Amel ve hareket ve hilâfından hâzer ve mücânebet eyleyesiz. Sene: 48, Zil-ka'de: 17.

Mîr Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı 'Âli Mütesellim Livâ-i Aydın Hâlen

B-

Şerâyi'-şi'âr Bayındır Tire İnegöl Alaşehir Sart kazâlarunuñ nâibleri Fazîletlü Efendiler zîdet fazâilühüm ve kıdvetü'l-emâsil voyvoda vekilleri 'izzetlü Ağâlar zîde kadruhü ve bi'l-'umum iş erleri zîdet maḥâdîruhüm inhâ olunur ki Aydın Sancağında husûle gelen yapağı öteden beru yed-i vâhîdden aḥz ve mubâye'a olına geldiği vechile işbu sene-i mübâreke daḥi ol gûnâ yed-i vâhîd uşûliyle mubâye'a ve iştirâ olunması husûsı tarafımızdan istid'a olınarak yapağ-ı mezkûr aşhâbîyle beynlerinde bitterâzî

eviştirup yed-i vâhîdden aḥz ü mubâye‘a itmek üzere bundan aḳdem İzmir bâzirganlarından Hâce Fenekâr bâzirgan tarafından ihâle olunmasını ve husûs-ı mezkûr için yed'ine bir kıt‘a buyurıldımız i‘tâ kılınmış ise de husûs-ı mezkûr ḥasebü'l-îcâb bâzirgân-ı mersûmuñ tarafından mubâye‘a itdirilmesi iḳtizâ itmeyüp diğér buyurıldımız i‘tasiyla her kim var ise yed-i vâhîdden ânuñ mubâye‘a eylemesi iḳtizâ itmiş olduğı siz ki muḥâtabun mûmâ ileyhimsiz keyfiyet ma‘lûm-ı dirâyet melzumuñuz oldıkda muḳaddemâ gönderilen buyurıldımızla amel itmeyüp bundan soñra diğér buyurıldımızla her kim var ise yapağı mezkûr yed-i vâhîd üzere ânuñ tarafından mubâye‘a itdirilmesi hususına mübâderet ve zinhâ îcâbından ferd-i âferîdeye bir dirhem yapağı mubâye‘a ve iştira itdirilmemesine dikkat ve eğerci muḳaddema buyurıldımız olmaksızın başlu başına kazâlaruñuzda yapağı mübâye‘a itmiş var ise kimuñ izin ve re‘yiyle mubâye‘a itmişdir keyfiyeti taḥkîk için her kimler ise nezd-i ḥâlişânemize ihzârlarına müşâberet eylemeñüz bâbında mütesellimlik Livâ-i Aydın’dan işbu buyurıldı isdâr ve adamımız Mustafa Ağâ ile tesyâr olunmuşdur. Bimennihî te‘âlâ vuşûlünde gerekdir ki ber-mûcibi buyurıldı. Amel ve hareket ve ḥilâfından ḥazer ve mücânebet eyleyesiz. Sene: 48, Zil-ka‘de: 21.

Mîr Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı ‘Âli Mütesellim Livâ-i Aydın Hâlen

C-

Şerî‘at-şi‘âr Tire kazâsı nâibi fazîletlü efendi zîde fazlühû ve kıdvetü‘l-emâsil ve‘l-aḳrân voyvoda vekili ‘izzetlü Ağâ zîde ḳadruhû ve vücûh-ı ahâli ve bi‘l-‘umum iş erleri ba‘de’s-selâm inhâ olunur ki Aydın Sancağında vâқи‘ kâffe-i muḳâta‘ât ve iltizâmâtunuñ işbu iki yüz kırk sekiz señesine maḥsûben ilzâm ve iltizâm-ı birle ru‘yet ve tesviye olunması hususını muḳtezâ-yı emir ve irâde-i hazreti veliyyü’n-ni‘amîden olup ol bâbda bir kıt‘a maḥşûşan emirnâme-i hazreti veliyyü’n-ni‘amî şerefbâşî mevki‘ vird itmiş ve bu vechile kazâñuz muḳâta‘a ve iltizâmâtunuñ daḥi ru‘yet ve tesviyesi lâzim gelmiş olduğı imdi siz ki muḥâtabun mûmâ ileyhimsiz keyfiyet ma‘lûm-ı dirâyet melzumuñuz oldıkda kazâ-i muḳâta‘a ve iltizâmâtunuñ sene-i

mezbûreye maḥsûben ḥüsn-ü tesviyesi ma'zında cünd-i nefer vücûhı ile cânib-i Aydın'a vürüd ve vuşûle mezîd ü şitâb ve gayret ve hilâfını tecvîzden mücânebet eylemeñüz bâbında da'veti ḥâvi mütesellimlik livâ-i Aydın'dan işbu buyurıldı işdâr ve ile tesyâr olunmuşdır. Bi-mennihî Te'âlâ vuşûlünde gerekdir ki ber-mûcibi buyurıldı. Amel ve hareket ve hilâfından mücânebet eyleyesiz.

Sene: 48, Zil-ka'de: 25.

Mîr Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı 'Âli Mütesellim Livâ-i Aydın Hâlen

D-

Fi'l-asıl Seydişehir'den olub el-ḥâlet hâzihî Medîne-i Tire'de Daru'l-Ḳurrâ Medresesinde bundan aḳdem fevt olan es-seyyid Hasan Hâce bin Mehmed'ün zâhirde vârişi ve ma'rûfesi olmayup terekesi bi'l-cümle cânib-i beyti'l-mâle âid olmağın bu maḳûle bil-â vâriş fevt olanların terekelerini ḳabza me'mûr-ı emîn-i beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûr voyvodası vekili sa'âdetlü Esad Ağâ tarafından vekil ta'yin kılınan es-Seyyid Abdurrahman ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile taḥrîr ve sevḳ-i sulṫânîde bi'l-müzâyede bey' olınan muḫallemât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ısrîn min Zil-ka'deti's-şerîfe li-sene-i şemênîn ve erba'în ve mieteyn ve elf.

köhne yorgan,,köhne minder,,köhne yasdık,,köhne keçe ,, iplik alaca

___1___ 1 3 . 163 15 5
11 5 9 1 7

müstâ'mel gömlek köhne seccâde .. ve keçe ve minder

2.. 7 1 9

köhne 'antari,,köhne dizlik ma'a uçḳûr,,cedîd gömlek ,, köhnevat bez,,ve 'antari,,

2__ 1 2 3 5
9 5 5 4 14

köhne çûḫâ abdestlik,, def'a cedîd gömlek 2,, def'a cedîd gömlek ve dizlik ..

2... 1 15 1
16

def'a cedîd gömlek ve dizlik,, köhne destâr ve gömlek,,köhne peşkir,,

14 1 1 7 5 1..
4—

köhne mest ve çorap,, kaba yemeni,,köhnevat gömlek ve astâr,,

$\frac{3}{6}$ 2 4 4 5

köhne peşkir ve uçkûr,,köhne kavuğ ve sarık,, parça mai astâr,, desti

$\frac{4}{5}$ 2 3 3 5 $\frac{4}{1}$ 2

yâğ bardağı ma'a yâğı köhne parça temür ve sele vesâir

$\frac{4}{5}$ 5 5

bir mikdar pirinç ve desti ve tuz bulgur,,tâbe taş ,, tabak çanak

9 $\frac{2}{10}$ $\frac{2}{16}$ $\frac{2}{18}$ $\frac{4}{16}$

teneke ibrik cam fener rende vesâir,, kahve takımı ma'a bir mikdar kahve,,

4 ,, 1 7 6

Serayâk ve temür körük ve meşe ve fahranki ocak

6 1

Ayna destere ve kiser kabzası vesâir,, Küp..Bir mikdar kömür ve desti,,bâbûş entâre

6 — 1 7 1 1 5 6
1

zahre mızrâk gelberi ve balta ve huni,, tekne ve köhnevât,,

6 6 2 1

temür saç billûr bardak ve tas,, bir mikdar sabun,, naqd-i mevcûd..

6— 7 194

yekûnü'l-muhallefât,, minhe'l ihrâcât ,, techîz tekfîn ,, resm-i kısmet-i 'âdî,,

480 6 19 12

resm-i mu'tâde,,harc-ı hademe-i mahkeme,, çûk dâriye maḥzariye,, kaydiye

48 24 15 4

Resm-i beyti'l-mâl ,, hizmet-i beyti'l-mâl,,

48 15

dellâliye¹⁶²,,yekûnü'l-ihrâcat şahḥu'l-bâkî

10 $\frac{9}{8}$ 195 $\frac{8}{284}$ 18

verîd-i emîn mümâ ileyh

¹⁶² **Dellâliye**, tellallık parası demektir. Şer'iyeye Sicillerindeki anlamı tereke taksimatlarında mahkemenin aldığı bir tür harçtır. Bkz.: Ferit Devellioğlu, age. s. 173.

9/A-

Medîne-i Tire’de Şofiköyü Mahallesinde vâkı‘ Gürce Melek’ün binâ eylediği Câmî-
‘i şerîf evkâfunun yevmî bir akce vazîfe ile nışf hisse nezâret cihetine mutaşarrıf
olan Nu‘man bin es-seyyid Mehmed fevt olup yeri hâli ve hizmet-i lâzimesi mahlûl
olmağla yerine erbâb-ı istiḥkâḳdan işbu tevki‘ rafi‘u’s-şân Hâkâni Molla Mehmed
ibni İbrahim her vechile ve maḥal ve müstaḥıḳ olmağın nışf-ı nezâret ciheti der-
sa‘âdetimizden müteveffâ-yı mezbûruñ maḥlûlinden merḳûma tevcîh olunup yed’ine
mecd-i übheth şerîf-i ‘âlişân virilmek bâbında ḳazâ-i mezbûr nâibi Mevlânâ Mehmed
Şakir zîde ‘ilmühû ‘arz itmeğın mûcibince tevcîh ve sarf idüp bu berât-ı humayunum
sa‘âdet-maḳrûn-ı virdim ve buyurdum ki ba‘de-l-yevm merḳûm Molla Mehmed ibn-
i İbrahim varup zikir olunan camî-‘i şerîf evkâfunun müteveffâ-yı mezbûruñ yerine
nışf hissesi nezâret cihetine mutaşarrıf olup hizmet-i lâzimesi mer‘î ve müeddî
kıldıkdan soñra yevmî bir akçe vazîfesiyle mutaşarrıf olup vâkıfuñ rûhi ve devamı
ömrü devletim için du‘âya müdâvemet göstere şöyle bilüp ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd
kılalar. Tahîrîran el-yevmü’t-tâsi‘ ve’l-‘ısrîn fi şevvâli’l-mükerrem li-sene-i şemênîn
ve erba‘în ve mieteyn ve elf. **Koştantîniyye.**

9-B- İbḳâ-i Voyvodalık

Şerî‘at-şî‘âr Tire ḳazâsi nâibi Fazîletlü Efendi zîde fazlühû ve ḳıdvetü’l-emâşil ve’l-
aḳrân ḳazâ-i mezkûre bu def‘a tarafımızdan voyvoda naşb ve ta‘yîn olunan ‘izzetlü
Ahmed Ağâ zîde ḳadruhû ve vücûh-ı memleket bi’l-‘umum iş erleri zîdet
maḳâdîruhüm inhâ olınur ki işbu iki yüz kırk sekiz senesine maḥsûben bâ buyurıldı-
i hazreti veliyyü’n-ni‘ami ilzâma me‘mûr buyurıldığım Aydın Sancağında vâkı‘
muḳâta‘attan¹⁶³ Tire ḳazâsi muḳâta‘ası kâffe-i mülḥaḳâtıyle sene-i merḳûme mart-ı

¹⁶³ **Mukata‘a ve İltizam:** Mukata‘a, kat‘ kelimesinden türemiş olup çoğulu mukata‘attır. İstilahta arazinin kiraya verilmesi veya muayyen bir kira karşılığında birine bırakılmasıdır. XVII. Yüzyıldan itibaren devlete gelir getiren kaynaklar, yavaş yavaş muayyen bedel mukabilinde şahıslara verilmeye başlanmıştır. Bu usulün adı **iltizam**dır. İltizamı üzerine alan kimseler, yani mültezimler, geliri devlete peşin olarak öderler, sonra gene hükümet kuvvetine dayanarak bunu halktan tahsil ederlerdi. Tabii bu işte büyük kârlar peşinde koştuklarından, hem de bu işi almak için muhtelif kimselere sundukları rüşveti ve fahiş kârı halkın sırtından çıkarmak için yapmadıkları zulüm

ibtidâsından şubât-ı gayetine kadar bir sene-i kâmile zabt ve idâre eylemek üzere ‘uhdeñe ihâle ve ilzâm-ı hususını ahâli kazâ niyâz ve istid‘a ve bedel-i muqata‘a ve şemen-i muqata‘a ve zamm-ı muqata‘a olan dörtyüz seksen sekiz biñ dokuz yüz yetmiş beş gurûş mebâligi tarafımıza takdîm eyledikleri deyn-i tahvîlinde beyân olunan vakt-i taqsitlerinde muqata‘at malınıñ kabzına me‘mûr olan Hoce Salamon ve Karaoğlân evi bahûre tamâmen tediyesine ahâli kazâ mütekeffil ve mu‘temed olduklarını Güzelhişâr nâibi Fazîletlü Efendi hazretleri taraf-ı hâlişânemize i‘lâm itmeğın ber-mûcibi i‘lâm ahâlî kazânuñ niyâz ve istid‘aları vechile ve işbu karar virilen bedel ve şemen ve zamm-ı muqata‘a olan mebâligden soñraca ziyâde tebeyyün ve zuhûr ider ise ol dağî ta‘ahhüdleri vechile i‘tâ olunmak şartıyla muqata‘a mezkûre ma‘a kâffe-i mülhâkâtiyle bedel-i ma‘lûmesiyle sene-i mezkûreye maşsûben Ağâ-yı mûmâ ileyh ‘‘uhdesine ihâle ve ilzâm olunmağla imdi siz ki muhâtabûn mûmâ ileyhimsiz Ağâ-yı mûmâ ileyhi kazâñuzda voyvoda ve zâbiñ bilüp şer‘-i şerîfe ve fetevâ-yı münîfe muvâfaqat re‘y-i şavâbına mutâba‘at ve muqata‘a-i mezkûrenüñ hâşılât ve vâridâtını öteden beru ne vechile ağız ve tahsîl oluna gelmiş ise Ağâ-yı mûmâ ileyhüñ dağî ol vechile ağız ü kabzına kimesne tarafından dağl ve ta‘arruz olunmayarak bi‘l-ittifâk mu‘âvenet ve merâsimi hüsñ ü imtizâca ri‘âyet ile kazâñuza dâir vâkı‘ olan huşûşâtıñ vaqt ve zamânîyle tanzim ve tesviyesine cümlesine elbirliğıyle mezîd ü ihtimâm ve dikkat eylemeñüz ve sen ki voyvoda-i

kalmazdı. Devletin gelir kaynakları halkın ödeme kabiliyeti eksildiğı için bu yüzden zamanla âdeta kurudu ve mültezimlerden bu sefer işlenmemiş ileri yıllara ait vergiler de peşin alınarak o yüzyılda muhtelif sebeplerden dolayı artan ve saray masraflarına harcandı. İleri yılların vergilerinin alınması dolayısıyla hâsıl olan vaziyete “**tedahül**” (birbirinin içine girme) denir. Devlet bütçesinde ekseriya bir iki ve bazen üç yıllık tedahül bulunurdu. İltizama verilen arazi ve sair gelirlere ise “**mukata‘a**” denirdi. İltizam bazen kaydıhayat şatıyla, bazen da bu hak babadan oğla geçmek sûretiyle de olurdu. Böyle zamanlarda iltizama verilen yer, mülke yakın bir şekilde mültezimin eline geçmiş olurdu. Osmanlı İmparatorluğunda her türlü iltizam mukataa sisteminin alıp yürümesine, Amerika’dan Avrupa’ya bol miktarda gelmeye başlaması dolayısıyla kıymetli maden fiyatlarının inmesi ve elinde para bulunanlar da bunu sabit bir kıymet olan toprağa yatırma arzusunun doğması da sebep olmuştur. İmparatorlukta mirî toprak sistemi câri olduğundan toprağı satın almak imkansızdı. Lâkin İltizam usulüyle mülkiyete yakın bir tasarruf sistemi kurulmuş oluyordu. İltizam 18 Şubat 1856 tarihinde ilga olunarak yalnız toprak üzerinde hiçbir tasarruf hakkı iddia etmemek şartıyla âşar iltizamının devamına müsaade olunmuş ve Cumhuriyetin ilanıyla âşar sistemi de tarihe karışmıştır. Midhat Sertoğlu age. s. 160-161. ; Mehmet Zeki Pakalın, age. c. 2, s. 578.

mûmâ ileyhsûn sen daği vediâ-i cenâb-ı Kibriya olan fukârâ ve zu'afa ve re'âyâ ve berâyânun asâyış ve emnü ve râhatleri esbâbınun istihşâline gayret ve lâzimü'l-inhâ olan mevâddun bil-â ihmâl peyderpey nezd-i hâlişânemize inhâ ve ifâdesine muşâra'at ve voyvodalığa müteferri' olan keyfiyatı öteden beru ne vechile idare oluna gelür ise sen daği ol vechile tanzim ve ru'yete ve her bir umûr ve husûs-ı şer'-i şerîfe taţbîk iderek fukârâ ve zu'afâdan ferd-i aferîdenün bir cihetle ızrâr ve ibhâli dest-i hasâr olmaklığından be-gâyet tevaqqı' ve mücânebet eylemek bâbında voyvodalık me'mûriyetini hâvi mütesellim livâ-i Aydın'dan işbu buyurıldı işdâr ve yed'iñe i'fâ olunmuşdır. Bi-mennihî te'âlâ gerekdir ki ber-mücibi buyurıldı âmil olasız. Sene: 48, Rebi'u'l-Evvel: 29.

Mîr Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı 'Âli Mütesellim Livâ-i Aydın Hâlen

C-

Qıdvetü'l-emâşil ve'l-aqrân zikri âti kıryelerün idâresi hasebü'l-iktizâ 'uhdesine ihâle olunmuş olan 'Izzetlü Ahmed Ağâ zîde kadruhû inhâ olunur ki Tire kaçâsı derûnında Eğrîdere ve hâşu kıryeleri Seferihisar muqaţa'ası ifrâzâtından olup ötedenberu Tire kaçâsı voyvodası bulunanlar taraflarından idâre oluna gelmiş idüğünden kaçâ-i mezkûr voyvodası bulunduğun hasebîyle sen ki mûmâ ileyh Ahmed Ağâsın muqaţa'a-i mezkûre tarafından memûrî zuhûrında bedel-i iltizâm ma'lûmesi her ne ise sene-i sâbık vechile sâhib-i muqaţa'a tarafına virilmek üzere kırye-i mezkûrlarun idâresi husûsı tarafımızdan istid'â olındığı ve fukârâ ve zu'afânun keyd-i mefsedet-i erâzil ve eşkıyâdan rehâ olmaları nezd-i hâlişânemizde mültezim bir keyfiyet bulunduğı ecilden 'uhdeñe ihâle olunmuş oldığı ma'lûm-ı dirâyetlerünüz oldıkda kırye-i mezkûrları ber-minvâli muharrer öteden berû ne vechile idâre oluna gelmiş ise sen daği ol gûnâ hûsn-i idâre ve ru'yet ve fukârâ ve zuafânun keyd-i mefsedet eşkıyâdan viķâyesiyle gudude-i beste emn ve râhatleri esbâbınun istihşâline dikkat ve hilâf-ı emir ve rızâ hâlât vuķu'mı tecvîzden hâzer ve mücânebet eylemek içün kırye-i mezkûrları ber-minvâli meşrûh idâreñi hâvî mütesellimlik Livâ-i

Aydın'dan işbu buyurıldı işdâr ve yed'iñe i'tâ olunmuşdır. Bi-mennihî te'âlâ ber-mûcibi buyurıldı 'âmil olası. Sene: 48, Rebi'ü'l-Evvel gurra.

Mîr Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı 'Âli Mütessellim Livâ-i Aydın Hâlen

D-

Medfne-i Tire muzâfı **Rahmanlar** kıyâsinde bundan aqdem fevt olan Hüseyin bin İsa'nun verâseti zevce-i menkûhâ-i metrûkesi Hatice binti Osman nâm hâatun ile şulbi kebîr oğlı Hasan ve zevce mezbûrenün batnında mevcûd haml-i mevķûfe inhisâr-ı zâhir ve nümâyan oldıktan soñra haml-i mevķûfuñ vaşî menşûbesi Memiş oğlı Hüseyin iltimâsiyle tahrîr ve takvîm-i kıymet olup beyne'l-verese bi'l-ferîzati's-şer'iyye tevzi' ve taqsim olınan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-hâmis min zilhiccetî's-şerîfe li-sene-i semênîn ve erba'în ve mieteyn ve elf.

câmus öküzi çift,,kara sığır öküzi çift,,câmus ineği re°s,bâygîr re°s,bakır çanak

400 ' 250 ' 150 ' 150 $\frac{10}{30}$

tabak ² ,, tâbe ² ,, tencere ³ ,, sini ,, tüfenk bıçak ,, yorgan ,, minder,, 6

5 5 30 15 $\frac{2}{50}$ ' $\frac{5}{50}$ 20

yasdık,, köhne kilim,, çûhâ habiye ,, 'aba şalvar,, 'aba nimtan,, gömlek,, dizlik,,

$\frac{4}{10}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{2}{8}$ $\frac{2}{10}$

küçük 'antari,,destâr,, alât-ı çift,,şa'îr 'ayâr,,hınça 'ayâr ,,bâl arusu

$\frac{2}{5}$ $\frac{1}{5}$ 15 $\frac{4}{160}$ $\frac{15}{120}$ 252

yekûnü'l-muħallefât,, Minhe'l-ihrâcât,,

1798

Berâ-yı vaşiyet techîz-i tekfîn,, mihir lizevceti'l-mezbûre,, resmi kısmet-i 'adî,,

222 125 44 8

Harç-ı hademe-i mahkeme ,, kaydiye yekûnü'l-ihrâcât saħhü'l-bâķî

22 9 5 449 7 1348 3

Hissetü'z-zevceti'l-mezbûre ,, hissetü'l-ibni'l-mezbûr,,hissetü'l-hamlî'l-mezbûr,,

168 4_ 590 4 590 4

10-A-

Minhe'l-ihrâcât

resm-i kısmet-i 'âdî,,harc-ı hademe-i mahkeme, düyûn-ı müteferrika,,makdemiye¹⁶⁴

139 6 69 8 292 40

qaydiye yekûnü'l-ihrâcât sahhü'l-bâkî,, hissetü'z-zevci'l-mezbûr,,

5 284 4 5311 6 1327 6

hissetü'l-ümmi'l-mezbûre,, hissetü'l-binti'l-mezbûre ,,hissetü'l-eḥî'l-mezbûr

885 1 2600 3 110 2

hissetü'l-eḥî'l-mezbûr , hissetü'l-eḥî'l-mezbûr ,, hissetü'l-eḥî'l-mezbûr

110 2 110 2 110 2

B-

Ḍarbḥâne-i 'Âmirede qatı' ve Ḍarb olınmakda olan meskûkât-ı ḥasene-i şâhânedan memdûḥıyye altununuñ tâm ve nıṣfî ve rubu'iyesi şebih ba'zı ḥîlekârlar tenekeden kalıb şeyler i'mâlîyle aḥz ü i'ḫâda ḥâlis altun arasına sokup çevirerek 'ibâdu'llâhi ızrâra cüretleri taḥkîka şahâne olarak ba'de izin herkes aḥz ve i'ḫâlarında yed'lerine geçen altunlara güzelce dikkat o makûle kalpazan olduḡı şûretde isim ve şöhretleriyle der-sa'âdete i'lâm olınmak bâbında ıṣdârı¹⁶⁵ penâh-ı¹⁶⁶ Tâtârî Mehmed Tatarî yed'iyile şehir-i Rebi'u'l-âḥir tarihiyle müverreḥ ber kıḫ'a **fermân-ı** 'âlişân vürûd eylediḡi bu maḥalle şerḫ virildi.

C-

Medîne-i Tire'de **Ḥacıfaḫırlar** Mahallesinde bundan aḫdem fevt olan Çineli Ḥacı Osman oḡlı Osman'ın verâşeti zevce-i menkuḫâ-i metrûkesi Ayşe binti Hasan nâm ḫâtûn¹⁶⁷ ile şulbî kebîr evlâdları kızları Fâtıma ve Hatice ve şaḡîr oḡlları Ahmed ve

¹⁶⁴ **Makdemiye**, kudüm kelimesinden gelmektedir. Çoḡulu makâdimdir. Şer'ıyye sicilindeki anlamı Osmanlılar zamanında kalyoncuların kullandıḡı ve üzerinde ucu saçaklı bir sargı sarılı olan başlıḡa denir. Bkz.: Ferit Devellioḡlu, age. s. 574.

¹⁶⁵ **İsdâr**, sudûr ettirme, ettirilme, çıkarma, çıkarılma anlamına gelmektedir. Bkz.: Ferit Devellioḡlu, age. s. 397.

¹⁶⁶ **Penâh**, sığınma, sığınacak yer anlamındadır. Ferit Devellioḡlu, age. s. 857.

¹⁶⁷ **Hâtûn**, İslam öncesi Türklerde yüksek mevkideki kadınlara ve hakan eşlerine verilen unvandır. Valide kelimesi de bugünkü anne anlamındadır. . Abdülmecit Mutaf, XVII. Yüzyılda Balıkesir'de Kadınlr, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir 2002, s. 2.

Hasan nâma kimesnelere inhişârîyle taḥaqqûkından soñra kıbel-i şer'îden menşûbe vaşîleri vâlideleri mezbûre binti ḥâtunuñ iltimâsiyle taḥrîr ve taḳvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferîzati'ş-şer'îyye tevzi' ve taḳsim olunan muḥallefât-ı müteveffâyı mezbûrdır ki, ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ışrîn fi şehr-i Recebü'l-ferd li-sene-i iḥdâ ve ḥamsîn ve mieteyn ve elf.

köhne çûḥâ ḥabiye köhne iplik alaca 'antari ve gömlek,, köhne yorgan

$$\frac{1}{5} \quad 10 \quad \frac{1}{10}$$

köhne minder,, evân nüḥâsiye,, 15,, köhne beledî döşek ma'a yasdık

$$\frac{1}{10} \quad 180 \quad 10$$

Maḥalle-i mezbûrede mülk-i menzil,, ḥırdavat-ı menzil,, iğdiş bâygîr re'ss,,

$$600 \quad 10 \quad 105$$

yekûnü'l-muḥallefât,,minhe'l-iḥrâcât,, techîz tekfîn ve ıṣḳât-ı şalât,,

$$940 \quad 105$$

mihir lizevceti'l- mezbûre,,resm-i kısmet-i 'âdi,,harc-ı ḥademe-i mahkeme¹⁶⁸,,

$$100 \quad 23 \text{ —} \quad 11=$$

ḥizmet-i lâzime,,ḳaydiye,, yekûnü'l-iḥrâcât,,sahḥü'l-bâḳî,,

$$12\text{ —} \quad 3 \quad 257\text{ —} \quad 682\text{ —}$$

hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,, hissetü'l-binti'l-mezbûre,,hissetü'l-binti'l-mezbûre,,

$$85 \quad 2 \quad 99 \quad 1 \quad 99 \quad 1$$

hissetü'l-ibni'l-mezbûr,, hissetü'l-ibni'l-mezbûr,, kesîr

$$\frac{199}{2} \quad \frac{199}{2} \quad 4$$

D-

Medîne-i Tire'de **Tarakcızâde** Mahallesinde bundan aḳdem fevt olan Fâtıma binti Katmerci Molla Hasan nâm müteveffiyenüñ¹⁶⁹ verâşeti zevc-i metrûkî Mehmed bin Abdi ile vâlidesi Hatice binti Ali ve şadriye-i şağîre kızı Emine ve li-ebeveyn kız ḳarındaşları Ayşe ve Emine nâm kimesnelere inhişâr-ı taḥaqqûkından soñra şağîre

¹⁶⁸ **Harc-ı Hademe-i Mahkeme**, miras defterlerinde mahkemenin aldığı hizmet harcına denir.

¹⁶⁹ **Müteveffive**, ölmüş Müslüman kadın fevt olan vefat edendir. Müslüman olmayan ise "hâlike olan"dır. Böylece bilinçli olarak, Gayr-ı Müslimlerle Müslümanları ayıran farklı bir dil kullanılmıştır. Abdülmecit Mutaf, age. s. 4.

mezbûrenüñ babası ve veliy-yi mücberi mezbûr Mehmed'ün iltimâsiyle taḥrîr ve taḫvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferîzati'ş-şer'iyeye tevzi' ve taḫsim olunan muḫallemât-ı müteveffiyeye-i mezbûredir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'ş-şâliş min Şa'bani'l-mu'azzam li-sene-i ihdâ ve ḫamsîn ve mieteyn ve elf.

Kelâm-ı kadîm-i Rabbü'l-'izzet-i kalemiyesi,, evân nüḫâsiye ,,16

40

182

Boynuyoğun ḫaryesi civârında zeytûn sâḫ,,

100

Yunus Emir Mahallesinde vâḫi' mülk-i menzilüñ yigirmi dört sehinden babasından munteḫil yedi sehim hissesi

100

Köhne sevâ-yi 'antâri,,müsta'mel tefârik 'antâri ,,müsta'mel kumaş 'antâri ,,

60

160

$\frac{1}{100}$

İstambûl altunı,, Şam alacası yelek ,, müsta'mel çûḫâ fermene

$\frac{1}{26}$

15

$\frac{1}{50}$

köhne ḫamaḫḫâne şalvar ma'a uçkur,, müsta'mel sevâ-yı jömine,, peştamal Bursa

$\frac{1}{50}$

$\frac{1}{50}$

6

peştemal Bursa,,köhne şerbâb 'antâri ,, yüz peçesi5,, müsta'mel penbe zâr gömlek

$\frac{1}{15}$

6

$\frac{1}{5}$

işleme başlı döşek çarşafı,, bürüncek beztop ,, keten bezî zirâ' ,, peşkir,,³

$\frac{1}{25}$

$\frac{1}{40}$

$\frac{4}{15}$

12

Mücessem deĝirmi¹⁷⁰ ,, kırmızı şeker yâĝlıĝı ,, merzê,, basma,,² boĝça,,'

$\frac{3}{8}$

$\frac{1}{45}$

4

3

2

telkâri peştemal,,maḫrame boĝça,, gömlek,, iplik alaca şalvar,, köhne fes,,

$\frac{1}{16}$

3

$\frac{3}{15}$

16

$\frac{1}{1}$

def'a boĝça,, yeşil sandık,,penbe ipliĝi direm,,def'a penbe iplik,,tezgâḫ ma'a âlât,,

2

$\frac{1}{30}$

$\frac{7}{20}$

25

30

¹⁷⁰ **Deĝirmi**, eskiden Ege Bölgesinde kadınların başlarına örttikleri beyaz tülde yapılmış başörtüsünün adıdır.

müsta‘mel beledî döşek,, müsta‘mel beledî yorgan,, müsta‘mel beledî yasdık,,

$\frac{1}{30}$

$\frac{1}{30}$

$\frac{2}{10}$

mihir der-zimmeti zevc-i mezbûr,, rubu‘iyeler zimmeti zevc-i mezbûr,,

100

$\frac{10}{90}$

yekûnü‘l-muhallefât,,minhe‘l-ihrâcât,, techîz tekfîn ışkât-ı şalât,,

1501

100

Resm-i kıŝmet-i ‘âdî,, harc-ı hademe-i mahkeme,,mağûmiye,,kaydiye,,

37 1

18 =

12 ~

4

yekûnü‘l-ihrâcât,, sahhü‘l-bâkî,, hissetü‘z-zevci‘l-mezbûr,,

172 ˆ

1328—

$\frac{332}{2}$

hissetü‘l-ümmi‘l-mezbûre ,, hissetü‘l-binti‘l-mezbûre,,hissetü‘l-uhti‘l-mezbûre,,

221 ˆ

$\frac{664}{5}$

55 ‹

hissetü‘l-uhti‘l-mezbûre,,

55

4

E-

Fi‘l-aşıl Sinop‘dan olup el-hâlet hâzihî Medîne-i Tire‘de **Alihan** Türbesinde sâkin iken bundan aqdem fevt olan Derviş es-seyyid Hacı Ali bin Abdullah‘uñ zahirde vâriş-i ma‘rûf ve ma‘rûfesi olmayup terekesi bi‘l-cümle cânib-i beyti‘l-mâle ‘âid olmağın bu maqûle bilâ vâriş fevt olanlaruñ terekelerini kabza memûr emîn-i beyti‘l-mal olan Medîne-i mezbûre voyvodası ser bevâbîn dergâh-ı ‘âli ‘atüfetlü Mehmed Sâdık Beğ Efendi tarafından umûr-ı beyti‘l-mâli ru‘yete vekil ta‘yîn kılınan Ömer Ağâ ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘ile taħrîr ve sevq-i sulţânîde bi‘l-müzâyede bey‘olınan muhallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi‘l-yev-miş-şâliş ‘aşrun fi Şa‘bani‘l-mu‘azzam li-sene-i ihdâ ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

müsta‘mel maşlah,,müsta‘mel iplik alaca küçük ‘antari,,müsta‘mel iplik alaca ‘antari

$\frac{1}{50}$

$\frac{1}{16}$

$\frac{1}{18}$

müst‘amel seccâde,, fincan zarf katık teknesi,, basma frenk şal değirmi,,

$\frac{1}{26}$

7 3 1 1

1

20

7

küçük yasdik ,,billür kâse ,, köhne gömlek ,, kemer ‘,, diri kise derlik ,,

$\frac{2}{6}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{5}$ 16 \angle 3

gömlek,,meşîn,,muşanba başlık,, gömlek ma‘a hırka peşkir,,

$\frac{2}{9}$ $\frac{1}{4}$ 4 $\frac{1}{7}$ $\frac{1}{7}$ $\frac{2}{7}$

deri tuzluk mesh,,MıŖır peŖtemalı,, köhne ‘abâ dizlik deri kise lüle peşkir,,

$\frac{2}{7}$ $\frac{2}{7}$ 12 \angle 15

tesbîh bıçak ve maŖâ,, selim taŖı ma‘a peşkir,, kıl destâr bakır keŖkül¹⁷¹ ma‘a ‘asâ,,

$\frac{1}{9}$ $\frac{1}{9}$ $\frac{1}{9}$ 9 12-- 14

çorede çubuk,,nağd-i mevcûd,,yekûnü’l muħallemât ,,minhe’l-iħrâcât ,,

2 200 483

techîz tekfîn,, resm-i kısmet-i ‘âdî,, resm-i mu‘tâde,,

32 3 48 $\frac{2}{48}$

harc-ı ĥademe-i mahkeme çûk dâriye maħzariye resm-i beyti’l-mâl

12 3 48 $\frac{2}{48}$

Harc-ı beyti’l-mâl,,ħizmet-i vekil,,dellâliye,,kaydiye,,yekûnü’l iħrâcât,,Ŗaħħü’l-bâki

12 3 12 10 \angle 3 202 $\frac{3}{202}$ 280 7

F-

Medfîne-i Tire kırrâlarından **Akçe MeŖhed** kıaryesinde bundan aqdem fevt olan Ŗamlı oğlı Yusuf nâm Mehmed’uñ verâŖeti zevce-i menkûħâ-i metrûkesi Fâtıma binti Abdullah nâm ĥâtûn ile Ŗulbi evladları Ahmed ve Mehmed nâm kimesnelere

¹⁷¹ **KeŖkül**, eskiden derviŖlerin veya dilencilerin kullandığı Hindistan Cevizi kabuğundan veya abanozdan yapılmıŖ dilenci çanağına verilen isimdir. Bununla beraber üŖtü dövülmüŖ fındık, fıstık ve rendelenmiŖ Hindistan Cevizi gibi Ŗeylerle süslenmiŖ olan bir çeŖit süs tatlısına keŖkül-i fukârâ denmektedir. Asıl konumuzu ilgilendiren anlamı ise büyük Hindistan cevizinin ortadan kesilmesi ve iinin oyulması ile yapılan alete keŖkül denmektedir. Bir zincir ile derviŖ bunu boynuna takar veya beline asardı. Ağaçtan oyulan veya bakır, tunç, gümüş gibi madenlerden yapılanları da vardı. Kayık Ŗeklindeki bu aletin üzerine ayet, hadis, hâkimane ve mutasavvıfâne sözler yazılır, zarif ve sanatkârane biçimde iŖlenirdi. Bilhassa seyahat eden derviŖler keŖkül taŖır, yolda geçimlerini sağlamak veya misafir oldukları tekkeye bir katkıda bulunmak imkânını elde ederlerdi. Bazen ilahiler ve mersiyeler okuyarak keŖkülü uzatırlar, “Ŗey’en lillâh” veya benzeri sözlerle yardım talep ettikleri olurdu. KeŖkülün içine para yanında, birçok erzak vs. de konabilirdi. Mehmet Demirci, “Tire Müzesindeki Tekke Malzemeleri ve Düşündürdükleri”, Türk Kültüründe Tire, Yayına Hazırlayan, Mehmet Ŗeker, Ankara 1994. s. 151.

inhişârı taḥaqqukından soñra saġire-i mezbûrenüñ min kıbeli'l-meâb 'ammeteleri ve bâ hüccet-i şer'iyeye tesviye umûrlarına vaşî menşûbeleri Ayşe binti Mehmed nâm ḥâtonuñ iltimâsıyla taḥrîr ve taḫvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferîzati'ş-şer'iyeye tevzî' ve taḫsim olunan muḥallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-ḥâmis 'aşrun min şa'bani'l-mu'azzam li-sene-i ihdâ ve ḥamsîn ve mieteyn ve elf.

buzâġılı câmûs ineġi,, def'a kısır câmûs ineġi,, celep dügesi,, erkek dana,,

4000 450 150 200

câmûs ökûzi çift,,buzâġılı kara sığır ineġi,,def'a kısır,, bâygîr res,, kara sığır dügesi,,

1000 1400 150 250 150

11-A-

Şerâyi-şi'âr Aydın Sancaġında afyon ḥuşûle gelen ḳazâlaruñ ḳuzât ve nüvvâbı Fazîletlü Efendiler ḥazerâtı ve mefâḥiru'l-emâşil ve'l-aḳrân voyvodeġân sa'âdetlü Ağâlar ḥazerâtı ve mefâḥiru'l-emâşil vücûh-ı memleket ve ahâli-i vilâyet ve bi'l-cümle iş'erleri zîde ḳadruhüm inhâ olunur ki, Kütâhiyye ve Afyon vezi' olunan maḥallerde ḥâşıl olan afyonuñ beher tenekesi ellişer gurûş kıymet ile taraf-ı devlet-i 'aliyyeden me'murı bulınan ricâl-i devlet-i 'aliyyeden devir nâzırı Devletlü Ömer Lütfi Efendi cânibinden mubâye'a alınmakta ve bu cihetle afyon zer'ı sâye-i hemâvâye-i şâhânedede taiş itmekde vekiliyet vezn-i afyon zer'ine fevâhişkar olanlar var ise de dönüm haşhaşı ḥaḳâsilesi mutaşarrıfları ḫâifesi ḳadîm-i münḥasır rüsûmâtına ve 'uşur bedeline 'adem-i ḳanâ'at zâyid ve fâḫiş akçesi muḫâlebesiyle ma'an temehhüd bâte ibtidar itmekde olduklarından sûr-i devlet-i ferâde bâ arzuhâl inhâ ve raḫm-i şefḳat istid'a ḳılınmış ḳurb-i âsitane-i maḳarrında dergâr ve ber-kemâl olan 'inâyet-i şâhâne katında süddesi nâşir müsâ'ade-i seniye-i şâhâniye buyurulmuş olmaġın ol bâbda taraf-ı eşref-i veliyyü'n-ni'amiye ve sâir kazâya düstûr-ı ḫâvil emri 'âlî şudûr itmiş olduġı sen ki muḫâtabûn mûmâ ileyhimsiz keyfiyet mantûḳa emri 'âlişan mâ'lumuñuz oldukda ol vechile işbu her bir senesi i'tibârîyle afyon zirâ'at olunan mahallerden her birine senevî ne mikdar afyon ḥuşûle gelmiş ve ne mikdar

‘uður virilmiş ve afyon aşhâbı kimlerdir taḥkîk olarak derbâr-ı ma‘delet kararın inhâ ve i‘lâm-ı mübâderet olınmak bâbında ber-mûcibi emr-i ‘âlişan tarafımızdan işbu buyurıldı.Tahrîr ve îci¹⁷² mührü Hüseyin Ağâ ile irsâl olunmuşdur. İnşâa’llâhü Te‘âlâ vusûlünde ber-mûcibi emr-i ‘âli amel ve harekete mübâderet eylesiniz.

Sene: 52, Rebi‘u’l-âḥir: 19.

B-

Medîne-i Tire’de Ağacıyan Mahallesinde bundan aḳdem fevt olan Boyacı Hacı Ahmed bin Hacı Mustafa nâm kimesnenüñ verâseti zevce-i menkûhâ-i metrûkesi Fâtıma binti Hacı Mehmed nâm ḥâtûn ile şulbî şağîr evladları Mustafa ve Osman nâm kimesnelere inḥisâr-ı taḥaḳḳuḳından soñra şağîrâni mezbûrânüñ vâlideleri ve tesviye umûrlarına bâ hüccet-i şer‘iyye vaşî menşûbeleri mezbûre Fâtıma ḥâtûnüñ iltimâsiyle tahrîr ve taḳvîm-i kıymet olunup beyne’l-verese bi’l-ferîzati’ş-şer‘iyye tevzi’ ve taḳsim olunan muḥallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi’l-yevmi’s-sâbi’ min şa‘bâni’l-mu‘azzam li-sene-i ihdâ ve ḥamsîn ve mieteyn ve elf.

Yeşil sandık, Penbe bezî top,,bürüncek beztop,,nebâtî,,2 destâr,,müsta‘mel Ahmediyе

$\frac{1}{30}$,, $\frac{4}{60}$,, $\frac{3}{90}$,, 70 $\frac{1}{20}$,, $\frac{1}{20}$,,

müsta‘mel ḥame ḳûşağî,,müsta‘mel gömlek,,müsta‘mel dizlik.

40 $\frac{2}{15}$,, $\frac{3}{25}$

müsta‘mel döşek çarşafı,,köhne çûḥâ fermene ma‘a yelek,, tesbîḥ7,, ‘ıtır,,

$\frac{2}{25}$,, $\frac{1}{15}$,, 20 50

Naḳd-i mevcûd,,müsta‘mel beledî döşek ,, müsta‘mel beledî yorgan ma‘a çarşaf,,

111 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{40}$,, $\frac{2}{80}$,,

beledî yasdık,,bâğ ve besi,,köhne minder maḳ‘adı,,kebîr minder,,

$\frac{8}{60}$.. 70 .. $\frac{3}{10}$.. $\frac{3}{80}$,,

¹⁷² İci, hükümdar veziri ve vekili anlamındadır. Devellioğlu, age. s. 407

müsta‘mel zeli kilim,,müsta‘mel abâni,, yorgan çarşafı,,yeşil destâr,,

$\frac{1}{40}$ $\frac{1}{80}$ 15 $\frac{1}{15}$,,

boyalı bez,,işleme duhân kisesi,, işleme akce kisesi,, evân nühâsiye 6

$\frac{1}{15}$ $\frac{1}{100}$ $\frac{1}{40}$ 72

karasığır öküzi re’s,,karasığır danası re’s,, kısrak bâygîr re’s,, yanında tay re’s,,

$\frac{4}{60}$ 120 $\frac{1}{150}$ $\frac{1}{150}$

bir yaşında tay,,hınța a‘yâr,,şa‘îr a‘yâr ,,penbe kızesi kantar,,tüfenk 2 ,,Frenk simsi ,,

$\frac{1}{50}$ $\frac{21}{190}$ $\frac{10}{55}$ $\frac{7}{280}$ 60 $\frac{1}{15}$

gömlek fener. tencere 3 tâbe 1 bıçak pişto,,bakır mangal

$\frac{1}{10}$,, 60 15 50 $\frac{1}{30}$,,

evân nühâsiye babasından ve vâlidesinden 77 Legen ma‘a ibrik

1155 40

sandık ,,def‘a şa‘îr ‘ayâr,,def‘a hınța ayâr,, samân yük,, 10 sim zarf ,, koyun re’s ,,

$\frac{1}{40}$,, $\frac{20}{100}$,, $\frac{20}{150}$,, 50,, $\frac{4}{40}$,, $\frac{1}{40}$

def‘a yorgan ma‘a çarşaf,,def‘a beledî döşek,,yasdık,,dizlik ma‘a çarşaf ,, kilim1,,

30 $\frac{1}{25}$ $\frac{2}{15}$ $\frac{1}{10}$,, 50,,

merze1,minder1,Boyacı dükkanında kazan ve boya tağârı vesâir eşyâda nışif hissesi

10 ,, 5,, $\frac{2}{175}$

kürdülü altında zeytünden nışif hissesi 17 ‘Ali Baba’da zeytünden nışif hissesi

125 $\frac{3}{35}$ ←

kabak kırında altı dönüm bâğdan nışif hissesi Dönüm3

750

mağalle-i mezbûrede mülk-i menzilde nışif hissesi

1000

def‘a mağalle-i mezbûrede mülk-i menzilüñ nışfı,yekûnü’l-muhallefât,minhe’l-

215 7103 iħrâcât

techîz tekfîn ışkât-ı şalât,,mihir li-zevceti’l-mezbûre,, resm-i kısmet-i ‘âdî.

250 500 179 3

harc-ı hademe-i mahkeme maqûmiye,, kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât,, şahhü'l-bâkî

89 20 5 1044 5 6139 5"

Hissetü'z-zevceti'l-mezbûre. hissetü'l-ibni'l-mezbûr hissetü'l-ibni'l-mezbûr

267 5 2685 5"

Ba'dehû mezbûr Osman fevt olup verâseti vâlidesi mezbûre Fâtıma hâtûn ile li-ebeveyn er-çarındâsı mezbûre Mustafa'ya inhişâr-ı zâhir ve nümâyân olup beyne'l-verese bi'l-ferîzati's-ser'iyye tevzi' ve taqsim olunan hisse-i irsiyesidir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-hâmîs min şehri Rebi'u'l-âhîr li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

hissetü'l-ibni'l-mezbûr,, minhe'l-ihhâcât,, techîz tekfîn,, resmi kısmet 'âdî,,

2685 5 15 65

harc-ı hademe-i mahkeme ,, kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât,, şahhü'l-bâkî ,,

30 5 115 2570

akce,, hissetü'l-ümî'l-mezbûre akce hissetü'l-âhî'l-mezbûr

1 856 6 1 1713 36 6

38 36

Mezbûr Mustafa daği fevt olup aşağıda sekizinci yaprakda şerhi vardır.

12-A-

Medfîne-i Tire'de **Debbağaz** Mahallesinde bundan aqdem fevt olan Üsküdarlı esseyid el-hâc Süleyman bin Abdullah nâm kimesnenüñ verâseti zevce-i menkûhâ-i metrûkesi kerîme binti el-hâc Veliyyüddîn nâm hâtûn ile kızınıñ kızı şağîre şerîfe ibneti el-hâc İsmail nâm kimesnelere 'inde's-ser'i zâhir ve mütehaqqıq oldıktan soñra şağîra mezbûrenüñ babası mezbûr el-hâc İsmail'üñ iltimâslarıyla tañrîr ve beyne'l-verese bi'l-müzâyede ve bi'l-ferîzati's-ser'iyye tevzi' ve taqsim olunan muhâlefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmiş-şâlis vel-'ışrîn min şevvâli'l-mükerrem li-sene-i semênîn ve erba'în ve mieteyn ve elf müsta'mel kuñun yorgan. def'a müsta'mel şerbâb yorgan. köhne yorgan

$\frac{1}{30}$

$\frac{1}{13}$

$\frac{1}{7}$

def'a köhne yorgan,, müsta'mel beledî döşek,, müsta'mel beledî yasdık

$\frac{1}{22}$

$\frac{1}{30}$

$\frac{1}{13}$

müsta'mel beledî minder,,def'a minder,, def'a minder,,def'a minder,,

$\frac{3}{18}$

$\frac{1}{7}$

$\frac{1}{17}$

def'a beledî döşek,,müsta'mel beledî yasdık müsta'mel beledî minder ,,

$\frac{1}{30}$

$\frac{3}{18}$

$\frac{1}{17}$

def'a minder,, müsta'mel kumaş 'antari,,köhne küçük iplik alaca 'antari ,,

$\frac{1}{10}$

$\frac{1}{24}$

$\frac{1}{15}$

köhne küçük yasdık,, köhne çûhâ habiye,, müsta'mel kilim,,

$\frac{2}{1}$

$\frac{2}{8}$

$\frac{3}{14}$

müsta'mel penye bezi dizlik,, müsta'mel gömlek,, penye bezi top,,

$\frac{2}{7}$

$\frac{5}{35}$

$\frac{2}{13}$

def'a bez top ,, astâr top,,def'a astar top,, köhne destâr ma'a kuşak,,

$\frac{1}{60}$

$\frac{2}{8}$

$\frac{1}{12}$

7

köhne seccâde,, def'a köhne dizlik,, ağaç iskemle ,,def'a iskemle,,tândır,,

$\frac{1}{1}$

$\frac{1}{9}$

$\frac{1}{3}$

$\frac{1}{12}$

$\frac{1}{3}$

endâze¹⁷³ mecre maşa bıçak,degirmen taşı,,def'a taş,tunç havân,,çizme fotofsık yâğı,,

4 ̸

$\frac{1}{16}$

$\frac{1}{5}$

$\frac{1}{15}$

4

evân nuhâsiye 3 def'a evân nuhâsiye 11 naqd-i mevcûd

30

110

400

sabun,, def'a sabun,, küp,, def'a küp,, buğday unı,, bulgur 'ayâr

1

3

$\frac{1}{4}$

$\frac{5}{6}$

8

4

yekünü'l-muhallefât,,minhe'l-ihrâcât,, berâ-yı vasıyyet techîz tekfîn ve ışkât-ı şalât,,

941

100

¹⁷³ **Endâze**, metrenin uzunluk ölçüsü olarak kabulüne kadar arşın ile birlikte kullanılan ölçülerden birinin adıdır. Birbirine bitişik dört parmağın genişliğinde dört kabzadan ibarettir. Metre hesabıyla 60 santim idi. "Kamûs-u Osman" de bunu için şu izahat vardır. Bildiğimiz ölçü 60 santimetredir. Aslımı hendese, yahut handize zan edenler bulunmuş ise de doğrusu (endahten) masterından müştak (endaz) ın sonuna kadar edatı olan bir hanın ilâvesiyle bir nevi küçük arşına itlak kılındığı vaki tetkikattan anlaşılmıştır. Mecazen hat, tahmin manalarında kullanılırdı. Pakalın, age. c. I, s. 533.; Ziya Şükun, age. c. I, s. 174.

mihir lizevceti'l- mezbûre,, resm-i kismet-i 'âdî,,harc-ı hademe-i mahkeme,,

150

23 ½

11⁶

maşârîfâtü'l-lâzime,, kaydiye,,yekûnü'l-ihrâcât,,şahhü'l-bâkî,,el-ihrâcât,,

8__

4

297

644

hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,, hisşsetü'l-binti'l-mezbûre,,

161

483

B-

Medfne-i Tire muzâfâtından **Yeniçiftlik**¹⁷⁴ kıyyesi sükkânından bundan aqdem fevt olan Kürd Hasan oğlı Ali nâm kimesnenüñ verâseti zevcesi Hatice binti Mehmed ile şulbiyye kebîre kızları Emine ve Hatice ve şağır oğlı Ali nâm kimesnelere inhişârî taħaqquķından sonra vereşe-i mezbûruñdan müteveffâ-yı mezbûruñ kızları Emine ve Hatice babaları terekesinden kendülere isâbet iden hisse-i irsiyelerini tamâmen aħz idüp ancak zevce-i mezbûre Hatice'nüñ hissesiyle otuz iki sehimde dört sehim hissesiyle şağır-i mezbûr Ali'nüñ dağı otuz iki sehimde ondört sehim hissesi ki cem'an on sekiz sehim olmak üzere bu def'a cânib-i şer'iden şağır-i mezbûr Ali'ye vaşî naşb ve ta'yîn olunan Tire sükkânından Hacı Mevlûd oğlı Hacı Ali ma'rifet-i şer'ile bi'l-müzâyede bey' olunup eşmân-ı ber-vech-i meşrûh taķsim olunan muħallefât defterîdir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fil'yevmi't-tasi' 'aşrun min şevvâli'l-mükerrem li-sene-i şemênîn ve erba'în ve mieteyn ve elf.

Câmûs öküzi re's penye kıozası kantar buğday taru akcesi,,

$\frac{2}{500}$,, $\frac{5\text{e}}{189}$,, 620

Sîsâm altı bardak kıymeti ,, Hacı Hamza oğlından makbûz ,

36

57

İnek eşya kıymeti, havudlı 'ayâr,, Raħmanlardan irâtçın alacak,,

260

$\frac{12}{48}$

72

¹⁷⁴ Tire'ye yaklaşık on beş kilometre uzaklıkta bugün hâlâ bu isimle anılan köy bulunmaktadır.

def'a koza akcesi,,yarıcı İbrahim'den,, Giritli Mustafa'dan,, def'a inek re'ss,,

66₂ 38 140 $\frac{1}{40}$

Adalı oğlu Mehmed'de bâygîr akcesi,,inek ma'a düğe Ciloğlu Hasan'da,,

120 $\frac{6}{170}$

bakır akcesi çulınlı tağı,, tüfenk,,bulgur 'ayâr,,buğday 'ayâr,, bakır 3₂,,

136 24 $\frac{1}{80}$ „ $\frac{5₂}{35}$ „ $\frac{15}{180}$ „ $\frac{28}{180}$ „

köhne beledî yorgan,,karasığır ineği re'ss,,yekûnü'l-muhallefât,,minhe'l-ihrâcât

$\frac{1}{10}$ „ $\frac{1}{100}$ 2349 ₂

Tereke-i mezbûrdan hınța vesâir nakliyesi kirâsı

30

Tereke-i mezbûrdan fûrûhat için gönderilen emtâb-ı ücret ve bâygîr kirâsı

25

harc-ı defter,,kaydiye,,yekûnü'l-ihrâcât,,sağhü'l-bâkî,, hisse-i Hatice-i mezbûre ,,

41 5 111 2338 519 $\frac{4}{100}$

Hisse-i sağîr mezbûr Ali ,,

1818 $\frac{6}{100}$

Mezbûre Hatice fevt olup verâseti zevc-i metrûkî Kâlister Mehmed ile vâlidesi Ayşe ve sağîr oğlu mezbûr Ali'ye ve diger sağîr oğlu Süleymân'a mütehaqqık olduğu zâhir ve nümâyan oldıktan soñra sağîr-i mezbûr Ali'nün vaşî-yi mezbûr el-hâc Ali talep ve iltimâsiyle tahrîr ve taqvîm-i kıymet ve nafağa bi'l-müzâyede bey' olınan beyne'l-verese bi'l-ferîzati's-şer'iyeye tevzi' ve taqsim olınan muhallefât-ı müteveffiyeye mezbûredir ki, ber-vech-i âti zikr olunur. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Müteveffâ zevci Ali'den muntekîl hissesi,,beledî döşek,,beledî yasdık ,

519 $\frac{4}{100}$ $\frac{1}{20}$ „ $\frac{1}{8}$

köhne yorgan,,gök bezden minder,,çarşaf 4₂ müsta'mel sevâ-yi fermene ,,

$\frac{1}{3}$ $\frac{2}{30}$ 40 $\frac{1}{20}$ „

müsta'mel taraklı 'antari,, iplik alaca şalvar,, ketenbezi tob,,boğça,,

$\frac{1}{30}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{15}$ $\frac{2}{6}$

def'a çarşaf maqrame , gömlek ,hacebekli şalvar , zete dizliği

$$\frac{2}{6} \quad \frac{1}{5} \quad \frac{1}{15} \quad \frac{1}{3}$$

müsta'mel şal ma'a fata,,yelek,, evân nühasiye15,, bey' olınan biten habiye,,

$$\frac{1}{25} \quad \frac{1}{3} \quad 120 \quad 87$$

bey' olınan sevâ-yi 'antari,,bey' olınan maħmûdiye 'antari,,

$$\frac{1}{30} \quad \frac{1}{100}$$

bey' olınan bürüncek bez,,bey' olınan işleme dizlik ayâğı,,

$$13 \quad \frac{2}{4}$$

bey' olınan işleme havlu,,bey' olınan kürümsüd,,bey' olınan basma,,

$$35\text{ـ} \quad \frac{1}{14} \quad 8$$

köhne beledî yorgan,,yeşil tahta sandık,, yüz peçesi,, Deveci Ali'de alacağı,,

$$\frac{1}{12} \quad \frac{1}{15} \quad \frac{10}{5} \quad 610$$

bağ ħarâbesi,,menzil ħarâbesi,, yekûnü'l-muħallefât,, minhe'l-iħrâcât

$$20 \quad 100 \quad 1644$$

resm kısmet 'âdî , ħarc-ı ħademe-i mahkeme , ħizmet-i lâzime ,eşya nakliyesi ,

$$41 \quad 20\text{ـ} \quad 12 \quad 10$$

tellâliye,, kaydiye,,yekûnü'l-iħrâcât ,, şaħħü'l-bâķî,,hissetü'z-zevci'l-mezbûr,,

$$7\text{ـ} \quad 5 \quad 96 \quad 1548 \quad 387$$

Ĥissetü'l-ümmi'l-mezbûre,, hissetü'l-ibni'l-mezbûr , hissetü'l-ibni'l-mezbûr

$$258 \quad 451\text{ـ}$$

Ĥissetü'l-ibni'l-mezbûr ,

$$451\text{ـ}$$

$$+308$$

$$759\text{ـ}\rightarrow\text{Ba'de'd-defter zuhûr idüp zam olınan}$$

metni defterde muqayyedü'l-isim şağîr Ali'nün mûrisi babası mâlından iki yüz elli gurûş Ayşe zimmetinde ve yüz yigirmi gurûş bir re's-i tay semeni ve yetmiş gurûş zeytûn eşcârı hissesi zuhûr idüp ba'de iħrâci'l-maşârif yalnuz üçyüz sekiz gurûş şağîr-i mezbûr Ali'nün malı tezâyüd itmegin vaşîsi Ĥacı Ali'ye teslim ve hissesi zeylinde terķîm olunup şağîr-ı mezbûruñ vasî mezbûr zimmetinde yalnuz iki biñ beş yüz yetmiş sekiz gurûş onaltı parası olduğı bu maħalle şerħ virildi.

Sene: 249, Şevvâl ğurresi. Aşağuda el-hâc Ahmed Râğıb Efendi zamanında onuncu varakda şerhi vardır. Gaflet olmamaya.

13-A-

def'a çarşaf , def'a gömlek ve hırdavât ,bâbüş uçkur ,boğça 3,

6 5 9 1 3 3 3 5

mücessem çenber,, köhne peçe,, köhne hırdavât,, küçük yasdık ma'a çuval,,

7/6 4 5 1 1 7

sîm yüzük,,hırdavât,, mihir der-zimmet zevc-i mezbûr

3/4 5 50

Maħalle-i mezbûrda mülk-i menzil,,yekûnü'l-muħallefât,,minhe'l-ihrâcât

100 611

techîz tekfîn,,resm-i kısmet-i 'âdî,,harc-ı ħademe-i mahkeme,, maşârif-ı lâzime,,

55 15 1 7 5 10

maħzariye,,çûk dâriye,,dellâliye,, kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât,, şahħü'l-bâķî,,

11 4 110 501

Hissetü'z-zevci'l-mezbûr ,,hissetü'l-ümmi'l-mezbûre,, hissetü'l-uħti'l-mezbûre,,

187 5 125 -- 151 5

B-

Medîne-i Tire'de **Mısırlı** Mahallesinde bundan aķdem fevt olan Bağçevan Mustafa bin Abdullah'uhn verâşeti zevce-i menkûħâ-i metrûkesi Şerîfe binti Ahmed nâm ħâtûn ile şulbiyye şağıra kızı Emine nâm kimesnelere inġişâr-ı zâhir ve nümayan oldıktan soñra şağıra mezbûrenüñ min ħable'l-ümm ceddesi ve tesviye umûrına ru'ÿete vasî mensûbesi Hatice binti İbrahim nâm ħâtûnuñ iltimâsiyle taħrîr ve ba'zan taķvîm-i kıymet ve ba'zan sevķ-i sülânîde bi'l-müzâyede ve inķitâ'ı-r-rağbe bey' olunup beyne'l-vereşe bi'l-ferîzati'ş-şer'iyte tevzi' ve taķsim olunan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi'l-yevmiş-şâliş vel-'ısrîn min şehr-i recebi'l-ferd li-sene-i şemênîn ve erba'în ve mieteyn ve elf.

köhne beledî yorgan,,tencere ma‘a kapak,,tâbe ve çanak,, küçük sini,,

$$\frac{1}{40} \quad \frac{1}{18} \quad \underline{6} \quad \frac{1}{19} \quad 1 \quad \frac{1}{25} =$$

temür kelbeden ve çapa,, temür işkâriye ve satır ve tahra,, temür tırpan,,

$$\frac{6}{15} \quad 6'' \quad 8 \quad \underline{1} \quad \frac{1}{8}$$

fûlûs ve kalbûr,,kahve degirmeni ve kaşık ve cezve,,

$$4 \quad "8 \quad 6 \quad \underline{1}$$

çorede tabânca,,Nefti çûhâ fermene,,unkudî çûhâ fermene,, köhne çûhâ şalvar

$$10 \quad \underline{1} \quad \frac{1}{17} \quad 27 \quad 30 \quad \underline{1}$$

çûhâ ‘antari yelek,, köhne çûhâ matara,,köhne çûhâ habiye,,

$$40 \quad \underline{6} \quad 35 \quad \underline{6} \quad 100 \quad \underline{6}$$

köhne kırmızı çûhâ habiye,, köhne gömlek , def‘a gömlek

$$7 \quad \underline{6} \quad \frac{1}{11} \quad \underline{2} \quad \frac{2}{12} \quad \underline{2}$$

def‘a gömlek ve dizlik ve peşkîr , def‘a gömlek , cedîd ve köhne dizlik ,

$$\frac{2}{5} \quad \frac{1}{"1} \quad \frac{2}{22} \quad \frac{2}{9} \quad \frac{2}{13} \quad \underline{6}$$

köhne maî dizlik,, cedîd gömlek,, köhne abâni ve nebâti,,beyâz ve kırmızılı destâr,,

$$7 \quad 7 \quad \frac{2}{12} \quad \underline{2} \quad \frac{1}{22} \quad \underline{6} \quad \frac{2}{8} \quad \underline{1}$$

köhne aba nimtan,, köhne yelek nimtan ve gömlek,, işleme oyalı yemeni ve peşkir

$$\frac{1}{9} \quad \frac{1}{18} \quad \frac{3}{16} \quad \frac{1}{16} \quad \underline{1}$$

uçkur,,külâh ma‘a fes ve bâbûş,,saat,,sandık,, merkep ma‘a yavrısı,,

$$\frac{3}{9} \quad 9 \quad 2 \quad \frac{1}{80} \quad 18 \quad 140$$

saman ve fârûhanlı,, fincan, elek,,çarındaşında alacağı makbuzı,, yasdık,,

$$20 \quad 5 \quad 4 \quad 15 \quad \frac{1}{20}$$

yeşil kuşak , tâbe-i kahve,,kuş tohumı,, haşkebe,,

$$4 \quad 1 \quad 10 \quad 2$$

muşallâ kurbında bağçede sebze maşsulâtı,, kırmızı bağçede sebze maşşûli

$$10 \quad 40$$

çurtbabada bağçede sebze maşşûli , def‘a çurtbabada bağçede yonca dönüm,

$$300 \quad \frac{3}{60}$$

def'a bağçede yonca nişf ,, bağçevan yatı,, bakkaldan alınan,, yekûnü'l-muhallefât

$\frac{1}{50}$ ے 50 31 ے 2098

minhe'l-ihrâcât,, techîz tekfîn ve ıskât-ı şalât ,,mihir lizevcti'l-mezbûre,,

120 100

resm-i kısmet-i 'âdî,, harc-ı hademe-i mahkeme,, kaydiye,,hizmet-i lâzime,,dellâliye,,

52 8 26 9" 5 12 ے 22

yekûnü'l-ihrâcât,şahhü'l-bâki,hissetü'z-zevcti'l-mezbûre,hissetü'l-binti'l-mezbûre

337 ے 1261 220 5" 1540 ے

aşâğu üçüncü yaprakda şerh vardır.

C-

Mazmûnühu 'ındi li-şehâdeti cem'an Allâhümme ve enel-fakîr ileyhi 'azze şânühü Şeyh Muhammed el-mevli-ñilâfe bi-medrese 'ufiye 'anhü muţâbık aşluhü'l-mu'ammer nemekâhü'l-fakîr ileyhi sübhânehü İbrahim bin Muhammed el-mevli ñilâfe bi-medrese 'ufiye 'anhü mâ mazmûnühu hâze'l-kitâb veştemele 'aleyhi hâze'l-ñitâb Fi'l-vaqfı ve şürûñühü'l-mu'ayyene ve ku'ûduhü'l-mübeyyine ve şahha 'abdi ve şahha ledey ve yahfi beyne nûr ñurrirahü'l-fakîr veli bin el 'âkis el-'âsi bi'l-'askeri'l-merşûm 'ufiya'llâhü 'anhümâ el-meniyye ve'l-münye.

D- Vakıfnâme Yahşi Beg

Elhamdü lilâhillezî ençazenâ birahmetin mine'n-nârı ve künnâ 'alâ şifâhen ve ebra berran fitnete kulûbenâ fî min dâi'z-zalâli ve şifâen ve razaknâ bikerâmi'l-vuşûli ilâ uşûli't-ta'ât ve veffekanâ bi mañzı cûdahi ilâ inşâi'l-ñayrât elletî şevâbühe'l-mevûdi fî kıyâmı yevmi'l-kıyâm "ñûrun maqsûrâtun fi'l-ñiyâm"¹⁷⁵ ve seğâ min rahîkı miski'l-ñitâm ñamden yuñyî evânisen-ni'ami mine'n-nûri ve yedîmü riyâzu'l-menñü nâzıraten el-eñvâr veşşalâtü vesselâmü alâ mişbâhi'l-hidâyeti veşşalâh ve miftâñü's-sa'âdeh.

¹⁷⁵ Rahman Sûresi 72. âyet meal: Cibinliklerle mestur, mahsus hûri yan! Elmalı Hamdi Yazır, hazırlayan ve Notlandıran, Dücane Cündioğlu.

14-A-

Fes ma'a parça bez, sandık, müsta'mel kıtun döşek ma'a şekte,

15 $\frac{1}{20}$ 80

çiçekli ve basma yorgan,,çetme incü miskâl,, çaķallık nâm maħalde bâğ dönüm

$\frac{2}{80}$ 2 $\frac{4}{400}$ 1 $\frac{1}{250}$

Müteveffâ zevcinden isâbet iden zeytûnlikden şemen hissesi

200

Maħalle-i mezbûrda mülk-i menzilde şemen hissesi

625

Oda derûnında minder ve yasdık ve maķ'âd çûhâ vekilim eşyâlarından şemen hissesi

$\frac{3}{72}$ $\frac{12}{72}$ $\frac{3}{72}$ $\frac{1}{72}$

müteveffâ zevci zimmetinde mihri

100

müteveffâ zevcinden iki ökûz ve iki kısrak akcesinden şemen hissesi

62

müteveffâ zevcinden intikâl iden bakır hissesi 5 $\frac{1}{2}$., kazan5 $\frac{1}{2}$ yekûnü'l-muħallefât,,

25 80 2766

minhe'l-iħrâcât techîz tekfîn ma'a bâ vaşiyet işķât-ı şalât, resm-i kısmet-i 'âdî

300 69 6

Harc-ı ħademe-i mahkeme, maķûmiye,,ķaydiye,, yekûnü'l-iħrâcât,,

34 3 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$ 5 421 ^s

şahħü'l-bâķî,, hissetü'l-ibni'l-mezbûr, hissetü'l-ebi'l-mezbûr

2345 1132 $\frac{1}{2}$ 1132 $\frac{1}{2}$

B-

Fi'l-aşıl Tavas ķazâsından olup Medîne-i Tire kırrâlarından Raħmânlar ķaryesinde bundan aķdem fevt olan Yörük Hasan oğlı Ali Bayrâm nâm kimesnenüñ zâhirde vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi bulunmayup terekesi bi'l-cümle cânib-i beyti'l-mâle âid olmağın bu maķûle bilâ vâriş fevt olanlaruñ terekelerini ķabza memûr emîn-i beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre voyvodası ser bevvăbîn dergâh-ı 'âli âtufetlü Mehmed Sâdık Beg Efendi tarafından umûr-ı beyti'l-mâle vekil ta'yîn kılınan Ömer Ağâ

ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile taḥrîr ve sevḳ-i sulṭânîde bi'l-müzâyede bey' olınan muḥallemât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi'l-yevmi'l-ḥâmis 'aşrun min şa'bânî'l-mu'azzam li-sene-i işneyn ve ḥamsîn ve mieteyn ve elf.

müsta'mel şal, köhne küçük 'antari, tâbe 1, çuval 3, yorgan,,penye ipliği direm

$\frac{1}{28}$ 15 ϵ 3 = 23 $\frac{1}{13}$ ϵ $\frac{230}{5}$ ϵ

taḥra ḳâlbûr çırâḳma, dizlik 5, gömlek 'abâ peşkir ,çarşaf ḥırdavat melbûşe ,

5-- 5 ϵ 8 12 12

ḥınta 'ayâr taru 'ayâr,, yekûnü'l-muḥallemât,, minhe'l iḥrâcât,, resm-i ḳısmet-i 'âdî,,

$\frac{100}{500}$.. $\frac{6}{18}$ 649 16

resm-i mu'tâde ,, harc-ı ḥademe-i mahkeme çûḳ dâriye ,, resm-i beyti'l-mâl

65 16 15 65

harc-ı beyti'l-mâl,, ḥizmet-i vekil ,, deyn-i müşbet çûḥâcî mânû zimmiye,,

16 15 110

dellâliye nakliye ḥamâliye,, yekûnü'l-iḥrâcât,, şaḥḥü'l-bâḳî,,

24 347 302

C-

Medîne-i Tire ḳurrâlarından **Raḥmanlar** ḳaryesinde bundan aḳdem fevt olan İzmirli Arab zevcesi nâm müteveffiyenüñ zâhirde vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesi bi'l-cümle cânib-i beyti'l-mâle 'âid olmağın bu maḳûle bilâ vâriş fevt olanlaruñ ki terekelerîni ḳabza memûr emîn-i beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre voyvodası ser bevâbîn dergâh-ı 'âlî âtufetlü Mehmed Sâdık Beg Efendi tarafından umûr-ı beyti'l-mâlî ru'yeteye vekil ta'yîn kılınan Ömer Ağâ ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile taḥrîr ve sevḳ-i sulṭânîde bi'l-müzâyede bey' olınan muḥallemât-ı müteveffiyeye-i mezbûredir ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi'l-yevmi'l-ḥâdî 'aşrun min Şa'bânî'l-mu'azzam li-sene-i işneyn ve ḥamsîn ve mieteyn ve elf

köhne seccâde,,ḥarâr çift,,tencere çanak,,iḥrâm1,, ḥınta 'ayâr ,, arpa 'ayâr

4 13 ϵ $\frac{1}{1}$ 20 $\frac{3}{15}$ $\frac{12}{36}$

yekûnü'l-muhallefât,,minhe'l- ihrâcât,, resm-i kısmet 'âdî,, resm-i mu'tâde,,

103 2 3 10

harc-ı hademe-i mahkeme,,çûk dâriye mağzariye,,resm-i beyti'l-mâl,,

2 10 10 2

harc-ı beyti'l- mâl,, hizmet-i vekil ,, dellâliye hamâliye ,, kaydiye ,,

3 2 10 4 3

yekûnü'l- ihrâcât şahhü'l-bâkî verîd-i emîn mûmâ ileyh

54 9 49

D-

Medîne-i Tire'de **Yûnus Emir** Mahallesinde bundan aqdem Rağmanlar karyesinde fevt olan Arap Abdi zevcesi Zühre nâm müteveffiyenüñ zâhirde vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekisi bi'l-cümle cânib-i beyti'l-mâle 'âid olmağın bu mağûle bilâ vâriş-i ma'rûf fevt olanlaruñ terekelerini kabza me'mûr emîn-i beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre voyvodası ser bevvâbîn dergâh-ı 'âlî 'âtufetlü Sadık Beg Efendi tarafından umûr-ı beyti'l-mâli ru'yete vekil ta'yîn kılınan Ömer Ağâ ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile tağrîr ve sevğ-i sulţânîde bi'l-müzâyede bey' olınan muhallefât-ı müteveffiyeye-i mezbûredir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-hâdî 'aşrun fî Şa'bâni'l-mu'azzam li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

köhne döşek ,, köhne 'antari ,, köhne melbûsat ,, arpa 'ayâr ,,

3 2/6 2 15/45

der-zimmeti müteveli Mehmed,, yekûnü'l- muhallefât minhe'l-ihrâcât

60 116

resm-i kısmeti 'âdî,,resm-i mu'tâde,,harc-ı hademe-i mahkeme,,çûk dâriye mağzariye

2 9" 11 4 2 4 10

resm-i beyti'l-mâl,, harc-ı beyti'l-mâl,,hizmet-i vekil ,,dellâliye hamâliye ,,kaydiye

11 4 2 9" 10 4 3

yekûnü'l-ihrâcât,, şahhü'l-bâkî verîd-i emîn mûmâ ileyh.

58 2 58

E-

Medîne-i Tire'de **Küçük Hâfız** Mahallesinde bundan aqdem fevt olan Çizmecî Mehmed bin nâm kimesnenüñ verâseti zevce-i menkûhâ-i metrûkesi Şerîfe binti Mehmed nâm hâtûn ile vâlidesi Fâtıma binti ve şulbî oğulları Mustafa ve Mehmed ile ve gâib 'ani'l-beled Şâkir ve mezbûre Şerîfe hâtûnuñ bañnında vâkı' haml-i mevķûfe inhişâr-ı taħaķķuķından soñra mezbûr Mustafa fevt olup verâseti vâlidesi mezbûre Şerîfe hâtûn ile li-ebeveyn qarındaşları mezbûran Mehmed Ali ve gâib mezbûr Şâkir ve haml-i mevķûfe munħaşıra olup gâib mezbûruñ qayyîm menşûbesi vâlidesi mezbûre Şerîfe hâtûnuñ iltimâsiyle taħrîr ve taķvîm-i kıymet olınup beyne'l-verese bi'l-münâsebeti'ş-şer'iyye tevzi' ve taķsim olınan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olınur. Fi'l-yevmi'l-hâmîs 'aşrun min şehr-i Ramazâni'l- mübârek li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf .

müsta'mel beledî döşek ,, köhne yasdık,,çûl,,taru 'ayâr,, penbe kozası kantar,

$$\frac{1}{25} \quad \frac{2}{5} \quad \frac{1}{5} \quad \frac{4}{15} \quad \frac{5}{125}$$

saz memlû beledî yasdık,, müsta'mel yorgan minder ,, köhne zeli kilim ,,

$$\frac{8}{40} \quad \frac{2}{20} \quad \frac{1}{20}$$

müsta'mel çûhâ ħabiye,, evân nuħâsiye 12

$$\frac{1}{80} \quad 180$$

15-A-

Medîne-i Tire'de **Küçük Hâfız** Mahallesinde bundan aqdem fevt olan Eskici Molla Ömer'üñ vâlidesi Fâtıma binti Mustafa nâm müteveffiyenüñ verâseti zevci metrûkî Maħmud Ĥâce bin Abdullah ile şulbiye-i kebîre kızı Hatice ve kebir oğlı Molla Ömer nâm kimesnelere inhişâr-ı taħaķķuķından soñra verese-i mezbûrınıñ iltimâsiyle taħrîr ve taķvîm-i kıymet olınup beyne'l-verese bi'l-ferîzati'ş-şer'iyye tevzi' ve taķsim olınan muħallefât-ı müteveffîye-i mezbûredir ki ber-vech-i âti zıkr olınur. Fi'l-yevmi's-sâbi' 'aşrun min Şevvâli'l-mükerrem li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

evân nuhâsiye 12 ,, çıkırık,, aḥşâbdan tenûr ,, iplik alaca ‘antari ve şalvar ,,

120 3 2 12

penbe bez ve köhne ferâce ,, köhne boğça,, gömlek şalvar çenber ,, boñe 1,,

$\frac{1}{1}$ 1 $\frac{3}{10}$ 3

beledî döşek yasdık yorgan,, küp 1/1,, hırdavât-ı menzil ,, bulgur ‘ayâr ,,

$\frac{1}{20}$ 1 3 10 6

ḫaru ‘ayâr,,maḫalle-i mezbûrde mülk-i menzil,, mihir der-zimmeti zevc-i mezbûr

$\frac{2}{5}$ 300 30

sulu irimde zeytûn eşcârı ,, yekûnü’l-muḫallemât,, minhe’l-iḫrâcât

$\frac{6}{120}$ 646 "

bâ vaşiyet iṣkât-ı şalât ,, resm-i kısmet-i ‘âdî ,, ḫarc-ı ḫademe-i mahkeme ,,

5 16 6' 8 4'

maḫûmiye ,, ḫaydiye ,,yekûnü’l-iḫrâcât,, şaḫḫü’l-bâḫî

3 12 94 10 551—

hissetü’z-zevci’l-mezbûr,, hissetü’l-binti’l-mezbûre,, hissetü’l-ibni’l-mezbûr

137 \angle 137 \angle 275 \angle

B-

Medîne-i Tire Qazâsında Hayreddin ḫaryesinde bundan aḫdem fevt olan Koca Arap nâm kimesnenüñ zâhirde zevcesi gâib Fâtımadan gayri vâriş-i ma‘rûf ve ma‘rûfesi olmayup terekisi bi’l-cümle cânib-i beyti’l-mâle ‘âid olmağın bu maḫûle bila vâriş fevt olanlaruñ terekelerini ḫabza me‘mûr emin-i beyti’l-mâl olan Medîne-i mezbûr voyvodası ser bevvâbîn dergâh-ı ‘âlî ‘âtufetlü Mehmed Sadık Beg Efendi tarafından umûr-ı beyti’l-mâlî ru‘yete vekil ta‘yîn kılınan Ömer Ağâ ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘ile taḫrîr ve sevḫ-i sultânîde bi’l-müzâyede bey‘ olınan muḫallemât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi’l-yevmi’s-sâbi‘ ‘aşrun min şevvâli’l-mükerrerem li-sene-i işneyn ve ḫamsîn ve mieteyn ve elf.

sini 2,, tabak çanak ,, küçük kazan ,, kebîr ve şağîr tencere ,, tâbe 1

23 $\frac{5}{21}$ $\frac{2\angle}{20}$ $\frac{3\angle}{34}$ $\frac{7\angle}{}$

ķorede pişto ve bıçak,,ķorede tufenk,,sandık ,, dizlik gömlek ‘antari ‘abâ ,,

3 $\frac{1}{19}$ 13 2 

yorgan ,, döşek ,, merkep res ma‘a furû‘ı,, karasığır ineği resi dana,,

$\frac{1}{21}$ 10  $\frac{1}{140}$ $\frac{6}{500}$

yekûnû‘l-muħallefât,,minhe‘l-iħrâcât,, mihrû‘z-zevceti‘l-mezbûre ,,

823 20

deyn-i mûşbet Mûfti Efendiye cihet-i icâreden,, resm-i kısmet-i ‘âdî ,,

15 20 3

resm-i mu‘tâde ,, ģarc-ı ģademe-i mahkeme ,, çûķ dâriye,,

82 2 20 20

resm-i beyti‘l-mâl,, ģarc-ı beyti‘l-mâl,,ģizmet-i vekil,,dellâliye,,ķaydiye,,

82 2 20 3 20 7 5

yekûnû‘l-iħrâcât,, řaħģû‘l-bâķî,,hissetû‘l-uģti‘l-mezbûre ,, verîd-i emîn mûmâ ileyh

313  530  127  382 

C-

Medîne-i Tire‘de **İpekçi ma‘a Seydi** Mahallesinden bundan aķdem fevt olan Kızıl İbrahim oğlı İbrahim nâm kimesnenûñ verâseti zevce-i menkûģâ-i metrûkesi Ayşe binti Kara Mehmed nâm ģâtûn ile şulbî şağır oğlı Mehmed nâm kimesnelere inģiřârı taģaķķuķından soñra şağır-i mezbûruñ tesviye umûrına ru‘yete bâ ģüccet şer‘iyye vaşî mensûbi ‘ammi zâdesi el-ģâc Hasan bin İsâ‘nuñ iltimâsıyle taħrîr ve taķvîm-i kıymet olunup beyne‘l-vereşe bi‘l-ferîzati‘ř-şer‘iyye tevzi‘ ve taķsim olunan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi‘l-yevmi‘-s-sâbi‘ ‘aşrun min şevvâli‘l-mûkerrem li-sene-i işneyn ve ģamsîn ve mieteyn ve elf.

evân nuģâsiye ,,köhne beledî yorgan ,,köhne beledî yasdık ,, döşek,,

40 2 $\frac{1}{8}$ $\frac{2}{5}$ $\frac{1}{25}$

köhne kilim,,karasığır ökûzî çift,,karasığır ineği res ma‘a furû‘ı,,dana res,,

$\frac{1}{12}$ $\frac{1}{500}$ $\frac{1}{150}$ $\frac{1}{160}$

dûge re's,, merkep re's,,harım derûnında dût eşcârı sâķ,,yekûnü'l-muħallefât

$\frac{1}{60}$ $\frac{1}{50}$ $\frac{5}{100}$ 1110

minhe'l-iħrâcât,,bâ vaşiyet techîz tekfîn ve ıskât-ı şalât ,, mihir lizevceti'l-mezbûr ,,

100 100

resm-i kısmet-i 'âdî,,harc-ı ħademe-i mahkeme,,maķûmiye,,ķaydiye,yekûnü'l-iħrâcât

27 13 "5 10 254 5

şahħü'l-bâķî ,, hissetü'z-zevceti'l-mezbûre ,, hissetü'l-ibni'l-mezbûr ,,

855 5 106 -1 248 9

D-

Medîne-i Tire'de **Ķalamûs** Mahallesinde bundan aķdem fevt olan mûbitâb Ķacı Ahmed bin Mustafa'nuñ verâseti zevce-i menkûhâ-i metrûkeleri Fâtıma binti Abdullah diger zevcesi Hatice binti el-ħâc Mehmed nâm ħâtûnlar ile vâlidesi Fâtıma binti Mehmed ve şulbî şaġır oğlı Mustafa ve şaġır kızı Fâtıma nâm kimesnelere inħişârı taħaķķukından soñra şaġıra-i mezbûranuñ vâlideleri ve bâ hüccet-i şer'iyeye vaşî menşûbeleri mezbûratân Fâtıma ve Hatice ħâtûnlaruñ iltimâsiyle taħrîr ve taķvîm olup beyne'l-verese bi'l-ferizati's-şer'iyeye tevzi' ve taķsim olunan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi's-şâliş 'aşrun min Şa'bâni'l-mükerrem li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

ûrgân deste,,ķabâ ûrgân,, tob sicim deste,,ķeki ipi 15,, sicim deste,, pârelik ip 32

$\frac{4}{74}$ $\frac{13}{35}$ $\frac{6}{27}$ 11-- $\frac{3}{10}$ 4

işbirtime,, ķûşkûn ,, çuval koli ,,ķolan ,, oda çulu,, def'a çul,,

$\frac{37}{55}$ $\frac{13}{13}$ $\frac{2}{12}$ $\frac{4}{10}$ $\frac{2}{45}$ $\frac{4}{44}$

kıl heğbe,,ħarâr çift ,, torba ,, ufâk ķolan ,, def'a ķolan ,,çuvâl çift,, yûlâr 12

$\frac{1}{9}$ $\frac{1}{25}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{15}{15}$ $\frac{7}{15}$ $\frac{1}{19}$ $\frac{12}{20}$

def'a yûlâr,, ķırnâb becerte,,kosteki,, pâybend,, deve kosteki,, temür firûdendi,,

$\frac{10}{9}$ $\frac{1}{6}$ $\frac{11}{8}$ $\frac{2}{2}$ $\frac{4}{4}$ $\frac{15}{5}$

yük ipi,, muvitâb âlâtı,,kazbel 70 ,,şağır kantar der-zimmet Hacı Hâfız Abdullah ,,

$\frac{5}{11}$ 15 5 8

Ahşâb terâzi ,,mûci ma'a hırdavât,,siyâh keçe 1

3 15 10

hâvuṭ keçesi semer keçesi ,, bâ defteri zimmât ,, müsta'mel beledî döşek,,

$\frac{10}{97}$ 3347 $\frac{1}{40}$

Elli senesi Ramazânun onbeşinden dokuz mülk dükkan kirâsı ,,

$\frac{5}{70}$

saz memlü beledî yasdık,,müsta'mel beledî yorgan ,, müsta'mel şerbâb yorgan,,

$\frac{6}{24}$ $\frac{1}{40}$ $\frac{1}{30}$

köhne kebîr minder ,,müsta'mel kilim,, kilim seccâde ,, korede saat,, zemzemiye ,,

$\frac{1}{20}$ $\frac{1}{30}$ 5 $\frac{1}{60}$ 20

müsta'mel çûhâ habiye ,, müsta'mel altı bâрмаğ kûçük 'antari,, müsta'mel abâni,,

$\frac{1}{150}$ $\frac{1}{20}$ 50

müsta'mel nebâti ,, müsta'mel çûhâ nimtan ,, müsta'mel çûhâ fermene ,,

$\frac{1}{25}$ 30 $\frac{1}{50}$

müsta'mel Ahmediye,,müsta'mel dizlik ,, müsta'mel gömlek ,,

$\frac{1}{25}$ $\frac{2}{10}$ $\frac{7}{50}$

köhne iplik alaca 'antari ve mai dizlik,, işleme akce kise 2 ,, işleme sa'at akce,,

$\frac{2}{1}$ $\frac{1}{1}$ 50 $\frac{1}{15}$

def'a akce keçesi ,,müsta'mel çevre ,, bakır muṭtasıldan hissesi ,,bakır 11

5 15 14 132

bir kıṭ'a bâğ dönüm Babası müteveffâdan muntekıl bâğdan hissesi dönüm evlek ,,

500 9 1

Babasından muntekıl maḥalle-i mezbûrde mülk-i menzilden hissesi ,,

700

16-A-

Penbe memlü basma çift,,müsta'mel kilim,,köhne yorgan,, def'a yasdık,,

$\frac{1}{25}$ 25 $\frac{1}{5}$ $\frac{2}{10}$

def'a minder,,müsta'mel çûhâ hâbiye,, müsta'mel ham kuşak ,, müsta'mel abâni ,,

$\frac{4}{40}$ $\frac{1}{40}$ $\frac{1}{60}$ 70

Kıbrıs basma yasdık,,12 basma yorgan yüzü,,köhne nebâti,,müsta'mel çûhâ nimtân,,

40 $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{40}$

müsta'mel çûhâ şalvar,, dizlik ve sefer peşkiri,, tahta sandık,, pişto bıçak,, tabak ,,

$\frac{1}{50}$ $\frac{2}{5}$ $\frac{1}{15}$ 15 10

saat,, kilim,,mangal,, sefer taşı ,,sim zarf direm,, kûçük mangal,, yûn 10,, kaz'ân10,,

130 $\frac{1}{10}$ 60 $\frac{1}{40}$ $\frac{2}{50}$ 27 25 20 150

Leğen 1,, evân nuhâsiye 40,, çetme incû mangal,, çatâl kaşık,, ordûye altun,,

15 600 $\frac{10}{1300}$ $\frac{2}{240}$ 2

sulu îrimde bâğ dönüm,Arpacılarda zeytûnlik.30,mağalle-i mezbûrede mülk-i

$\frac{6}{2500}$ 700 4500 menzil,,

hırdavât-ı menzil ,,üzüm 1200,, merkep re's ma'a furû'ı ,, kısrak bâygîri ,,

50 1200 $\frac{1}{120}$ $\frac{1}{300}$

müteveffiyeye 'Arap Fâtıma dört sehimde üç sehime hissesi

996

der-zimmet Hacı Mehmed Beg'den aḥz olunan,,yekûnü'l-muḥallefât,minhe'l-ihrâcât

170 15657

bâ vaşiyet müşbet techîz tekfîn ışkât,, mihr-i müşbet lizevceti'l-mezbûre

500 300

zevce-i mezbûre deyn-i müşbet takım altını,,resm-i kısmet-i 'âdî,,

$\frac{20}{180}$ 391 Z

harc-ı hademe-i mahkeme,, maḥûmiye ,, kaydiye ,, yekûnü'l-ihrâcât,, şaḥḥü'l-bâḳî

195 3 45 10 1612 5" 14045

hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,,hissetü'l-binti'l-mezbûre,, hissetü'l-ibni'l-mezbûr

1755 5 4096 8 8192 6"

B-

Medîne-i Tire'de **Sene Mahallesinde** bundan aqdem fevt olan İbrahim Beg bin İbrahim nâm kimesnenüñ verâseti şulbiyye kebîre kızı Şerîfe ve şağîre kızı Ayşe nâm kimesnelere inhişârî taħaqqukından soñra şağîre mezbûrenüñ tesviye umûrına ru'yete bâ hücceti şer'iyye vaşî menşûbesi li-ebeveyn kız qarındaşı mezbûre Şerîfe hâtûnuñ iltimâsiyle tahrîr ve taqvîm-i kıymet olınup vârişatâni mezbûratâni beynlerinde bi'l-ferîzati's-şer'iyye tevzi' ve taqsim olınan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi's-sâbi' min şevvâli'l-mükerrerem li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

Kelâm-ı qadîm Rabbü'l-'ızze „müsta'mel nebâti „yorgan çarşafı,, sepet sandık,

$\frac{15}{10}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{2}{25}$ $\frac{1}{10}$

kebîr minder „beledî yasdık,,Gök bezden maq'ad,,küçük minder,,def'a yasdık,,keçe2

$\frac{1}{10}$ $\frac{4}{50}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{3}{115}$ 5

temür mangal,, gem 3,, def'a yasdık,, qorede tûfenk,,delâil kitâbı,,

$\frac{1}{20}$ 20 $\frac{2}{12}$ 30 15

müsta'mel sevâ-yi yorgan ma'a çarşaf,, köhne şerbâb yorgan „yüñ yasdık,,

40 $\frac{1}{25}$ 3

köhne gömlek,, dizlik,, başlık,,köhne çûhâ habiye „köhne cebken,,

$\frac{3}{15}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{10}$

çûhâ yelek ma'a nîmtân,, penye qozâsı kantar,, mısıır buğdayı 'ayâr,,

5 $\frac{1}{25}$ $\frac{5}{25}$

def'a kilim,, haşır,,3 kahve ibriği ma'a fincan ve tepsi,, evân nühâsiye 30 2,,

$\frac{1}{25}$ 10 $\frac{3}{8}$ 390

şa'îr 'ayâr „degirmen taşsı,, maħalle-i mezbûrede mülk-i menzil ma'a selâmlık,,

$\frac{40}{140}$ 5 10 000

Çaqâllık nâm maħalde bir kıt'a bâğ dönüm,,bâygîr re's „defa yorgan,,

$\frac{2}{300}$ $\frac{1}{100}$ $\frac{1}{15}$

müsta'mel zelî kilim,, beledî yasdık,, kuşun döşek,,

$\frac{1}{15}$

$\frac{5}{40}$

$\frac{1}{40}$

kebîr minder,, bakır mangal,, nargile çubuk kandil 2 ,,fincan vesâir ,,

$\frac{2}{30}$

$\frac{1}{10}$

$\frac{13}{50}$

müteveffâ-yı mezbûruñ 'ammetesi müteveffiye Hatice'den diger kıassâm defteri

1572

oldığı üzere hisse-i irsiyesi,,

Müteveffâ-yı mezbûruñ vâlidesi müteveffiye Emine'den diger defter kıassâm nâtiq

1112 ے

oldığı üzere hisse-i irsiyesi,,

müteveffiye zevcesinden diger kıassâm nâtiq olduğu üzere hissesi ,,

276

yekûnü'l-muhallefât,,minhe'l-ihrâcât,, bâ vaşiyet techîz tekfîn,, resm-i kıismet-i 'âdî,,

14494 ے

300

382 4

harc-ı hademe-i mahkeme,, maqûmiye ,,kıaydiye ,, yekûnü'l-ihrâcât,,

191

35

5

913 4

şahhü'l-bâkî ,,hissetü'l-binti'l-mezbûre ,, hissetü'l-binti'l-mezbûre,,

13581

6790 ے

6790 ے

C-

Medfne-i Tire'de **İbni Miskîn ma'a Sene** Mahallesinde bundan aqdem fevt olan Fâtıma binti Ahmed Ağânuñ verâşeti zevci metrûkî İbrahim Beg ve vâlidesi Ayşe binti Yûsuf ve şadriye kebîre kıızı Şerîfe ve şağîr kıızı Ayşe ve şağîr oğlı Ali Beg'e münhaşıra olup ba'dehü şağîr-i mezbûr Ali Beg fevt olup verâşeti Anasınıñ anası mezbûre Ayşe binti Yûsuf ve babası mezbûr İbrahim Beg'e inhişarı taħaqquqından soñra şağîre mezbûrenüñ tesviye umûrına ru'yete vaşî menşûbesi li-ebeveyn kıız qarındaşı mezbûre Şerîfe hâtûnuñ iltimâsiyle taħrîr ve taqvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-münâsebeti'ş-şer'iyye tevzi' ve taqsim olunan muhallefât-ı müteveffiyân-ı mezbûrâdır ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi'l-yevmi'l-hâmis min Şa'bâni'l-mu'azzam li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

billûrkâri kuşak ma'a kolan,,Çõtâri 'antari,,iplik alaca şalvar,,sandık,sevâ-yi fermene

20 $\frac{1}{60}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{20}$ 50

ferâce şalı,, şal kuşak ,,ûslük havlû mücessem yaşmak,, leğen ibrik,,

$\frac{1}{60}$ 5 $\frac{1}{25}$ 25

yorgan döşek yasdık,, mihir der-zimmet zevc-i mezbûr,, çetme incû mişkâl ,,

50 150 $\frac{4}{270}$  

def'a sandık,, seccâde,, yekûnü'l-muħallefât ,, minhe'l-iħrâcât ,,

25 50 800

bâ vaşiyet berâ-yı ıskât-ı şalât ,, resm-i kısmet-i 'âdî,, ħademe-i mahkeme-i harc

20 20 100

maķûmiye ,, kaydiye,, yekûnü'l-iħrâcât,, şahħü'l-bâķî,,

7 3 240 560

ħissetü'z-zevci'l-mezbûr İbrahim beg ,, hissetü'l-ümmi'l-mezbûre Ayşe ,,

276 4 120 1

ħissetü'l-binti'l-mezbûre Şerîfe,,ħissetü'l-binti'l-mezbûre,, Ayşe,,

81 6 81 6

17-A-

Sefer tası,, çorba tası ,,saplı tas kan taşı,, legen ibrik,, def'a legen ibrik,, çanak 3

$\frac{1}{39}$   $\frac{1}{24}$ $\frac{1}{15}$ 2 21 32 $\frac{10}{49}$ 30  

kapaklı şahan ,,def'a çanak,, $\frac{3}{200}$ tencere,, $\frac{3}{50}$ def'a tencere ,,

$\frac{2}{26}$ 56   $\frac{1}{51}$ $\frac{3}{50}$

def'a tencere ,, köhne bakır,,4 baķrâç tencere,, $\frac{3}{150}$ tâbe 3,,sini 4,,güğüm,,2 kazan,,5  

$\frac{1}{2}$ 4 $\frac{5}{38}$   47   18 $\frac{2}{52}$ 47   74 =

iki kólíki tâbe,,ħûrda temür bıçak fenêr,su taşı çanak ,,basma yorgan ,,rugan zeyt,,22

$\frac{1}{13}$ 8   $\frac{1}{14}$ 2 $\frac{1}{57}$   175

ibrişim kızı,, küp,,desti ma'a temür,, ibrişim direm,, sim kuşak direm,, kolan ,,

13   $\frac{1}{3}$ 5   $\frac{350}{82}$ $\frac{20}{51}$   5

Nağd-i mevcûd,, maħalle-i mezbûrde mülk-i menzil,,

132 ˘

1000

Ödemiş tarıkında koşk civarında bağ dönüm,,Boynûyoğun kıaryesi civârında zeytûn

$\frac{1}{230}$

$\frac{7}{100}$

eşcârı,,

Kürdûlû kıaryesi civârında zeytûn eşcârı ,, İstâmbûl bütünü 52,, İstâmbûl nışfiyesi 25

$\frac{7}{150}$

1300

312 ˘

İstâmbûl rub'iyesi ,, fındık rub'iyesi ,, 'adlî rub'î,, 'atîk beşlik,, yüzlük 4

$\frac{1}{6}$

$\frac{49}{404}$

$\frac{1}{4}$

$\frac{7}{105}$

10

ħayriye altunı ,, def'a yüzlük,, def'a İstâmbûl bütûn altun,,

$\frac{11}{220}$

$\frac{2}{5}$

$\frac{2}{175}$

yekûnü'l-muħallefât,,minhe'l-iħrâcât techîz tekfîn,,resm-i kıismet-i 'adî,,

6377

65

159 7

resm-i mu'tâde,, harc-ı ħademe-i mahkeme,, çûk dâriye maħzariye,,

637 8

159 7

40

resm-i beyti'l-mâl,, harc-ı beyti'l-mâl,, ħizmet-i vekil ,, dellâliye ,, kıaydiye,,

637

8

159 7

60

142 ˘

10

yekûnü'l-iħrâcât,, şaħħü'l-bâķî verîd-i emîn mûmâ ileyh

2071

4306 3

7

B-

Ba'de'd-defter **Ĥabîbe** kıaryesinden Yörük kıızı Fâţıma binti Mustafa Pâşa Mahallesinden Emine binti Halîl nâm ħâtûnlar taraflarından Hâlid Efendi ve Ahmed bin Mehmed şehâdetleriyle vekilü şâbitü'l-vükelâları Seyyid Ĥacı Abdullah Efendi bin Bekir Efendi emîn-i mûmâ ileyh müvâcehesinde müteveffiye-i mezbûre Emine ħâtûn ħâlî ħayâtında Yörük kıızı Fâţıma 'Ammim kıızıdır ve Emine binti Halîl dayımın kıızıdır deyü ikrârı müvekkileme mezbûre tasdik idüp bu vechile muķırla bi'n-neseb cihetinden verâseti ancak müvekkileler mezbûratâna münħaşıradır deyü da'vâ ve müdde'âsını es-seyyid Ahmed bin Ĥacı Mehmed ve derzi Ĥâfız Mustafa bin Hüseyin Efendi nâm şâhideyn-i 'adaleyn ile ber-nehci şer-'i ba'de'l-işbât

meblâğı şahhü'l-bâkî mezkûr dört biñ üçyüz altı gurûş on üç para yed-i beyti'l-mâlden aḥz ü tamâmen vârişatâni mezbûratâni yedlerine teslîm olunup emîn-i mûmâ ileyhûn zimmetini ibrâ ve isḳât eylemediklerûn bu maḥalle şerḥ virildi.

Sene: 252, Gurra Cemâziye'l-âḥir.

C-

Medîne-i Tire'de **Ḍarbḥâne** Mahallesinden bundan aḳdem der-i 'aliyye'de fevt olan Kara Ḥacı Halîl oḒlı İbrahim nâm kimesnenûn verâşeti yalnuz şulb-î şaḒîr oḒlı Ahmed'e inḥiṣâr-ı¹⁷⁶ zâhir ve nûmayan oldıktan soñra şaḒîr-i mezbûruñ min kıbeli'l-ümm ceddi ve bâ hüccet-i şer'iyye vaşî menşûbi Na'albend Hüseyin bin Mehmed'ün iltimâsiyle taḥrîr ba'zan sevḳ-i sulṫânîde bi'l-müzâyede ve inḳitâ'ı-ı raḒbe bey' olunup ve ba'zan taḳvîm-i kıymet olınan muḥallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi'l-yevmi'l-ḥâdî ve'l-ıṣrîn min şaferi'l-ḥayr li-sene-i işneyn ve ḥamsîn ve mieteyn ve elf

Kelâm-ı ḳadîm Rabbü'l-'ızzeti ḳalemiyesi ,, şaḒîr ve kebîr minder ,,def'a minder,,

30 $\frac{2}{8}$ $\frac{1}{7}$

def'a minder,, def'a kebîr minder,, beledî yasdık,, def'a beledî yasdık,,

$\frac{1}{18}$ $\frac{1}{34}$ $\frac{2}{15}$ $\frac{2}{15}$

beledî döşek,, def'a yasdık ,, def'a yasdık ,, def'a yasdık,, def'a yasdık ,,

$\frac{1}{55}$ $\frac{2}{28}$ $\frac{2}{12}$ $\frac{2}{16}$ $\frac{2}{15}$

basma yorgan ,,şerbâb yorgan ,,köhne kilim,, def'a köhne kilim ,,

$\frac{1}{39}$ $\frac{1}{37}$ $\frac{1}{20}$ 8

köhne kırmızı ḳapût,,müsta'mel kırmızı çûḥâ ḥabiye,,

89 89

çûḥâ yelek,, köhne yeşil destâr ,bârût kapaḒı,, sepet sandık,,

$\frac{1}{22}$ $\frac{1}{8}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{4}$

¹⁷⁶ **İnhisâr**, bir şeyi, bir maddeyi, bir işi başkası yapmamak üzere yalnız bir kişiye bir müesseseye vermek (tekel) anlamına gelir. Bkz.: Ferit DevellioḒlu, age. s. 438.

fincan zarf cezve kutu,, frenk kâsesi,, def'a kâse ,, Ebâ Müslim kitabı ,,

$$\frac{1}{19} \frac{8}{1} \frac{1}{1} \frac{6}{6} \frac{1}{2} \frac{4}{4}$$

ķorede tüfenk,,pişto çift,,sim kuşak direm,, ķolâñ ,,degirmen tãřı ,,rũgan zeyt 8,,

$$\frac{1}{29} \frac{1}{22} \frac{17}{38} 18 5 48$$

kazan 9,, kebîr tencere 6,, küçük kazan 5,, def'a kebîr tencere 5,,

$$135 90 67 \frac{75}{75}$$

evân nuhâsiye 22 ı,,pekmez tâbesi ı,,güğüm ,, evsať sini 5

$$294 \frac{10}{157} \frac{1}{15} \frac{2}{60}$$

sefer tası,, çorba tası,, bakrâç,, saħan ma'a kapak ,, mangal,,

$$50 \frac{2}{20} \frac{1}{10} \frac{1}{10} \frac{1}{30}$$

def'a mangal ,,legen ma'a ibrik,, zemzemiye ,, fincan tepsisi ma'a ibrik,,

$$\frac{1}{10} 40 5 \frac{1}{1} 55$$

şamdan,, küp vesâir,, sulu irim nâm maħalde bâğ dönüm,,

$$\frac{2}{5} 15 \frac{2}{500}$$

ceviz kırn nâm maħalde bâğ dönüm,,koyun kıymeti,,

$$\frac{4}{900} 1000$$

Bâlim sulťan nâm maħalde zeytûn eřcârından nıřıf hissesi,,

$$300$$

Maħalle-i mezbûrde mülk-i menzilden şülüşân hissesi,,

$$1400$$

ceviz kırında olan bağun ellibir senesi maħşul kıymeti,,

$$97$$

sulu irimde olan bağun ellibir senesi maħşul kıymeti,,

$$47$$

Birgi ķazâsında Mürsilî ķaryesinde dârgenlide ellibir senesi zeytûn maħşûli ħâřılâtı,,

$$294$$

Babuşcı âlâtı,, dükkan kirâsı ħâřılâtı,, mûşta ma'a mermer ,,

$$100 38 \frac{30}{30}$$

yekûnü'l-muhallefât,,minhe'l-ihrâcât,,resm-i kısmet-i 'âdî,harc-ı hademe-i mahkeme

6574

164 4

82

mağûmiye,dellâliye,kaydiye,yekûnü'l-ihrâcât,,şahhü'l-bâkî

7

20

23 5

294

6280

18/A-

müsta'mel beledî yorgan ve döşek,, müsta'mel dizlik ve gömlek ,,sandık,,

5

1 2
5

yekûnü'l-muhallefât,, minhe'l-ihrâcât,,techîz tekfîn ma'a bâ vasiyet ıskât-ı şalât,,

410_

222

resm kısmet 'âdî,,harc-ı hademe-i mahkeme,,kaydiye,,yekûnü'l-ihrâcât,,şahhü'l-bâkî

10

5

2

239

171

B-

Medîne-i Tire'de **Murtaza** Mahallesinde bundan aqdem fevt olan Kasap Mehmed bin İsa'nuñ verâseti zevce-i menkûhâ-i metrûkesi Emine binti Mustafa nâm hâtûn ile li-eb er-çarındâşı şağîr Mehmed Ali ve li-eb kız çarındâşı kebîre Fâtıma nâm kimesnelere inhişâr-ı taħaqqukından soñra şağîr mezbûruñ tesviye emrine ru'yyete bâ hüccet-i şer'iyye vaşî menşûbi li-ebeveyn 'ammîsi Hacı Hasan bin Mehmedüñ iltimâsiyle tahrîr ve taqvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferîzati'ş-şer'iyye tevzi' ve taqsim olunan muhallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrin min şevvâli'l-mükerrem li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

Saz memlü köhne beledî yasdık ,,kebîr minder,, basma mağ'ad ,, kilim 1

9
40

3
50

3
20

30

ufâk yasdık ve minder ,, sîm pişto,, tûfenk 1 ,, barut kapağı ħarbi,, palâşķâ ,,

1 2
10

5 30
100

1 2 15
5

sîm zarf direm,,merkep re'ss ,, kahve degirmeni ma'a tâbe,,

80 $\frac{1}{120}$ 12

şamdân ,,müsta'mel beledî döşek ,, kahve cezvesi ,,müsta'mel çûhâ nîmtân,,

$\frac{1}{1}$ $\frac{1}{30}$ $\frac{2}{12}$ $\frac{1}{100}$

köhne çûhâ habiye ,,def'a nîmtân,, müsta'mel fermene çûhâ ,,köhne kuşak ma'a şal,,

$\frac{1}{25}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{40}$ $\frac{1}{5}$

müsta'mel çotâri 'antari,, müsta'mel kumaş 'antari ,, köhne kâzîkôy alaca 'antari,

$\frac{1}{40}$ $\frac{1}{70}$ $\frac{1}{5}$

köhne kumaş 'antari,,müsta'mel çûhâ şalvar,,müsta'mel abâni ,, köhne alaca 'antari,,

$\frac{1}{15}$ $\frac{1}{30}$ $\frac{1}{50}$ $\frac{1}{5}$

dizlîk,bâbûş çift,,def'a beledî döşek,,kuşun yorgan ma'a çarşaf,köhne şerbâb yorgan,,

$\frac{2}{10}$ $\frac{1}{12}$ $\frac{1}{40}$ $\frac{1}{30}$ $\frac{2}{30}$

seccâde ,,def'a döşek ,,yasdık,, şilte ve maq'ad ,,def'a minder ,,bakır mangal,,

$\frac{1}{10}$ $\frac{1}{2}$ 2 $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{50}$

evân nuhâsiye 24 ,, hırdavat-ı menzil,, degirmen taşı,, hınça 'ayâr ,,çuvâl çift,,

528 20 5 $\frac{18}{100}$ $\frac{3}{15}$

def'a yasdık ve minder,,penbe kızası kantar,, temür iskemle ,,tenûr 1,,Mışır hasırı,,

$\frac{1}{20}$ $\frac{5}{120}$ $\frac{1}{10}$ 3 5

Böğrölce 'ayâr,, sekte-i aseb,, kantar ,,bulgûr 'ayâr,,

$\frac{1}{8}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{12}$ $\frac{4}{25}$

Mağalle-i mezbûrda mülk-i menzil,, naqd-i mevcûd,, saat,,

2000 75 150

çarındaşı Mustafa'dan diger kıssâm nâtiq olduğu hâkq-ı irşiyesi ,,

171

yekûnü'l-muhallefât,, minhe'l-ihrâcât,, techîz tekfîn ıskât-ı şalât ,,

4444 300

mihir lizevceti'l-mezbûre ,,resm-i kısmet-i 'âdî,, harc-ı hademe-i mahkeme ,,

300 111 55 2

mağûmiye „kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât ,, şahhü'l-bâkî

12 5 784 3660

Hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,,hissetü'l-uhtî'l-mezbûre,,hissetü'l-âhi'l-mezbûr,,

915 915 1830

C-

Medfîne-i Tire'de **Sene** Mahaltesinde bundan aqdem fevt olan Fâtıma binti Hacı Mehmed nâm müteveffiyenüñ verâseti zevci metrûkesi müstecir Mehmed bin Emin ile vâlidesi Ayşe ve babası mezbûr el-ğâc Mehmed ve zevci ağıardan mütevellide şağıra kızı Hatice nâm kimesnelere inhişârı tağakkuğundan soñra şağıra mezbûrenüñ velîsi mezbûr el-ğâc Mehmed'ün iltimâsiyle tahrîr ve taqvim-i kıymet olup bi'l-'adl ve'l-farz beyne'l-verese tevzi' ve taqsim olunan muhalledfât-ı müteveffiyeye-i mezbûredir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-ğâmis 'aşrun min zi'l-ğa'deti'ş-şerîfe li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

Çûğâ ferâce ,,seccâde ,,tefârik telli ħabiye ,, çûğâ fermene,,

$\frac{1}{120}$ $\frac{1}{50}$ $\frac{1}{250}$ $\frac{1}{100}$

işleme alâ çenber,,müsta'mel sevâ-yi 'antari ,,müsta'mel sevâ-yi şalvar,,

$\frac{1}{150}$ $\frac{1}{40}$ 35

müsta'mel alaca şalvar,,iplik alaca şalvar,, müsta'mel işleme 'antari,,

50 $\frac{1}{25}$ $\frac{1}{35}$

işleme ħavlû,,yelek 1 ,,def'a işleme ħavlû,, işleme uçkur,, def'a işleme uçkur,,

70 15 40 $\frac{2}{20}$ $\frac{2}{35}$

def'a işleme uçkur,, işleme peşkir,, def'a işleme peşkir,, def'a işleme uçkur,,

$\frac{2}{10}$ $\frac{2}{35}$ $\frac{2}{20}$ $\frac{3}{80}$

fes 1,,şal ħamâmiye,, cedîd gömlek,, def'a cedîd gömlek,,köhne şal,,

25 $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{20}$

cedîd boğça,,3,, frenk bürüncek ve yemeni ve oya,,üslük ve yaşmâğ,,

50 40 $\frac{1}{10}$

peştamâl maqrâme,,çenber 3,,fermene çenber,, müsta'mel gömlek,,

$$\frac{1}{8} \quad \frac{1}{6} \quad \frac{1}{15} \quad \frac{4}{25}$$

müsta'mel bürüncek şalvar,, köhne iplik alaca şalvar ve 'antari,,

$$\frac{3}{30} \quad \frac{1}{10} \quad \frac{2}{10}$$

köhne çarşâf ve boğça,,mest ve bâbûş,,

$$20 \quad 5$$

müsta'mel uçkur ve peşkir ve pârdabez,,legen ibrik çanak,,îne 1,,

$$15 \quad \frac{1}{45} \quad \frac{1}{45} \quad \frac{1}{45} \quad 5$$

tahta sandık,,bir mikdar penbe ipliği ve ipek,,

$$\frac{2}{30} \quad 7 \text{ } \angle$$

fildişi tarak,,gergef ve basma maq'ad,,köhne çarşaf,, naqd-i mevcûd,,

$$\frac{1}{3} \quad \frac{1}{5} \quad 1 \quad \frac{1}{5} \quad 973$$

mihir der-zimmeti zevc-i mezbûr,, yekûnü'l-muhallefât,, minhe'l-ihrâcât,,

$$100 \quad 2742$$

bâ vaşiyet ıskât-ı şalât,, resm-i kısmet-i 'âdî ,,harc-ı hademe-i mahkeme,,

$$300 \quad 68 \text{ } \angle 2 \quad 34 \text{ } \underline{1}$$

makûmiye,, kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât ,, şaḥḥü'l-bâkî

$$12 \text{ } \angle \quad 5 \quad 420 \text{ } 3 \quad 2321 \quad \underline{7}$$

Hissetü'z-zevci'l-mezbûr,,hissetü'l-ümmi'l-mezbûre,, hissetü'l-ebi'l-mezbûr,,

$$535 \text{ } \angle 9 \quad \frac{357}{6} \quad \frac{357}{6}$$

hissetü'l-binti'l-mezbûre,, 1071 -8

19-A-

kahve takımı fincan zarf degirmen ve tepsi,,hırdavat-ı menzil,,

$$\frac{9}{20} \quad \frac{5}{20} \quad \frac{1}{20} \quad \frac{1}{20} \quad 80$$

Molla Arab nâm maḥalde bâğ dönüm,,tezgâh 1,,tünç mûştâ,,

$$\frac{2}{400} \quad 20 \quad \frac{2}{40}$$

kösele vesâir ve mermer ve kalıp,, dükkanda mevcûd eşyâ-yı bâbuş,,
50 10
yekûnü'l-muhallefât ,, minhe'l-ihrâcât,, techîz tekfîn,,mihir lizevcti'l-mezbûre ,,
1136 100 100
resm-i kısmet-i 'âdî,ħarc-ı ħademe-i mahkeme,maĸûmiye,,ĸaydiye,yekûnü'l-ihrâcât
28 6 14 8 11-- 5 260 ~6- 4
şahĸü'l-bâĸî,, hissetü'z-zevcti'l-mezbûre,, hissetü'l-ümmi'l-mezbûre,,
876 135 4 146
hissetü'l-ibni'l-mezbûr,, hissetü'l-ibni'l-mezbûr,, hissetü'l-ħamlı'l-mevĸûf,,
198 '8 198 '8 198 '8
ba'dehü mezbûre Fâtıma ħâtûn fevt olub verâseti şadri kızı Emine ve oĸlınıñ oĸılları
mezbûruñ Mehmed Ali ve gâib mezbûr Şâkir ve ħamlı-i mevĸûfe münħaşıra olup
beyne'l-verese bi'l-ferîzati'ş-şer'iyye tevzi' ve taĸsim olınan muhallefât-ı
müteveffıye-i mezbûredir ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi'l-yevmi'l-ħâmıis 'aşrun min
şehr-i Ramazâni'l-mübârek li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.
bâlâda mezkûr hisse-i irşiyesi ,,evân nuĸâsiye 4 kazan ,,
146 60
Maĸalle-i mezbûrede mülk-i menzil ,,yekûnü'l-muhallefât,, minhe'l-ihrâcât
1000 1206
techîz tekfîn berâ-yı vaşiyet,,resm-i kısmet-i 'âdî,,ħarc-ı ħademe-i mahkeme,,
200 30 6 15
maĸûmiye,,ĸaydiye ,, yekûnü'l- ihrâcât ,, şahĸü'l bâĸî ,, hissetü'l-binti'l-mezbûre,,
10 2 257 949 474
hissetü'l-âĸi'l-mezbûr,, hissetü'l-âĸi'l-mezbûr,, hissetü'l-ħamlı'l-mevĸûf,,
158 '6 158 '6 158 '6

B-

Fi'l-aşıl Aydın tarafından olup Medîne-i Tire'de Bahçekahve'de bundan aĸdem fevt
olan Aydın'lı Mûsa bin Mehmed'üñ zâhirde vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup
terekesi bi'l-cümle cânib-i beyti'l-mâle 'âid olmaĸın bu maĸûle bilâ vâriş fevt
olanlaruñ terekelerini ĸabza me'mur emîn-i beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre

voyvodası ser bevvâbîn dergâh-ı ‘âlî ‘âţufetlü Mehmed Sadık Beg Efendi tarafından umûr-ı beyti’l-mâli ru’yete vekil ta’yîn kılınan Ömer Ağâ ma‘rifeti ve ma‘rifeti şer‘ile taħrîr ve sevķ-i sulţânîde bi’l-müzâyede bey‘ olınan muħallemât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi’l-yevmi’s-sâbi‘ ‘aşrun min şehr-i Ramazâni’l-mübârek li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

Köhne Frenk şalı,,sırmalı fermene,,taraklı küçük ‘antari,,pişto çift,,

$$\frac{1}{29} \quad \frac{1}{34} \leftarrow \quad \frac{1}{26} \leftarrow \quad \frac{1}{28}$$

gömlek dizlik,, çapâ orâķ,,fes ‘abâ potûr yağmurlık,,

$$\frac{3}{11} \leftarrow \quad \frac{1}{10} \quad \frac{2}{10} \quad \frac{2}{10} \quad \frac{1}{7} \leftarrow \quad \frac{1}{7} \leftarrow \quad \frac{1}{7} \leftarrow \quad \frac{1}{7} \leftarrow$$

fincan kahve ibriĝi bâbûş ve ħırdavât,, ħınta ‘ayâr,,şa‘îr ‘ayâr,,

$$7 \leftarrow \quad -\frac{14}{70} \quad \frac{15}{45}$$

çeltik ‘ayâr,,mışır buĝdayı ‘ayâr,, naķd-i mevcûd,,

$$\frac{9}{45} \quad \frac{3}{9} \quad 102 \leftarrow$$

çubukdan gelen fincan zarf,, çûĝâ nımtân,, yekûnü’l-muħallemât,, minhe’l-iħrâcât,,

$$\frac{8}{40} \leftarrow \quad 5 \quad 62 \leftarrow \quad 528 \leftarrow$$

techîz tekfîn,,resm-i kısmet ‘âdî,,resm-i mu‘tâde,,harc-ı ħademe-i mahkeme,,

$$35 \leftarrow \quad 18 \quad \sim 6 - 8 \quad 52 \leftarrow 2 \quad 13 \quad \sim 6 - 8$$

çûķ dâriye maħzariye,,resm-i beyti’l-mâl,,harc-ı beyti’l-mâl,,ħizmet-i vekil,,

$$15 \quad 52 \leftarrow 2 \quad 13 \quad \sim 6 - 8$$

Oda kirası,, dellâliye,, ħammâliye,,ķaydiye,yekûnü’l-iħrâcât,şahĝü’l-bâķî,

$$15 \quad 6 \quad 14 \quad 4 \quad 235 \sim 8 \quad 293 \underline{2}$$

verîd-i emîn mûmâ ileyh,,

Müteveffâ-yı mezbûr Mûsa’nuñ Balyanbol’da Kara İbrahim zimmetinde alacaĝı zuhûriyle taħsîl olup rüsûmât-ı ‘âdîyesi ba‘de’l-iħrâç bâķî yüz yetmiş iki gurûş bâlâda muħarrer meblaĝ ûzerine zâm olunarak cem‘an dört yüz altmış beş buçuk gurûş yed-i beyti’l-mâle teslim olındıĝı bu maħalle şerĝ virildi.

Sene: 252, Cemaziye’l-âĝir: 5.

C-

Medîne-i Tire'de **Tekke** Mahallesinde bundan aqdem fevt olân Ödemiş'li Arap Maqdûme nâm müteveffiyenün zahirde vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesi bi'l-cümle cânib-i beyti'l-mâle 'âid olmağın bu maqûle bilâ vâriş fevt olanlaruñ terekelerini qabza me'mûr emîn-i beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre voyvodası ser bevvâbîn dergâh-ı 'âlî 'âtuftlü Mehmed Sadık Beg Efendi tarafından umûr-ı beyti'l-mâli ru'yete vekil ta'yîn kılınan Ömer Ağâ ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile taqrîr ve sevq-i sulţânîde bi'l-müzâyede bey' olınan muqallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vechi âti zikr olunur. Fi'l-yevmi's-sâlis 'aşrun min şehr-i Ramazânî'l-mübârek li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

ibrişim direm ,,şa'îr 'ayâr,, haşır,, $\frac{1}{1}$ def'a haşır,, köhne yorgan ,,döşek,,

$$\frac{17}{5} \text{ — } \frac{2}{7} \quad \frac{3}{7} \quad \frac{2}{6} \quad \frac{1}{8} \quad \frac{1}{14}$$

kise derûnında nohut,, ufak taru 'ayâr ,,kûfe $\frac{1}{1}$,,def'a döşek,,seccâde $\frac{1}{1}$,,

$$3 \text{ — } \frac{3}{3} \quad 3 \text{ — } \frac{1}{19} \quad 8$$

köhne yorgan ma'a yasdık,, def'a haşır $\frac{1}{1}$,, çapâ taqrâ serayâq,,köhne kilim,,

$$18 \quad 3 \text{ — } \frac{12}{2}$$

küçük tahta sandık,,def'a sandık ,, küp ma'a bardak,, peştamâl ma'a hırdavât,,

$$2 \quad 1 \text{ — } \frac{5}{15}$$

çanak $\frac{4}{300}$,, tencere $\frac{3}{4}$,, ibrik tabe,,def'a tencere,,2 bir mikdar penbe bezi,, kazan $\frac{5}{1}$

$$\frac{13}{64} \quad 37 \quad 23 \text{ — } \frac{2}{28} \text{ — } 6 \quad 43 \text{ — }$$

billûr kâse,, frenk şal,,bulgur 'ayâr hınta 'ayâr,,gömlek merze çarşaf döşek,,

$$\frac{2}{4} \quad 2 \text{ — } \frac{1}{10} \text{ — } \frac{1}{10} \text{ — } 7 \text{ — }$$

penbe bezi tob,, taraklı 'antari,, 'ankete zirâ' uçkur çenber,,basma zirâ',,

$$\frac{1}{12} \quad \frac{1}{22} \quad \frac{3}{14} \quad \frac{6}{9} \text{ — }$$

peşkir uçkur dizlik,, parça penbe bezi telkârî alaca parçası,,

$$\frac{2}{4} \quad \frac{1}{4} \quad 11$$

mücessem degirmi hünkâr,,sele,,elvânı iplik hırdavat,,ipek,,

$$\frac{1}{8} \quad \frac{2}{4} \quad 12 \quad 5$$

parça alaca Şam zarı,, tahta sandık,, merkep re'ss,,

$$\frac{2}{12} \quad 5 \quad \frac{1}{150}$$

menzil der-mağalle-i mezbûre,, yekûnü'l-muğallefât minhe'l-ihrâcât

$$200 \quad 872$$

techîz tekfîn ,,deyn-i müşbet tesbîhçi oğlı Mehmed,,resm-i kısmet-i 'âdî,,

$$64 \quad 8 \quad 21 \quad 2$$

Resm-i mu'tâde ,,harc-ı hademe-i mahkeme ,,çûk dâriye,,

$$87 \quad 6 - 8 \quad 21 \quad 1 \quad 20$$

Resm-i beyti'l-mâl,,harc-ı beyti'l-mâl,,hizmet-i vekil,, dellâliye hammâliye,,

$$87 \quad -6 - 8 \quad 21 \quad 2 \quad 20 \quad 20$$

ğaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât,, şahhü'l-bâkî,, verîd-i emîn mûmâ ileyh,,

$$5 \quad 377 \quad 495$$

20-A-

Çarâca suluda ,,yoz mûrsi zimmîde ,, yekûnü'l-muğallefât,,minhe'l-ihrâcât

$$2 \quad 2 \quad 4847$$

techîz tekfîn ma'a işkât,,mihir li-zevceti'l-mezbûre,,

$$300 \quad 100$$

Şeyh Celîl Câmî'-ine deyn-i müşbet,,Kâzirzâde Câmî'-ine deyn-i müşbet,,

$$57 \quad 57$$

urgan bazarı sebîline,,diger sebîle,,Günbazarı Câmî'-i ittîşâlinde sebîle,,

$$25 \quad 25 \quad 15$$

resm-i kısmet-i 'âdî ,, harc-ı hademe-i mahkeme ,, mağûmiye ,,ğaydiye,,

$$121 \quad -1-3 \quad 6 \quad 3 \quad 15 \quad - \quad 5$$

yekûnü'l-ihrâcât,, şahhü'l-bâkî,, hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,,

$$782 \quad 4065 \quad 508 \quad 6 - 7$$

hissetü'l-binti'l-mezbûre,,hissetü'l-ibni'l-âhi'l-mezbûr,,

$$2032 \quad 762 \quad 1$$

hissetü'l-ibnü'l-âhi'l-mezbûr,,

$$762 \quad 1$$

B-

Medîne-i Tire'de **Ekînhişârı ma'a Bâdemye** Mahallesinden bundan aqdem fevt olan Ayşe binti es-seyyid Mehmed nâm müteveffiyenüñ verâseti zevc-i metrûki İsmail bin Hüseyin ile babası mezbûr Mehmed ve şadri şağîr evlâdları Hüseyin ve Ahmed nâm kimesnelere inhişârı taħaqqûkından soñra şağîrâni mezbûrânüñ veliy-yi mücberleri babaları mezbûr İsmail'ün iltimâsiyle tahrîr ve taqvim-i kıymet olup beyne'l-verese bi'l-ferîzati's-şer'iyeye tevzi' ve taqsim olunan muħallefât-ı müteveffâyı mezbûredir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi't-tâsi' min şaferi'l-hayr li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

Müsta'mel qadife ħabiye,, tahta sandık,, müsta'mel kumaş şalvar ma'a uçkur,,

$\frac{1}{150}$ $\frac{1}{30}$ 50

müsta'mel zenne gömlek,, beyaz zenne dizlik,, keten bezi top,,

$\frac{1}{20}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{20}$

müsta'mel kapukolı ferâce,, müsta'mel işleme ħavlu,,

$\frac{1}{150}$ 35

işleme yâğlık ma'a işleme peşkir,, müsta'mel ħamâmiye ma'a peşkir,,

35 15

müsta'mel saç bağı,, yüz peçesi ma'a maqrame ve yaşmaq,,

20 15

bürüncek bez top,, müsta'mel çûĥâ fermene,,Şam alacası 'antari,,

$\frac{12}{40}$ $\frac{1}{50}$ 65

müsta'mel taraklı 'antari,, müsta'mel altıparmak yelek,,

30 10

uçkur ma'a peşkir,,mücessem degirmi,,boğça 3,,müsta'mel beledî döşek,,

$\frac{1}{15}$ $\frac{2}{10}$ 10 $\frac{1}{40}$

müsta'mel beledî yorgan,,müsta'mel beledî yasdık,,mihir der-zimmet-i zevc-i

30 $\frac{2}{10}$ 200 mezbûr,,

İstâmbûl nışfiye altunı,yekûnü'l-muhallefât,minhe'l-ihrâcât,,bâ vaşiyet ıskât-ı şalât,,

$$\frac{21}{250}$$

1187

250

resm-i kısmet-i 'âdî,,harc-ı hademe-i mahkeme,mağûmiye,,kaydiye,,yekûnü'l-ihrâcât

$$29 \frac{7}{}$$

$$14 \frac{3}{}$$

$$12 \frac{2}{}$$

$$4$$

$$310 - 1 - 30$$

şahhü'l-bâkî hissetü'z-zevci'l-mezbûr,,hissetü'l-ebi'l-mezbûr,,

$$876 \text{ —}$$

$$219 -6 -2$$

$$146 -6 -1$$

hissetü'l-ibni'l-mezbûr,, hissetü'l-ibni'l-mezbûr,, kesîr,,

$$255 \frac{3}{}$$

$$255 \frac{3}{}$$

$$1$$

C-

Medfîne-i Tire'de **Yahşibeg** Mahallesinden bundan aqdem fevt olan Hacı İbrahim kızı Hatice nâm müteveffiyenüñ verâşeti li-eb qarındaşı Emine ile li-ebeveyn qarındaşı oğlu İbrahim Beg nâm kimesnelere inhisârı zâhir ve nümayan oldıktan soñra vârişâni mezbûranuñ iltimâslarıyle tahfîr ve taqvîm-i kıymet olunup beyne'l-vereşe bi'l-ferîzati'ş-şer'iyeye tevzi' ve taqsim olınan muhallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi'l-yevmi's-sâbi' min şa'bâni'l-mu'azzam li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

müsta'mel haleb alacası 'antari,,köhne dizlik,,iplik alaca 'antari,,

$$\frac{1}{25}$$

$$\frac{1}{3}$$

$$\frac{1}{15}$$

müsta'mel gömlek,,mücessem degirmi,, müsta'mel ferâce,,def'a gömlek,,

$$\frac{4}{45}$$

$$\frac{2}{10}$$

$$\frac{1}{25}$$

$$\frac{1}{8}$$

müsta'mel döşek çarşafı,,yorgan çarşafı,, peşkir 1,, köhne şalı habiye ,,

$$\frac{2}{25}$$

$$\frac{3}{60}$$

$$2$$

$$\frac{1}{25}$$

def'a mücessem,,tahta sandık,, müsta'mel kadehli libâde,,köhne kûçük libâde ,,

$$\frac{2}{3}$$

$$\frac{1}{10}$$

$$\frac{1}{35}$$

$$\frac{1}{15}$$

Şam alacası şalvar,, müsta'mel Şam kuşağı,, bürüncek bez top,, bürüncek çarşaf,,

$$\frac{1}{20}$$

$$\frac{1}{10}$$

$$\frac{4}{160}$$

$$\frac{1}{40}$$

şârî 'antari,,def'a Şam alacası'antari,, Şam taraklı şalvar,, def'a peşkir,,

$$\frac{1}{50}$$

$$20$$

$$\frac{1}{60}$$

$$\frac{3}{5}$$

Nebâti üslük maa yaşmak ve ħabiye,,bürüncek döşek,,def'a yorgan çarşafı,,

15 20 $\frac{1}{30}$

Merze ma'a peştamâl,,boğça 1 ,,uçkur,, parça iplik alaca,, penbe bezi sefere bezi,,

$\frac{1}{15}$ 3 $\frac{1}{2}$ 3 3

telkâri iplik alaca îçlik,, müsta'mel beledî döşek,, müsta'mel beledî yasdık,,

$\frac{1}{5}$ $\frac{1}{80}$ $\frac{7}{40}$

beledî yorgan,, basma yorgan,, def'a basma yorgan ma'a çarşaf,, kûçük minder,,

$\frac{1}{80}$ $\frac{1}{30}$ 40 20

penbe iplik mağ'ad ,, kilim 1 ,, seccâde ,,çuvâl 2,, köhne seccâde,,mangal,,

$\frac{1}{10}$ 40 5 10 30

degirmen tâşı,,leğen ibrik,,bakrâç ma'a saplı tas,,evân nüĥâsiye39,, kazan6,, küp 4

10 40 20 500 90 15

rûğan zeyt 10,, mahalle-i mezbûrde mülk-i menzil,,ĥırdavat-ı menzil,, ħaraklık,,

60 1500 50 40

der-zimmet dîvân oğlı Ali,, yekûnü'l-muĥallefât,, minhe'l-iĥrâcât,,

100 3592

techîz tekfîn ma'a bâ vaşiyet müşbet ıskât-ı şalât,, resm-i kısmet-i 'âdî,,

300 87 2

Harc-ı ĥademe-i mahkeme,, mağûmiye ,,ħaydiye,, yekûnü'l-iĥrâcât,,

43 6 12 2 5 448 8

şahĥü'l-bâĥî,, hissetü'l-uĥti'l-mezbûre,, hissetü'l-ibni'l-âĥi'l-mezbûr,,

3144 1572 1572

D-

Medîne-i Tire'de **ÇaraHasan** Mahallesinde bundan aĥdem fevt olan el-ĥac Ca'fer Efendi zevcesi Emine binti Muştafa nâm müteveffiyenüñ verâseti şadri kebîr oğulları İbrahim Beg ve Şeyĥ Ahmed nâm kimesnelere inĥişârı zâhir ve nümayan oldıktan soñra vârişân-ı mezbûrânüñ iltimâslarıyle taĥrîr ve taĥvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferîzati'ş-Şer'iyeye tevzi' ve taĥsim olunan muĥallefât-ı müteveffiyeye-i mezbûredirki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-ĥadî 'aşrun min Şa'bâni'l-mu'azzam li-sene-i işneyn ve ĥamsîn ve mieteyn ve elf.

Müsta‘mel çûhâ ferâce,, müsta‘mel sevâ-yi libâde,, müsta‘mel sevâ-yi ‘antari,,

$$\frac{1}{80} \qquad \frac{1}{80} \qquad \frac{1}{130}$$

müsta‘mel Şam alaca ‘antari,,çotâri ‘antari,, sevâ-yi yelek,,

$$\frac{1}{70} \qquad \frac{1}{70} \qquad \frac{1}{10}$$

müsta‘mel şalı maye ma‘a hırcı,, sevâ-yi fermene,, Altıbârmak şalvar,,

$$\frac{1}{110} \qquad \frac{1}{50} \qquad \frac{1}{50}$$

müsta‘mel gömlek,, Altıparmak yelek,, mücessem degirmi,,boğça 3 ,,

$$\frac{2}{20} \qquad \frac{1}{6} \qquad \frac{4}{20} \qquad 15$$

müsta‘mel yorgan çarşafı,, sefer peşkiri,,

$$\frac{1}{30} \qquad \frac{1}{20}$$

21-A-

Köhne beledî yasdık,, Köhne beledî döşek,,kebîr minder,, müsta‘mel kilim,,

$$\frac{3}{8} \qquad 35 \qquad \frac{2}{20} \qquad \frac{1}{25}$$

basma yorgan,,köhne çûhâ hâbiye,, gömlek,,destâr,,dizlik,,fes,,def‘a yasdık ,,

$$\frac{1}{30} \qquad 5 \qquad \frac{1}{10} \qquad 3 \qquad 5 \qquad 4 \qquad \frac{1}{10}$$

evsaş tencere,,def‘a tencere,,~ 1 süzgü,,çanak tabak şas,,nışıf menzil,,bâg dönüm,,

$$\frac{1}{12} \quad \frac{1}{10} \qquad 8 \quad 6 \qquad \frac{4 \quad 1}{12} \qquad 300 \qquad \frac{2}{50}$$

der-zimmet ümmü‘l-mezbûre,, der-zimmet kerşil oğlı Hacı Ali,,

$$22 \qquad 500$$

yekûnü‘l-muħallefât,, minhe‘l-ihrâcât,, mihir lizevceti‘l-mezbûre,,

$$1275 \qquad 100$$

resm-i kısmet-i ‘adî,,harc-ı hademe- mahkeme,, maķûmiye ,, kaydiye,,

$$31 \triangleleft 5 \qquad 15 \triangleleft 5 \qquad 12 \triangleleft \qquad 5$$

yekûnü‘l-ihrâcât,, şahhü‘l-bâķî,, hissetü‘z-zevceti‘l-mezbûre,,

$$165 \qquad 1110 \qquad 138 \triangleleft$$

hissetü‘l-ümmi‘l-mezbûre,,hissetü‘l-binti‘l-mezbûre,hissetü‘l-ibni‘l-mezbûr,

$$185 \qquad 262 \quad \underline{3} \qquad 524 \sim 4 - 6$$

kesîr,,

~ 6 - 1

B- Şûret-i Mektûb-ı Sâmi

Şerâyi-şi'âr Anaṭolı'nuñ sađ kolınuñ yemîn ve yesârında vâkı' kızâlaruñ kızât ve nüvvâbı Efendiler zıde fazluhüm ve mefâhiru'l-emâcid ve'l-a'yân mütesellimüñ ve voyvoda ve a'yânları zıde mecdühüm ba'de's-selâm inhâ olmur ki memâlik-i maḥrûsada kâin bilâd ve kışabât'da vâkı' maḥallât ve kırrâlarına mühürler ḥâk ve i'tâ olınması bâ irâde-i seniyye-i nizâma rabṭ olınması ve o mişillü aşḥâb-ı mühürden ber-takrîb mührini zâyî' idenler maḥallerinden i'lâm ve taḥrîrât vürûdında müceddeden mühürler ḥâkîyle irsâl ve i'tâ olınması dağı teeḥḥuran tensîb ve idâre buyurılmış olmak ḥasebîyle şimdiye degin mühür zâyî' idenlere nizâmı mucibince ḍarbḥâne-i 'âmireden müceddeden mühürler virilmekte ise de bu eṣnâda o mişillü mühür zâyî' idenler tekeşşür idüp hatta nüvvâb ve muḥtârlar kimi firâr ile mühri aldı gitti ve kimi dağı sebebi nâ ma'lûm olmak ūzre zâyî' itdi diyerek i'lâm ve taḥrîrât vürûd itmekde olduğından bâ keyfiyet mürûr nizâmınuñ ihlâlını mûcip olmakda olup şöyle ki bir maḥallüñ mühri zâyî' oldıkda yerine mühür celbî lâ 'aḳal birkaç mâh mürûrına muḥtâç olacağından müddet-i mezbûre zarfında âmedü şâd idecek nüfûs-ı tezkere alamayarak yahut civârda vâkı' nüvvâb ve muḥtârândan ḥilâf-ı nizâm tezkere alarak ber-takrîb mühür mürûr itmekde olmak ḥasebîyle bu ḥuşûşuñ oñı kesdîrilmesi lâzimedden olduğı beyâniyle fîmâ ba'd o mişillü mühür i'mâline memûr olan nüvvâb ve muḥtârân ve defter nâzırı ve muḳayyidler ve kıocabaşılar yedlerinde olan mühürleri gûzelce ḥıfz itmege dikkat eylemelerinüñ zâbiṭân-ı memleket taraflarından tenbîh ve te'kîd olınması ve nüvvâb efendiler dağı ber-takrîb mühür zâyî' idenlere taḥarrîf itmeksizin hemân i'lâm virmeyüp zâyî' olan mührün bir vechile bulunmıyacağı taḥâkḳuḳ eyledikden soñra ne sebep ile zâyî' olduğını taşrîh iderek i'lâm eylemesi husûs-ı ricâl-i devlet-i 'aliyyemden ḥaṭṭ-ı cerîde nâzırı efendi tarafından bu def'a bâ taḥrîr inhâ ve ifâde olınmış olup memâlik-i maḥrûsa-i şâhânede kâin kışabât ve kırrâyâ ol vechile mühürler i'tası mücerred mürûr mâddesinüñ taḥarruḳ-ı ḥalelden viḳâyesiyle asâyiş-i hâl-i bilad ve 'ibâd emri ehemminden 'ibâret ve bu cihetle bu ḥuşuşda bi'l-cümle kıadime taraflarından

taḳyidât-ı lâzimenüñ icrâsına dikkat vâcibe-i zimmet olarak bundan böyle o mişillû mühür i'mâline me'mûr olanlar mühürlerine güzelce hıfz idüp nizâm-ı mezḳûruñ ḥalelden viḳâyesine kemâliyle i'tinâ ve içlerinden mührini zâyi' iden olursa ne vechile ve ne sebep ile zâyi' eylediği şarâḥaten i'lâm ve inhâ olunması ḥusûs-ı te'kîdât-ı lâzime dercîyle bu def'a tarafımızdan Anaḫolı ve Rûmîlînüñ üçer kollarına mektûplar taḫrîr ve iş'âr kılınmış olmağla siz daḫi ilâ âḫirihî ḫad vaşale ileynâ

Sene: 252, Cemâziye'l-evvel: 15.

C-

Medîne-i Tire'de **Zâviye** nâmı diğerk **Tekke** Mahallesinden bundan aḫdem fevt olan Müderris es-Seyyid Mehmed Efendi bin el-Ḥâc İsmail Efendi nâm müteveffânuñ verâşeti zevce-i menkûḫâ-i metrûkesi Ayşe Kadın bin Yûsuf Ağâ nâm ḫâtûn ile şulbiyye şağîre kızı Hatice ve li-ebeveyn er ḫarındaşları es-Seyyid el-ḫâc Ḥâfız Ahmed Efendi ve es-seyyid İsmail Efendi nâm kimesnelere inḫişârı zâhir ve nümâyân oldıktan soñra sağîr-i mezbûrenüñ vâlidesi ve tesviye umûrına bâ hücceti Şer'iyye vaşî menşûbesi mezbûre Ayşe ḫâtûnuñ iltimâsiyle taḫrîr ve taḫvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferîzati's-Şer'iyye tevzi' ve taḫsim olınan muḫallefât-ı müteveffâ-yı mûmâ ileyhedir ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi'l-yevmi'l-ḫâdî ve'l-ışrîn min cumâde'l-ûlâ li-sene-i işneyn ve ḫamsîn ve mieteyn ve elf.

müsta'mel çûḫâ ḫabiye,,köhne çûḫâ ḫabiye,,köhne çûḫâ çaktır,,

$$\frac{1}{30} \quad \frac{1}{10} \quad \frac{1}{10}$$

müsta'mel Şam alaca 'antari,,müsta'mel çûḫâ neş,,köhne şalı penbe ḫabiye,,

$$\frac{1}{30} \quad \sim \quad \frac{1}{50} \quad \frac{1}{50}$$

degirmi 'arab şalı,, müsta'mel ekeklene 'antari ,, köhne iplik alaca içlik,,

$$\frac{2}{5} \quad \frac{1}{25} \quad \frac{2}{3}$$

müsta'mel 'acem şalı,, köhne kuşak ,, müsta'mel gömlek,,köhne dülbent,,

$$\frac{1}{35} \quad \frac{1}{10} \quad \frac{3}{20} \quad \frac{1}{10}$$

müsta‘mel dizlik,, peşkir,, müsta‘mel fes,, köhne simli şalı ħabiye,,korede saat,,

$\frac{2}{10}$ $\frac{1}{5}$ 5 $\frac{1}{25}$ $\frac{1}{30}$

akce kisesi,, saat kise,, müsta‘mel beledî döşek,,

$\frac{1}{15}$ $\frac{1}{30}$ $\frac{1}{30}$

müsta‘mel saçaıklı yorgan ma‘a çarşaf,köhne beledî yorgan,,müsta‘mel beledî yasdık,

$\frac{1}{30}$ $\frac{2}{40}$ $\frac{5}{55}$

müsta‘mel zeli kilim,, müsta‘mel kilim,,köhne minder,,köhne seccâde,,

$\frac{1}{80}$ $\frac{1}{15}$ $\frac{3}{10}$ $\frac{1}{10}$

mes bâbuş,,zarf sim,, köhne ğâşiye,, kûçük seccâde,,evân nüĥâsiye 9 ,,

15 $\frac{1}{5}$ 5 $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{110}$

kazan 4,,bakır mangal,,şilt,, kebîr minder,,sandık,,küçük sini,,şa‘îr ‘ayâr,,

50 $\frac{1}{40}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{50}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{30}$ $\frac{5}{125}$

saman yûk,,penbe 3,,ĥınța ‘ayâr,, def‘a ĥınța ‘ayâr,,

$\frac{5}{20}$ 37 ˘ $\frac{4}{36}$ $\frac{8}{48}$

penbe қоzesi,, der-zimmet-i zevce-i mezbûre,, Ĥacıköy tımarında bâĝ dönüm,,

1550 346 $\frac{3}{700}$

rûĝan zeyt 10,,naĝd-i mevcûd,, sîm 1 üst başlıĝı,, def‘a mangal,,

60 1240 15 15 $\frac{1}{30}$

dersĥânedede yasdık minder köhne maĝ‘ad kilim,,

100

degîrmen kahve ibrîĝi fincan zarf,, çubuk ma‘a emân,, ibrik hissesi,, қorede eger 1,,

25 $\frac{3}{70}$ 10 30

yekûnü‘l-muĥallefât,, minhe‘l-iĥrâcât,, techîz tekfîn,,mihir li-zevceti‘l-mezbûre,,

5475 ˘ 300 1000

Berâ-yı vaşiyet müşbet medrese ta‘mîrine,,

100

medrese derûnında Ĥacı Sinân Mescide deyn,, resm-i kısmet-i ‘âdî,,

100 136 ˘ 5

harc-ı ĥademe-i mahkeme,,maĝûmiye,,қaydiye,,yekûnü‘l-iĥrâcât,,

68 -- 7 14 5 1324 -2

şahhü'l-bâkî,, hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,, hissetü'l-binti'l-mezbûre,,

3751 ~ 1 -8

468 ˆ 5

1875 ˆ

hissetü'l-âhi'l-mezbûr,, hissetü'l-âhi'l-mezbûr,,

203 -2 ˆ

203 -2 ˆ

D-

Medîne-i Tire'de **Ekînhisârı ma'a Bademye** Mahallesinden bundan aqdem fevt olan Ayşe binti Hüseyin nâm müteeffiyenüñ verâseti zevc-i metrûkî Ahmed bin İsmail ile vâlidesi Ümmü Gülsüm binti Ahmed ve şulbi şâğir evlâdları kızı Ayşe ve oğlı Mustafa nâm kimesnelere inhişârı taħaqqukundan soñra şâğıra mezbûranüñ babaları ve veliy-yi mücbêrleri mezbûr Ahmed'ün iltimâsiyle tahrîr ve takvîm-i kıymet olıñup beyne'l-verese bi'l-ferîzati'ş-Şer'iyye tevzi' ve takşim olıñan muħallefât-ı müteeffiye-i mezbûradır ki ber-vech-i âti zıkr olıñur. Fi'l-yevmi't-tâsi' 'aşrun min cumâde'l-ûlâ li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

Yeşil tahta sandık,,müsta'mel kırmızı çûĥâ fermene,,cedîd bürüncek gömlek,,

$\frac{1}{20}$

$\frac{1}{30}$

$\frac{3}{30}$

cedîd zete dizlik,,müsta'mel zete dizlik,,müsta'mel işleme çarşaf,,

$\frac{4}{40}$

$\frac{2}{15}$

$\frac{1}{15}$

uçkur,,peşkir 3,,müsta'mel çevre,,müsta'mel telli ĥabiye,,işleme ĥavlû,,

$\frac{8}{20}$

10

$\frac{1}{5}$

$\frac{1}{200}$

$\frac{1}{30}$

işleme temil çenber,,müsta'mel sevâ-yi 'antari,, müsta'mel kumaş 'antari,,

$\frac{1}{150}$

$\frac{1}{50}$

$\frac{1}{80}$

müsta'mel tamafĥâne şalvar ma'a uçkur,, müsta'mel penbe zâr gömlek,,

$\frac{1}{30}$

$\frac{1}{20}$

müsta'mel hâre ferâce,, müsta'mel peştamal Bursa,,

50

$\frac{1}{12}$

müsta'mel mücessem,,cedîd uçkur,,sâde üslük ma'a yaşmâĥ,,

$\frac{2}{5}$

$\frac{5}{25}$

$\frac{1}{5}$

def'a peşkir,,müsta'mel boğça,,köhne çarşaf,, müsta'mel kilim,,

$\frac{3}{40}$

$\frac{3}{12}$

$\frac{1}{5}$

$\frac{1}{30}$

müsta‘mel beledî döşek,,güğüm,, müsta‘mel beledî yorgan,,

$\frac{1}{30}$

$\frac{1}{15}$

$\frac{1}{25}$

müsta‘mel beledî yasdık ,,evân nuhâsiye₅,, mihir der-zimmeti zevc-i mezbûr,,

$\frac{2}{20}$

50

100

$\frac{2}{7}$

altun küp,,altun 33,, kazan açcesi der-zimmet-i zevc-i mezbûr,,

100

20

çarındaşı müteveffâ Mehmed’den isâbet iden hisse-i irsiyesi,,yekûnü’l-muhallefât,,

75

1321

22-A- Bâlâsı¹⁷⁷ Şahh-ı Keşidesiyle Tezkire Dîvânı Sadrîa‘zam Kaydı

Zikr-i âti firârîlerün bulındıkları kazâlar nâibleri Efendiler ve A‘yânları Ağâlar ve vücûhü ve iş erleri geçen gün Ordû-yı humayuna vârid olan mahiyelû Kırcâ ‘askerlerinün bu gîce yüz neferi berûna firâr idüp bunlar henûz bir maħalle me‘mûr olmamış ve üçer aylık mâhiyeleri ise maħallinde peşinen yedlerine virilmiş ve ta‘yînleri senevî i‘tâ ile bir gûnâ zarûret görmemiş iken şu sûretle firârları kaçî uygunsız idûği zâhir ve min külli’l-vücûh-ı rızâ-yı ‘âlîye muğâyir olarak bulındıkları maħallerden ‘alâ eyyü hâl geri Ordı-yı humayuna i‘âdeleri lâzimededen olmağın imdi zikir olunan firârîler her çankı kazânuñ taht-ı hükûmet ve kazâlarında bulunur olunur ise bi-eyyi vechin gelen ahz ü girifti birle yoldan tekrar firâr idemiyecek vechile muhâfazaları esbâb-ı istihsâl olınarak cümlesünün seri‘an ordû-yı humayuna irsâlleri hususına ihtimâm ve dikkat ve iğmâz ve müsâmahadan be-gâyet mücânebet eylesiz deyû. Sene: 48, Cemâziye’l-evvel: 29.

B-

Medîne-i Tire’de Ahî Mahallesinde bundan aqdem fevt olan Hatice binti Mehmed’ün verâseti zevc-i metrûkî Hüseyin bin Abdullah ile babası mezbûr Mehmed bin

¹⁷⁷ **Bâlâ**, yüksek, yukarı, üst, yüce demektir. Cümle içinde yukarıdaki gibi anlamına gelmektedir. Ferit Devellioğlu, age. s. 69. Ayrıca . Adalet Bakanlığı Web sitesi sözlük bölümü. Bu kayıтта “bâlâsı sahh-ı keşidesiyle tezkire divanı sadrazam kaydı” yüksek makamdan geldiğini belirten bir sıfat anlamı vardır.

Mustafa ve vâldesi Fâtıma binti Mehmed ve şadri şağır oğulları Mehmed Ali ve Ahmed nâm kimesnelere inhişârı zâhir ve nümâyân oldıktan soñra şağırânı mezbûrânın cedleri mezbûr Mehmed'ün iltimâslariyle tahrîr ve taqvîm-i kıymet olup beyne'l-verese bi'l-ferîzati's-Şer'iyeye tevzi' ve taksîm olınan muhâlefât-ı müteveffiyeye-i mezbûradır ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi'l-yevmi't-tâsi' min şehri recebi'l-ferd li-sene-i şemênîn ve erba'în ve mieteyn ve elf.

Müsta'mel kumaş 'antari,,köhne kıolan,, müsta'mel beyaz zenne şalvar,,

$$\frac{1}{1} \quad \frac{1}{5} \quad \frac{1}{5}$$

müsta'mel kıazıköy şalvar,, müsta'mel işleme kıuşak,,

$$\frac{1}{5} \quad \frac{1}{5}$$

müsta'mel hamâmiye,, müsta'mel gömlek,,penbe bezi çarşaf,,merze,,

$$\frac{1}{10} \quad \frac{3}{15} \quad \frac{1}{3} \quad 3$$

müsta'mel işleme kıavlu,, işleme peşkir,,köhne peçe,,bürüncek çarşaf,,

$$10 \quad \frac{3}{5} \quad 5 \quad 30$$

def'a bürüncek çarşaf,, müsta'mel bürüncek gömlek,,

$$25 \quad 15$$

müsta'mel Altıparmak 'antari,, müsta'mel zenne şalvar ma'a uçkuru,,

$$\frac{1}{90} \quad 15$$

müsta'mel frengi şal,, müsta'mel taraklı şalvar ma'a uçkur,,

$$\frac{1}{10} \quad 15$$

Bursa peştemalı,,basma yorgan yüzi,,basma boğça,, müsta'mel ferâce,,

$$\frac{1}{2} \quad \frac{1}{5} \quad \frac{1}{3} \quad \frac{1}{10}$$

def'a gömlek,, oyalı mücessem,, oya çenber,,üslük ebâni,,müsta'mel yelek,,

$$\frac{1}{15} \quad 20 \quad \frac{1}{10} \quad \frac{1}{5} \quad \frac{1}{3}$$

müsta'mel boğça,, köhne fes ma'a çenber,, müsta'mel beyaz zenne şalvar,,

$$\frac{1}{2} \quad 3 \quad 8$$

müsta'mel kıadife kıabiye ma'a kıarç,, müsta'mel mor kıadife fermene,,

$$150 \quad 100$$

müsta‘mel beledî döşek,, müsta‘mel beledî yorgan,, müsta‘mel basma sandık,,

$\frac{1}{15}$

$\frac{1}{10}$

$\frac{1}{5}$

def‘a müsta‘mel basma sandık,, müsta‘mel maķ‘ad,,evân nuķâsiye 4,,

$\frac{4}{6}$

$\frac{1}{2}$

32

muķaddem fevt olan zevc-i menzilüñden Şemen hissesi,,

50

Zevc-i mezbûrden munteķil matķarâda bâĝ hissesi,,zevc-i mezbûr zimmetinde mihri

50

300

Müteveffâ-yı mezbûrden munteķil eşyâdan hissesi,,

31

Deveci Hüseyin zimmetinde mihri,,yekûnü‘l-muķallefât,, minhe‘l-iķrâcât,,

100

1250

Berâ-yı vaşiyet techîz tekfîn ve ıŐķât-ı Şalât,,câmi‘i kebîre vaŐiyyeti,,

100

25

Ĥamza Ağâ Câmi‘-ine vaŐiyyeti,,resm-i ķismet-i ‘âdî,,

25

31 —

harc-ı ĥademe-i mahkeme,,ĥademe-i mahkeme lâzime. ķaydiye,,

15   5

12  

4

yekûnü‘l-iķrâcât,,Őaĥĥü‘l-bâķî,, hissetü‘z-zevc-i‘l-mezbûr,, hissetü‘l-ebi‘l-mezbûr,,

213  

1036  

259 ~ 1-6

172  

hissetü‘l-ümmi‘l-mezbûre,,hissetü‘l-ibni‘l-mezbûr,,hissetü‘l-ibni‘l-mezbûr,, Kesîr

172  

215   9

215   9

~1-6

C-

Fi‘l-asıl Bûrĥâķdan olup el-ĥâlet hâzihî Medîne-i Tire‘de **Hasan Ĥavuş** Medresesinde bundan aķdem fevt olan Şeker Mustafa‘nuñ zâhirde vâriş-i ma‘rûf ve ma‘rûfesi olmayup terekese bi‘l-cümle cânib-i beyti‘l-mâle ‘âid olmaĝın bu maķûle bilâ vâriş fevt olanlaruñ terekelerini ķabza me‘mûr emîn-i beyti‘l-mâl olan Medîne-i mezbûr ķâim-i maķâmı sa‘âdetlü Mehmed Efendi tarafından Beytü‘l-mâl‘e ru‘yete vekil ta‘yin kılınan Seyyid İbrahim ma‘rifeti ve ma‘rifet-i Şer‘ile taĥrîr ve sevk-i

sulţânîde bi'l-müzâyede bey' olınan muhalledat-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-
vech-i âti zıkr olunur. Fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i recebi'l-ferd li-sene-i şemênîn ve
erba'în ve mieteyn ve elf.

Köhne yorgan,, 'Abâ,, 1 iplik alaca 'antari,, köhne destâr ve 'antari,, döşek yüzi,,

$$\frac{1}{14} \underline{6} \quad 15 \underline{6} \quad \frac{1}{6} \underline{1} \quad \frac{1}{2} \underline{8} \quad 12$$

def'a yorgan,, hırdavat-ı menzil,, yekûnü'l-muhalledat,, minhe'l-ihrâcât,,

$$\frac{1}{12} \underline{1} \quad 2 \sim 6-2 \quad 55 \underline{4}$$

techîz tekfîn,, resm-i kısmet-i 'âdî,, resm-i mu'tâde,, harc-ı hademe-i mahkeme,,

$$14 \quad 1 \underline{5} \quad 5 \underline{2} \quad 1 \underline{5}$$

resm-i emîn-i beyti'l-mâl,, resm-i emîn-i beyti'l-mâl,, hizmet-i hademe-i vekil,,

$$5 \underline{2} \quad 1 \underline{5} \quad 5$$

dellâliye,, kaydiye mahzariye,, yekûnü'l-ihrâcât,,

$$5 \quad 5 \quad 41 \sim 1-5$$

şahhü'l-bâkî,, verîd-i emîn mûmâ ileyh.

$$14 \underline{2}$$

23-A-

Maħmûdiye altunı,, mısır altunı bütün,, Frenk altunı yama,,

$$\frac{2}{120} \quad \frac{3}{72} \quad 15$$

sîm zarf ma'a kahve kaşığı,, bilezik mişkâl,, incü miskâl,,

$$\frac{7}{90} \quad \frac{1}{880} \quad \frac{2}{880} \quad \frac{22}{880} \quad \frac{17}{1200}$$

Yeşil tahta sandık,, cam göbeği şalı hâçlı ħabiye,, köhne sevâ-yi libâde,,

$$\frac{1}{20} \quad \frac{1}{80} \quad 40$$

müsta'mel şela' tefâriķ ħabiye,, beyâz dûlbend 'antari,,

$$\frac{1}{250} \quad \frac{1}{30}$$

beyâz dûlbend şalvar,, müsta'mel Altıparmak 'antari,, müsta'mel sevâ-yi 'antari,,

$$\frac{1}{20} \quad \frac{1}{100} \quad \frac{1}{40}$$

köhne şerbâb şalvar,, simli saçbağı,, müsta'mel maķar 'antari,, müsta'mel çûĥâ ferâce,,

$$30 \quad \frac{1}{30} \quad \frac{1}{30} \quad 50$$

köhne basma libâde,, müsta‘mel şalı ferâce,,köhne basma şalvar,,

20 $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{10}$

yüz peçesi,,def‘a yeşil sandık,, köhne yeşil kürek kır geze,,bürüncek bez top,,

20 $\frac{1}{20}$ 25 $\frac{3}{90}$

keten bezi top,,iplik alaca şalvar,,sefere bezi ve peşkir,,def‘a yeşil sandık,,

$\frac{4}{70}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{4}{30}$ 30

bürüncek gömlek,,hamâmiye beyâz havlu,, nim tob bürüncek bez,,

$\frac{5}{40}$ 10 15

müsta‘mel kütun döşek yüzi,,köhne boğça ve merze,, basma sefere bezi,,

$\frac{1}{20}$ 8 $\frac{2}{10}$

basma yasdık,, penbe iplik 3,, def‘a sandık,, def‘a peşkir,,müsta‘mel seccâde

$\frac{2}{10}$ 45 $\frac{1}{20}$ $\frac{4}{12}$ $\frac{1}{30}$

müsta‘mel kalem kilimi,,köhne zeli kilimi,, köhne yasdık yüzi,,

$\frac{1}{20}$ $\frac{1}{25}$ $\frac{8}{40}$

köhne basma ve beledî döşek,,kebîr minder,,köhne şamdan,,

$\frac{2}{30}$ $\frac{3}{60}$ $\frac{3}{10}$

kahve ibrîği, fincan,cezve,tepsi,,mışır ibrîği,,

$\frac{3}{15}$ $\frac{6}{15}$ $\frac{1}{15}$ $\frac{1}{15}$ $\frac{1}{25}$

15

basma mağ‘ad,, âyine,, müsta‘mel sevâ-yi yorgan ma‘a çarşaf,,

$\frac{2}{25}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{80}$

müsta‘mel basma yorgan,, def‘a müsta‘mel basma yorgan ma‘a çarşaf,,

$\frac{2}{30}$ $\frac{1}{30}$

müsta‘mel şerbâb yorgan ma‘a çarşaf,,köhne basma şilt,, billûr bardak,,

$\frac{1}{50}$ $\frac{2}{50}$ $\frac{2}{2}$

basma yasdık,,köhne mağ‘ad,, def‘a müsta‘mel zeli,,maħbûb nışfiyesi,,

$\frac{9}{60}$ $\frac{2}{10}$ 60 $\frac{25}{325}$

mışır nışfiyesi,, Deveci oğlı Mehmed zimmetinde,,

$\frac{12}{108}$ 500

der-zimmeti Hacı Efendi,, der-zimmeti Fahrüddin Efendi,,

100

30

Rûgan zeyt kantar,,kazan 9,, mangal,, yığıntâşda bir kıt'a bâğ dönüm,,

$\frac{1}{405}$ ے

$\frac{1}{120}$

$\frac{1}{40}$

1000

~ 6

Maħalle-i mezbûrda mülk-i menzil,, evân nuħâsiye ے,, leğen ma'a ibrik,,

1800

152 13 ے

25

hırdavat-ı menzil,, yekûnü'l-muħallefât,, minhe'l iħrâcât,,

15

9448

Berâ-yı vaşiyet işkât,,Câmi'-i Kebîr Maħallesi avârızına,,resm-i kısmet-i 'âdî,,

400

100

236 ~6-8

Harc-ı ħademe-i mahkeme,,maĸûmiye,,ĸaydiye,, yekûnü'l-iħrâcât,,

118 ~ 6 -4

25

10

889 2

şahĸü'l-bâĸî,, hissetü'z-zevci'l-mezbûr,,hissetü'l-binti'l-mezbûre,,

8559

2139 ے

2139 ے

hissetü'l-binti'l-mezbûre,, hissetü'l-binti'l-mezbûre,,

2139 ے

2139 ے

B- Faydacı Birine Rızâl Emri

Düstûr-ı mükerrerem hâlen Aydın sancâğı muħaşşılı vezîrim Ya'ĸûp Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü ve kıdvetü'n-nüvvâbü'l-müteşerri'în Tire nâibi Mevlânâ zîde 'ilmühü ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-aĸrân ĸuşûşi âti'z-zıkr bu def'a Tersâne-i 'âmire tarafından mübâşir ta'yîn olınan ve a'yân ve zâbiĸân ve vücûh-ı ahâli ve sâir iş erleri zîde ĸadruhüm tevĸi' refi' humayun vâsıl olıcak ma'lûm olâ ki Anaĸolı ve Rûmîlîde vâĸi' ĸazâ ve ĸâbiyelerden beher sene müretteb olan 'ayni ĸalyoncı neferâtı 'afv ile beheri 'ale's-seviye beşer yüz gurûş bedelle ĸatı' ve senevî ĸâşıl olan olıcak îrâdı 'Asâkir-i Münazzama-i bahriyem maşârıfıçün tersâne-i 'âmirem ĸazînesine taħşîşan bedel-i fukârâya güçlük olmamak için nışf-i rûz-i ĸâsımda ve nışf-i âhari dört mâh mişil tahsil olınmak bâ ĸatt-ı humayun şevket-maĸrûn-ı şâhaneden virilen nizâm-ı muĸtezâsından olduğına ve ber-mûcibi nizâm bedelât-ı mezkûrenüñ işbu iki yüz elli iki senesine maħsûben vakt-i tahsîli ĸulûl itmiş idûğine binâen ol vechile yerlü

yerinde ve îcâb ve iktizâ idenlerden tahsîl ve Tersâne-i ‘âmirem hazînesine teslim olunmak üzere der-sa‘âdetime irsâli bâbında sâbık mişüllü evâmir-i şerîfem ıŝdâr-ı hususına menu‘yânı deryâ kâim-i maqâmı müşîr-i ‘asâkir-i haşşa-i şâhanelerine düstûr-ı mükerrerem Ahmed Fevzi Beg edâma’llâhü te‘âlâ iclâlehû bâ takrîr ifâde ve ifhâm itmekden nâşi mûcibince emr-i şerîfim ıŝdarı hususına irâde-i ‘âliyem ta‘alluq idüp ol bâbda kazâları sâire için diger evâmir-i şerîfem ıŝdâr ve tesyâr kılınmış olmağla imdi senki vezîr-i müşârun ileyhesin Tire kazâsından müretteb yüz yigirmi beş neferüñ beheri beşyüz gurûşdan îcâb iden altmış iki biñ beşyüz gurûş bedellerinüñ sene-i merķûmeye maḥşûben inzımâm-ı re‘yi ve ma‘rifetin ve ma‘rifeti Şer‘ile ve mübâşir-i merķûm ma‘rifetîyle ve cümle ittifâķîyle ber-mûcibi nizâm yerlü yeründe tamâmen ve kâmilten tahsîl ‘Asâkîr-i Bahriyem maşârifina maḥşûben der-sa‘âdetime irsâl ve Tersâne-i ‘Âmireme teslim olunması hususına bezli celi himmet eylemek **fermânım** olmağın saña ḥiṭâben işbû emr-i ‘âlişânım daḥi ıŝdâr ve irsâl olunmuşdır ve ila âḥirihi. El-yevm ğurra-i şehri rebi‘u’l-âḥir li-sene-i işneyn ve ḥamsîn ve mieteyn ve elf.

Ḳoşanḥniyye Maḥrûsa mûcibince buyûrıldı.. Muḥaşşılı Aydın vürûdesine.

C- Mubâye‘a ‘Aff-ı Emri

Düstûr-ı mükerrerem ber-vech-i muḥaşşılına Aydın sancâğı mutaşarrıfı vezîrim Ya‘ķûp Paşa edâma’llâhü Te‘âlâ iclâlehû ve mefâḥiru’l-ķuzât ve’l-ḥukkâm livâ-i mezbûrda kâin kazâlaruñ ķuzâtı ve nüvvâbı zîde fazluhûm ve ķıdvetü’l-emâcê ve’l-a‘yân hâcegân dîvân-ı humayunumdan Aydın sancağından müretteb râyiç zaḥîre me‘mûrı Mustafa sâib zîde mecdühû ve mefâḥiru’l-emâsil Voyvodagân ve vücûh-ı memleket ve iş erleri zîde ķadruhüm tevki‘ refi‘ humayun vâsıl olucak ma‘lûm olâ ki der-sa‘âdetim lâzimesiçün Kûşadası iskelesine naḥl ve tenzîl olunmak üzere Aydın sancağında işbu sene-i mübâreke maḥşûlünde me‘mûr-ı mûmâ ileyhe ma‘rifetiyle sâbık mütesellim ve râyici üzere elli biñ kile ḥıñta ve ol mikdar şa‘îr tertîb kılınmış ise de livâ-i mezbûr aḥâlisinüñ zaḥîre maḥsülleri hoşça olarak ve emr-i ta‘îşleri bağ

bağçeden ibâret olduğundan bahişle tertîb-i mezkûrlara gîçen sene mişillü bu senenüñ daħi ‘aff-ı huşûşı sen ki vezîrim müşârun ileyhesün sûr-i humayunum münâsebetiyle der-sa‘âdetimde bulunduğın hengâmda tarafından inhâ olunmuş ve keyfiyet mütehayyinâni ricâl-i devlet-i ‘aliyyeden zaħîre nâzırı es-seyyid Mehmed hâdi dâme ‘ulüvvühû lede’l-isti‘lâm beyândan müstağnî olduğu üzre işbu râyici zaħîresi itibâri ‘âmirem tertîbât-ı kesrînüñ ekdâ zimmında müretteb olduğu cihetle ‘afvı tecvîz olunur. mevâddan olduğu mişillü bihamdihî ve te‘âlâ ihsanı ilâhi olan feyz ve bereketle şemeni senevî olarak her bir maħalde zeħâir kesreti vazıhâtdan olmağla bu şûretde inhâ kılındığı üzre rahmen li’l-fukârâ bu senenüñ daħi tertîb-i mezkûruñ ‘afvı bâbında saña ve sair iktizâ idenlere ħiġâben dîvân-ı humayunumda emr-i şerîfim işdâr ile zaħîre ħazînesi zimmet defterleriyle ‘ilm-i haberi i‘tası iktizâ ideceğini i‘lâm itmekle i‘lâmen ve ifhâmen dîvân-ı humayunumdan işbu emr-i şerîfim işdâr ve tesyâr olunmuştır. İmdi ilâ âħirihî taħrîran fî evâsıt-ı şehr-i Rebi‘u’l-Âħir li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf. Mûcibince buyırıldı. Muħaşşıl-ı Livâ-i Aydın vürûdesine.

D-

Medîne-i Tire’de **Mışırılı Mahallesinden** bundan aqdem tarîķ-ı ħaccı şerîfde fevt olan sekbân oğlı Ĥâfız İbrahim bin Mehmed’ün verâseti zevce-i menkûhâ-i metrûkesi Ayşe binti Hasan nâm ħâtûn ile vâlidesi fâtıma binti İbrahim ve şulbî şağır evlâdları oğlı Ĥalîl ve kızı Hatice nâm kimesnelere inġişâr-ı taħaķķuķından soñra şağırâni mezbûrânüñ vâlideleri ve tesviye umûrlarına bâ hüccet-i Şer‘iyye vaşî menşûbeleri mezbûre Ayşe ħâtûnüñ iltimâsiyle taħrîr ve taķvîm-i kıymet olunup beyne’l-verese bi’l-ferîzati’ş-Şer‘iyye tevzi’ ve taķsim olınan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi’l-yevmi’l-ĥâdî ve’l-‘ısrîn min şehr-i Rebi‘u’l-âħir li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

24-A-

Minhe'l-ihrâcât, resm-i kısmet-i 'âdî, harc-ı hademe-i mahkeme,, maqûmiye,, kaydiye

34 17 12 5

yekûnü'l-ihrâcât,, şahhü'l-bâkî,, hissetü'z-zevci'l-mezbûr,

68 1302 325 5

hissetü'l-ümmi'l-mezbûre, hissetü'l-binti'l-mezbûre, hissetü'l-ibni'l-mezbûr,, kesîr

217 ~ 1-3 253 — 506 — ~ 6-2

B-

Medîne-i Tire kazâsında **Akârca** kıyâsında bundan aqdem fevt olan Râziye nâm müteveffiyenüñ zâhirde vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesi bi'l-cümle cânib-i beyti'l-mâle 'âid olmağın bu maqûle bilâ vâriş fevt olanlaruñ terekelerini kabza memûr-ı emîn-i beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre voyvodası ser bevâbîn dergâh-ı 'âli 'âtufetlü Mehmed Sâdik Beg Efendi tarafından umûr-ı beyti'l-mâli ru'yete vekil ta'yîn kılınan Ömer Ağâ ma'rifeti ve ma'rifet-i Şer'ile sevq-i sulţânîde bi'l-müzâyede bey' olınan muhâlefât-ı müteveffiyeye-i mezbûredir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi's-sâbi' min cümade'l-âhira li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

Hasır 1,, köhne yorgan,, def'a yorgan,, köhne keçe 1,, yasdık libâde,,

3 $\frac{1}{18}$ 7 $\frac{1}{7}$ 6 $\frac{1}{5}$

kilim seccâdeleri,, bir mikdar yün,, def'a kilim,, çuval heybe,, tâbe 5,,

$\frac{2}{17}$ $\frac{1}{16}$ $\frac{1}{22}$ $\frac{1}{7}$ $\frac{3}{53}$

karavan 3,, tencere şahan,, kazan $\frac{5}{151}$,, bakraç 2,, hırdavat temür,, ibrik 2,,

$\frac{5}{150}$ $\frac{4}{40}$ 45 18 5 20

serayâk,, çarşaf,, dîbek,, tahra maşa,, degirmen kahve,, karasığır ineği re's,,

3 6 1 4 7 $\frac{6}{900}$

yekûnü'l-muhâlefât,, minhe'l-ihrâcât,, resm-i kısmet-i 'âdî,, resm-i mu'tâde

1262 31 126

harc-ı hademe-i mahkeme, çûk dâriye mağzariye,, resm-i beyti'l-mâl

31 25 126

harc-ı beyti'l-mal, hizmet-i vekil,, dellâliye,, kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât,, şahhü'l-bâkî,

31 25 13 5 415 847
30
817

Balâda muharrer eşyâ nakliyesi ücreti ve Kara Mehmed'e deyn-i müşbet.

C-

Medîne-i Tire muzâfâtından **KaraYûnuslu** kıyasesi sükkânından bundan aqdem fevt olan Hacı Mercân nâm kimesnenün zâhirde vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesi bi'l-cümle cânib-i Beyti'l-mâl'e 'âid olmağın bu maqûle bilâ vâriş fevt olanlaruñ terekelerini qabza memûr emîn-i Beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre voyvodası ser bevâbin dergâh-ı 'âlî 'âtuftlû Mehmed Sadık Beg Efendi tarafından umûr-ı Beyti'l-mâlî ru'yeteye vekil ta'yîn kılınan Ömer 'Ağâ ma'rifeti şeri'ile sevq-i sultânîde bey' olunan muhâlefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fil yevmi's-sâbi' min cümâde'l âhira li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

Eger heğbesi,, def'a heğbe,, kırmızı mağrib şalı,, pişto çift,, kemer1,,

$\frac{1}{20}$ 16 $\frac{1}{23}$ $\frac{1}{38}$ 85

Silâhlık,, Ahmediye,, dizlik 'antari destâr,, kefenlik,, alâ çenber,, nebâti üslük,,

$\frac{1}{4}$ 26 $\frac{1}{8}$ $\frac{1}{13}$ 13 12 $\frac{1}{6}$
8

kûçük tencere,, zenbîl,, 1 def'a heğbe kebîr kıl heğbe,, hünkâri mücessem palâşka,,

16 8 23 13 4

kaşık ma'a kûçük sebet,, 'ıtır ve sâir,, tesbîh,, tûfenk,, yekûnü'l-muhâlefât,

4 12 5 24 287 5

minhe'l ihrâcât,, resm-i kısmet-i 'âdî,, resm-i mu'tâde,, harc-ı hademe-i mahkeme,,

7 28 7

çûk dâriye mağzariye,, resm-i Beyti'l-mâl,, harc-ı Beyti'l-mâl,, hizmet-i vekil,,

12 28 7 12

dellâliye,, kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât,, şahhü'l-bâkî,, verîd-i emîn mûmâ ileyh

10 4 117 170 ~ 6 --5

D-

‘Asâkir-i Mansûra-i Muhammediye’den Hayreddin Paşa Livâsunuñ Birinci Alayıñ Birinci Taburunuñ mümtâz Bölûğinde Bölük Emîni Tireli İbrahim Veledi Mustafa ‘illet-i kadîmesi olup ‘asker olmaklığa elvermeyecegi bi’l-mu‘âyene tebeyyün eyledîğinden ol vechile ihrâç olunmasını ve merķûm-ı memleket umûrına karışmamak ve kendü kesbîyle meşgul olmak üzere vilâyet-i cânibine ‘azîmet için izin ve ruḥşat virilmiş olduğıını müşîr işbû tezkire taḥrîr ve yed-i merķûme i‘tâ olındı. Sene: 52, Şafer: 15. **Mehmed Ḥusrev ‘Asâkîr-i Mansûra.**

E- Bismi’llâhîr-Raḥmânîr-Raḥîm

Rabbenâ fâğfir lenâ zünûbenâ ve keffir ‘annâ seyyiâtinâ ve teveffenâ ma‘a’l-ebrar ¹⁷⁸ nuḥbet-ül-müderrişîn el-kirâm fazîletlü semâḥatlü oğlım uğrum es-seyyid Ahmed Râğıb Efendi dâme müvaffıkan bi’l-ḥayri ğıbbe’t-taḥıyyetü’l-vâfiye inhâ olınur ki taraf-ı ḥâlişânemizden bi’n-niyâbe müteḳallid-i aḥkâm-ı Şer‘iyyesi oldukları Medîne-i Tire kazâsı işbû sâli ber-şeref ‘ani sene işneyn ve ḥamsîn ve mieteyn ve elf şehr-i recebi’l-ferdi ğurresinden kemakân ‘uhde-i dirâyet müdde-i semü ḥâneñuze ibķâ ve taḥrîr kılınmıştır. Bi-mennihî ve keremihî te‘âlâ kazâ-i mezbûr-ı ğurra-i merķûmeden daḥî zabt idüp beyne’l-aḥâlî icrâ-yı aḥkâm-ı şer‘-ı ‘âlî ve vâķı‘a olan muḥallefât-ı mevtâ-yı ‘askeriyeyi daḥî taḥrîr ve terķîm ve beyne’l-verese bi’l-ferîzati’ş-Şer‘iyye taḳsim ve teshîm eyleyüp şehrâh-ı Şer‘ât-ı garreden sedm-i inḥirâfa dikkat-i birle mazḥar-ı şefâ‘at-ı şerîfe-i hazreti şefî‘ ümmet ‘aleyhi ekmelü’t-taḥıyye olmaları me‘mûl-ü ḥâlişânemizdir. Mine’l-muḥibbi es-seyyid Abdurrahîm el-ḥasbî el-‘aşî ma‘asker Anaḫolı sâbi‘an

F-

Medîne-i Tire’de Sene ma‘a **İbni Miskîn** Maḥallesi sükkânından bundan aḫdem fevt olan Ḥançer Ali Efendi bin Abdülkerim nâm müteveffânıñ verâşeti zevce-i

¹⁷⁸ Meal: Rabbenâ! Mağfiretinle artık günahlarımızı bizlere bağışla kabahatlerimizi bizlerden keffâret buyur.(ört) ve bizleri sana ermiş kullarınla beraber yanına al. Âli-İmrân Sûresi, Ayet. 193 Elmalılı Hamdi Yazır, Hazırlayan, Düccane Cündioğlu.

menkuhâ-i metrûkesi Fâtıma binti Hacı Ahmed nâm hâtûn ile Şulbiyye şağîre kızı Ayşe nâm kimesnelere inhişârı taħaqqukından soñra şağîra mezbûrenüñ tesviye umûrına bâ hüccet-i Şer'iyye vaş-î menşûbesi vâlidesi mezbûre Fâtıma hâtunuñ iltimâsiyle tahrîr ve taqvim-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferîzati's-Şer'iyye tevzi' ve taqsim olunan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-hâmis vel-işrîn min cümâde'l-âhıra li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

Müsta'mel çûhâ habiye,, müsta'mel çûhâ fermene,, müsta'mel çûhâ nebş,,

$$\frac{1}{25} \qquad \frac{1}{10} \qquad \frac{1}{25}$$

köhne iplîk alaca 'antari,,müsta'mel döşek,, köhne çûhâ şalvar,,beledî yasdık,,

$$\frac{1}{3} \qquad \frac{3}{15} \qquad \frac{1}{8} \qquad \frac{2}{6}$$

müsta'mel kilim,, köhne külâh ma'a fes,, müsta'mel döşek,, köhne basma yorgan,,

$$30 \qquad \frac{1}{5} \qquad \frac{1}{25} \qquad \frac{2}{25}$$

çıkırık 1,,beyâz çûl,,bakır mangal,,kazan 8 leğen ibrik,,güğüm 1,,evân nuhâsiye 16,,

$$5 \qquad 15 \qquad 50 \qquad 96 \qquad 25 \qquad 20 \qquad 160$$

Maħalle-i mezbûrda mülk-i menzil,, der-zimmeti Hüseyin Efendî bâ temessük,,

$$1500 \qquad 1705$$

bâ temessük der-zimmet-i peşrevli Mehmed Dayı,,

$$345$$

bâ temessük der-zimmet-i na'ılcı oğlı Hâfız Ahmed,,

$$230$$

bâ temessük,, der-zimmet-i yorgancı Hâfız Mustafa,,

$$1725$$

der-zimmet-i yorgancı Hâfız oğlı Ahmed,,hırdavat-ı menzil,,

$$570 \qquad 12$$

yekûnü'l-muħallefât,, minhe'l iħrâcât,, techîz tekfîn berâ-yı vaşiyet işkât,,

$$6633 \qquad 500$$

Mihr-i müşbet lizevceti'l-mezbûre,, resm-i kısmet-i 'âdî,,harc-ı hademe-i mahkeme,,

$$100 \qquad 166 \qquad 83$$

maħûmiye,, kaydiye,,yekûnü'l-iħrâcât,, şahhü'l-bâkî,,

$$20 \qquad 5 \qquad 874 \qquad 7871$$

Hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,,hissetü'l-binti'l-mezbûre,,

983 ٤

6887 ~ 6- 5

25-A-

Hayreddîn Paşa Livâsında Birinci Alayıñ Dördüncü Taburunuñ Dördüncü Bölüğinden Yeñi Onbaşı Aydın'lı Ahmed'den Mehmed târih-i tezkiremizden i'tibâren dörd mah şılasına gidüp gelmek üzere ruḥṣat virildiğini müş'ir işbu tezkire virildi. Sene: 52 fî ğurra Şa'bân bâ mühür.

Halil Rifat Paşa Ser'Asker-i 'Asâkîr-i Manşûra¹⁷⁹

B-

Mîr Livâ İskender Paşa Livâsunuñ İkinci Alayınuñ Üçüncü Taburunuñ Birinci Bölüğünde Birinci Onbaşı Tire'li Hüseyin Veledi Hüseyin târih-i tezkiremizden i'tibâren üç mâh zarfında şılasına gidüp gelmek üzere ruḥṣat virildiğini müş'ir işbu tezkere taḥrîr ve yed'îne i'tâ olındı. Sene: 252, fî ğurra Cumâde'l-âhıra

C-

Medîne-i Tire kazâsında Faṭa kıyâsında kâim-i maḳâm olup bundan aḳdem fevt olan sirozlu Mehmed Ağânuñ zâhirde vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesi bi'l-cümle cânib-i Beyti'l-mâl'e 'âid olmağın bu maḳûle bilâ vâriş fevt olanlaruñ terekelerini ḳabza memûr emîn-i Beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre voyvodası ser-bevvâbin dergâh-ı 'âli 'âtuftlü Mehmed Sadık Beg Efendi tarafından umûr-ı Beyti'l-mâli ru'yyete vekil ta'yîn kılınan Ömer Ağâ ma'rifeti ve ma'rifet-i Şer'ile taḥrîr ve

¹⁷⁹ Aslen Halil Mehmed Rif'at Paşa Gürcü kökenlidir. Hüsrev Paşa'nın hazinedârı olup 1243'de (1827/28) mîrmîran olarak Niğde, Kırşehir ve Beyşehir mutasarrıfı oldu. 1244'de (1828/29) Ordunun hareketi günü vezirlikle serasker kaymakamı, Asâkir-i Mansûre kumandanı ve livâ-yı şerif kaymakamı oldu. 1245'de (1829/30) Petesburg elçisi olup döndükten sonra o sene Zilka'desinde (Mayıs 1830) kapdan-ı derya oldu. Cemâziyelâhir 1248'de (Kasım 1832) Tophane müşiri oldu. Zilka'de 1249'da (Mart 1834) Saliha Sultan'la nişanlanıp Muharrem 1250'de (Mayıs 1834) düğün töreni icra edildi. 1 Şa'ban 1252'de (11 Kasım 1836) serasker olup Zilka'de 1253'de (Şubat 1838) ayrıldı. 29 Rebiyülevvel 1255'de (12 Haziran 1839) ticaret nazırı oldu. Daha birçok görevler yaptıktan sonra 4 Mart 1856'da vefat etti. Eyüp'teki türbesinde medfundur. Mehmed Süreyya age. c. 2 s. 580-581

sevķ-i sulţanîde bi'l-müzâyede ve inkıta'ı'r-rağbe bey' olınan muħalledfât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi'l-yevmi's-sâbi' min şevvâl li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

tüfenk,,piştö çift,,kılıç 1,,yağız ve toru ve âlesb 3,,ħayriye bütûn ve nışf,,

$$\frac{3}{150} \quad \frac{1}{150} \quad 150 \quad 1500 \quad \frac{17}{358} \leftarrow$$

yiğirmilik 12,,rub'ıye 37 İstâmbûl altunı,,Mışır altunı,,Mışır dokuzlık,, 'Adlî 2 \leftarrow ,,

$$250 \quad 305 \text{ —} \quad \frac{4}{100} \quad \frac{1}{21} \quad \frac{2}{18} \quad 38 \leftarrow$$

'atıķ yiğirmibeşlik nışf,,ûçerlik altun,, 'adlî rub'ı,,ûçlük altun ħalb,,

$$\frac{4}{100} \quad \frac{10}{30} \quad \frac{1}{4} \quad \frac{1}{000}$$

beyaz akce,,seccâde 1,,bârût kapağı ma'a ħarbi,, müsta'mel küçük kumaş 'antari,,

$$435 \leftarrow \quad 72 \quad \frac{1}{14} \leftarrow \quad \frac{1}{34}$$

Mışır kuşağı,, müsta'mel Şam alacası nımtân 'antari,, müsta'mel ħutûn 'antari,,

$$\frac{1}{92} \leftarrow \quad \frac{1}{37} \quad \frac{1}{86}$$

müsta'mel taraklı 'antari,, çûĥâ duĥân hissesi,,uçkur yağlık,,

$$99 \quad 6 \quad \frac{1 \text{ —} 2}{10} \leftarrow$$

müsta'mel kebîr fes,,Ĥaleb alacası top,,def'a Ĥaleb alacası top,,

$$\frac{2}{40} \quad \frac{2}{106} \quad \frac{2}{88}$$

def'a Ĥaleb alacası top,,ebâni 1,,nebâti 1,,ham kuşağı,,def'a kuşak,,

$$\frac{2}{125} \quad 96 \quad 25 \quad \frac{1}{103} \leftarrow \quad \frac{1}{70}$$

def'a kuşak,, def'a kuşak,, kuşak,,uçkur 5,,

$$\frac{1}{70} \quad \frac{1}{50} \quad \frac{1}{70} \quad 21$$

def'a uçkur 5,,def'a uçkur 5,,peşkir 8,,çevre yemeni 5,,def'a çevre yemeni,,gömlek 5,,

$$16 \quad 19 \leftarrow \quad 40 \quad 10 \quad 16 \quad 42$$

def'a gömlek,, köhne çûĥâ ħubbeli kûrk,, şayâķ bitör,, köhne çûĥâ bitör,,

$$\frac{5}{47} \quad \frac{1}{70} \quad \frac{1}{14} \quad \frac{1}{90}$$

def'a şayâķ bitör ,, def'a müsta'mel ĥam kuşağı,,

$$\frac{1}{14} \quad 74$$

taqvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferîzati'ş-Şer'iyeye tevzi' ve taqsim olunan muhalledât-ı müteveffiyeye-i mezbûredir ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi's-sâlis min şevvâli'l-mükerrerem li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

Keten bezi top,,çarşaf,,cedîd gömlek,,müsta'mel gömlek,,bürüncek bez top,,

$$\frac{1}{30} \quad \frac{1}{20} \quad \frac{3}{90} \quad \frac{1}{10} \quad \frac{1}{30}$$

keten gömlek keten şalvar,, def'a cedîd gömlek,,

$$\frac{2}{45} \quad \frac{1}{20}$$

müsta'mel sevâ-yi 'antari,,Altıparmak 'antari,,kumaş 'antari,,taraklı şalvar,,

$$\frac{1}{40} \quad \frac{1}{80} \quad \frac{1}{25} \quad \frac{1}{40}$$

def'a kumaş 'antari,,hamâmiye,,taraklı yelek,, MıŞır fûtası,,donluk alaca top,,,

$$\frac{1}{15} \quad 25 \quad 3 \quad \frac{1}{35} \quad \frac{1}{25}$$

dizlik,,peşkîr 2,,uçkur,,degirmi şal,, def'a keten bez top,,çarşaf,,

$$\frac{1}{10} \quad 20 \quad 3 \quad \frac{1}{15} \quad \frac{1}{20} \quad 10$$

nebâti üslık,,fetvâ-yı kuşak,,çevre 1,,def'a peşkir,,havlü 1,,def'a peşkîr 4,,

$$\frac{1}{10} \quad 12 \quad 15 \quad \frac{1}{5} \quad 20 \quad 10$$

bürüncek cedîd gömlek,, telli üslık,,yelek,,boğça 2,,mağrame vesâir bez,,

$$\frac{1}{31} \quad \frac{1}{25} \quad 2 \quad 3 \quad 5$$

sandık,,hınța 'ayâr,, şa'îr 'ayâr,, yelenbe 3,,

$$10 \quad \frac{4}{28} \quad \frac{5}{20} \quad 3$$

döşek yasdık çarşaf yorgan çuvâl,,evân nuhâsiye 6,,hırdavat-ı menzil,,

$$\frac{1}{90} \quad \frac{1}{90} \quad \frac{1}{90} \quad \frac{2}{90} \quad \frac{2}{90} \quad 80 \quad 50$$

Mağalle-i mezbûrda mülk-i menzil,,

$$400$$

sîm bilezik direm yüzük,,naqd-i mevcûd,, yekûnü'l-muhalledât,,

$$\frac{40}{90} \quad \frac{2}{90} \quad 70 \text{ ے} \quad 1584 \text{ ے}$$

minhe'l-ihrâcât,, techîz tekfîn,,bâ vaşiyet mağalle-i mezbûre mescidine,,

$$50$$

$$100$$

Deyn-i müşbet Dülger Hacı Çakıra virilen,, resm-i kısmet-i 'âdî,,

30

39 4

Harc-ı hademe-i mahkeme,, maqûmiye,,kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât,, şahhü'l-bâkî,,

19 2

12 4

5

256

1328 4

Hisse-i Hacı Laîf,, hisse-i Hacı İbrahim Beg,,

332

996

E-

Medîne-i Tire'de **İbni Hatîp ma'a Hacı Müderris** Mahallesinden bundan aqdem fevt olan Alay Beg Zâde el-hâc İbrahim bin Ali'nün verâseti zevcesi Emine binti Mehmed ile şulbi şağîr evlâdları Ali ve Hatice nâm kimesnelere inhişârı taħaqqûkından soñra şağîrâni mezbûrânun tesviye umûrlarına ru'yete bâ hücceti Şer'iyye vaşî menşûbeleri vâlideleri mezbûre Emine hâtûnün iltimâsiyle tahrîr ve takvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferîzati's-Şer'iyye tevzi' ve taqsim olunan muħallemât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi's-sâbi' min şevvâli'l-mükerrem li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

Kelâm-ı kadîm Rabbü'l-'ızzeti qalemiyesi,, hınta 'ayâr,,ufak taru 'ayâr,,

80

$\frac{57}{315}$ 4

$\frac{8}{150}$

şa'îr 'ayâr,,müsta'mel beledî yasdık,,

320

$\frac{8}{60}$

Yâyla faqihlar Mahallesinde Musa kızından intikâl iden menzilden şülüşân hissesi,,

666

müsta'mel minder 4,,müsta'mel Kıbrıs basması,, köhne kilim,,

70

$\frac{3}{30}$

10

basma yorgan,, müsta'mel şerbâb yorgan,, müsta'mel temefhâne bürgi

30

20

20

26-A-

Fi'l-aşıl Akşehir'den olup el-hâlet hâzihi Medîne-i Tire'de Kiserici hanı kapusunda halvacı dükkanında sâkin iken bundan aqdem fevt olan Hasan bin nâm kimesnenün

zâhirde vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesi bi'l-cümle cânib-i Beyti'l-mâle 'âid olmağın bu maķûle fevt olanlaruñ terekelerini ķabza memur emîn-i Beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre voyvodası ser bevvâbîn dergâhı 'âlî 'âţufetlü Mehmed Sadık Beg Efendi tarafından umûr-ı Beyti'l-mâli ru'ÿete vekil ta'yîn kılınan Ömer Ağâ ma'rifeti ve ma'rifet-i Şer'ile tahrîr ve sevķ-i sultânîde bi'l-müzâyede ve inķitâ'ı'r-rağbe bey' olınan muħallemât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-ħâdî ve'l-'ışrîn min şehr-i recebi'l-ferd li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf

ķahan ħalvası ,,def'a ħalvâ,,üzüm 2900,,'asel küp 300,,pekmez küp 20,,

$$\frac{18}{54} \quad \frac{28}{84} \quad 2537 \quad \frac{3}{450} \quad \frac{1}{30}$$

şagîr kebîr kutu 75,, Nim ûzbe kâğıd,,sîsâm 3,,

$$80 \quad 10 \quad 10$$

ħalva kazanı,yoğurma kazanı,,kalıb kazanı,,çöğen kazanı,,kebîr sini,,

$$\frac{1}{80} \quad \frac{1}{10} \quad \frac{2}{10} \quad \frac{1}{10} \quad \frac{1}{10}$$

şagîr sini,kantar,güğüm,ufak tabak,,bıçak terâzi ve ma'a derâhim aħşab table

$$\frac{1}{1} \quad \frac{1}{1} \quad \frac{1}{1} \quad \frac{1}{1} \quad \frac{5}{135}$$

küp tağâr ħaţab yük seti,,def'a terâzi ve saç,,kilim 1,,billûr bardak,,

$$\frac{5}{100} \quad \frac{3}{40} \quad \frac{5}{3} \quad \frac{3}{40} \quad \frac{1}{14} \quad \frac{5}{3}$$

süpûrge,,peştamâl,,mücre,, çırâķma serayâķ gelber kûrek tulum,,

$$2 \text{ ı } \quad 3 \text{ ı } \quad \frac{1}{10} \quad 10$$

bir mikdâa bulgur,,ħalvacı çöveni,, dükkan kirası,,def'a ķahan 3,,hoşap kâsesi,,

$$16 \quad 20 \quad 75 \quad 9 \quad \frac{1}{2} \text{ ı }$$

minder yasdık,,dizlik,,gömlek 'antari fes,,gem başlık,,heğbe çuval,,

$$8 \quad \frac{2}{1} \text{ ı } \quad 5 \text{ ı } \quad \frac{2}{18} \quad \frac{2}{9} \quad \frac{1}{9}$$

def'a kilim,,ħırdavat-ı temür ma'a çapa,, çûĥâ fermene,,

$$5 \quad 15 \quad 24$$

ķorede pişto ma'a bıçak,,köhne şalvar,,köhne mücre,,

$$\frac{2}{8} \text{ ı } \quad \frac{1}{34} \quad \frac{1}{4}$$

bir mikdar kahve sîm kâşuk,,kahve degirmeni fincan zarf tâbe,,

$$\begin{array}{r} 3 \text{ ے} \\ \hline 1 \quad 8 \quad 2 \quad 1 \\ 24 \quad \bar{9} \end{array}$$

def'a dizlik destâr,,tahta sandık,,çanak 3,,evsaṭ tencere 4,,

$$\begin{array}{r} \hline 1 \quad 2 \\ 15 \end{array} \quad \begin{array}{r} \hline 1 \\ 6 \text{ ے} \end{array} \quad \begin{array}{r} \hline 8 \\ 32 \text{ ے} \end{array} \quad \begin{array}{r} \hline 3 \\ 40 \text{ ے} \end{array}$$

kefkir tâbe,,def'a tencere $\frac{2}{34}$,, def'a tencere 4 der-zimmet çanķarođlı,,

$$\begin{array}{r} \frac{1}{9} \text{ ے} \\ \frac{34}{36} \\ \frac{3}{45} \\ 729 \text{ ے} \end{array}$$

der-zimmet suḥte oğlı,,ḥalvâcı Hasan,,def'a Hasan'da,,

$$\begin{array}{r} 100 \\ 66 \\ 300 \end{array}$$

kiremîd 1000 der-zimmet Hasan,,Çarşu Ağası Cezayirli'de zimmeti,,

$$\begin{array}{r} 40 \\ 50 \end{array}$$

Yâncı İbrahim zimmeti,,Yûruk Sabri Kara Ali zimmeti,,naḳd-i mevcûd,,

$$\begin{array}{r} 165 \\ 20 \text{ ے} \\ 500 \end{array}$$

ķorede set,,kõhne 'aba libâde 'antari dizlık gõmlek kuşak kûlah,,

$$\begin{array}{r} 50 \\ 38 \end{array}$$

yekûnü'l-muḥallefât,, minhe'l-iḥrâcât

$$7348$$

bâ vasiyet techîz tekfîn ma'a müşbet ışkât-ı şalât,, resm-i kısmet-i 'âdî,,

$$\begin{array}{r} 500 \\ 183 \quad \underline{8} \end{array}$$

resm-i mu'tâde,,harc-ı ḥademe-i mahkeme,çûḳ dâriye maḥzariye,,resm-i Beyti'l-mâl,

$$\begin{array}{r} 734 \quad 2^- \\ 183 \quad \underline{8} \\ 50 \\ 734 \quad 2^- \end{array}$$

ḥarc-ı Beyti'l-mâl,,ḥizmet-i Beyti'l-mâl,,dellâliye ḥammâliye,,ḳaydiye,,

$$\begin{array}{r} 183 \\ \underline{8} \\ 70 \\ 38 \\ 5 \end{array}$$

yekûnü'l-iḥrâcât,, şaḥḥü'l-bâķî,,

$$\begin{array}{r} 2683 \quad \underline{8} \\ 4665 \\ \text{verîd-i emîn mûmâ ileyh} \end{array}$$

Ba'det'deften Aķşehir ḳurrâlarından Ekdil ḳaryesi sükkânından Abdülkâdir bin Ahmed zuhûr idüp emîn-i mûmâ ileyh müvâcehesinde müteveffâ-yı mezbûr Hasan'ũñ verâseti zevcesi Şerîfe ile kızı Ayşe ve oğlları Ahmed ve Abdurrahman nâm şağırlere münḥaşıra olup şağıran-i mezbûrân-i vâlideleri mezbûre Şerife bâ hüccet-i Şer'iyye vaşî naşb ve ta'yîn olunmağın vaşî mezbûre şerîfe tarafından yedimde olan hüccet-i Şer'iyye nâṭıḳ olduğı üzre tereke-yi müteveffâ-yı mezbûr-ı aḥz

ü kabz ve kendüsine îşâl ve teslime vekil olmamla tereke müteveffâ-yı mezbûrı talep iderim deyû da'vâ ve iddi'âsına Akşehir'li Hacı Hüseyin bin Hacı Mustafa ve Hamâl Baştâl Mehmed bin Abdullah nâmân şehâdetiyle ber-nehc-i şer'-ı ba'de'l-işbât meblâğı şahhü'l-bâkî dört biñ altı yüz altmış beş gurûş vekil-i mezbûr Abdülkâdir'e teslime emîn-i mûmâ ileyhe tenbîh-i şer'î olındıktan soñra vekil-i mezbûr Abdülkâdir meclîs-i şer'îde emîn-i mûmâ ileyh mağzarında ikrâr ve taqrîr-i kelâm idüp müteveffâ-yı mezbûr Hasan'ın terekesi olmak üzere dört biñ altıyüz altmış beş gurûş tamamen emîn-i mûmâ ileyh yedinden alyz ü kabz eyledim mâ'ada bir akce ve bir habbe kalmayup bu vechile emîn-i mûmâ ileyhün zimmetini ibrâ ve iskât idüp ol dahî ibrâ-yı mezkûrımı kabûl eyledi deyû taqrîri bu maħalle şerħ virildi.

Sene: 52, Şa'bân:7

Żuyûf-ı memdûhiyye altını alınıp virilmemesi için **fermân-ı 'âli şûreti** ve buyurıldı. Aydın ve Ödemiş'e. Sene: 52, Şa'bân: 3.

B-

Fi'l-aşıl Burdur Sancâğından Gölhişâr Kazâsı ahâlisinden olup Medîne-i Tire'de **İsmail Efendi** Medresesinde sakin bundan aqdem fevt olan talebe-i 'ulûmdan Molla Hasan bin Abdullah'ın terekesini vereşesine ibşâl ve teslime ve techîz ve tekfîn ve vaşayâ-yı sâiresini tenfîze vaşî-yı muhtârı oldığı İsmail Efendi zâde el-hâc hâfız Ahmed Efendi ve Mustafa Efendi nâman şahâdetleriyle şâbit olan müderris Mustafa Efendi taleb ve iltimâsiyle taqrîr ve sevğ-i sultânîde bi'l-müzâyede bey' olınan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi's-sâbi' 'aşrun min şehr-i recebi'l-ferd li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

Ecza-ü kelâm-ı kadîm Rabbü'l-'izzeti kalemîyesi,,kâfiye mu'rabı kitâbı,,

100

30

netâyic kitâbı,,isağoci,,naħiv cümlesi,,şarf cümlesi,,devâyid vesair,,

40

60

10

$\frac{1}{5}$

10

hegbe,,yorgan yasdık,,nağd-i mevcûd,, yekûnü'l-muħallefât,,

6

20

276

minhe'l-ihrâcât,,techîz tekfîn berâ-yı vaşiyet ıskât-ı şalât,,resm-i kısmet-i 'âdî,,

181

7

harc-ı hademe-i mahkeme,, çûk dâriye mağzâriye,,kaydiye,,

3 ے

7

3

yekûnü'l-ihrâcât,, şahhü'l-bâkî,,

201

74 ے

C-

Medîne-i Tire'de **Ketenci** Mahallesinde bundan aqdem fevt olan Bozdoğanlı Bağcıvan Ali bin Abdullah'ın zâhirde zevce-i menkûhâsı Fâtıma binti Abdullah'dan gayri vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesinin rub'u zevce-i mezbûreye şülüse-i erba'ası cânib-i Beyti'l-mâle 'âid olmağın bu mağûle fevt olanların terekelerini kabza memûr emîn-i Beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre voyvodası ser bevâbin dergâh-ı 'âlî 'âtufetlü Mehmed Sadık Beg Efendi hazretleri tarafından umûr-ı Beyti'l-mâli ru'yete vekil ta'yîn kılınan Ömer Ağâ ma'rifeti ve ma'rifet-i Şer'ile tahîr ve sevğ-i sulţânide bi'l-müzâyede bey' olınan muhalledfât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşrun min şa'bâni'l-mu'azzam li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

ruhân denk 145,,döşek yorgan bulgur tarhana melbûsat,, yekûnü'l-muhalledfât,,

$\frac{3 ے}{362 ے}$ 100

100

462 ے

minhe'l-ihrâcât,, techîz tekfîn,,mihr-i müşbet li-zzevceti'l-mezbûre,,

50

100

deyn-i müşbet mağalle-i mezbûre,, deyn-i müşbet bağcıvan Dimitri zimmî,,

15

60

resm-i kısmet-i 'âdî,,resm-i mu'tâde,, harc-ı hademe-i mahkeme,,

11 ے

46

11

çûk dâriye mağzâriye,,resm-i Beyti'l-mâl,,harc-ı Beyti'l-mal,,

10

46

11

hizmet-i vekil,, kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât,, şahhü'l-bâkî,,

10

3

373 ے

89

Hissetü' z-zevceti'l-mezbûre,,verîd-i emîn-i Beyti'l-mâl,,

22 —

66 ==

D-

Medîne-i Tire'de **Molla Çelebi ma'a Ağâcıyan** Mahallesinden bundan aqdem fevt olan Kürd oğlu Mustafa bin Abdullah nâm kimesnenüñ verâseti zevce-i menkûhâ-i metrûkesi Fâtıma binti Mehmed nâm hâtûn ile şulb-i şağîr oğlu Mustafa nâm kimesnelere inhişâr-ı taħaqqukından soñra şağîr-i mezbûru min kıbeli'l-ümm cediti ve tesviye umûrına bâ hüccet-i Şer'iyeye vaşî-yı menşûbu Ebûbekir bin Ahmed'üñ iltimâsiyle tahrîr ve taqvîm-i kıymet olıñup beyne'l-verese bi'l-ferîzati's-Şer'iyeye tevzi' ve taqsim olıñan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olıñur. Fi'l-yevmi's-sâliş min şa'bâni'l-mu'azzam li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

Yorgan,,döşek,,seccâde,,köhne kilim,,yûn memlü yasdık,,saz memlü yasdık,,

$\frac{2}{40}$ $\frac{2}{40}$ $\frac{1}{8}$ $\frac{1}{15}$ $\frac{2}{5}$ $\frac{2}{4}$

Alaca top astâr top,,köhne 'aba 3 köhne 'antari dizlik,,

$\frac{1}{15}$ $\frac{1}{15}$ 25 $\frac{3}{15}$ $\frac{1}{15}$

gömlek,,kıl ve köhne hegbe,,şal 1,,peşkir destâr,,sandık,, köhne külâh destâr,,

$\frac{2}{5}$ $\frac{2}{6}$ $\frac{2}{5}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{5}$ 2

gügûm nüħâs,, havan,,çorba ve sutası,,şağîr kazan7,,sehim 220,,

$\frac{3}{7}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{2}{25}$ 10 330

27- A-

Bulgur 'ayâr,,hırdavat-ı menzil,,maħalle-i mezbûrede mülk-i menzil,,

$\frac{2}{20}$ 20 300

memdûhiyye altını,,hayriye altını,,üçlik,,Mışr nışfiyesi,,

$\frac{15}{300}$ 420 $\frac{6}{18}$ $\frac{1}{11}$

Fındık rub'iyesi,, 'adlî bütün altun,, def'a hayriye nisfiyesi,, İstâmbûl rub'iyesi,,

$$\frac{115}{977} \text{ ے } \quad \frac{6}{104} \text{ ے } \quad \frac{5}{105} \quad \frac{3}{42}$$

Mışır rub'i üçlik,, tek gurûş,, def'a naqîd,, yekûnü'l-muħallefât,, minhe'l-iħrâcât,,

$$\frac{1}{8} \text{ ے } \quad \frac{1}{1} \quad \quad \quad 200 \quad \quad \quad 3300$$

techîz tekfîn,, mihir lizevceti'l-mezbûre,, resm-i kısmet-i 'âdî,,

$$200 \quad \quad \quad 50 \quad \quad \quad 82 \text{ ے }$$

harc-ı ħademe-i mahkeme,, maqûmiye,, kaydiye,, yekûnü'l-iħrâcât,,

$$41 \text{ ے } \quad 12 \text{ ے } \quad 5 \quad \quad \quad 391 \text{ ے }$$

şahhü'l-bâkî,, hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,, hissetü'l-ibnü'l-mezbûr,,

$$2909 \text{ — } \quad \quad \quad 363 \text{ ے } \quad \quad \quad 2545 \text{ ے }$$

B-

Medîne-i Tire'de **Mârtağacı** Mahallesinden bundan aqdem fevt olan çiftçi Özez Mehmed bin İsmail'ün verâşeti zevce-i menkûhâ-i metrûkesi Ayşe binti Ali nâm ħâtûn ile vâlidesi Fâtıma binti Ahmed ve şulbi kebîr oğlı İsmail ve şağıra kızları Fâtıma ve Ümmühân nâm kimesnelere inĝiŝâr-ı taħaqqukından sonra ŝađiratâni mezbûratânun vâlideleri ve tesviye umûrlarına bâ hüccet-i şer'iyeye vaşî menşûbeleri mezbûre Ayşe ħâtunun iltimâsiyle taħrîr ve taqvîm-i kıymet olunup bi'l-vereşe bi'l-ferîzati'ŝ-şer'iyeye tevzi' ve taqsim olunan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'ŝ-şâlis min şa'bâni'l-mu'azzam li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

Köhne beledî döşek,, köhne beledî yorgan ma'a çarşaf,, beledî yasdık,,

$$\frac{1}{15} \quad \quad \quad \frac{1}{15} \quad \quad \quad \frac{1}{5}$$

müsta'mel ħame kuşağı,, nimtân 'abâ,, köhne nebâti,,

$$\frac{1}{50} \quad \quad \quad \frac{1}{30} \quad \quad \quad \frac{1}{10}$$

köhne gömlek dizlik 'antari,, ħınța 'ayâr,, ufak daru 'ayâr,,

$$10 \quad \quad \quad \frac{10}{50} \quad \quad \quad \frac{10}{35}$$

mısır bûğdâyı 'ayâr,, şa'îr 'ayâr,,bağla 'ayâr,,penbe kızesi kantar,,

$$\frac{20}{80} \quad \frac{10}{40} \quad \frac{3}{8} \quad \frac{12}{60}$$

kısrak bâygîri re's,, def'a bâygîri re's,,tencere,,

$$\frac{8}{1600} \quad \frac{1}{200} \quad 10$$

taşlı tepede bâğ donüm,,karasığır öküzü çift,,karasığır ineği ma'a furû'ı,,

$$\frac{3}{1000} \quad \frac{3}{600} \quad \frac{1}{120}$$

Mağalle-i mezbûrda mülk-i menzil,, hırdavat-ı menzil,, yekûnü'l-muħallefât,,

$$120 \quad 4070$$

minhe'l-ihrâcât,, berâ-yı vaşiyet techîz tekfîn,,mihir lizevceti'l-mezbûre,,

$$12 \quad 150 \quad 500$$

resm-i kısmet-i 'âdî,,harc-ı hademe-i mahkeme,,mağûmiye,,kaydiye,yekûnü'l-ihrâcât

$$101 \quad 50 \text{ } \text{ } 5 \quad 12 \text{ } \text{ } 5 \quad 820$$

şahhü'l-bâkî,, hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,,hissetü'l-ümmi'l-mezbûre,,

$$3250 \quad 406 \text{ } \text{ } 541 \text{ } \text{ } 5$$

hissetü'l-binti'l-mezbûre,, hissetü'l-binti'l-mezbûre,, hissetü'l-ibni'l-mezbûr,,

$$575 \text{ } \text{ } 1 \quad 575 \text{ } \text{ } 1 \quad 1151 \text{ } \text{ } 6 \text{ } 2$$

Ba'det'defer Mustafa daği fevt olup verâseti vâlidesi mezbûre Fâtıma hâtûn ile mezbûrânun başnında mevcûd haml-i mevķûfe ve li-ebeveyn 'ammi zâdeleri Süleyman ve Mehmed'e münhaşıra oldığı taħaķķukından sonra mezbûre Fâtıma hâtûn ve vereşe-i saire iltimâslariyle müteveffâ-yı mezbûr Mustafa'nuñ terekesini beyne'l-verese bi'l-ferîzati'ş-Şer'iyeye tevzi' ve taķsim olınan terekesidir ki ber-vech-i âti zikr olınur. Fi'l-yevmi'ş-şâlis min şa'bâni'l-mu'azzam li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

babasından intikâl iden hisse-i 'irsiyesidir. ber-vech-i bâlâ

$$2685 \text{ } \text{ } 5$$

ķarındâşı müteveffâ Osmandan intikâl iden hisse-i ber-vech-i bâlâ

$$1713 \text{ } \text{ } 6$$

yekûnü'l-muħallefât,, minhe'l-ihrâcât,, techîz tekfîn,,

$$4399 \text{ } \text{ } 1 \quad 26$$

resm-i kısmet-i 'âdî,, hârc-ı hâdeme-i mahkeme,,kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât,,

105

5

5

186

şahhü'l-bâkî,, hissetü'l-ümmi'l-mezbûre,,hissetü'l-hamlil-mevkûf,,

4213 5

702 —

1404 5

hissetü'l-ibni'l-'ammi'l-mezbûr,, hissetü'l-ibni'l-'ammi'l-mezbûr,,

1053 5

1053 5

C-

Yine Tire'de **Ahî İmâm** Mahallesinden bundan aقدم fevt olan Akişkavî Evliyâ Ali Efendi mu'tekâsı Hidâyet binti Abdullah nâm müteveffiyenün verâseti zevc-i Arap Hasan bin Abdullah ile kendüsini i'tâk iden Ali Efendinün gaib 'ani'l-beldân karındaşı oğulları kel Ahmed ve Hüseyin nâm kimesnelere münhaşıra oldığı lede'ş-Şer'i'l-enver mütehaqqıq oldıktan soñra müteveffiyeye-i mezbûrenün terekesinden vaşâyasını tenfize ve bâkîsini vereşesine îşâl ve teslime vaşî-yı muhtârı oldığı ince sulu zâde Şeyh Mehmed Efendi bin Ahmed ve öz Hacer zâde Müderris el-hâc Mehmed Sadık Efendi bin Ali Efendi nâmân şehadetleriyle sâbit olan el-hâc Mehmed Emin bin Hacı Hasan Efendi taleb ve iltimâslariyle tahrîr olınan muhalledât-ı müteveffiyeye mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi'l-yevmi's-şâliş min şa'bâni'l-mu'azzam li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf

saz memlü beledî yasdık,,köhne seccâde,,köhne minder,, köhne minder,,

$\frac{3}{12}$

$\frac{1}{12}$

$\frac{1}{4}$

$\frac{1}{4}$

Köhne yorgan ve yasdık,, müsta'mel çuha ferace¹⁸⁰ ,,iplik alaca 'antari,,

$\frac{1}{10}$

$\frac{1}{50}$

$\frac{1}{10}$

¹⁸⁰ **Ferace:** Çarşaftan evvel kadınların tesettür için giydikleri üstlüğün adıdır. Feraceler çuhadan, softtan, sonraları aynı zamanda fantezi kumaştan yapılırdı. Düz, süssüz ve sade olanları olduğu gibi cepleri ve yakaları işlemelileri de olurdu. Yakası uzun olanları, modaya göre dar ve bolları vardı. Renkleri daha ziyade koyu idi. Bir aralık al moda olmuş, kibarlar hep o renkte ferace yapmışlardır. Bu münasebetle o sırada: *Al ferace, ince yaşmak, eldiven, gençliğim var isterim elbette ben.* Şarkısı da çıkmıştı. Ferace mantodan hemen hemen farksızdır. Manto gibi feracelerin de düzleri ve kloşları vardır. Feraceyi mantodan ayıran yön feracede manto tarzında geniş yakanın bulunmamasıve daha uzun olmasıdır. Feracelerin yakaları askerlerin giydikleri ceketlerin dik yakaları tarzında idi. Kolları da vardı. Bkz.: Pakalın, c. I, s. 601-602.

Frenk şalı ‘antari,, ‘ankete şalvar,, köhne boğça,,bakır sini,,çenber 3,,

$\frac{1}{30}$ $\frac{1}{18}$ $\frac{1}{1}$ $\frac{1}{45}$ 5

iplik alaca şalvar,,evân nuhâsiye 12,, peştamal maqrâme libâde hamâmiye,,

$\frac{1}{8}$ 37 8

köhne şal,,köhne gömlek,, hırdavat-ı menzil,,

$\frac{1}{5}$ $\frac{3}{4}$ 5

naqd-i mevcûd der-zimmet Hacı Emin Efendi,, Mihir der-zimmet zevc-i mezbûr,,

434 25

yekûnü’l-muhallefât,, minhe’l-ihrâcât,, bâ vaşiyeti müşbet berâ-yı ıskât-ı şalât,,

731 200

Bâ vaşiyeti müşbet berâ-yı Ahi İmam mescidi,, resm-i kısmet-i ‘âdî,,

50 18 1

Harc-ı hademe-i mahkeme,,mağûmiye,,kaydiye,, yekûnü’l-ihrâcât,,

9 ~6 -5 12 4 283 6

şahhü’l-bâkî,, hissetü’z-zevci’l-mezbûr,,verîd-i vaşî-yi muhtâr,,

447 4 223 2 223 2

D-

Medîne-i Tire’de **Hakîm Çelebî** Mahallesinden bundan aqdem fevt olan Birinci Oğlı
Çarcı Hacı Ahmed bin Mustafa’nuñ verâşeti zevce-i menkûhâ-i metrûkesi Ayşe binti
Mesci Mehmed nâm hâtûn ile li-ebeveyn ‘ammi zâdesi olduğı mahzarı haşımı
câhîmde şâbit olan Mehmed bin Süleyman ba’de taħaqquķı’l-inhişâr vârişân-i
mezbûrânunñ talep ve iltimâsiyle taħrîr ve taķvîm-i kıymet olınup beyne’l-verese bi’l-
ferîzati’ş-Şer’iyye tevzi’ ve taķsim olınan muhallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki
ber-vech-i âti zikr olunur. Fi’l-yevmi’s-sâbi’ ‘aşrun min şa’bâni’l-mu’azzam li-sene-i
işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

Müsta‘mel çûhâ habiye,, müsta‘mel kûçük kumaş ‘antari,,hamîs kuşağı,,

$\frac{1}{30}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{70}$

müsta‘mel çûhâ şalvar,,müsta‘mel gömlek dizlik,, müsta‘mel yeşil destâr,,tûfenk,,

$$\frac{1}{60} \quad \frac{3}{15} \quad \frac{1}{5} \quad 50$$

ķorede pişto,,bıçak ma‘a topuz ve barut kapağı,,hegbe,,gök minder,,

$$\frac{2}{20} \quad 40 \quad 5 \quad \frac{1}{15}$$

müsta‘mel kilim,,beledî yorgan,,beledî yasdık,,köhne döşek,

$$\frac{1}{50} \quad \frac{1}{40} \quad \frac{2}{10} \quad \frac{1}{25}$$

köhne yasdık,,degirmen t̂aşı,,bakır mangal,,kebîr legen,,kazan 13  ,

$$\frac{2}{15} \quad \frac{1}{10} \quad \frac{1}{50} \quad 30 \quad 202  $$

def‘a kazan 7,,pekmez t̂abesi $\frac{12}{100}$,,def‘a t̂abe,, evân nuhâsiye 36,,

$$105 \quad 180 \quad 97   \quad 540$$

terâzi 1,,bogrülce ‘ayâr,,‘asel 38,,altı aylık t̂ay re’s,, bal ârûsı yûk,,def‘a yasdık,,

$$15 \quad \frac{40}{320} \quad \frac{1}{25} \quad \frac{35}{2840}   \quad \frac{2}{10}$$

köhne seccâde kilim,,ĥarar ma‘a çuval,,hegbe ma‘a betûr,,

$$\frac{1}{20} \quad \frac{8}{40} \quad 10$$

kahve takımı fincan zarf tepsi degirmen ve ibrik,,siyah üzüm40,,

$$40 \quad 35$$

Maħalle-i mezbûrde menzil,, Ĥacıköy tumarında baĝ dönüm,,

$$3000 \quad \frac{16}{11000}$$

aşkalide zeytûn eşcârı,, kûrdülûde zeytûn eşcârı,,

$$\frac{9}{300} \quad \frac{6}{100}$$

Arab pınarında yayla kestânelik,,ĥırdavat-ı menzil,,def‘a siyah üzüm 2000,, soĝan ~

$$200 \quad 100 \quad 1750 \quad \frac{500}{80}$$

def‘a ‘asel 300,, der-zimmeti Ĥalvâcı Hasan,,maĝazada küp,,tulum8,,aru ķovanı,,

$$560 \quad 102 \quad \frac{7}{125} \quad 120 \quad \frac{10}{25}$$

def‘a seccâde,, dükkanda mevcûd der-zimmet-i emîn,,

$$\frac{1}{15} \quad 92$$

def‘a yasdık,,kaba astar t̂op,, def‘a kaba astar,,bâ defter zimmât,,

$$\frac{2}{12} \quad \frac{3}{15} \quad \frac{1}{6} \quad 751$$

hınța akcesi,, yekûnü'l-muhallefât,,

200

23659

28- A-

Bâlâsı Şahh-ı Keşidesiyle Tezkire Dîvânı Sadrı'zam Kaydı

Zîkr-i ât-i firârîlerün bulındıkları kazâlar nâibleri Efendiler ve A'yânları Ağâlar ve vücûhü ve iş erleri geçen gûn Ordû-yı humayuna vârid olan mahiyelû Kırcâ 'askerlerinün bu gîce yüz neferi berûna firar idüp bunlar henüz bir maħalle me'mûr olmamış ve üçer aylık mâhiyeleri ise maħallinde peşinen yedlerine virilmiş ve ta'yînleri senevî i'fâ ile bir gûnâ zarûret görmemiş iken şu şûretle firarları kaftı uygunsız idüğü zâhir ve min külli'l vücûh-ırızâ-yı 'âlîye muğâyir olarak bulındıkları maħallerden 'alâ eyyü hâl geri Ordû-yı humayuna iâdeleri lâzimededen olmağın imdi zikir olunan firârîler her çankı kazânuñ taht-ı hükûmet ve kazâlarında bulunur olunur ise bi-eyyi vechin gelen aħz ü girift-i birle yoldan tekrar firâr idemiyecek vechile muħâfazaları esbâb-ı istihsâl olınarak cümlesünün seri'an ordû-yı humayuna irsâlleri hususına ihtimâm ve dikkat ve iğmâz ve müsâmahadan be-gâyet mücânebet eylesiz deyû. Sene: 48, Cemâziye'l-Evvel: 29.

B-

Medîne-i Tire'de Ahî Mahallesinde bundan aqdem fevt olan Hatice binti Mehmed'ün verâseti zevci metrûkî Hüseyin bin Abdullah ile babası mezbûr Mehmed bin Mustafa ve vâlidesi Fâtıma binti Mehmed ve şadri şağîr oğulları Mehmed Ali ve Ahmed nâm kimesnelere inhişâr-ı zâhir ve nümâyân oldıktan soñra şağîrân-i mezbûrânun cedleri mezbûr Mehmed'ün iltimâslariyle taħrîr ve taqvîm-i kıymet olınup beyne'l-verese bi'l-ferîzati's-Şer'iyeye tevzi' ve taqsim olunan muhallefât-ı müteveffiyeye-i mezbûradır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi't-tâsi' min şehri recebi'l-ferd li-sene-i semênîn ve erba'în ve mieteyn ve elf.

müsta‘mel kumaş ‘antari,,köhne kıolan,, müsta‘mel beyaz zenne şalvar,,

$\frac{1}{1}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{5}$

müsta‘mel Kâdîköy şalvar,, müsta‘mel işleme kuşak,,

$\frac{1}{5}$ $\frac{1}{5}$

müsta‘mel hamamiye,, müsta‘mel gömlek,,penbe bezi çarşaf,,merze,,

$\frac{1}{10}$ $\frac{3}{15}$ $\frac{1}{3}$ 3

müsta‘mel işleme havlu,, işleme peşkir,,köhne peçe,,bürüncek çarşaf,,

10 $\frac{3}{5}$ 5 30

def‘a bürüncek çarşaf,, müsta‘mel bürüncek gömlek,,

25 15

müsta‘mel altıparmak ‘antari,, müsta‘mel zenne şalvar ma‘a uçkuru,,

$\frac{1}{90}$ 15

müsta‘mel frengi şal,, müsta‘mel taraklı şalvar ma‘a uçkur,,

$\frac{1}{10}$ 15

Bursa peştemalı,,basma yorgan yüzi,,basma boğça,, müsta‘mel ferâce,,

$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{10}$

def‘a gömlek,, oyalı mücessem,, oya çenber,,üslük ebâni,,müsta‘mel yelek,,

$\frac{1}{15}$ 20 $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{3}$

müsta‘mel boğça,, köhne fes ma‘a çenber,, müsta‘mel beyaz zenne şalvar,,

$\frac{1}{2}$ 3 8

müsta‘mel kadife habiye ma‘a harç,, müsta‘mel mor kadife fermene,,

150 100

müsta‘mel beledî döşek,, müsta‘mel beledî yorgan,, müsta‘mel basma sandık,,

$\frac{1}{15}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{5}$

def‘a müsta‘mel basma sandık,, müsta‘mel mağ‘ad,,evân nuhâsiye 4,,

$\frac{4}{6}$ $\frac{1}{2}$ 32

muqaddem fevt olan zevc-i menzilünden şemen hissesi,,

50

Zevc-i mezbûrden muntekıl matkarada bâğ hissesi,, zevc-i mezbûr zimmetinde mihri,

50

300

Müteveffâ-yı mezbûrden muntekil eşyâdan hissesi,,

31

Deveci Hüseyin zimmetinde mihri,,yekûnü'l-muhallefât,, minhe'l-ihrâcât,,

100

1250

Berâ-yı vaşiyet techîz tekfîn ve ıskât-ı şalât,,Câmi'-i kebîre vaşiyeti,,

100

25

Hamza Ağâ Câmi'-ine vaşiyeti,,resm-i kısmet-i 'âdi,,

25

31 —

Harc-ı hademe-i mahkeme,,hademe-i mahkeme-i lâzime. kaydiye,,

15 5

12 5

4

yekûnü'l-ihrâcât,,şahhü'l-bâkî,, hissetü'z-zevci'l-mezbûr,, hissetü'l-ebi'l-mezbûr,,

213 5

1036 5

259 ~ 1-6

172 5

hissetü'l-ümmi'l-mezbûre,,hissetü'l-ibni'l-mezbûr,,hissetü'l-ibni'l-mezbûr,, Kesîr

172 5

215 5 9

215 5 9

~1-6

C-

Fi'l-asıl Burçağdan olup el-hâlet hâzihî Medîne-i Tire'de **Hasan Çavuş** Medresesinde bundan aqdem fevt olan Şeker Mustafa'nuñ zâhirde vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekese bi'l-cümle cânib-i Beyti'l-mâl'e 'âid olmağın bu maqûle bilâ vâriş fevt olanlaruñ terekelerini qabza memûr emîn-i Beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûr qâim-i maqâmı sa'âdetlü Mehmed Efendi tarafından Beytü'l-mâl'e ru'yyete vekil ta'yin kılınan Seyyid İbrahim ma'rifeti ve ma'rifet-i Şer'ile tahrîr ve sevq-i sultânîde bi'l-müzâyede bey' olınan muhallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i recebi'l-ferd li-sene-i şemênîn ve erba'în ve mieteyn ve elf.

köhne yorgan,, 'Aba,, 1 iplik alaca 'antari,, köhne destâr ve 'antari,, döşek yüzi,,

$\frac{1}{14}$ 6

15 6

$\frac{1}{6}$ 1

$\frac{1}{2}$ 8

12

def'a yorgan,,hırdavat-ı menzil,, yekûnü'l-muhallefât,, minhe'l-ihrâcât,,

$\frac{1}{12}$ 1

2 ~ 6-2

55 4

techîz tekfîn,,resm-i kısmet-i 'âdi,,resm-i mu'tâde,,harc-ı hademe-i mahkeme,,

14

1 5

5 5

1 5

resm-i emîn-i Beyti'l-mâl,,resm-i emîn-i Beyti'l-mâl,,hizmet-i hademe-i vekil,,

5 2

1 5

5

dellâliye,, kaydiye mahzariye,, yekûnü'l-ihrâcât,,

5

5

41 ~ 1 -5

şahhü'l-bâkî,, verîd-i emîn mûmâ ileyh.

14 2

29- A

Medîne-i Tire'de **Zümyân** Mahallesinde bundan aqdem helâk olan Çoban Kosta Veledi Aleksî nâm zimmînüñ zâhirde zevce-i metrûkesi Mâriye Veledi Qaryâni nâm naşrâniye'den gayri vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesiniñ rub'u zevce-i mezbûreye ve şülüş-ü erba'ası cânib-i Beyti'l-mâl'e 'âid olmağın bu maqûle helâk olanlaruñ terekelerini kabza me'mûr emîn-i Beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre kâim-i maqâmı sa'âdetlü Mehmed Efendi tarafından umûr-ı Beyti'l-mâlî ru'yete vekil ta'yîn kılınan Seyyid İbrahim ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile tahîr ve sevq-i sultânîde bi'l-müzâyede bey' olınan tereke-i hâlik-ı mesfûrdur ki ber-vech-i âti zikr olunur. fi'l-yevmi's-şâliş min şehr-i recebi'l-ferd li-sene-i şemênîn ve erba'în ve mieteyn ve elf.

Şağmal ağnâm ress,,toqlı ağnâm res,,mahalle-i mezbûrde nışif menzil,,

$\frac{-18 \ 35}{630}$ $\frac{-12 \ 12}{144}$ 155

menzil eşyâsı,,yekûnü'l-muhallefât,,minhe'l-ihrâcât,,resm-i kısmet-i 'âdî,,

40

164

24 ~ 6 -4

resm-i mu'tâde,,harc-ı hademe-i mahkeme,, çûk dâriye mahzariye kalemiye,,

96 2

24 ~ 6 -4

12

resm-i emîn-i Beyti'l-mâl,,harc-ı emîn-i Beyti'l-mâl,,hizmet-i vekil,,

101 2

24 ~ 6 -4

12

Karayûnuslu 'a'bi'l-kamaşhiye Çobân Dîmitri'ye deyn-i müşbet,,

405

kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât,, şahhü'l-bâkî,, hisse-i zevce-i mezbûre

3

696 6

267 ~ 6 -4

66 1

200 3

verîd-i emîn mûmâ ileyh

ba'det defter hâlik-i mersûm Kıştanuñ Kızı Oyenola nâm şağîre zuhûr itmekle vâlidesi mesfûr Mâriye bi'l-velâye emîn-i mûmâ ileyh müvâcehesinde meblâğı şaḥḥü'l-bâḳî mezkûr iki yüz gurûş on üç parayı talep ve da'vâ eyledikde meblâğı şaḥḥü'l-bâḳî mezkûr emîn-i mûmâ ileyhden aḥz ü nez' olunup tamamen mersûme Mâriye yedine teslim olunmağın ol vechile yed-i Beyti'l-mâl'de nesne kalmadığı işbu maḥalle şerḥ vîrildi. Sene: 49 Şafer: 9.

B-

Fi'l-aşıl Akşehir'den olup el-ḥâlet hâzihi Medîne-i Tire'de Bardakçı kerfendesinde bundan aḳdem fevt olan kermiyeci¹⁸¹ Ahmed nâm kimesnenüñ zâhirde vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup bi'l-cümle terekesi cânib-i Beyti'l-mâl'e 'âid râci' olmağın bu maḳûle bilâ vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfe fevt olanlaruñ terekelerini aḥz ü zabṭa me'mûr Medîne-i mezbûre voyvodası Sa'âdetlü Mehmed Efendi tarafından umûru Beyti'l-mâl'i ruyete vekil ta'yîn kılınan es-seyyid İbrahim ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile sevḳ-i sulṭânîde bi'l-müzâyede bey' olunan muḥallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Sene: 48, Receb:11.

köhne minder,, köhne 'aba,, köhne gömlek ve dizlik,, köhne 'antari,, göynek,,

1 2 5 2 2 3 1
14 16 5 2 7 16

naḳd-i mevcûd,, yekûnü'l-muḥallefât,, minhe'l-ihrâcât,,

49 105 ~ 6 -38

techîz tekfîn,,resm-i kısmet-i 'âdî,,resm-i mu'tad mahkeme,,

19 2 5 10 2

harc-ı ḥademe-i mahkeme,,ḥizmet-i maḥzâr ve çûḳ dâriye,,resm-i emîn-i Beyti'l-mâl

2 5 5 10 2

Ḥarc-ı Beyti'l-mâl,,ḥizmeti vekili emîn,,ḳaydiye sicil,,dellâliye,,

2 5 5 2 1 ~ 10

¹⁸¹ **Kermiyve:** Asma çubuğu (çelik) anlamına gelir. Bkz.: Ferit Devellioğlu, age. s. 509.

yekûnü'l-ihrâcât,, şaḥḥü'l-bâkî,,

61 5

44 -6-33

verîd-i emîn mûmâ ileyh,

C-

Sebeb-i tenmîk-ı kitâb-ı ve bâ'ıs-ı taḥrîr-i ḥiṭâb-ı ḥüküm budur kim ḥâlen Aḥişḥa kazâlarından Şovşat kazâsına tâbi' Mîraḥur naḥiyesi ḥurrâlarından Ebû Beyt nâm ḳaryesinden Hüseyin ve Gûl Ahmed nâm kimesneler ḥuzûr-ı şer'-i mutaḥḥara-i ḥafidan olup boyle da'vâ ve taḳrîri kelâm ve başı 'ani'l-merâm eyledîler ki müderrisîn-i kirâmdan Evliyâ Ali Efendi bizim 'ammimiz olup bi-emr-i Ḥüda fevt olup ḥâlen vârişleri biz olduğımızdan merḳûm ve maḡfûr müteveffânun mâl-ı metrûkâtı bizim hakkımızdır deyû bizlere intikâl iden irşî Şer'iyeye için nakli ḥaciz iḳtizâ itmekle ber-muḳtezây-ı şer'-i hüccet idivir iltimas itmeleriyle şeri'atu'llâh-ü a'lem müteveffâ-yı merḳûm-ı merḥûm öz 'ammîleri olduğına iḳâmet-i beyyineye ḥavâle olup aḥvâr-ı müslimînden ve 'adl-ü ricâlden necâbetlü Osman Beg ve yine ḳarye-i mezbûrde Kara Ahmed ve Mustafa Merakzûl ḳaryesinde fazîletlü Abdüsselim Efendi nâmdan kimesne li-ecli'ş-şehâdet ḥâzirûn olup ḥuzûr-ı şer'-i nebeviyede ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şöyle şehâdeti Şer'iyeye eylediler ki eşhedü bi'llâh şâhidiz şehâdet ideriz ki Tire'de vefat iden müderrisîn-i kirâmdan Evliya Ali Efendi Hüseyin ve Gûl Ahmed babaları Mehmed Beg öz ḳarındaşı ikisi daḥi İsmail'ün oğullarıdır. Hüseyin ve Gûl Ahmed Beg amcasıdır. Biz bu ḥuṣûşda şâhidiz deyû şehâdetlerimiz kabûlde vaḳı' olup ḥâlen merḳûm ve maḡfûru Evliyâ Müderris Ali Efendinün vârişleri oldukları beyân olup müteveffânun mâl-ı metrûkât-ı merḳûmânun ḥakları olmaḡla ḥüküm olup yedlerine işbu hüccet-i nakliye i'tâ olındı. Merḳûman Hüseyin ve Gûl Ahmed'e isâbet iden hisse-i irsiye-i şer'iyelerini aḥz ü ḳabz için Sulṫan Mehmed Medreselerinde ṫalebe-i 'ulûmdan sûrvân nâm ḳaryesinden Ahmed bin Mustafa Efendi vekil-i muṫlaḳ ve nâib-i menab naşb ve ta'yîn itmeleriyle ḥaḳîkatü'l-ḥâl ve muşaddiḳa'l-maḳâl ḥâlen Tire ḥâkimi'ş-şer' olan Efendi şeri'at-meâb hazretlerine işbû kitâb-ı müste'âb ve hüccet-i nakliye ketb ve

irşâl olındı.Bi-mennihî te‘âlâ vuşûl buldıkdâ telâkķi bi’l-kabûl ve ‘amel bi’l-medlûl böyle bilüp merķûman vârişleri Hüseyin ve Gûl Ahmed’e ‘âid olan irşî şer‘iyyelerini vekil-i muţlak olan Ahmed Efendiye teslîm ve îşâline bâis-i Şer‘iyyeleri birle ‘inde’l-meliki’l-müte‘âl nâili ecr-i cezîl olalar. Sene şemênîn ve erba‘în ve mieteyn ve elf min butcerâ men-lehû ‘izzü ve’ş-şeref.

Şühüdü’l-hâl

bi’l-meclisi şâbit Mehmed Efendi bin

Mehmed Şâni Efendi

ve nu‘man bin Osman Efendi

ve enbe‘an mîr livâ

mîrlivâ Sa‘id Ağâ

dördüncü varakda kıamı kıaydı vardır nazâr olına

ve Hâfız Mehmed Ağâ ve gayrihim

D-

Medîne-i Tire’de Abdülvehhâb Mahallesinde bundan akdem fevt Fâtıma binti Molla Osman’uñ verâseti zevc-i metrûki mühendis Ahmed bin Abdullah ile gâib ‘ani’l-beledi vâlidesi Hatice ve li-ebeveyn kız kıarındaşı Fâtıma nâm kimesnelere inhişârı taħakķukundan soñra gaibânı mezbûratânunñ zuhûrlarına deĝin mâl-ı mevrûşlarını aħz ü kıabz ve hıfz taraf-ı Şer‘iden kıayyîm ve vaşî naşb olınan maħalle-i mezbûre muħtârı Sarı oĝlı Mehmed bin Mustafa ma‘rifeti ve ma‘rifet-i Şer‘ile taħrîr ve sevķ-i sultânîde bi’l-müzâyede bey‘ olınan bi’l-ferîzati’ş-Şer‘iyye tevzi‘ ve taķsim olınan muħallefât-ı müteveffiye-i mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olınur. Fi’l-yevmi’s-sâbi‘aşrun min şehr-i recebi’l-ferd li-sene-i şemênîn ve erba‘în ve mieteyn ve elf.

köhne yorgan,,basma yorgan,, köhne kûçük yasdık,,basma yüz yaşdıĝı,,

$$\frac{1}{17} = \frac{1}{15} \quad \frac{3}{4} \text{ 8} \quad \frac{2}{8} \text{ 4}$$

def‘a basma yorgan,,

$$\frac{1}{25} \text{ 1}$$

def'a basma yorgan,,kebîr minder,, def'a yasdık,,kıtınu döşek,,tâbe 2,,

$$\frac{2}{8} \underline{6} \quad \frac{1}{32} = \quad \frac{1}{3} \sim 6 \quad \sim 6-1 \quad 9 \underline{1}$$

kuru badıncan,, tencere tās çanak,,mihaliç ma'a sepet ve sabun,,maçrame 1,,

$$\frac{3}{32} \quad \frac{1}{2} \quad \frac{2}{32} \quad \frac{1}{2} \quad \frac{8}{2} \quad 13 \quad \frac{1}{2} \quad 8$$

kaba maçrame peşkir üslik,,iplik alaca şalvar ma'a uçkur,,

$$\frac{1}{6} \quad \frac{1}{2} \quad \frac{1}{2} \quad 16 =$$

köhne fermene ve alaca 'antari ve ferâce,,merze peşkir kırmızı çenber,,

$$\frac{1}{5} \quad \frac{1}{1} \quad \frac{1}{4} \quad \frac{2}{4} \quad \frac{1}{4} \quad \frac{1}{4}$$

telkâri peştamâl,,keten bezi yorgan çarşafı,, def'a döşek çarşafı,,

$$\frac{2}{4} \quad 14 \sim 6 \quad 4 =$$

def'a iplik alaca 'antari,,Şam alaca yelek,, def'a döşek çarşafı,, def'a döşek çarşafı,,,

$$\frac{1}{8} \quad \frac{1}{10} \quad 7 \quad \frac{1}{4} \quad 3 \text{ ے}$$

kırmızı merze peşkir,,def'a maçrame üslük,, altı bâрмаç 'antari,,

$$\frac{1}{7} \quad \frac{2}{3} \quad \frac{1}{3} \quad \frac{2}{3} \quad 86 \quad \underline{6}$$

30-A-

minhe'l-ihrâcât,,

techîz tekfîn,,mihr-i müşbet li-zevceti'l-mezbûre,,deyn-i müşbet Arap Fâtıma'ya,,

$$44 \quad 60 \quad 84$$

deyn-i müşbet kıatmerci zimmiye,, deyn-i müşbet duhâncı zimmiye,,

$$5 \quad 4$$

deyn-i müşbet semerci İsmail'e,, resm-i kıismet-i 'âdî,,resm-i mu'tâde,,

$$6 \quad 9 \sim 7 \quad 36 \quad \underline{8}$$

harc-ı hademe-i mahkeme,,hizmet-i çûkdâr,, resm-i Beyti'l-mâl,,

$$9 \quad 10 \quad 36 \quad \underline{8}$$

harc-ı beyti'l-mâl,,hizmet-i beyti'l-mâl,, dellâliye,, kaydiye,,yekûnü'l-ihrâcât,,

$$9 \quad 10 \quad 13 \text{ ے} \quad 3 \quad 340$$

şahhü'l-bâkî,, hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,, verîd-i emîn-i Beyti'l-mâl,,

27

6 ے

20 ے

B-

Medfne-i Tire'de **Qalamus** Mahallesinden bundan aqdem fevt olan Sarı Hacı Hasan Oğlı el-Hâc Mehmed nâm kimesnenüñ verâseti zevce-i menkûhâ-i metrûkî Emine binti İbrahim ile şulbî kebîr oğlı es-seyyid Hâfız İbrahim ve kebîre kızı Şerîfe ve şağır oğlı Hasan ve şağire kızı Ayşe nâm kimesnelere inhişârı zâhir ve nümâyan oldıktan soñra şağırâni mezbûrânüñ tesviye umûrlarına bâ hüccet-i Şer'iyeye vasî menşûbeleri vâlideleri mezbûre Emine hâtûnuñ iltimâsiyle tahrîr ve taqvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferîzati's-Şer'iyeye tevzi' ve taqsim olınan muhâlefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikir olunur. Fil'yevmi'l-hâmis ve'l-'ısrîn min zi'l-hiccet-i şerîfe li-sene-i ihdâ ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

bâ defteri zimmât,,kırmızı peştamal,,kırmızılı alaca top,,düci alaca top,,

1502

$\frac{21}{126}$

$\frac{18}{288}$

$\frac{41}{493}$

gülcü oğlı alacası top,, kaba astar top,,

210

$\frac{33}{217}$ ے

celeb oğlı eşer döşek,,arası iplik döşek,,iki tefeli döşek,, iki tefeli yasdık,,

$\frac{7}{133}$

$\frac{7}{98}$

$\frac{12}{144}$

$\frac{6}{45}$

arası iplikli yasdık,,gök döşek,,bâdıllı yasdık,,def'a döşek,,def'a yasdık,,

$\frac{6}{54}$

$\frac{6}{45}$

$\frac{7}{70}$

$\frac{1}{9}$

$\frac{8}{28}$

kırmızı boğası top,, def'a havcı alaca top,,iplik kuşak,,

$\frac{3}{24}$

$\frac{1}{11}$ ے

$\frac{2}{17}$

penbe bezi top,,ipek $\frac{11}{100}$,,evân nuhâsiye 43,, müsta'mel nefî çûhâ¹⁸² neş,,

$\frac{1}{12}$

1012 ے

645

40

¹⁸² Çûhâ, bir kumaş türüdür. Ziya Şükûn, Farsça-Türkçe Lûgat, Gencine-i Güftar Ferhengi Ziya, İstanbul 1996, c. 2, s. 730.

müsta‘mel çûhâ mai cübbe,,iplik alaca ‘antari,,içlik ‘antari,,

$\frac{1}{80}$ $\frac{2}{30}$ $\frac{2}{10}$

müsta‘mel Haleb alacası ‘antari,,köhne alaca ‘antari,,

$\frac{1}{50}$ $\frac{1}{20}$

köhne libâde,,müsta‘mel penbe bezî dizlik,,kile kuşak,, müsta‘mel gömlek,,

$\frac{1}{12}$ $\frac{2}{12}$ $\frac{1}{8}$ $\frac{4}{40}$

müsta‘mel saz memlû yasdık yüzi,, müsta‘mel kilim,,

$\frac{7}{28}$ $\frac{1}{50}$

zemzemiye,,def‘a kilim,,müsta‘mel beledî döşek ma‘a çarşaf,,

$\frac{1}{15}$ $\frac{1}{15}$ $\frac{1}{40}$

müsta‘mel beledî yorgan ma‘a çarşaf,,yasdık küçük kilim seccâdesi,,

$\frac{1}{70}$ 15

terkâri alaca top,,esb ma‘a eger takımı re’s,,nağd-i mevcûd,,

$\frac{1}{25}$ 450 200

müsta‘mel yağmûrlık,,hegbe,, kantar,, ‘aba şalvar ma‘a nimtân ‘aba küçük hegbe,,

$\frac{1}{80}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{20}$ 25

yekûnü’l-muhallefât,, minhe’l-ihrâcât,, techîz tekfîn ma‘a berâ-yı isķât,,

6428 200

mihir li-zevceti’l-mezbûre,,resm-i kısmet ‘âdî,, harc-ı hademe-i mahkeme,,

100 160 8 80 4

maķûmiye,,ķaydiye,, yekûnü’l-ihrâcât,, şahhü’l-bâķî,,

16 5 562 5866

Hissetü’z-zevceti’l-mezbûre,,hissetü’l-binti’l-mezbûre,,

733 -- 855 8

hissetü’l-binti’l-mezbûre,,hissetü’l-ibni’l-mezbûr,, hissetü’l-ibni’l-mezbûr,,

855 8 1710 6 1710 6

C- Vârende-i Tezkire

Maçķa kışlâ-yı meķâsini ihtivâsında kâin mekteb-i funûn ĥarbiye-i şâhane şâburı üçüncü bölüķi üçüncü onbaşunuñ dokuzuncı neferi Tireli Ahmed veledi Mehmed’ün

'illeti vücûdına mebnî silk-i mezkûreye elvermiyeceği naḥiye-i ḥâlinden zâhir ve nümâyan olduğundan ihrâç olunarak ber-mûcibi usûl nizâmı herba intizâm cânib-i müşîranemizde işbû memhûr tezkire taḥrîr imla yed-i mezbûre i'tâ kılındı.

Sene: 51, Zilka'de:17. Fevzi Ahmed müşîri ḥaşşa-i şâhane.

D- Bismi'llâhir-Raḥmanir-Raḥîm

Rabbenâ innenâ âmenna fağfirlenâ zünûbenâ ve kınâ azâbennâr.¹⁸³ Tire kazâsında nâibimiz ekramü'l-müderrişine'l-kirâm fazîletlü semâḥatlü oğlim uğrum es-seyyid Ahmed Râgıb Efendi dâme muvaffâkan gıbbe't-taḥıyyetü'l-kâmile nümuvve-i muḥıbbânemizdir ki taraf-ı ḥâlişânemizden bi'n-niyâbe müteḳallid-i umûr-ı Şer'ıyyesi olduğumuz Tire kazâsı işbû sene-i cedîde-i bi-mennihî ve yümmihî ağni sene işneyn ve ḥamsîn ve mieteyn ve elf gurra-i gurrâ-yı muḥarramü'l-ḥarâmından 'uhde-i dirâyetüñuze kemâkan ibka ve taḥrîr olınmışdır bi- 'inâyetillâhi ve tevfiḳihî kazâ-i mezbûruñ umûr-ı Şer'ıyyesin gurra-i merḳûm iden zabt ve evâni beran beyne'l-ahâli icrâ-yı aḥkâmı şer'-i 'âlî muḥallemât-ı mevta-yı 'askeriyeyi daḥi taḥrîr ve terḳîm ve beyne'l-verese-i alâ faraža'llâhü'l-'alîm taḳsim teshim eyleyüp cadde-i şerf'atı ğarrâdan sadm-ü inḥirâf itmemeleri memûl-ü ḥâlişânemizdir el-muḥliş es-seyyid Abdurrahîm el-ḥasbi el-'âşî ma'asker Anaḫolı sâbi'an.

E-

Medîne-i Tire'de Murtaza Mahallesinde bundan aḳdem fevt olan Fâtıma binti Süleyman nâm Müteveffiyenüñ verâşeti zevc-i metrûki Berber Hasan bin Mustafa ile şadrî kebîr oğlı Abdullah bin Mehmed ve şağîra kızı Emine nâm kimesnelere inḥişâr-ı taḥaḳkuḳından soñra şağîra mezbûrenüñ veliy-yi mücberi babası mezbûr Hasan'üñ iltimâsiyle taḥrîr ve sevḳ-i sulṫânîde bi'l-müzâyede ve inḳıṫâ'ı'r-rağbe bey' olunup bi'l-ferîzati's-Şer'ıyye tevzi' ve taḳsim olınan muḥallemât-ı müteveffıye-i

¹⁸³ Yâ Rabbenâ! Derler. İnadık/iman getirdik, artık bizim suçlarımızı bağışla ve o ateş azabından kuru bizleri! . Âli İmrân Sûresi, âyet. 16.

mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fil'yevmi's-şaliş min muharrami'l-harâm li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf

müsta'mel beledî yorgan ma'a çarşaf,, müsta'mel beledî döşek,,köhne peçe,,

$$\frac{1}{42} \leftarrow \qquad \qquad \qquad \frac{1}{35} \qquad \qquad \qquad \frac{1}{8}$$

müsta'mel iplik alaca 'antari ma'a şalvar,,müsta'mel kumaş 'antari,,

$$16 \qquad \qquad \qquad \frac{1}{100}$$

bürüncek bez top,,def'a bürüncek bez top,,def'a bürüncek bez zira',,

$$\frac{1}{32} \qquad \qquad \frac{1}{30} \qquad \qquad \frac{9}{27} \text{ —}$$

basma libâde,, müsta'mel gömlek,,mücessem değirmi,,

$$\frac{1}{5} \qquad \qquad \frac{1}{10} \text{ —} \qquad \qquad \frac{2}{8} \leftarrow$$

basma boğça,,ebâni üslik ma'a yaşmâk,,müsta'mel döşek çarşafı,,

$$\frac{4}{6} \leftarrow \qquad \frac{1}{12} \text{ —} \qquad \frac{4}{10}$$

oyalı mücessem,,dûlbent çiçekli 'antari,,müsta'mel taraklı şalvar,,

$$\frac{1}{18} \qquad \qquad \frac{1}{32} \qquad \qquad \frac{1}{32}$$

iplik alaca şalvar,,müsta'mel peştamal ma'a fûta,,müsta'mel bâbûş ma'a mesh,,

$$\frac{1}{13} \qquad \frac{1}{11} \text{ —} \qquad \frac{1}{8}$$

köhne sevâ-yi fermene,, müsta'mel taraklı 'antari,,köhne gömlek dizlik,,

$$\frac{1}{23} \leftarrow \qquad \qquad \qquad \frac{1}{52} \qquad \qquad \qquad 16 \text{ —}$$

köhne gömlek bürüncek dizlik zenne,,def'a mücessem değirmi,,

$$10 \leftarrow \qquad \qquad \qquad \frac{4}{14} \leftarrow$$

def'a mücessem değirmi,,def'a gömlek,,maqrâme ebâni üslik,, maqrâme beyaz üslik,,

$$8 \qquad \qquad \frac{1}{16} \qquad \qquad \qquad 25 \qquad \qquad \qquad 9$$

yüz peçesi yaşmak,,müsta'mel kıyafetli ferâce,,müsta'mel yorgan çarşafı,,

$$\frac{1}{6} \text{ —} \qquad \qquad \frac{1}{72} \qquad \qquad \frac{1}{26} \leftarrow$$

kıyafetli boğça,,sevâ-yi parçası zira',,,penbe ipliği 2,,

$$\frac{1}{15} \qquad \qquad \qquad 18 \leftarrow \qquad \qquad \qquad \frac{10}{40} \leftarrow$$

Âyine ma'a tarak,,Şam alacası fermene antari,,kerpeten,,

5 15 17

köhne beledî yasdık yüzü ma'a yelek,,köhne boğça 2,,sîm habes,,

1 5 4

ķabaralı mücessem ķenber,,müsta'mel sevâ-yi libâde,,çıkırık,,

$\frac{1}{109}$ 88 4

tezgahdan şülü,,köhne tevâbdan şülü,,mihir der-zimmet zevc-i mezbûr,,

17 2 100

evân nuhâsiye 2,,müşâr beledî ve küp ve miķrâşdan şülü,, yekûnü'l-muħallefât,,

$\frac{4}{40}$ 3 1230

minhe'l-iħrâcât,, ıskât-ı şalât vaşiyeti,, câmi'-i kebîre ķarlık ve mûmlık vaşiyeti,,

50 50

Abdullah'a deyn-i müşbet,,düyûn-ı müteferriķa,,resm-i ķismet-i 'âdî,,

20 18 30 =

Ĥarc-ı ĥademe-i mahkeme,,

15 5

makûmiye,,dellâliye,,ķaydiye,,yekûnü'l-iħrâcât,,şahhü'l-bâķî,,

7 30 4 225 1005

Hissetü'z-zevci'l-mezbûr,,hissetü'l-binti'l-mezbûre,, hissetü'l-ibni'l-mezbûr,,

251 251 502

31-A-

minhe'l-iħrâcât,, berâ-yı techîz tekfîn ve ıskât-ı şalât bâ vaşiyet,,

500

Berâ-yı ta'mir ve terkîm kır çeşmesi bâ vaşiyet-i müşbet,,

500

Arap Bilâl'a bâ vaşi-yi müşbet menzil mes garîz,,

250

Yine Arap Bilâl'a bâ vaşiyet-i müşbet,,mihir-i müşbet li-zevceti'l-mezbûre,,

200 500

Câriyesi Emîne'ye bâ vaşiyet-i müşbete,, deyn-i müşbet Şeyh Celîl Câmi'-i şerîfine,

200 34

resm- kısmet-i ‘âdî,, ħarc-ı ħademe-i mahkeme,,mağûmiye,,kaydiye,yekûnü’l-ihrâcât

591 ے 295 $\frac{10}{}$ 60 10 3141

şahhü’l-bâkî,, hissetü’z-zevceti’l-mezbûre,,hissetü’l-ibni’l-‘ammi’l-mezbûr,,

20518 5129 ے 15388 ے

B-

Medîne-i Tire’de **Paşa** Mahallesinden bundan aqdem fevt olan Topcı el-Ĥâc İmam Mehmed bin Mustafa’nuñ verâşeti zevc-i menkûhâ-i metrûkesi Zîbâ binti Abdullah nâm ħâtûn ile şulbî oğulları Mustafa ve Mehmed ve şağîra kızı ferîde nâm kimesnelere inĥişâr-ı taĥaqqûkıdan soñra şağîra mezbûrenüñ vâşîsi mezbûre Zîbânüñ iltimâsiyle taħrîr ve taqvim-i kıymet olunup beyne’l-vereşe bi’l-ferîzati’ş-Şer’iyye tevzi’ ve taqsim olınan muĥallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikir olunur. Fi’l’yevmi’l-ĥâdî ve’l-‘ısrîn min şa’bâni’l-mu‘azzam li-sene-i ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

ciheti muzarebeden der-zimmet Arap Ĥacı Mehmed oğlı Mehmed,,

200

Mustafa alâtı cibâr,,peştaĥte,,müsta‘mel döşek,, müsta‘mel yorgan,,

5 $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{25}$ $\frac{2}{20}$

Saz memlû beledî yasdık,, kilim 2,,köhne kilim,,müsta‘mel çûĥâ ĥabiye,,

$\frac{3}{15}$ 40 $\frac{2}{5}$ $\frac{1}{80}$

iplik alaca ‘antari,, müsta‘mel gömlek,,müsta‘mel dizlik,,sini,,bakır sûzgi,,

$\frac{2}{15}$ $\frac{2}{5}$ $\frac{2}{8}$ $\frac{1}{25}$ $\frac{1}{7}$

saĥân ma‘a kapak,,tencere 2,,evân nuĥâsiye 2,,ibrik,,

$\frac{3}{30}$ 20 30 15

Maĥalle-i mezbûrede mülk-i menzil,,ĥırdavat-ı menzil,,saat,,

200 10 $\frac{1}{150}$

Nağd-i mevcûd,,yekûnü’l-muĥallefât,, minhe’l-ihrâcât,,

20 930

techîz tekfîn,,mihir lizevceti’l-mezbûre,,resm-i kısmet-i ‘âdî,,

55 100 23 _

Harc-ı hademe-i mahkeme,,mağûmiye,,kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât,,

11 5 12 2 3 205

şahhü'l-bâkî,, hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,,hissetü'l-binti'l-mezbûre,,

725 90 5 126 5

hissetü'l-ibni'l-mezbûr,, hissetü'l-ibni'l-mezbûr,,

253 2 253 2

C-

'Asâkir-i Manşûra-i Muhammediye'den yiğirminci alayun birinci taburun dördüncü bölüğünde ikinci onbaşı Aydınli Mehmed veledi Ali târih-i tezkireden i'tibâren dört mâh müddet ta'yiniyle şılasına gidüp gelmek ve taşrîh kılınan müddeti ol mahallün mahkemesi siciline kaydı birle hengâmı iğâmetinde lâzime-i hizmetün icrâsiyle müddeti mu'ayenesi tekmîlinde i'âdesi husûs-ı cümle taraflarına iltizâm kılınmak lâzimedden ve eğer vahiye irâdiyle bil-â müceb müddeti tecâvüz îder ise ol mahallün hukkâm ve zâbiân-ı mesûl ve mu'âteb olacağına başta kendüsi daği mazhar-ı mücâdât olacağı cezâ-i kânûnnâme-i humayun iktizâsından olmağla müddet-i hitâmından evvelce 'avdet eylemek şartıyla li-ecli'ş-şıla vilâyeti tarafına 'azîmetine izin ve ruşat vîrilmiş olduğunu müş'ir işbû tezkire taħrîr. Sene: 52, Receb: 20.

Mehmed Hüsrev Ser'Asker 'Asâkir-i Manşûre Hâlen

D- Vârende-i Tezkire

Taht-ı livâmızda olan birinci alayun üçüncü taburunu birinci bolük yüzbaşısı Aydın kazâsından Tire'li Mehmed Ağaya iki mâh müddet ta'yini hususına izin ve ruşat virilmiş olmağla imdi Ağa-yı merķûm derbendât taraflarından mürûr tezkeresi sûâl olunmayarak her kimün kazâ ve nahiyesine vâsıl olur ise birer lüpce bütünde mühimmât-ı nevâzinün icrâsiyle şavb-ı maķsûdına i'zâm eylemeñüz için tarafımızdan işbu tezkire taħrîr ve yed-i merķûma i'tâ olındı. Sene: 52, Şevvâl: 15.

Mehmed Hüsrev Livâ-i 'Asâkir-i Manşûre Hâlen

E-

‘Asâkir-i Manşûra-i Muhammediyeden İskender Paşa livâsınıñ ikinci alâyınıñ üçüncü taburınıñ üçüncü bölümünde sekizinci onbaşınıñ yedinci neferi Tire’li Ahmed veledi Ali târîh-i tezkereden i’tibâren üç mâh müddetle şılasına gidüp gelmek ve taşrîh kılınan müddeti ol maḥallüñ mahkemesi siciline kayd-ı birle hengâmı iḳâmetde lâzime-i hizmetüñ icrâsiyle müddet-i mu‘ayenesi tekmîlinde i‘âdesi ḥusûs-ı cümle taraflarından iltizâm kılınmak lâzimededen ve eğer a‘vârı vâhiye irâdiyle bil-â mûceb müddeti tecâvüz eyler ise ol maḥallüñ ḥukkâm ve zâbiḫânı mesûl ve mu‘âteb olacağından başka kendüsi daḫi mazhar-ı mücarât olacağı cezâ-i ḳânûnnâme-i humayun iḳtîzâsından olmaḡla müddet-i ḫitâmından önce ‘avdet eylemek şartiyle li-ecli’ş-şıla vilâyeti tarafından ‘azîmete izin ve ruḫşat virilmiş olduğu müş’ir işbu tezkerede taḫrîr ve i’tâ olındı. Sene: 52, Şevvâl: 20.

Mehmed Hüsrev Ser‘Asker ‘Asâkir-i Manşûre Hâlen

F-

Bismil’lâhir-Raḫmanir-Raḫîm

Rabbenâ ve Âtinâ mâ ve‘adtenâ ‘alâ rusûlike vela tuḫzinâ yevme’l-ḳiyâmeti inneke lâ tuḫlifu’l-mîâd.¹⁸⁴ Tire ḳazâsında nâibimiz ekramü’l-müderrisîn el-kirâm fazîletlü semaḫatlû oğlum uğrum es-seyyid Ahmed Râḡıb Efendi dâme muvaffıḳan taḫıyyâtı kâmile-i müsteḫâbe ittiḫâfından soñra nümüvve-i muḫıbbânemizdir ki taraf-ı ḫâlişânemizden bi’n-niyâbe müteḳallid-i umûr-ı Şer‘iyyesi olduğunuz ḳazâ-i mezbûr işbû sene ihdâ ve ḫamsîn ve mieteyn ve elf Recebi’l-ferdi ḡurresinden ‘uhde-i dirâyet‘âde-i semûḫâneñuzde kemâkan ibḳa-i ve taḫrîr olunmuşdır. Bi-mennihî ve yumnihi te‘âlâ ḳazâ-i mezbûrı ḡurre-i merḳûm iden zabt idüp beyne’l-ahâli icrâ-yı şer‘-ı ‘âlî ve vâḳı‘a olan muḫallemât-ı mevtâ-yı ‘askeriyeyi daḫi taḫrîr ve terḳîm ve beyne’l-vereşe bi’l-ferîzati’ş-Şer‘iyye taḳsim ve teshîm eyleyüp şehrah-ı şerî‘at-ı

¹⁸⁴ Rabbenâ! Hem peygamberlerine karşı bizlere va’dettiklerini ihsan buyur da kıyamet günü yüzlerimizi kara çıkarma! Şüphe yok ki sen va’dinde hulfetmezsin. Âli İmran Sûresi, ayet. 194. Meal Elmalılı Hamdi yazır.

ğurreden şadm-ı inhirâfa mezîd-i ihtimâm-ı birle ber-hâlde muvaffak bi'l-hayr ve mümtâz 'ani'l-ğayr olmañuz mütevekkî'dir.

El-Mucîb Es-Seyyid 'Abdürrahîm El-Hasbî El-Muhib

'ale'l-isrâfi'l-'âsi ma'asker Anadolu sâbi'an

G-

Medîne-i Tire'de **Murtażâ** Mahallesinden bundan aqdem fevt olan Kuşadalı Nefise binti Süleymân nâm müteveffiyenüñ verâseti zevc-i metrûki Hacı Ali Bekir bin el-hâc Mehmed Beg ile şadriye şağîra kızı Nefise ve vâlidesi Râziye binti şeyh Mehmed ve li-ebeveyn er qarındaşları Ahmed ve Mehmed ve Ömer ve Süleyman nâm kimesnelere inhişâr-ı zâhir ve numâyan oldıktan soñra şağîra mezbûranuñ min kıbeli'l-ebceddesi ve bâ hüccet-i Şer'iyye vaşî menşûbesi Ayşe binti Sadık Efendi nâm hâtûnuñ iltimâsiyle tañrîr ve taqvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferîzati-ş-Şer'iyye tevzi' ve taqsim olınan muhalledfât-ı müteveffiyeye-i mezbûredir ki ber-vech-i âti zikir olınur. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-'ısrîn min cumâde'l-âhîra li-sene-i ihdâ ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

basma yorgan,,def'a basma yorgan,,lehverâki yorgan,,sevâ-yi döşek,,

$\frac{1}{25}$ $\frac{1}{40}$ $\frac{1}{40}$ $\frac{1}{60}$

basma döşek,,basma yasdık,, minder,,kûçük minder,,kilim,,hasır 1,,

$\frac{1}{40}$ $\frac{9}{35}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{15}$ $\frac{1}{40}$ 15

ufak gûmüş zarf,,yelek 1,, uçkur,,döşek çarşafı,, köhne havlu,,peşkir 3,,

$\frac{3}{22}$ 5 $\frac{3}{3}$ $\frac{3}{20}$ $\frac{2}{15}$ 8

köhne basma 'antari,,köhne zenne dizligi,,sandık,, kapaklı şahan,,tabak,,

$\frac{1}{3}$ $\frac{2}{15}$ $\frac{2}{30}$ $\frac{3}{40}$ $\frac{3}{15}$

çanak,,çorba tası,,kûçük sini,,tencere 2,,kapak,,billûr 1,,basma maq'ad,,

$\frac{1}{6}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{20}$ 25 $\frac{1}{4}$ 2 $\frac{1}{7}$

altun kuşak,, bilezik,,takım altunı,,mihir der-zimmet zevc-i mezbûr,,

400 800 $\frac{40}{800}$ 1000

kalıbdanlı saç bağı,,Frenk bürüncek,,def'a Frenk bürüncek,,

100 $\frac{1}{5}$ 8

köhne zenne 'antari,,penbe kadife fermene,,tefâriķ telli 'antari,,

$\frac{1}{15}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{300}$

sevâ-yi fermene,,köhne işleme al örtü,,müsta'mel sevâ-yi şalvar,,

30 25 40

müsta'mel Selimiye 'antari,,al cûhâ fermene,,tefarik telli ħabiye,,

60 $\frac{1}{30}$ $\frac{1}{300}$

müsta'mel altı barmak 'antari,,işleme ħavlu,,işleme boğça

$\frac{1}{90}$ $\frac{1}{80}$ 20

sevâ-yi boğça,,müsta'mel işleme sefere peşkiri,,umûr peşkir,,def'a peşkir,,

$\frac{2}{15}$ $\frac{1}{15}$ $\frac{3}{18}$ $\frac{2}{15}$

Fes ma'a çenber,,köhne peştamal,, Selânîk ħavlu,,üslîk 1,,

10 $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{5}$ 10

müsta'mel işleme başlı çarşaf,,bürüncek gömlek,,köhne gömlek,,def'a köhne gömlek,,

$\frac{1}{10}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{20}$ 20

def'a gömlek,,def'a köhne gömlek,,köhne çûhâ fermene,,köhne şalvar,,

$\frac{1}{15}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{3}$

köhne döşek çarşafı,,nim top bürüncek bez,, sâde peşkir,,işleme uçkur,,

$\frac{1}{10}$ 10 $\frac{6}{12}$ $\frac{1}{5}$

üslük peşkir,,basma yorgan çarşafı,, mücessem yasdık,,basma yasdık,,

$\frac{3}{8}$ $\frac{3}{40}$ $\frac{3}{25}$ $\frac{4}{12}$

mücessem boğça,,köhne Selîmiye bûzme 'antari,,taşlı gerdâniye,,yüzük,,

$\frac{2}{10}$ $\frac{1}{50}$ 500 $\frac{1}{15}$

kâse bardak,, yekûnü'l-muħallemât,,

2 5546

32-A-

çorba tası,,kadayıf tepsisi,,şahan ma'a kapak,,def'a şahan 6,, sûzgi,,sini,,güğüm 1,,

$\frac{1}{21}$ $\frac{1}{11}$ $\frac{6}{21}$ 23 $\frac{1}{9}$ $\frac{1}{25}$ 13

temür saç,,serayaç,,kaşık,,köhne zarf,,tahta sandık,,degirmen,,

$\frac{1}{7}$ 10 10 $\frac{3}{3}$ $\frac{1}{26}$ $\frac{1}{15}$

iplik bir mikdar,, karasığır ineği re'ss,,korede pişto yağmurlık hegbe,,

3 $\frac{1}{150}$ $\frac{1}{15}$

yekûnü'l-muhallefât,, minhe'l-ihrâcât,,

512

Mihr-i müeccel ve mu'accel,,resm-i mu'tâde,ħarc-ı ħademe-i mahkeme,,

150 51 12

resm-i Beyti'l-mâl,,ħarc-ı Beyti'l-mâl,,ħizmet-i vekil,dellâliye,,kaydiye,,

51 12 10 17 $\frac{1}{4}$

yekûnü'l-ihrâcât,,şahhü'l-bâkî,,hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,verîd-i emîn mûmâ ileyh

307 $\frac{1}{205}$ 51 152

ba'det defter Müslüman **Canlı** karyesinden Ayşe binti İbrahim zuhûr idüp müteveffâ-yı mezbûr Girîdî Mehmed benim li-ebeveyn qarındaşım olup babamız ismi İbrahim ve dedemiz ismi Hasan deyû da'vâ ve müdde'âsını Girîdî Ali bin İbrahim ve Nûmân Süleyman bin Emin şehâdetleriyle ber-nehc-i şer'-i ba'de'l-işbât meblağ-ı şahhü'l-bâkî yüz elli dört gurûşu yed-i Beyti'l-mâl'den aħz ü tamamen 'uhde-i mezbûre yedine teslîm olunup yed-i Beyti'l-mâl'de bir akce kalmadığı bu maħalle şerħ virildi. Sene: 51, Rebi'u'l-Âħir: 21.

B-

Medfîne-i Tire kurrâlarından **Karaevhad** karyesi sükkânından bundan aħdem fevt olan Dağlı oğlı Hüseyin bin Mehmed'ün verâseti zevce-i menkûhâ-i metrûkesi Ĥûri binti Eyyûb nâm ħâtûn ile şulbiyye kebîre kızı Fâtıma ve şağîra kızları Ayşe ve Emine ve Âlime ve li-ebeveyn qarındaşı Mustafa ve kız qarındaşı Emine nâm kimesnelere münħaşıra oldığı taħaħkuğundan soñra şığâr-ı mezbûrınıñ tesviye umûrlarına ru'येte kıbeli Şer'iden bâ hüccet-i Şer'iyye vaşî-yı menşûbeleri Ĥûri zevci es-seyyid Mehmed Efendi bin Ali'nün iltimâsiyle taħrîr ve taqvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-farîzati'ş-Şer'iyye tevzi' ve taqsim olınan muħallefât-ı müteveffâ-yı

mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi'l-yevmi's-şâliş min zi'l-ħicce'ti's-şerife li-sene-i ihdâ ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

köhne yorgan,,müsta'mel yorgan,,müsta'mel döşek,,evân nuĥâsiye 1 ے,,

$\frac{1}{10}$ $\frac{1}{25}$ $\frac{1}{40}$ 15

def'a evân nuĥâsiye 5 ے,, ûzüm,,kazan 1 ے,,ġarye-i mezbûrde ħam,,

50 100 120 100

Ķarye-i mezbûrde baġ,, ġarye-i mezbûrde mülk-i menzil,, yekûnü'l-muĥallefât,,

400 400 1270

minhe'l-iĥrâcât,, resm-i ħısmet-i 'âdi,,ħarc-ı ĥademe-i mahkeme,,

31 ے 15--

maġûmiye, ħaydiye,, yekûnü'l-iĥrâcât,, şaĥĥü'l-bâġi,, hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,,

10 4 61 1209 151 ~ 5

hissetü'l-binti'l-mezbûre,, hissetü'l-binti'l-mezbûre,,hissetü'l-binti'l-mezbûre,,

201 ے 201 ے 201 ے

hissetü'l-binti'l-mezbûre,, hissetü'l-uĥti'l-mezbûre,, hissetü'l-âĥi'l-mezbûr,,

201 ے 84 8 167 7

vereş mezbûrından mezbûr Mustafa ve Emine tereke-i mezbûreden kendülere isâbet iden bâlâda muĥarrer hisse-i irsiyelerini şıġâr-ı mezbûrına ĥibe idüp bu vechile tereke-i mezkûrede alakaları kalmadıġı bu maĥalle şerh vîrildi. Ba'dehû mezbûre Ĥûri fevt olup verâşeti şadriye kebîre kızı mezbûre Fâtıma ve şaġıra kızları mezbûruñ Ayşe ve Emine ve Âlime'ye münĥasıra olup beyne'l-vereş bi'l-farîzati's-Şer'iyye taĥsim olınan terekesidir ki ber-vech-i âti zıkr olunur..

Bâlâ'da mezkûr hisse-i irşiyesi,,karasıġır ineġi re^s dana re^s,,

151 ~ 6 -5 $\frac{3}{400}$ 1

yekûnü'l-muĥallefât,minhe'l-iĥrâcât,,resm-i ħısmet-i 'âdi,,ħarc-ı ĥademe-i mahkeme

551 13 ے 6 —

iĥzâriye,,ħaydiye,, yekûnü'l-iĥrâcât,, şaĥĥü'l-bâġi,, hissetü'l-binti'l-mezbûre,,

5 2 27 524 131

hissetü'l-binti'l-mezbûre,, hissetü'l-binti'l-mezbûre,, hissetü'l-binti'l-mezbûre,,

131 131 131

C-

Medfne-i Tire'de **MıŖırlı** Mahallesinden bundan aqdem fevt olan Emine binti Uncı Maħmud nām mūteveffiyenūñ verāŖeti zevc-i metrūki Ėacı Hasan bin Sālīh ile babası mezbūr Mahmud bin Abdullah ve Ŗadri kebūr ođlı Mehmed ve Ŗađıra kızları Meryem ve Ŗerīfe Havva nām kimesnelere inħiŖār-ı taħaqqūkıñdan soñra Ŗađiratān-i mezbūrātānuñ veliy-yi mūcbērleri mezbūr el-ħāc Hasan'ūñ iltimāsiyle taħrīr ve taqvīm-i kıymet olınup beyne'l-vereŖe bi'l-ferīzati'Ŗ-Ŗer'iyye tevzi' ve taqsim olınan muħallefāt-ı mūteveffiyey-i mezbūredir ki ber-vech-i āti zıkr olınur. Fi'l-yevmi'l-ħādī vel-'ıŖrīn min zi'l-ħicceci'Ŗ-Ŗerīfe li-sene-i ihdā ve ĥamsīn ve mieteyn ve elf.

mūsta'mel altıparmak 'antari,,mūsta'mel Ŗam taraklı Ŗalvar ma'a uqkur,,

$$\frac{1}{80}$$

$$\frac{1}{30}$$

mūsta'mel sevā-yi libāde,,mūsta'mel kumaŖ Ŗalvar,, mūsta'mel geze libāde,,

$$\frac{1}{50}$$

$$\frac{1}{50}$$

$$\frac{1}{15}$$

mūsta'mel qotāri 'antari,,frenk bezi Ŗalvar,,saq bađı,,yeŖil tahta sandık,,

$$\frac{1}{60}$$

$$\frac{1}{15}$$

$$10$$

$$\frac{1}{20}$$

mūsta'mel Selīmiye fermene,,mūsta'mel telli 'antari,,

$$\frac{1}{25}$$

$$\frac{1}{100}$$

mūsta'mel ĥamāmiye,,beyaz zenne dizliđi,,cedīd gōmlek,,iŖleme zenne dizliđi,,

$$\frac{3}{50}$$

$$\frac{6}{10}$$

$$\frac{2}{40}$$

$$\frac{2}{20}$$

iŖleme dōŖek qarŖafı,,oyalı mūcessem değirmi,, Aydın peŖtemalı qıft,,def'a peŖtamal,,

$$\frac{1}{40}$$

$$\frac{1}{15}$$

$$\frac{1}{20}$$

$$\frac{1}{10}$$

ebāni üslük,,def'a üslük,, mūsta'mel peŖkir yāđlıq,,def'a mūcessem deđirmi,,

$$\frac{1}{20}$$

$$\frac{1}{10}$$

$$\frac{1}{25}$$

$$\frac{13}{60}$$

def'a mūcessem deđirmi,,ipekli uqkur,,qalıbdanlı uqkur,,iŖleme peŖkir,,

$$\frac{4}{12}$$

$$\frac{4}{25}$$

$$\frac{5}{50}$$

$$\frac{4}{40}$$

mūsta'mel iŖleme yāđlıq,, iŖleme qevre,, iŖleme ĥavlu,,

$$\frac{1}{5}$$

$$\frac{4}{80}$$

$$\frac{1}{20}$$

def'a havlu,,kapu kolı ferace,,penbe zâr müsta'mel gömlek,,

$\frac{1}{70}$ $\frac{1}{60}$ $\frac{1}{15}$

müsta'mel maqrame,,müsta'mel boğça,,müsta'mel fes,,beyaz ipek direm,,

$\frac{1}{12}$ $\frac{3}{20}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{50}{25}$

bürüncek yorgan çarşafı,,bürüncek beztop,,müsta'mel ebâni 'antari,,

$\frac{1}{25}$ $\frac{2}{30}$ $\frac{1}{80}$

def'a bürüncek beztop,,keten bezi top,,def'a yorgan çarşafı,, def'a maqrame,,peçe 1

$\frac{3}{75}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{25}$ $\frac{2}{20}$ 15

müsta'mel merze,,leğen ibrik,, def'a müsta'mel döşek ma'a çarşaf,,

$\frac{1}{15}$ 40 40

müsta'mel yorgan ma'a çarşaf,,beledî yasdık,, müsta'mel seccâde,,evân nuhâsiye 3,,

$\frac{1}{40}$ $\frac{2}{20}$ $\frac{1}{5}$ 30

mihir der-zimmet zevc-i mezbûr,,yekûnü'l-muhallefât,,minhe'l-ihrâcât,,

50 1744

resm-i kısmet-i 'adî,harc-ı hademe-i mahkeme,,mağûmiye,kaydiye,yekûnü'l-ihrâcât

93 4 21 2 12 2 5 83

şahhü'l-bâkî,, Hissetü'z-zevci'l-mezbûr,,hissetü'l-ebi'l-mezbûr,,

1661 415 — 276 3

hissetü'l-binti'l-mezbûre,, hissetü'l-binti'l-mezbûre,, hissetü'l-ibni'l-mezbûr,,

242 9 242 9 484 8

D-

Der-devletüñ 'arızı da'ı kemîneleridir ki 'Asâkîr-i Manşûre-i Muhammediye alâylarından altıncı alâyüñ dördüncü taburınuñ birinci bölüğünde birinci onbaşınıñ altıncı neferi Tîreli Hasan 'asâkir-i manşûrede istiğdâm olunur iken fitiğ 'illetine mübtelâ olarak merâhim-i seniye-i mülûkânedden kendüsine muğâtaât-ı hazînesinden ihsan-ı humayun buyurulmasına tağâ'udlik vazîfesi şurûf-i mûcibince taşrada bulunacağı tağâ'udi i'lâm-ı Şer'iyeye ile inhâ olunması bâbında yedinde olup ibrâz eylediği kırk altı muharremiñ yığirmi beşinci gûni târihiyle müverriğ bir kıt'a berât-ı 'âlişânda muşarrağ oldığı vechile iki yüz kırk sekiz rabî'u'l-âhîr guresinden târiğ-i i'lâma

degin beher mâh onbeş gurûşdan otuz üç aylık dört yüz doksan beş gurûş vazîfesini şürûṭ vechile ihsan buyûrılmak tazarru'ında bir kıṭ'a i'lâm-ı Şer'iyeye taleb itmegin taḫrîr-i pâye-i serîr-i e'lâya garz ve i'lâm olındı. Baḫî emr-i zat mine'l-âlem-i kader. Sene: 51 Rebi'ü'l-âḫir soñu. Sene: 51, Rebi'ü'l-âḫir: 29.

E-

Medîne-i Tire'de Paşa Mahallesinden bundan aḫdem fevt olan Arap Saîd nâm kimesnenüñ zâhirde zevcesi Arap Emine'den ğayri vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesinüñ rub'û zevce-i mezbûreye ve şülüş-ü erba'ası cânib-i Beyti'l-mâl'e âid olmağın bu maḫûle fevt olanlaruñ terekelerini ḫabza memûr emîn-i Beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre voyvodası dergâh-ı âli âṭufetlü Mehmed Sadık Beg Efendi tarafından umûr-ı Beyti'l-mâli ru'yete vekil ta'yîn kılınan Ömer Ağâ ma'rifeti ve ma'rifet-i Şer'ile taḫrîr ve sevḫ-i sulṫânîde bi'l-müzâyede bey' olınan muḫallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min zi'l-ḫicce'ti'ş-şerîfe li-sene-i ihdâ ve ḫamsîn ve mieteyn ve elf.

köhne beledî yasdık,,köhne yorgan,,köhne abâ ve ḫabiye ve potûr,,

$$\frac{2}{5} \quad \frac{1}{14} \quad \frac{1}{10} \quad \frac{1}{10} \quad \frac{1}{10}$$

müsta'mel çûḫâ fermene,,köhne dizlik ve kuşak,,köhne 'antari ve yelek,,

$$\frac{2}{8} \quad \frac{1}{4} \quad \frac{3}{4} \quad \frac{1}{13} \quad \frac{2}{13} \quad \frac{1}{13}$$

gömlük ve destâr,,köhne çizme,tuzluk fes kûlâh,,çanak,,ṫay re's,,

$$\frac{2}{13} \quad \frac{1}{13} \quad 10 \quad \frac{3}{8} \quad \frac{1}{262}$$

cem'an yekûnü'l-muḫallefât,,

367

33-A-

Kocaali ḫaryesinde babasından munteḫil zeytünden hissesi yekûnü'l-muḫallefât,,

$$\frac{7}{100} \quad 6877$$

minhe'l-ihrâcât,bâ vaşiyet techîz tekfîn ıskât-ı şalât,mihir lizevceti'l-mezbûre Hatice

250

100

mihir lizevceti'l-mezbûre Hatice,,mihir lizevceti'l-mezbûre Fâtıma ,,

100

300

bâ vaşiyet-i müşbet ûrgân bâzarında vâkı' sebîle,, resm-i kısmet-i 'âdî,,

100

171 $\frac{7}{7}$

Harc-ı hademe-i mahkeme,,mağûmiye,, kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât,, şahhü'l-bâkı,,

85 $\frac{6}{6}$

21

5

1033 $\frac{3}{3}$

5844

Hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,, hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,,

365 —

365 —

hissetü'l-ümmi'l-mezbûre,,hissetü'l-binti'l-mezbûre,, hissetü'l-ibni'l-mezbûr,,

974

1379 $\frac{3}{3}$

2759 $\frac{6}{6}$

B-

Medîne-i Tire'de **İpekçi ma'a Seydi** Mahallesinden bundan aqdem fevt olan KIZIL İbrahim oğlı İbrahim nâm kimesnenüñ verâşeti zevce-i menkûhâ-i metrûkesi Ayşe binti Kara Mehmed nâm hâtûnuñ ile şulb-i şağır oğlı Mehmed nâm kimesnelere inhişâr-ı taħaqqukından soñra şağır-i mezbûruñ tesviye umûrına ru'yet bâ hüccet-i Şer'iyye vaşî menşûbesi vâlidesi mezbûre Ayşe hâtûnuñ iltimâsiyle taħrîr ve taqvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferîzati's-Şer'iyye tevzi' ve taqsim olunan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikir olunur. Fi'l-yevmi's-sâbi' 'aşrun min şevvâli'l-mükerrem li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

evân nuħâsiye 3 $\frac{2}{2}$,,köhne beledî yorgan,,köhne beledî yasdık,,köhne döşek,,

$\frac{3}{40}$ $\frac{2}{2}$

$\frac{1}{8}$

$\frac{2}{5}$

25

köhne kilim,,köhne sığır ökûzi çift,,karasığır ineği re's ma'a furû'ı, dana re's,

12

$\frac{1}{500}$

150

$\frac{1}{160}$

dûge re's,,merkep re's,, ħarım ve derûnında dut eşcârı sâk,,yekûnü'l-muħallefât

$\frac{1}{60}$

$\frac{1}{50}$

$\frac{5}{100}$

1110

minhe'l-ihrâcât,, bâ vaşîyet techîz tekfîn ıskât-ı şalât,,mihir lizevceti'l-mezbûre ,,

100

100

resm-i kısmet-i ,,harc-ı hademe-i mahkeme,,mağûmiye,, kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât,,

27 ̸

13 ̸ 5

10

3

254 ̸ 5

şahhü'l-bâkî,, hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,,hissetü'l-ibni'l-mezbûr,,

855 5̄

106 1̄

748 9̄

C-

Medîne-i Tire'de **Çanâkçızâde** Mahallesinden bundan aqdem fevt olan Girîdî Berber Ali zevcesi Fâtıma binti Abdullah nâm müteeffiyenüñ verâşeti zevc-i metrûki mezbûr Ali ile şadriye-i kebîre kızı Hatice ve şağıra kızı Necîbe ve şağır oğlı Mehmed nâm kimesnelere inhişâr-ı taħaqqukından soñra şağıra mezbûrânüñ babaları ve veliy-yi mücberleri mezbûr Ali'nüñ iltimâsiyle taħrîr ve taqvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferîzati'ş-Şer'iyye tevzi' ve taqsim olunan muħallefât-ı müteeffiye-i mezbûredir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-hâmîs ve'l-'ışrîn min şevvâli'l-mükerrem li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

müsta'mel sevâ-yi 'antari,, kırk kalem peştamâl,,basma fermene,,

$\frac{1}{80}$

$\frac{1}{15}$

$\frac{1}{12}$

köhne ferâce ve 'antari,,zenne gömleği 1,, bürüncek beztop,,

$\frac{1}{15}$

10

$\frac{1}{20}$

keten ipliği zira' ,,müsta'mel basma şal,,tencere 3,, köhne yüz peçesi,,

5

$\frac{1}{20}$

30

5

çenber,,müsta'mel taraklı 'antari,,taraklı şalvar,,iplik alaca şalvar,,def'a beztop,

4

$\frac{1}{30}$

$\frac{1}{20}$

$\frac{2}{20}$

$\frac{1}{20}$

nim top bez,,yüñ ̸ 10,,köhne sandık,,bakır 9,,maħalle-i mezbûrede mülk-i menzil,,

10

30

$\frac{1}{10}$

90

450

ħırdavât-ı menzil,,mihir der-zimmet zevc-i mezbûr,, yekûnü'l-muħallefât,,

25

50

981

şahhü'l-bâkî,, berâ-yı vaşiyet ıskât-ı şalât,,resm-i kısmet-i 'âdî,,	80	50		
harc-ı hademe-i mahkeme,, maqûmiye,, kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât,,	12	12	3	201
şahhü'l-bâkî,, hissetü'z-zevci'l-mezbûr,,hissetü'l-binti'l-mezbûre,,	780	195		146 —
hissetü'l-binti'l-mezbûre,, hissetü'l-ibni'l-mezbûre	146 —		292 —	

D-

Medîne-i Tire'de **Yahşibeg** Mahallesinde bundan aqdem fevt olan Maħmûd Hâce bin Abdullah nâm müteveffânun zâhirde zevcesi Kara Ayşe kızı hâtûndan gayri vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesinun rub'û zevce-i mezbûreye ve şülüş-ü erba'ası cânib-i Beyti'l-mâl'e 'âid olmağın bu maqûle fevt olanların terekelerini kabza memûr emîn-i Beyti'l-mâl olan Medîne-i Tire voyvodası ser bevvâbin dergâh-ı 'âlî 'atufetlü Mehmed Sadık Beg Efendi tarafından umûr-ı Beyti'l-mâl'i ru'yete vekil ta'yîn kılınan Ömer Ağâ ma'rifeti ve ma'rifet-i Şer'ile tahrîr ve sevķ-i sultânide bi'l-müzâyede bey' olınan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi's-şâliş 'aşrun min şevvâli'l-mükerrem li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

müteveffıye zevcesi Fâtıma'dan rubu' hissesi,,tekne,,yoķa taşı,,tencere çanak,,

	137 �	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{13}$
�z�m ³⁰ , ris�le şerhi,, b�lta <u>1</u> , karadiye n�m maħalde b�ğ dönüm,,	30	7	3 �	$\frac{3}{200}$
k�fe <u>1</u> ,tokmak yaba,,yorgan,, yek�n�'l-muħallef�t,, minhe'l-ihr�c�t,,	1 �	30	7 �	400
tech�z tekf�n,,mihri-muşbet lizevceci'l-mezb�re,,deyn-i muşbet F�t�ma h�t�n,,	40		40	30
resm-i kısmet-i '�d�,,resm-i mu't�de,,ħarc-ı hademe,,ç�k d�riye,,resm-i Beyti'l-m�l	10	40	5	10
			10	40

harc-ı Beyti'l-mâl,,hizmet-i vekil,,kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât,,

5 10 3 233

şahhü'l-bâkî,, hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,, verâdi emîn mûmâ ileyh,,

167 41 125 —

E-

Qıdvetü'n-nüvvâbü'l-müteşerri'în Tire nâibi Mevlânâ zîde 'ilmühû ve mefâhîru'l-emâsil ve'l-akrân voyvoda ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zîde qadruhüm tevkî' refi' humayun vâsıl olıcak ma'lûm olâ ki 'asâkîr-i manşûre-i ser çavuşlarından bu def'a muqtezâ-yı irâde-i seniye-i şâhân üzre mütekâ'idan çerâğ kılınmış olan Tire'li İbrahim'ün memleketine 'azîmete ruşsat virilmiş olduğundan bahisle merķûmuñ emşâli vechile mu'âfiyeti bâbında emr-i şerîfim şudûri hâlen bi'l-istiklâl 'asâkîr-i manşûrem ser'askeri ve emâd-ı şehriyârânem düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mefehham nizâmü'l-'âlem vezîrim Halil Rıfat Paşa edâma'llâhü iclâlehü tarafından bâ taqrîr ifâde ve ebnâ olup sunuf-ı 'askeriyede ağvermeyân mevfûr bârşad-ı hanemde emek virerek bu mişillü mütekâ'idan çerâğ olanlar memleketlerinde bir vechile zaħmet çekmeyüp sâye-i ihsan-nâveyle şahânemde merķahü'l-hâl ve müsteriħu'l-bâl olmadı haķlarında mebzûl olan elţâfi celîle-i mülûkanem müqtezâsından ve bu maķûlelerin yedlerine azûķ olarak fâ-ite 'avârıza bağlu tekâlîf alınmağa îcâb ider emlâk ve arâzi bulunmadığı şûretde 'avârız ve tekâlîf muţalebe olunmaması ve teķâ'udlukleri tarihinden soñra emlâk ve arâzi işтира veya fi'le'l-îcâb zarûri ile emlak ve arâzîsi isticâr ve istikrâ eyledikleri hâlde o mişillü emlâk ve arâzi müstesnâ olması şürûtı mu'âķıbetleri iķtizâsından olmakdan nâşi merķûmuñ yedine şart-ı mezkûre üzre memleket sâlyânesinden ve tekâlîf-i sâiresinden cümlesinden 'aķdi **fermânım** olmağın dîvân-ı hümâyunımdan maħşûsan işbû emr-i celîl-i eserim işdâr ve yedine i'tâ olunmuşdır. İmdi ilâ âħirihi.

Sene: 52, Evâil-i Ramazân.

Qoştanţuniyye

F-

Medîne-i Tire'de Murtaẓâ ma'a Alîhan Mahallesinde bundan aqdem fevt olan 'asâkîr-i redîf Mustafa bin Ali'nün verâseti li-ebeveyn er-çarındaşı es-seyyid Mehmed'e inhişâr-ı taħaqquķından soñra mezbûr Mehmed'ün iltimâsiyle taħrîr ve taķvîm-i kıymet olunan muħallemât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-ısrîn min şevvâli'l-mükerrem li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

evân nuħâsiye 25., çûĥâ fermene,,müsta'mel Şam alacası küçük 'antari,,

300

$\frac{1}{15}$

$\frac{1}{20}$

34-A-

Fi'l-aşıl Ahîsha kazâlarından Şovşat kazâsında Mîr-i ahûr nâhiyesi kurrâlarından Ebû Beyt kıyesi ahâlîsinden olup bundan aqdem Medîne-i Tire'de Debbağistan Mahallesinde sâkin iken bi-emri'llâhi te'âlâ vefât iden **İbni Melek Medresesi** Müderrisi Evliyâ Ali Efendi bin İsmail'ün verâseti zevce-i metrûkeleri züleyhâ binti Osmân ve zenciye fâtıma binti Abdullah ile şulbiyye şağîra kızı Rabi'a'ya ve Müşkat re'si olan Ebû beyt kıyesinde sâkin min ciheti'l-'asabeti'n-nesebiye li-ebeveyn er-çarındaşı oğulları olduklarını iddiâ iden Gûl Ahmed ve Hüseyin tarafından ħuşûsi âti'z-zikra ve da'vâya lede's-şübût hisse-i irşiyelerîni ahz ü ħabza ve kendûlerine îşâle vekâleti şâbit Mehmed bin Mehmed ve Nu'mân bin Osmân şehâdetleriyle şübûtuna ħükm-ü şer'î lâhık olan Ahmed Efendi bin Mustafa meclis-i Şer'ide bi'l-vekâle zevcetân-i mezbûratân-i ve şağîre mezbûrenün tesviye umûrına ru'yete vaşî menşûbu müderrisinden el-ĥâc Mehmed Sadık bin el-ĥâc Ali Efendi mahzarlarında müvekkilân-i mezbûrân-i Gûl Ahmed ve Hüseyin müteveffâ-yı mezbûr Evliyâ Ali Efendinin li-ebeveyn er-çarındaşı Mehmed'ün oğullarıdır. Ali Efendi ile Mehmed'ün babaları İsmail'dir bu vechile min ciheti'l-'asabeti vârişlerdir deyû. Da'vâ ve müdde'âsına Şovşat kazâsı ĥâkimi Efendi hazretlerinin mumzî ħüccet-i Şer'iyyesini ibrâz ile bir tıbkı da'va vâriş olduklarını şâhideyn-i 'adaleyn ile

ber-nehc-i Şer'î ba'de's-şübût zevceteyn-i mezbûrateyn-i ve şağîra-i mezbûre-i mezbûran Gûl Ahmed ve Hüseyin'e inhişâr-ı lede's-şer' zâhir ve numâyân olmağla müteveffâ-yı mezbûruñ bi'l-cümle terekesi sicili maḥfûzında muḳayyed ve vaşî mezbûrdan olan defteri kâmik nâṭıka olduğı üzre eşyâ ve kütüb kıymetleri hisseleri nakden ve menzil ve bâğ hisseleri aynen mezbûran Gûl Ahmed ve Hüseyin için vaşî mezbûrdan aḫz ü vekil-i mûmâ ileyhe teslîm olunan defteridir ki ber-vech-i âti zikir olunur. Fi'l-yevmi's-sâbi' 'aşrun min şehr-i şa'bâni'l-mu'azzam li-sene-i şemênîn ve erba'în ve mieteyn ve elf. Şa'bân: 11-1248.

Defter-i kâ'idede muḥarrer bundan aḳdem bâ ma'rifet-i şer'-i eşyâ ve kütüpleri bey' olunmuş olmağla eşmân-ı ve nüḳûd-ı mevcûd ve iki senede bağlaruñ ḥâşılâtı ve menzil kirası cem'an onbiñ iki yüz elli üç gurûşdan sekizde üç sehim hisseleri

3844 35

Kezâlik defterde muḥarrer mülk-i menzil bu def'a vereş
ma'rifet-i vekil ma'rifetîyle bey' olındıkda şemeni
olan iki biñ ellî gurûşdan sekizde üç sehim hisseleri

768 30

Kezâlik defterde muḥarrer bağ 'aynen bu def'a vekil-i mezbûr ma'rifetîyle taḳsim olındıkda onaltı dönümden altı dönümü mezbûrana
İşâbet idüp vekil ma'rifetîyle bey' olunmağın kıymeti

2800

Kezâlik defterde muḥarrer yeñi ğars olunmuş bâğ dört buçuk dönüm bey' olındıkda
kıymeti olan beş yüz gurûşdan sekizde üç sehim hisseleri

187 2

yekûnü'l-mebâliğ,, minhe'l-iḥrâcât,, menzîl-i mezkûruñ tellâliye hissesi,,

7401 ~5

15

Bâğ-ı mezbûruñ taḳsimi için gönderilen adama ücret,,

20

Bâğ-ı mezkûruñ taḳsiminde taraf-ı şer'îden irsâl olunan emanâya ücret,,

15

Bağ-ı mezkûruñ arsası vâkıf olmağla cânib-i vakfa virilen muğaṭa'ası,,

18

Arsa-i mevķûfe üzerine mağrûs mezkûr bağlaruñ mütevellîsi ile icâresine ve ğarsına

dâir muğara'ası için giden maşârif,,

ber-mu'tâd resm-i mebâliğ,,

100

950

ücreti kıtâbet ma'a kaydiye,, yekûnü'l-maşârifât,, şaḥḥü'l-baḳi,,

30

1148

6453

yalñuz altı bñn dört yüz elli üç gurûşdur.

işbû mebâliğ-i mezkûr vaşî mezbûre zikri âti kimesneler ĥuzûrında teslim olındığı bu maḥalle şerh vîrildi.Fazîletlü müftî belde-i Şerîf Efendi fazîletlü el-ḥâc Reşîd Efendi sa'âdetlü ipci zâde el-ḥâc Mustafa Ağâ hevlâfi zâde el-ḥâc Mustafa Ağâ KaraBender zâde el-ḥâc Hasan Ağâ Ak Mehmed Ağâ şehir kethüdası zâde Abdurrahman maḥzar başı Ca'fer zâde el-ḥâc 'Ali Ağâ.

B-

Fi'l-aşıl Muğla Sancâğında baş kazâ kurrâlarından **Köyceğiz** kıaryesinden olup el-ḥâlet hâzihi Medîne-i Tire kurrâsından Raḥmânlar kıaryesinde bundan aḳdem fevt olan İbrahim bin Abdullah'uñ zâhirde vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesi bi'l-cümle cânib-i Beyti'l-mâl'e 'âid olup bu maḳûle bilâ vâriş fevt olanlaruñ terekelerini ḳabza memûr emîn-i Beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre ḳâim-i maḳâmı sa'âdetlü Mehmed Efendi tarafından vekil ta'yîn kılınan seyyid İbrahim ma'rifet ve ma'rifet-i Şer'ile sevḳ-i sulṭânîde bi'l-müzâyede bey' olınan muḥallefât-ı müteveffâyı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikir olunur. Fi'l-yevmi's-şâliş min şehr-i ramazâni'l-mübârek li-sene-i şemênîn ve erba'în ve mieteyn ve elf.

Ḳorede tûfenk,,ḳorede pişto,,maḳbûz zimmât,, yekûnü'l-muḥallefât,,

$\frac{1}{22}$

$\frac{1}{28}$

291

341

minhe'l-iḥrâcât,, techîz tekfîn,,resm-i kısmet 'âdî,, resm-i mu'tâde,,

28

8 1

34 4

harc-ı ḥademe-i mahkeme,, ḥizmet-i çûḳdâr ma'a bâygîr kirası,,

8 1

16

resm-i emîn-i Beyti'l-mâl,,harc-ı beyti'l-mâl,,hizmet-i emîn-i vekil,, kaydiye,,

34 4 8 1 16 4

yekûnü'l-ihrâcât,, şahhü'l-bâkî,,

157 183 — verîd-i emîn mûmâ ileyh,,

C-

Medfne-i Tire muzâfâtından **Subaşı** kıryesinde bundan aqdem vefât iden berber nâm kimesnenüñ zâhirde vâriş-i ma'rûfesi olmayup bi'l-cümle terekesi cânib-i Beyti'l-mâl'e 'âid ve râci' olmağla bû maqûle bil-â vâriş fevt olanlaruñ terekelerini qabza me'mur olan Medfne-i mezbûrede qâim-i maqâmı olan sa'âdetlü Mehmed Efendi tarafından umûr-ı Beyti'l-mâl'i ru'yete vekil ta'yîn kılınan es-seyyid İbrahim ma'rifeti ve ma'rifet-i Şer'ile sevq-i sulţânîde bi'l-müzâyede bey' olınan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikir olunur. Fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşrun min şehr-i ramazâni'l-mübârek li-sene-i şemênîn ve erba'în ve mieteyn ve elf.

müsta'mel berber takımı,,köhne 'antari dizlik yelek gömlek,,

5 ~ 6 1 1 1 1
5 ~ 21

müsta'mel 'abâ yağmurlık,,köhne yaşmak ve peşkir,,köhne hegbe,,

1 3 ~ 11 1
19 ~ 11 3 —

köhne destâr ve kuşak,,merkep re'ss,, yekûnü'l-muhallefât,,minhe'l-ihrâcât,,

9 ~ 11 $\frac{1}{50}$ 93 1 1

resm-i kısmet-i 'âdî,,resm-i mu'tâde,,harc-ı hademe-i mahkeme,,çûk dâriye,,

2 13 9 12 2 13 7

resm-i emîn-i beyti'l-mâl,, harc-ı beyti'l-mâl,, hizmet-i hademe-i emîn,,

9 12 2 13 7

tellâliye,, kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât,, şahhü'l-bâkî,,

3 1 1 2 44 23 48 111 verîd-i emîn

35- A-

Medfne-i Tire'de **Şofikoyü** Mahallesinde vâkî Gûrci Melek'ün binâ eylediği câm'-i şerîfî evkâfınıñ yevmî bir akce vazîfe ile nışf hisse nezâret cihetine mutaşarrıf olan Nu'man bin es-seyyid Mehmed fevt olup yeri hâli ve hizmet-i lâzimesi maḥlûl olmağla yerine erbâb-ı istihkâkdan işbû râfi'ü't-tevķı' rafi'ü's-şân ḥâkânî Molla Mehmed ibni İbrahim ber-vechile ve maḥâl ve müstahıķ olmağın nışf-ı nezâret ciheti der-sa'âdetimizden müteveffâ-yı mezbûruñ maḥlûlinden merķûma tevcih olunup yedine mecd-ü übhet şerîf-i 'âlişan virilmek bâbında kazâ-i mezbûr nâibi Mevlânâ Mehmed Şâkir zîde 'ilmühû 'arz îtmeğın mûcibince tevcîh ve şarf idüp bu berât-ı humayunum sa'âdet-maḥrûnu virdim ve bûyurdum ki ba'de-l-yevm merķûm Molla Mehmed ibni İbrahim varup zıķır olınan Câmî'-i şerîf evkâfınıñ müteveffâ-yı mezbûrun yerine nışf hissesi nezâret cihetine mutaşarrıf olup hizmet-i lâzimesi mer'î ve müeddî kıldıkdan soñra yevmî bir akce vazîfesiyle mutaşarrıf olup vâķıfuñ rûhi ve devâmı ömr-ü devletim için du'âyâ müdâvenet göstere şöyle bilüp 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîran el-yevmü't-tâsi' ve'l-'ısrîn fî Şevvâli'l mûkerrem li-sene-i şemênîn ve erba'în ve mieteyn ve elf. **Ḳostantîniyye**

B- İbķâ-i Voyvodalık

Şerî'at-şî'âr Tire kazâsı nâibi Fazîletlü Efendi zîde fazlühû ve kıdvetü'l-emâşil ve'l-akrân kazâ-i mezkûre bu def'a tarafımızdan voyvoda naşb ve ta'yîn olınan 'ızzetlü Ahmed Ağâ zîde ḳadruhû ve vücûh-ı memleket bi'l-'umum işerlerî zîdet maḳâdîruhüm hazreti veliyyü'n-ni'amî ilzâma me'mûr buyurıldığım Aydın Sancâğında vâķı' muḳâṭ'âttan Tire kazâsı muḳaṭa'ası kâffe-i mülḥaḳâṭıyle sene-i merķûme mart-ı ibtidâsından şubâṭ-ı gayetine kadar bir sene-i kâmile zabṭ ve idare eylemek üzere 'uhdeñe ihâle ve ilzâmı hususını ahâli kazâ niyâz ve istid'a ve bedel-i muḳaṭa'a ve şemen-i muḳaṭa'a ve zamm-i muḳaṭa'a olan dört yüz seksen sekiz biñ dokuz yüz yetmiş beş gurûş mebâlîğı tarafımıza takdîm eyledikleri deyn-i taḥvîlinde beyân olınan vakt-i taḳsiṭlerinde muḳaṭa'at malınıñ ḳabzına memûr olan Hoce Şalamon ve

Karaoğlân bahûre tamâmen tediyesine ahâli kazâ mütekeffil ve mu'temed olduklarını Gûzelhişâr nâibi fazîletlü Efendi hazretleri taraf-ı hâlişânemize i'lâm itmeğin bermûcibi i'lâm ahâli kazânun niyâz ve istid'âları vechile ve işbu karar virilen bedel ve şemen ve zamm-ı muqâta'a olan mebâliğden soñraca ziyâde tebeyyûn ve zuhûr ider ise ol dağı ta'ahhüdleri vechile i'tâ olunmak şartıyla muqâta'a-i mezkûre ma'a kâffe-i mülhâkâtihê bedel-i ma'lûmesîyle sene-i mezkûreye mahşûben Ağâ-yı mûmâ ileyh 'uhdesine ihâle ve ilzâm olunmağla imdi siz ki muhâtabûn mûmâ ileyhimsiz Ağâ-yı mûmâ ileyhi kazâñuzda voyvoda ve zâbiť bilüp şer'-i şerîfe ve fetevâ-yı münîfe muvâfaqat re'y-ü şavâbına mutâba'at ve muqâta'a-i mezkûrenün hâşılât ve vâridâtını öteden beru ne vechile ahz ü tahsîl olınagelmiş ise Ağâ-yı mûmâ ileyhün dağı ol vechile ahz ü kabzına kimesne tarafından dađl ve ta'arruz olunmayarak bi'l-ittifâk mu'âvenet ve merâsim-i hüsn-i imtizâca ri'âyet ile kazâñuza dâir vâkı' olan huşûşâtun vaqt ve zamaniyle tanzîm ve tesviyesine cümleñüz elbirliğıyle mezîd-i ihtimâm ve dikkat eylemeñüz ve sen ki voyvoda-i mûmâ ileyhsün sen dağı vedi'a-i cenâbı kibriyâ olan fukârâ ve zu'afâ ve re'âyâ ve berâyânun asâyış ve emn-ü ve râhatları esbâbunuñ istişşâline gayret ve lâzimü'l-inhâ olan mevâddun bilâ imhâl-peyderpey nezd-i hâlişânemize inhâ ve ifâdesine musâra'at ve voyvodalığa müteferri' olan keyfiyâtı öteden berû ne vechile idâre olınagelür ise sen dağı ol vechile tanzîm ve ru'yete ve her bir umûr ve husûs-ı şer'-i şerîfe taťbîk iderek fukârâ ve zu'afâdan ferd-i aferîdenün bir cihetle ızrâr ve ibhâli dest-i hasar olmaklığından be-gâyet tevaqqı' ve mücânebet eylemek bâbında voyvodalık memûriyetüni hâvî mütesellim livâ-i Aydın'dan işbu buyurıldı isdâr ve yedine i'tâ olınmışdır. Bi-mennihî te'âlâ gerekdir ki ber-mûcibi buyurıldı 'âmil olasız.

Sene: 48, Rebi'u'l-Evvel: 29.

Mir Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı 'Âlî Mütesellim Livâ-i Aydın Hâlen

C-

Qıdvetü'l-Emâsil ve'l-aqrân zıkr-i âti kıyeleriñ idâresi hasebü'l-iqtizâ 'uhdesine ihâle olınmış olan 'izzetlû Ahmed Ağâ zîde kadruhû inhâ olınur ki Tire kazâsı derûnında Eğridere ve hâş-ı kıyeleri Seferihisar muqata'ası ifrâzâtundan olup öteden berû Tire kazâsı voyvodası bulunanlar taraflarından idâre olına gelmiş idüğinden kazâ-i mezkûr voyvodası bulındığüñ hasebîyle sen ki mûmâ ileyh Ahmed Ağâsuñ muqata'a-i mezkûre tarafından me'mûrı zuhurında bedel-i iltizâm ma'lûmesi her ne ise sene-i sâbık vechile sâhib-i muqata'a tarafına virilmek üzere kıyeye-i mezkûrlaruñ idâresi husûs-ı tarafımızdan istid'a olındığı ve fukârâ ve zu'afânun keyd-i mefsedet-i erâzil ve eşkıyâdan reha olmaları nezd-i hâlişânemizde mültezim bir keyfiyet bulındığı ecilden 'uhdeñe ihâle olınmış oldığı ma'lûm-ı dirâyet melzûmuñuz oldıkda kıyeye-i mezkûrları ber-minvâli muharrer öteden berû ne vechile idâre olına gelmiş ise sen dağı ol gûnâ hüsn-i idâre ve ru'yet ve fukârâ ve zu'afânun keyd-i mefsedet eşkıyâdan viķâyesiyle gudûde-i best emn ve râhatları esbâbınuñ istihşâline dikkat ve hilâf-ı emir ve rızâ-i hâlât vuķû'ını tecvîzden hâzer ve mûcânebet eylemek için kıyeye-i mezkûrları ber-minvâli meşrûh idâreñi hâvi mûtesellimlik livâ-i Aydın'dan işbû buyurıldı işdâr ve yedüñe i'tâ olınmışdır. Bi-mennihî Te'âlâ ber-mûcibi buyurıldı 'âmil olasız. Sene: 48, Rebi'u'l-Evvel Gurra.

Mîr Süleyman Ser Livâ-in Dergâh-ı 'Âli Mûtesellim Livâ-i Aydın Hâlen

D-

Medîne-i Tire muzâfı **Rahmanlar** kıyesinde bundan aqdem fevt olan Hüseyin bin İsa'nuñ verâseti zevce-i menkûhâ-i metrûkesi Hatice binti Osman nâm hâtûn ile şulbi kebîr oğılı Hasan ve zevce-i mezbûrenüñ batnında mevcûd haml-i mevķûfe inhişâr-ı zâhir ve nümâyân oldıktan soñra haml-i mevķûfuñ vaşî menşûbi Memiş oğılı Hüseyin iltimâsiyle tahrîr ve taķvîm-i kıymet olup beyne'l-verese bi'l-ferîzati'ş-Şer'iyye tevzi' ve taķsim olınan muħallemât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i

âti zikir olunur. Fi'l-yevmi'l-hâmis min zi'l-hiceti's-şerife li-sene-i semênin ve erba'in ve mieteyn ve elf.

Câmûs öküzi çift,,karasığır öküzi çift,,câmûs ineği re's,, bâygır re's,,bakır çanak,,

400 ' 250 ' 150 ' 150 $\frac{10}{30}$

tabak 2,, tâbe ,, 2 tencere 3 ,, sini ,, tüfenk bıçak ,, yorgan ,, minder,, 6 yasdık,,

5 5 30 15 $\frac{2}{50}$ $\frac{5}{50}$ 20 $\frac{4}{10}$

köhne kilim,, çuha habiye ,, 'aba şalvar, 'aba nimtân,, gömlek,, dizlik,, küçük 'antari

$\frac{1}{3}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{2}{8}$ $\frac{2}{10}$ $\frac{2}{5}$

destâr,alât-ı çift,şa'îr âyar,,hınta 'ayâr,bâl ârûsı,yekûnü'l-muhallefât, minhe'l-ihrâcât

$\frac{1}{5}$ 15 $\frac{4}{160}$ $\frac{15}{120}$ 252 1798

Berâ-yı vaşiyet techîz-i tekfîn,, mihir lizevcti'l-mezbûre,, resm-i kısmet-i 'âdî,,

222 125 44 8

harc-ı hademe-i mahkeme ,,kaydiye ,, yekûnü'l-ihrâcât,, şahhü'l-baқи

22 9 5 449 7 1348 3

Hissetü'z-zevcti'l-mezbûre,,hissetü'l-ibni'l-mezbûr,,hissetü'l-hamli'l-mezbûr,,

168 4_ 590 4 590 4

36-A-

Medfne-i Tire'de **Yaşibeg** Mağalesinden bundan aqdem fevt olan Hamza oğlı Mehmed Dayı nâm kimesnenüñ zâhirde zevcesi Emine binti nâm hâtûndan gayri vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup tereke rub'û zevce-i mezbûreye ve şülüş-ü erba'ası cânib-i Beyti'l-mâl'e 'âid olmağın bu maqûle fevt olanlaruñ terekelerini qabza memûr emîn-i Beyti'l-mâl olan Medfne-i mezbûreye voyvodası ser bevvâbin dergâh-ı 'âlî Mustafa Efendi Mehmed Sadık Bey Efendi tarafından umûr-ı Beyti'l-mâl'i ru'yyete vekil ta'yîn kılınan Ömer Ağâ ma'rifeti ve ma'rifet-i Şer'ile taqrîr ve sevq-i sulţânîde bi'l-müzâyede bey' olınan muhallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikir olunur. Fi'l-yevmi's-şâliş 'aşrun min zi'l-ka'deti's-şerife li-sene-i ihdâ ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

îğdiç bâygîri ma‘a semer re’s,,def‘a bâygîr ma‘a semer re’s,,tulim yâğ 2,,

202

290

15

def‘a tûlim,,eğer 1,,harâr çuval,,kûfe çift,, köhne başlık ma‘a gem,,

$\frac{2}{2} \leftarrow$ 18 $\frac{2}{18} \frac{3}{18}$ $\frac{1}{4} \leftarrow$ $\frac{2}{9}$

bârût kapağı ma‘a torba,,çûl ma‘a hegbe,, korede pişto ve bıçak ma‘a destere,,

$\frac{2}{3}$ 6 14

çizme çift,, köhne şam kuşağı ma‘a fermene,,müsta‘mel kırmızı çûhâ habiye,,

$\frac{1}{2} \leftarrow$ $\frac{1}{30}$ 56

‘abâ şalvar,silâhlık ma‘a harbi ve palâşka küçük taraklı ‘antari gömlek dizlik ve

$\frac{1}{12}$ 12 25 yâğlık

köhne nimtân ‘abâ,,destâr ma‘a külâh fes,, yekûnü’l-muhallefât,, minhe’l-ihrâcât

$\frac{2}{19}$ 9 748

techîz tekfîn ma‘a berâ-yı vaşiyet,resp-i kısmet-i ‘âdi,,resp-i mu‘tâde,,

81 \leftarrow 18 8 74 2

harc-ı hademe-i mahkeme çûkdâriye mahzariye,resp-i Beyti’l-mâl harc-ı Beyti’l-mâl

18 8 20 74 2 18 8

hizmet-i vekil,,dellâliye,, kaydiye,,yekûnü’l-ihrâcât,, şahhü’l-bâki,,

4 20 26 357 ~ 1 8 391

ba‘de’d-defter müteveffâ-yı mezbûruñ tereke-i şahhü’l-bâkîsinden ezîd-i deyûn-i

zuhûr itmeğın bi-hisâbi’l-ferma ashâb-ı duyûn ber-vech-i âti ba‘de’t- taqsim emîn-i

Beyti’l-mâl yesinde bir akce kalmadığı bu maħalle şerh vîrildi. Deyn-i müşbet berâ-

yı serbân oğlu Mehmed kethüda bâ temessükü li-şehâdet ħorzemli Mehmed Efendi ve

Na‘lbend Mustafa bin Mustafa ba‘de’t- taħlîf

ğarmadan hissesi

181 230

Deyn-i müşbet berâ-yı Hacı İbrahim kızı Hatice bâ temessükü li-şehâdet dîvân oğlu

Ali bin Mehmed ve Kîlisli oğlu Mehmed ba‘de’t-taħlîf

ğarmadan hissesi

127 — 160

B- Tire Voyvodası İbķası Buyûrıldı

İftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim dergâhı 'âlî kapucı başlarından hâla Tire kazâsı voyvodası sa'âdetlû Mehmed Sadık dâme mecdühû ve şerî'at-şîâr Tire nâibi fazîletlü Efendi zîde fazluhü ve mefâhîru'l-emâsil ve'l-aķrân a'yânı velâye ve vücûh-ı memleket ve sair iş erleri zîde ķadruhüm inhâ olunur ki işbû ikiyüz elli bir senesine mahşûben muhaşşallık vechile muķarrer ve muķavvel 'uhdemiz olan Aydın sancağında kâin muķâta'âtdan Tire muķâta'ası sene-i merķûme mart-ı ibtidâsından şubâ-ı gayetine kadar bir sene-i kâmile tarafımızdan ber-vech-i emanet idâre itmek üzre Dârende-i buyurıldı mîr mûmâ ileyh 'uhdesine ihâlesiyle kazâ-i mezbûre voyvoda naşb ve ta'yîn kılınmış oldığı imdi siz ki muķâtabun mûmâ ileyhimsiz ma'lûmuñuz oldıkda mîr mûmâ ileyhi kazâñuzda voyvoda ve zâbiķ bilüp şerî'a ve ķânûna muvâfık ve rızâ-yı 'âliye muķâbık re'yy ve irâdesine imtişâl ve mütebe'at ve her hâlde levâzım-ı bel-cehti ve ģusn-i mu'âşerete ihtimâm ve dikkat ve kazâ-i mezbûr üzerine te'điyesi lâzım gelen emvâl-i mîriye ve maķlûbât-ı devlet-i 'aliye ve umûr-ı mühim-i seniyesinde bir def'a maķlûb-ı 'âlî vaķt ve zamaniyle te'điyesine bi'l-ittifâķ sa'y ve gayret eylesesiz ve sen ki voyvoda-i mûmâ ileyhsün senden me'mûl manzaramız olan dirâyet ve istikâmet iķtizâsınca her bir umûrını şer'-i şerîfe ve rızâ-yı münîfe taķbık iderek ber-def'a de'l-ģuvâhi 'âlî tanzim ve tesviyeye şarf ve sa'y ve iķtidar ve 'ale'l-ģuşûş sâye-i şahanede tanzîm ve tenmîm kılınan vedî'a 'asâkir-i manşûre zâbiķân ve neferâtınun nizamnâme-i humayuna taķbıķan istikmâli esbâb-ı ģusn-i zâbiķalarına iķdâm ve dikkat pişhâr ve zabt ve baķt-ı memleket ve def'-ı ve ref'-ı surûr ve mefsedet ģuşûşlarına ve vedî'a-i cenâb-ı ģâliķu'l-berâyâ olan fukârâ-yı rağbetin mezâlim ve ta'addiyâtdan viķâyeye ve himâyeleriyle cümleden taraf-ı padişâhâneye da'vât-ı ģayriyeye isticlâbına ihtimâmât-ı lâzime-yi bi'l-vücûh icra ve

izhâr ve lâzîmü'l-inhâ olan huşûşât-ı vâkı'âya peyderpey tarafımıza inhâ ve iş'âr eylemek bâbında me'mûriyetini hâvi dîvân-ı liva-i Aydın'dan işbu buyurıldı isdâr ve yed-ine i'tâ-i tesyâr kılınmıştır.

İnşaa'llahü Te'âlâ gerekdir ki mûcibince amel ve hareket eylesiz deyû.

Sene: 251, Zi'l-ka'de: 25.

C-

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizamü'l-'âlem dera umûru'l-cumhûr-i bi'l-fikri's-sâkıbı mütemmimü mehâmû'l-enâm birre'yi's-sâibi mûmehhedü bünyânü'd-devleti ve'l-iqbâl müşeyyidü erkânü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahtûf-i bi şunuf-i 'avâtifü'l-melikü'l-a'lâ Aydın Sancâğı mutaşarrıfı vezîrim Ya'qub Beg edâmehû te'âlâ iclâlehü ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-ikelâm Mevlânâ Tire kâzısı zîde fazlühü tevki' refi' humayun vâsıl olıcak ma'lûm olaki manşûra-i hazîne-i celilemden mazbûta-i elviyeden mevķûfatdan ihrâc ve derûn-ı emr-i şerife mevzû'an irsâl olınan memhûr ve mûmzar iki kaķ-ı şûret-i defterde muharrer ve muraķķam olduğı ûzre Aydın sancâğında vâkı' nefsi bedeniye-i Tire muķaķa'ası merbûta Tire kâzâsı 'avârız ve nezl müteķâ'idin malları muķaķa'a mezkûrenüñ iki yüz elli bir senesi sene-i maħsûben sen ki muħaşşıl-ı müşarun ileyhsin aķdemce saña ilzâmen hîn-i ihâlesinde virilen zabt emr-i şerîfimde mûnderiç olduğı ûzre bedel-i iltizâmât-ı muķaķa'a-i mezbûre ilave ve tarafuña ta'ahhüd-ü bend-i idhâl ile emvâl-i mezbûrenüñ elli iki senesine maħsûben emr-i tahsîl 'uhdeñe muķavviz bulunmuş ve ol vechile emvâl-i mezbûre tarafuña virdiğı ta'ahhüd ve deyn-i temessüküne derc ve terķîm kılınmış olmakla ber-mûcibi şûret-i fâtir-i emvâl-i mezbûre te'âmülü ķadîm vechile tarafuñdan cem' ve tahsîl ve aħz ü ķabz olunup bundan hâric ve ziyâdesine muķâlebesiyle fukârâ-yı ra'ıyyete cevr ve te'addî vuķû'a gelmemesi hususına bezli celli himmet eyliceķ fermânım olmağın hâşşaten işbu emr-i 'âlîşânım işdâr ve tesyâr

olunmuştur. İmdi ilâ âhirihî fi'l-yevmi-ş-şâliş şehri zi'l-ka'de ihdâ ve hamsîn ve mieteyn ve elf. **Koştantiniyye**

D-

Medîne-i Tire'de **Kütüphâne** Mahallesinde bundan aqdem fevt olan Sadi nâm kimesnenüñ zâhirde vârişi Havva'dan gayrî vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesinüñ rub'u zevc-i mezbûreye ve şülüş-ü erba'ası cânib-i Beyti'l-mâl'e 'âid olmağın bu maqûle fevt olanlaruñ terekelerini kabza memûr emîn-i Beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre voyvodası ser bevâbîn dergâh-ı 'âlî 'a'ûfetlü Mehmed Sadık Beg Efendi tarafından umûr-ı Beyti'l-mâl'i ru'yyete vekil ta'yîn kılınan Ömer Ağa ma'rifeti ve ma'rifet-i Şer'ile sevq-i sulţânide bi'l-müzâyede bey' olunan muhalledât defteridir ki ber-vech-i âti zikir olunur. Fi'l-yevmi-ş-şâliş ve'l-ışrîn min Zi'l-ka'deti-ş-şerîfe li-sene-i ihdâ ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

merkep re's „çapa kûrek bel çanak,, yekûnü'l-muhalledât,,

$\frac{1}{100}$ 9 109

minhe'l-ihrâcât,,techîz tekfîn,,mihir lizevceti'l-mezbûre,,resm-i mu'tâde,,

46 20 9

harc-ı hademe-i mahkeme,,hizmet-i lâzime,,resm-i beyti'l-mâl,, harc-ı beyti'l-mâl,,

4 6 9 4

hizmet-i vekil,,dellâliye,,kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât,, şahhü'l-bâki,,

6 2 2 109 000

E-

Medîne-i Tire'de Kalamus Mahallesinde bundan aqdem fevt olan Mehmed bin Abdülkâdir nâm kimesnenüñ verâşeti zevce-i menkûhâ-i metrûkesi Fâtıma binti Hüseyin nâm hâtûn ile vâlidesi Ümmühâni binti Molla Hasan ve şulbiyye şağıra kızı Ayşe ve li-ebeveyn er-çarındaşı Ahmed nâm kimesnelere inhişâr-ı taħaqquqından soñra şağıra mezbûrenüñ tesviye umûrına ru'yyete bâ hücceti Şer'iyeye vaşî menşûbesi vâlidesi mezbûre Fâtıma hâtûnuñ iltimâsiyle taħrîr ve beyne'l-vereşe

bi'l-müzâyede taqvîm-i kıymet olunup bi'l-ferîzati'ş-Şer'iyeye tevzi' ve taqsim olunan muhalledfât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikir olunur. Fi'l-yevmi's-sâlis 'aşrun min zi'l-ka'deti'ş-şerîfe li-sene-i ihdâ ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

basma şilte,,müsta'mel basma yorgan,,cedîd kilim,,saz memlû beledî yasdık,,

$$\frac{1}{32} \quad \frac{1}{30} \quad \frac{1}{81} \quad \frac{3}{21}$$

def'a yasdık,,işleme akce kisesi,,küçük altı bârmaq 'antari,,bürüncek gömlek,,

$$\frac{2}{14} \quad \frac{1}{35} \quad \frac{1}{45} \quad \frac{1}{21}$$

dizlik ma'a uçkur,,def'a dizlik,,yeşil destâr,,def'a gömlek,,def'a dizlik,,

$$\frac{1}{15} \quad \frac{1}{9} \quad \frac{1}{3} \quad \frac{2}{14} \quad \frac{1}{8} \leftarrow$$

müsta'mel çûhâ fermene,,İngiliz şalı,,iplik alaca 'antari,,

$$\frac{1}{30} \quad \frac{1}{31} \quad \frac{1}{1} \leftarrow$$

işleme şal ma'a fes,,beyâz penbe ipliği direm 1,,mai iplik \leftarrow ,,kırmızı iplik direm 1,,

$$16 \quad \frac{50}{13} \quad \frac{1}{20} \leftarrow \quad \frac{10}{47}$$

Pişto korede,, çûhâ habiye,,hame kûşâğından hissesi

$$\frac{1}{5} \quad \frac{1}{77} \quad 10 \leftarrow$$

penbe közesi 20,,def'a penbe közesi 10,,sefer tasından hissesi,,

$$20 \quad 10 \quad \frac{1}{14}$$

pekmez tâbesinden ve siniden ve kazandan onaltı sehmiden yedi sehim hissesi,,

$$100$$

evân nuhâsiye 1,,def'a evân nuhâsiye 1,,tezgâh ma'a âlât,,

$$70 \quad \frac{3}{35} \leftarrow \quad 55$$

merkep ma'a semer re's,,bâğ alañında kestânelikden hissesi,,

$$220 \quad 100$$

kızılcakeyu kırbında üç dönüm bâğdan hissesi,, börekçi bâğında menzil hissesi,,

$$131 \leftarrow \quad 44$$

maħalle-i mezbûrede mülk-i menzilden onaltı sehmiden yedi sehim hissesi

$$1000$$

Bâlim sulţanda ve kırbında olan zeytûn eşcârından hissesi,, yekûnü'l-muhalledfât,,

$$100 \quad 2478 \leftarrow$$

37-A-

mintan,,kuşak,,kesilmiş ‘antari,,yelek,,dizlik,,silahlık,,pişto,,bıçak,,
70 70 30 5 15 3 30 15
tüfenk,,hamamiye,,kahve takımı,,ırgatiye,,orak,,çapa,,bel,,penayır,,
30 5 10 15 5 8 5 40
evân nuhâsiye,, taru ayâr,,hınta ‘ayâr,,şâir,,bulgur,,minder,,yemeni çift,,
430 100 70 20 20 50 7
çuval çift,, beledî yorgan,, yasdık,,nacak tarak,,saç,sacayak,,sandık,
 $\frac{1}{10}$ 30 15 10 2 3 20
hırdavat-ı menzil,, yekûnü’l-muḥallefât,, minhe’l-iḥrâcât
20 8913
techîz tekfîn ıskât-ı salât,,mihir lizevceti’l-mezbûre,,resm-i kısmet-i ‘âdî,,
200 250 222 3
harc-ı ḥademe-i mahkeme düyûn-ı müteferrik’a,,kaydiye,
111 7 260 1 5 1050
yekûnü’l-iḥrâcât,, şaḥḥü’l- bâki,, ḥissetü’z-zevceti’l-mezbûre,,
7863 982 5
ḥissetü’l-ibnü’l-mezbûr,, hissetü’l-ibnü’l-mezbûr,,
3440 2 2 3440 2 2

B-

Şerâyi-şi‘âr Aydın Sancağında ḥâvi olduğu kazâların kuzât ve nüvvâbı Fazîletlü Efendiler zîde fazlühüm ve mefâḥiru’l-emâşil ve’l-a‘yân ‘izzetlü Ağâlar zîde mecdühüm ve mefâḥiru’l-emâşil ve vücûh-ı memleket ve muḥtâr-ı vilâyet vesair iş erleri zîde kadruhüm inhâ olunur ki Aydın sancağından mürettteb ve muvazzaf ‘Asâkir-i Manşûre-i Muhammediye maşârifat lâ yuhşasına medâr olmak için bâ emr-i ‘âli tertib buyurılan yedi yüz elli kise akcenin nısf-ı rûz-ı kasım ve nısf-ı diğeri rûz-ı hızır def‘a senesine de iki taksit ile tahsîl olınmak üzere livâ-i mezbûruñ ḥâvî olduğu kazâlarına tertib-i mezkûruñ taksit olan meblâğ-ı mezbûruñ tevzi‘ ve taksîmiyle tahsîli bâbında tarafımıza ve sâire fetâyâ şerefyâfte-i sahife-i sudûr buyurılan fermân-ı ‘âlişan şerefsudûr eylemiş ve mantûk-ı münîf-i ma‘lûmuñuz olup tenfiz ve icrası vâcibe-i zimmetimiz bulunmuş ve taksid-i mezbûr işbu hulûl iden

ay'dan rûz-ı kasım tevzi' defterlerine idhâli lâzım gelmiş olmağla emr-i 'âli mezbûruñ bir kıt'a mumz-ı sûreti ihrâciyle Güzelhisar Mahkemesinden mahreç pusula-i Şer'iyeye mûcibince bu def'a kazâñuz hisselerine musib mebâliğ-i derbârı ma'ad linağran takdim olınacak tevzi'-i defter-i zeyline o haliyle evvel bâ evvel tahsîl ve tarafımıza irsâl ve nesyl-i husûsına mezid-i ihtimamı gayret eylemeñüz bâbında ber-mûcibi emr-i 'âli divân-ı livâ-i Aydın'dan işbu buyurıldı isdar ve tesyâr olunmuşdır gerekdir ki ber-mûcibi buyurıldı. Amel ve hareket ve hilâfından mücânebet eylesiz deyu. Sene: 51, Şa'ban: 5.

C-

İyâde-i nâsda mütedâvil olan ecnâs-i 'atıķ altunuñ vesâire-i rusimi fîmâ ba'd mevâdandan men' ile Darbhâne-i 'Âmire tarafından nâ ma'ad mübâye'asiyle mubâye'a muğarrarası üzre mubâye'a itdirilmesi huşûsına bu def'a el-ma-i şüce bi'ahdi leda derdesi bu mahalle kayd olındı. Sene: 51, şa'bân: 25.

D-

'Asâkiri Mansura-i Muhammediye'den İdris Paşa livâsından olan Alayunñ Birinci Taburunuñ Mümtâz Bölüğünde Birinci Onbaşınıñ Yedinci Neferi Tire'li Ali veledi İsmail 'illet-i kadîmesi olup askeri olmaklığa elvermiyeceği bi'l-mu'âyene tebeyyün eylediğinden ol vechile ihraç olunmuş ve merkûm-ı memleket umûrına karışmamak ve kendü kârı kesbden meşgul olmak üzre vilâyet-i cânibine 'azîmet için izin ve ruhsat virilmiş olduğını müşîr işbu tezkire tahrîr ve yed-i merkûma i'tâ olındı.

Sene: 51, Şa'bân: 27. **Mehmed Hüsrev Ser 'Asker 'Asâkîr-i Mansûre Hâlen**

E-

Asâkir-i Mansûra-i Muhammediye'den İdris paşa livasından olan alayunuñ birinci taburunuñ mümtaz bölüğünde birinci onbaşınıñ birinci neferi Tire'li Hasan veledi Mehmed'ün 'illet-i kadimesi olup asker olmaklığa elvermiyeceği bi'l-mu'âyene tebeyyün eylediğinden ol vechile ihraç olunmuş ve merkûm-ı memleket umûrına

karişmamak ve kendü kâr-ı kesbden meşgul olmak üzere vilâyet-i cânibine ‘azîmet için izin ve ruhsat olduğunu müşîr işbu tezkire tahrîr ve yed-i merķûma i‘tâ olındı.

Sene: 51, Şa‘ban: 27. **Mehmed Hüsrev Ser ‘Asker ‘Asâkîr-i Manşûre Hâlen**

F-

‘Asâkir-i Mansura-i Muhammediye’den onsekizinci alayun üçüncü taburunu üçüncü bölüğünde sekizinci onbaşınun sekizinci neferi Tire’li Hüseyin veledi Mehmed’ün ‘illet-i kadîmesi olup ‘asker olmaklığa elvermiyeceği bi’l-mu‘ayene tebeyün eylediğinden ol vechile ihrâç olunmuş ve merķûm-ı memleket umûrına karişmamak ve kendü kârı kesbiyle meşgul olmak üzere vilâyeti canibine ‘azîmet için izin ve ruhsat virilmiş olduğunu müşîr işbu tahrîr ve yed-i merķûma i‘tâ olındı.

Sene: 51, Şa‘ban: 27.

G-

İşbu derûn-ı kûsâmda mezkûratü’l-ism-i mezbûre Râbi‘a fevt olup verâseti vâlidesi mezbûre Hatice ve li-ebeveyn kız karındaşları mezbûratân-i Hanife ve Ayşe ve li-ebeveyn er karındaşı sağır-i mezbûr Hüseyin’e isabet iden hisse-i irsiyesidir ber-vech-i âti zikr olunur. Fi’l-yevmi’l-hâmîs min şevvâli’l-mükerrrem li-sene-i ihda ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

ber-mûcibi kassam hissesi,,dört sene yağ hâsılatından hissesi,, yekûnü’l-hisse,,

3468

800

4268

minhe’l-ihracât,,resm-i kısmet-i ‘adî,,harc-ı hademe-i mahkeme,,kayyimiye kaydiye

106 8

53 4

5

yekûnü’l-ihracât,,şahhü’l-bâkî,,hissetü’l-ümmi’l-mezbûre,, hissetü’l-uhtil-mezbûre

65 ~6-2

4102 ~6-38

683 1

854 1

hissetü’l-uhtil-mezbûre,,

hissetü’l-âhi’l-mezbûr,,

kesir

1709

854 1 2

6-3

H-

Medîne-i Tire’de **Zümyân** Mahallesi mütemekkinlerinden düyûn-i terekesinden ezîd olduğu halde bundan aqdem helâk olan Mora’lı Çoban Penago Veledi Yorgi nâm

zimminiñ vereşesi zevcesi ünze veledi koştançı nâm naşrâniye ile şulbi kebir oğlu Yakûmî ve kebir kızı kâterina nâm şahıslar zikri âti tereke-i halik-ı mesfûri vaziyet itmeyüp Etekşi oğlu Dimitri Veledi yani Yazıcıoğlu Yorgi Veledi yani ve Toşvi Veledi yani Kahye Veledi Yorgi hâlik-ı mesfur damadı giridî bağçıvan Dimitri Veledi Niçola'ya düyûnını te'diye itmek üzere terk ve teslim ve tereke-i merkûm dan mersûm Dimitri'nüñ zimmetini ibra ve iskaat oldığı ba'de'l-kaşbul-i kalil ve kesir şâbit ve zâhir olan hâlik-ı mersûmuñ düyûnını edaya ta'ahhüd itmeğın mesfur Dimitri talebiyle ketb ve imla olınan hâlik-ı mersûmuñ bi'l-cümle terekesi bâ defteridir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi's-salıḡ min şevvâli'l-mükerrrem li-sene-i ihda ve ḡamsin ve mieteyn ve elf.

müsta'mel beledî yasdık,,cedîd yasdık yorgan,,bâkır mangal,,

$\frac{3}{30}$ $\frac{1}{6}$ 60

müsta'mel tahta sandık,,müsta'mel küçük tahta sandık,,siyah keçe,,

$\frac{1}{20}$ $\frac{1}{6}$ $\frac{1}{35}$

kantar,ibrik,sefer tası,,evân nuḡâsiye31,,şişe,,iskemle,,kısırak bâygîri ma'a semeri re's

$\frac{1}{10}$ $\frac{1}{25}$ $\frac{1}{45}$ 465 $\frac{2}{5}$ $\frac{1}{3}$ 400

mahalle-i mezbûrde mülk-i menzil,,küp 2,çuval 2,,yekûnü'l-metrûkat,,minhe'l-iḡrâcât

4500 15 5 5620

resm-i kısmet-i 'âdî,,ḡarc-ı ḡademe-i maḡkeme,,çuk dâriye maḡzariye,,kaydiye,,

140 70 20 5

yekûnü'l-iḡrâcât,, şaḡḡü'l-bâkî,,

235 5385

Hâlik-ı mersûmuñ Tire muḡaḡa'ası malından zimmetinde zuḡûr iden yüz yetmiş

'aded şaḡmal aḡnâm olmak üzere beheri elli gurûşdan îcâb ve iḡtizâ iden deyn-i

8800

müşbeti.

38-A-

ḡabûy-i bir günâbar ve şiklet olmayup çehresinden cenâb-ı merḡamet-i nisâb-ı ḡilâfetim ve şehzârdan civan-ı nehçim için şehlâb-ı da'vât-ı ḡayriye-i irâde-i

behiyyesiyle bu muqâbelede beher kazâdan fakat kırkar gurûş hizmet-i mübâşiriyye virilmek üzere Sadriâzam Paşalarından İbrahim Tatar ile tesyâr olunmuşdur imdi siz ki vezir ve ferî'a-i müşar ve kayıdıcı başılar ve kuzât ve nüvvâb ve sair mûmâ ileyhimsiz keyfiyet ma'lûmuñuz oldıkda nezâyid-i şânı şevketinâm şahane ve temâdi ömür ve âfiyeti 'izzet-i şehriyar-endem için zibr-i irâde-i kâin mahallerde bulunan meşâyih ve zühâd ve nebtetü'l-ğaidi ve sair ibâdet i'tiyâd taraflarından mesâcid ve mehâfilde ecr-i du'a ve tertîl-i hamd ve şenâ ve dâru'l-hilâfeti'l-'aliyyemde olduğu mişillü evkât-ı hamsede tasadan qal'adan beri gûnâ mezalice şîri foteb top ve tüfenk itdirilerek şan şükve-i saltanât-ı selenim icra ve'l-hâşıla birde herkes 'arz-ı murad bil olduğu halde emin-i serd-i sürur zımmında 'âdet-i belde olan şenlikli icrâsiyle saye-i şevketvâye-i şâhânemde cümle 'ibadlar istihşâli meserretlerine i'tina ve mübâderet ve bu vesile ile mikdarı ma'ıyyetden ziyâde hizmet-i mübâşiriyye¹⁸⁵ virilmekten ve nâm-ı ahar ile fakir rical vedi'atu'llah ahâli ve fukârâya bir akce virmeye tarh ve tevzi' ile te'addî vuku'a gelmeden ve be-gâyet tevaqqî ve mübâ'âdet eylemeñüz bâ-bında **fermân-ı** 'alışanım şâdir olmuştur. İla hürire fi âhiri şehri Şa'bâni'l-mu'azzam li-sene-i ihda ve hamsîn ve mieteyn ve elf mûcibince buyurıldı. Vali Aydın Devletlü Ya'kup Paşa vürûdına kad vaşale ileyna. Sene: 51, şevvâl: 25.

B-

Medîne-i Tire'de **Yunus Emir** Mahallesinden bundan aqdem fevt olan Kerim Bedel Oğlu Salih'in kızı Hatice nâm müteveffiyenüñ verâseti zevc-i metrûki bedeli Naşûh bin Molla Hasan ile vâlidesi Ayşe binti İsmail ve Sadriye-i şağîra kızları Ayşe ve Havva nâm kimesnelere inhişârı zâhir ve numayan oldıktan soñra şağîratân-i mezbûratanuñ veliy-yi mücberleri mezbûr bedel-i Naşûh'üñ iltimâsiyle tañrîr ve taqvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferizati's-şer'iyye tevzi' ve taksîm olunan muhâlefât-ı müteveffiyeye-i mezbûredir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-hâdî vel-'ışrin min şevvâli'l-mükerrem li-sene-i ihda ve hamsin ve mieteyn ve elf.

¹⁸⁵ **Mübâşiriyye**, devletçe bir işi yapmaya memur edilenlerin masraflarına karşılık olmak üzere gittikleri yerlerdeki halktan tahsil olunan paraya denir. Bkz.: Ferit Devellioğlu, age. s. 700.

İşleme ve simli çenber,,hare ferace,,yüz peçesi,, köhne tamafhâne şalvar,,

$\frac{1}{100}$ $\frac{1}{50}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{30}$

Müsta'mel sevâ-yi fermene,,penbe zar gömlek,,sandık,,müsta'mel haleb alaca şalvar

$\frac{1}{25}$ $\frac{1}{15}$ $\frac{2}{50}$ $\frac{1}{20}$

,müsta'mel alacası 'antari,, müsta'mel foça,,köhne peştamal,,keten bezi top,,

60 $\frac{1}{25}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{15}$

işleme döşek çarşafı,,köhne hamâmiye,,mücessem değirmi,, müsta'mel beledî döşek

$\frac{1}{20}$ $\frac{1}{8}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{30}$

müsta'mel yorgan,, müsta'mel yasdık,, köhne kilim,,köhne yorgan,,

$\frac{1}{30}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{10}$

yapca nâm mahalde zeytûn sak, evân nuhâsiye²⁴, mahalle-i mezbûrda mülk-i menzil

$\frac{1}{30}$ 236 400

mihir der-zimmet zevc-i mezbûr,,merkep re's,, der-zimmet zevc-i mezbûr,,

100 $\frac{1}{150}$ 438

yedi sıra bağ evlek,,mançarlarda bağ evlek,, kazan 7,,yekûnü'l-muhallefât,,

$\frac{1}{60}$ $\frac{3}{100}$ 100 2135

minhe'l-ihrâcât,,bera-yı vasiyet işkât, resm-i kısmet-i 'âdî, harc-ı hademe-i maḥkeme,,

200 53 26

maḥûmiye,, kaydiye,,yekûnü'l-ihrâcât,, şaḥḥü'l-bâkî,, hissetü'z-zevci'l-mezbûr,,

12 5 297 1838 424 ~6-5

ḥissetü'l-ümmi'l-mezbûre,,ḥissetü'l-binti'l-mezbûre,, ḥissetü'l-binti'l-mezbûre,,

282 565 565

ba'de'd-defter mezbûre Havva fevt olup verâseti anasınıñ anası mezbûre Ayşe hâtûn

ile babası mezbûr Naşuḥ'a münḥasıra olup beyne'l-verese bi'l-ferizati'ş-şer'iyye

tevzi' ve taḥsim olınan hisse-i mezkûrasıdır ki ber-vech-i âti zikr olunur..fi'l-yevmi'l-

ḥâmis vel-'iṣrîn min şevvâli'l-mükerrem li-sene-i ihda ve ḥamsîn ve mieteyn ve elf

Bâlâda mezkûr hissesi,, minhe'l-ihrâcât,,resm-i kısmet-i 'âdî,,

565 14

Harc-ı hademe-i maḥkeme,,ḳaydiye,, yekûnü'l-iḥrâcât,, ṣaḥḥü'l-bâḳî,,

7 2 23 542 ے

ḥissetü'l-ebi'l-mezbûr,,ḥissetü'l-ceddeti'l-mezbûre,,

452 ~ 6 - 4 90 6

C-

Fi'l-asıl Konya ḳazâsından olup el-ḥâlet hâzihi Medîne-i Tire'de **Seydi** Mahallesinden Balyanbol'lı Mehmed'ün hizmetinde muḳîm iken bundan aḳdem fevt olan Kırılı Osman'ıñ zâhirde vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesi bi'l-cümle cânib-i Beyti'l-mâl'e 'âid olmaḡın bu maḳûle bilâ vâriş fevt olanlarıñ terekelerini ḳabza me'mur emîn-i Beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre voyvodası ser bevvâbîn dergâh-ı 'âli 'aḫufetlü Mehmed Sadık Bey Efendi tarafından emîn-i umûr-ı Beyti'l-mâl'i ru'yete vekil ta'yin kılınan Ömer Ağâ ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile taḫrîr ve sevḳ-i şulḫânîde bi'l-müzâyede bey' olınan muḫallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-ḥâmis ve'l-'ıṣrîn min şevvâli'l-mükerrem li-sene-i ihda ve ḥamsin ve mieteyn ve elf.

köhne kuşak ma'a şalvar 'aba gömlek dizlik,,naḳd-i mevcûd,, yekûnü'l-muḫallefât,,

10 ے 160 170 ے

minhe'l-iḥrâcât techîz tekfîn,,resm-i ḳısmet-i 'âdî,,resm-i mu'tade,,

32 4 17

ḥarc-ı hademe-i maḥkeme,,çûḳ dâriye maḥzariye resm-i emîn-i Beyti'l-mal

4 8 17

ḥarc-ı Beyti'l-mal,,hizmet-i vekil-i Beyti'l-mal,,ḳaydiye,,yekûnü'l-iḥrâcât

4 8 2 96

ṣaḥḥü'l-bâḳî verîd-i emin mûmâ ileyh.

74 ے

D-

Medîne-i Tire'de **Mollacılar** Mahallesinde bundan aḳdem fevt olan Hacı Mustafa oḡlı Hacı Şerif Mehmed'ıñ şulbi şaḡîr oḡılları Süleyman ve Mehmed'ıñ bâ hüccet-

i Şer'iyeye vaşîleri olan 'ammileri Boyacı Hacı Ahmed fevt olup yerine taraf-ı Şer'iden bâ hüccet-i Şer'iyeye vaşî naşb ve ta'yin kılınan Menemenli oğlu kebapçı Hacı Ahmed bin Çeki Mehmed iltimâsiyle şağîrân-i mezbûranuñ babalarından müntekil malları olmak üzere müteveffâ vaşî-yı sâbık mezbûr terekesinden 'aynen aḥz ü vaşî-yı lâhık mezbûr Hacı Ahmed'e teslim olunan şağîrân-i mezbûranuñ eşya ve emlak ve aḥarları defterleridir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-ḥâmis ve'l-'iştirîn min şevvâli'l-mükerrerem li-sene-i ihda ve ḥamsîn ve mieteyn ve elf.

yorgan ma'a çarşaf,,beledî döşek,,beledî yasdık,,çûhâ nebs,,

$\frac{1}{30}$ $\frac{1}{25}$ $\frac{2}{15}$ $\frac{1}{50}$

dizlik 2,,destâr,,köhne minder,, Evân nuḥâsiye 77,,tüfenk,,

60 $\frac{2}{10}$ $\frac{1}{5}$ 1155 $\frac{1}{40}$

boyacı dükkanında mevcûd kazan ve ta'ab ve boya tağârı ve sâire eşyada nışif,,

115

kürdülü altında zeytûn eşcârından nışif hisse zeytûn 13,,

125

Ali Baba'da zeytûn eşcârından nışif hisse zeytûn 3 ḥ,,

35

kabak kırında altı dönüm bağdan nışifı dönüm,,

750

Mahalle-i mezbûrda mülk-i menzilde nışif hissesi,,def'a mahalle-i mezbûrda

1000

175 nışif menzil

Müteveffâ Hacı Mehmed'ün zeytûn ve bağ mahsülinden vaşî-yı sâbık Hacı

Ahmed'ün zimmetinde terakümiden alacağı

219

yekûnü'l-muḥallefât,, minhe'l-ihrâcât ḥarc-ı defter,,ḳaydiye,,şahḥü'l-bâkî

3819

95

5

3719

ba'de'd-defter müteveffâ-yı mezbûr Hacı Mehmed'ün mu'taq ḡulamı Mustafa bin Abdullah vaşî-yı mezbûr maḥzarında da'va idüp müteveffâ-yı mezbûr Hacı Mehmed yedi sene muḳaddem sefere gidüp İshâḳça'da vefat itmezden muḳaddem benim için

malından beşyüz gurûş virile deyu vaşiyet ve Mısır oğlu İsa vefat itmekle matlûbımdan deyu iddi‘asını Bayındır’lı Berber Hasan bin köse Mehmed ve Na‘lbend Mustafa bin Mehmed şehâdetleriyle ber-nehc-i Şer‘i şabit itmeğin vaşî-yi mezbûre edaya ba‘de’t-tenbih mâl-ı şağırandan tenkîş-ı îcâb itdiği bu mahalle şerh virildi. Bâlâsı elli üç tarihiyle müverreğ sicilde şerh virildi sene seksen üçüncü ve dördüncü.

39-A-

‘Ale’l-maşârifî küllihâ fêze inhedemeti’z-zâviyeti’l-mezkûrati ya‘lû şâniyen ve şâlişen ve râbi‘an ilâ en yekûne i‘âdetühe mümküneten ve inhedemte velem yekün i‘âdetühe li ‘âykı min ‘avâyıkı’z-zamani ve hâdeşe min havâdişi’d-devrâni el-‘ıyazü billâhi yekûnü’l-evkâfü’l-mezbûrah vukufe ‘ale’l-fukârâ-i ve’l-mesâkini’l-müslimîne ve murâdü’l-vâkıfu mine’d-dâhimi’l-mezkûrati fî eşnâ-i hâzihi vakfiyyeti hiye’d-derahimü’l-ma‘düdetü’l-meskûketü’r-râyicetü fî külli hînin mine’l-aşyâni ve zemânin mine’l-izmâni feşâratü’l-evkâfü’l-mezbûrah vakfün alâ nehci’l-meşruhi la‘yeti ‘aleyhi zamanün illâ aḥkemehü ve lâ hînun illâ ebradehü velâ evenün illâ elzemehü lâ keşîra kavâ‘idehü velâ yübeddile mevâridehü femen yübeddil ba‘de mâ semiahü feinnemâ işmühü ‘allelezîne yübeddilünehü innellâhe semî‘un ‘alîm.¹⁸⁶ Ve men se‘â fî ibtâli hâzihi’l-vakfi’l-mezkûri ve şartun min şurûtihi ve kaydın min kuyûdihi fe ‘aleyhi la‘netü’llâhi ve’l-melâiketi vennêsi ecma‘îne¹⁸⁷ ve ecru’l-vâkıfu ‘ala’llâhi fîmâ in vebtiğâhü ve kaşdühü vertizâhü ve bizâlike vaqa‘a’t-târihu ve’l-işhâdü ve’t-tahrîru fî evasıṭ-ı cumâdel-aḥira li-sene-i ḥamse ve erba‘îne ve şemeni mieh. hürriye-i nebeviye-i yesribiye 15 cumâde’l-aḥir sene 845.

lemma te‘âlehü min fâtiḥatin ilâ hâtimihî ve vahḥade muvâfiқан li-şer‘i’l-қavîm ve’d-dîni’l-müstekîm қablehü ve ba‘dehü ḥarrarahü’l-faқîr aḥkâru’l-ma‘a isâ bin Muhammed el-‘abbâsi el-‘âsi bi maḥrûsihî sirruhü ve levâbi‘uhâ ‘ufiye ‘anhü ve ene

¹⁸⁶ Bakara Sûresi Âyet: 181 İmdi her kim bunu duyduktan sonra onu değıştirirse, her halde vebali sırf o değıstirenlerin boynunadır. Şüphe yok ki Allah işitendir.

¹⁸⁷ Âli İmrân Sûresi Âyet: 87 Allahın, meleklerin insanların laneti üzerlerindedir.

şâhidün ‘alâ mali-el-melbûb Harrarahü el-‘abdüzzaîf Muhammed bin fermete ğırru’ d-dîn.

B-

Medîne-i Tire’de **Abdülvehhap** Mahallesinden bundan aqdem fevt olan kalaycı İbrahim bin Abdullah’uñ verâseti zevce-i menkuhâ-i metrûkesi Hatice binti Mustafa nâm hâtûn ile şulbi şağır oğlı Süleyman nâm kimesnelere inhişâr-ı zâhir ve numayan oldıktan soñra şağır mezbûruñ vâlidesi ve hîyn-ı rüşd ve sedârına deĝin tesviye umûrına ru’yete vaşî-yı mensûbesi mezbûre Hatice hâtûnuñ iltimâsiyle taħrîr ve sevķ-i sulţânîde bi’l-müzâyede ve inkıta’ı’r-rağbe bey’ olınup beyne’l-vereşe bi’l-ferîzati’ş-şer’iyye tevzi’ ve taqsim olınan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi’l-yevmiş-şaliş ve’l-ısrîn min şehr-i recebi’l-ferd li-sene-i şemênîn ve erba’în ve mieteyn ve elf.

fûlay ve neşatır,,kazan yavrusı,,hırdavat-ı nüħâs,,köhne ibrik,,

17 ~ 6 5 33 ̲ 60 ̲ $\frac{5}{11}$ 6

Köhne miķras¹⁸⁸ ve çapa ve temur hırdavatı,kalaycı âleti,köhne ‘aba,köhne çûħâ

~ 6 1 48 $\frac{2}{11}$ 8 ̲ nımtan

bir kıt’a baĝ dönüm,,âr ve aķcesi,, Boz kıaryeden alacaĝı,,yekûnü’l-muħallefât,,

$\frac{1}{40}$ 55 20 307 ̲

minhe’l-iħrâcât,resp-i kısmet-i ‘âdî,,ħarc-ı ĥademe-i maħkeme,çûķ dâriye maħzariye

7 ̲ 3 ̲ 6

dellâliye,, kıaydiye,, yekûnü’l-iħrâcât,, şaħħü’l-bâķî,,

7 — 3 27 ̲ 279 ̲

Ĥissetü’z-zevceti’l-mezbûre,, ĥissetü’l-ibni’l-mezbûr,,

34 ̲ 244 ̲

¹⁸⁸ **Miķrâs**, kesecek alet, makas manasına gelir. Çoĝulu mekârisdir. Bkz.: Ferit Devellioĝlu, age. s. 647.

C-

Medîne-i Tire'de sükkanından es-seyyid İsmail bin el-hâc Mustafa nâm kimesne meclis-i şer'-i şerif-i enverde işbu bâ'ışı'l-vesîka hâmamcı topal es-seyyid Mehmed bin Abdullah müvâcehesinde üzerine da'va ve taqrîr-i kalam idüp Değirmen Deresi nâm mahalde vâkı' ma'lûm ve keşiran dokuz zeytûn eşcâr-ı mülküm iken mezbûr Mehmed fuzûli demenberç ider keff-i yedine tenbih-i şer'î olmak matlûbıdır ve kerrehe ğıbbe's-süâl mezbûr Mehmed cevabında maru'z-zikir dokuz sağ zeytûn eşcârı Emir Hasan zevcesi nâm hâtûnuñ mülkü olup ba'de'l-vefât vârişleri tarih-i kitabdan üç sene muqaddem bâ ma'rifet-i şer'-i 'âli sevķ-i şultânîde bi'l-müzâyede dört yüz onbir ve beş sehim üzerinde karar itmekle milk-i müşteram olmak üzre taşarrufımdan olup mezbûr İsmail müddet-i mezkûrde bilâ 'özür sükut itmiş idi deyu fi'lime muqabele idicek ber-manţûķ-ı fetva-yı şerife üç bilâ 'özür sukutiyle şer'an bir şey lâzım gelmediği mezbûr İsmail'ün böylece şer'-i mu'ârazası men'i birle mâ hüve'l-vâkı' bi't-talep keteb olındı. Fi selhi şehr-i recebi'l-ferdi li-sene-i semênîn ve erba'îne ve mieteyn ve elf mazûn bi'l-efta Şerif Efendi bir içici zâde el-hâc Mustafa Ağâ bin mahzar başı el-hâc Ali Ağâ bir ve rûz-ı defterde muharrer müteveffâ ba bağçivan Mustafa bin Abdullah'ün şağır kızı Emine'nün tesviye umûrına vasî-yı menşûbesi ceddesi mezbûre Hatice binti İbrahim nâm hâtûn müteveffâ-yı mezbûruñ zevcesi mezbûre Şerife binti Ahmed müvâcehesinde taqrîr-i kalam idüp tarih-i kitabdan beş sene muqaddem mezbûre Şerife sâkine olduğu mahalle mezbûreden olan mülk-i menzilün şaraķan tûruk tarafından mümşâ ve furun ve maţbah bir mikdar havlusıyla sokak kapusunuñ hizasında olan iskele delüğine hudûd ve mensûr vaz'ıyle hużûr-ı müslimîndan iki yüz gurûş muqabelesinde zevc-i müteveffâ-yı mezbûre bey' ve teslim ve akçesini tamamen ahz itmiş olmağla mahalle-i mezkûri tereke-i mezbûre idhal olunması matlûbdır didikde ğıbbe's-süâl-i mezbûre Şerife'ye tıbķı da'va ikrar ve itiraf itmekle ber-minvâl-i muharrer ta'yin olunan mahalle-i mezkûr tereke-i müteveffâ-yı mezbûrden olmak üzre idhal olduğu bu mahalle şerh virildi.

Sene: 48, Şa'ban: 23.

Hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,,200

23 ے	-- 10
	190

Resm-i kısmet-i ve harc-ı ve kaydiye,,hissetü'l-binti'l-mezbûre,,

166 _

D-

Medîne-i Tire'de **Hacı Müderris** Mahallesinde bundan aqdem vefat iden Arap Said bin Abdullah'un verâseti zevcesi menküha-i metrûkesi Fâtıma binti Abdullah ile kendüyi i'tâka iden tavil oğlu Mehmed'ün oğlu Hacı İbrahim'e inhişâr-ı zâhir oldıktan sonra vereşe-i mezbûr taleb ve iltimâslariyle tahrîr ve takvim-i olınup beyne'l-verese bi'l-ferîzati'ş-Şer'iyye tevzi' ve taksîm olınan muhallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olınur. Fi'l-yevmi't-tasi' min şehri şa'bani'l-mu'azzam li-sene-i şemênîn ve erba'în ve mieteyn ve elf.

Mahalle-i mezbûrde mülk-i menzilün nışfı,,nuhâs sini tencere leğen çanak 8,,

380	80
-----	----

Merkep ma'a furu'ı re's,, Hanife hâtûn ile müşterek üzümünden nışfı hissesi,,

140	140
-----	-----

yekûnü'l-muhallefât_ minhe'l-ihrâcât,, techîz tekfîn,,mihir lizevceti'l-mezbûr,

660	50	50
-----	----	----

Resm-i kısmet-i âdî,,harc-ı hademe-i mağkeme,,maşârıf-ı lâzimesi,, minhe'l-ihrâcât,,

16	8	8	132
----	---	---	-----

şahhü'l-bâkı,, hissetü'z-zevceti'l-mezbûre,,hissetü'l-mevlâna bin İbrahim,,

528	132	396
-----	-----	-----

40-A-

Minhe'l-ihrâcât techîz tekfîn,,resm-i kısmet-i âdî,,resm-i mu'tâde,,

24	2 5	9 ے
----	-----	-----

Harc-ı hademe-i mağkeme,,çûkdar hizmeti,,resm-i beyti'l-mâl,,

5 ے	7	5	9 ے
-----	---	---	-----

hademe-i beyti'l-mâl,,dellâliye,,kaydiye,, Yekûnü'l ihrâcât

5	3 ے	2	66 2
---	-----	---	------

şahhü'l-bâki

28 ~ 6 – 8

verîd-i emin mûmâ ileyh

B-

Medîne-i Tire'ye Muzâf **Kızılcaavlu Karyesi** kırbında Baqıryâni zimmî aqlında bundan aqdem helâk olan çoban Niqola veledi yani zimmînüñ zâhirde vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekese bi'l-cümle cânib-i Beyti'l-mâl'e 'âid olmağın bu maqûle bila vâriş helâk olanlaruñ terekelerini qabza me'mur emîn-i Beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre voyvodası sa'âdetlü Ahmed Ağâ tarafından umûr-ı Beyti'l-mâl'i ru'yete vekil ta'yin kılınan Süleyman Ağâ ma'rifeti ve ma'rifet-i şer' ile tahrîr ve taqvîm-i kıymet olınan ağnâm defteridir ki ber-vech-i âti zikr olınur. Fi'l-yevmi's-sabi' 'aşrun min Zi'l-hıcceti's-şerîfe li-sene-i şemênîn ve erba'în ve mieteyn ve elf.

şaqmal ağnâm,,kısır ağnâm ve kuzu,,qorede pişto,, yekûnü'l-muhallefât

$\frac{9}{25} \frac{60}{1500}$	$\frac{9}{25} \frac{90}{2250}$	$\frac{1}{10}$	3760
--------------------------------	--------------------------------	----------------	------

minhe'l-ihrâcât,, resm-i kısmet-i 'âdî,,resm-i mu'tade,,harc-ı hademe-i maşkeme,,

94	376	188
----	-----	-----

çûk dâriye mağzariye,,resm-i Beyti'l-mal,,

20	376
----	-----

hizmet-i Beyti'l-mal,,qaydiye,,yekûnü'l ihrâcât,, şahhü'l-bâkî

20	5	1079	2681	verîd-i emin mûmâ ileyh
----	---	------	------	-------------------------

ba'de'd-defter 'Atanâşi nâm zimmî zuhûr idüp halik-i mersûm Niqola Li-ebeveyn qarındaşı olup babamız ismi yani ve dedemizin ismi ishimata olup hisse-i verâseti ancak bi'l-hisse münhaşıradır deyü vekil-i mezbûr müvacehesinde ba'de'd-da'va müdde'âsını Bakkal Yorgaki veledi Enderiye ve Abacı Penahot veledi Yorgi nâm şahıslar şehâdetiyle ber-nehc-i şer'-i qavim ba'de'l-işbât meblâğı şahhü'l-bâkî mezkûr iki biñ altı yüz seksen bir gurûş emîn-i mûmâ ileyh yedinden aqz ü nezi' olınup tamamen vâriş-i mersûm 'Atanâşi zimmî yed'ine teslim olunmağın ol vechile emin yed'inde nesne kalmadığı işbu mahalle şerh verildi. Sene: 48, Rebi'u'l-aqir: 19.

C- Enfiyye Buyurıldı

Kazâların enfiyye mayacısı bulunan Vasiliyus ve şerîki Yorduran nâm bâzirganlar tarafından avuçları yedinden enfiyye-i mezkûreyi aḥzederek ḥilâf-ı emir ve rızâ îcâbından bir kimsenüñ bir dirhem enfiyye fûruḥat itmemesi ḥuṣûsına dikkat ve enfiyye mayasınıñ bir vechile ihtilâline bâri olunmaması esbabınıñ istiḥşâline gayret vâcibe-i zimmet-i meʼmûriye kazâñuzda baʼzı kimesneler kendü eʼmalleri olarak yahud şuradan buradan enfiyye celb iderek başlu başlarına enfiyye furuḥat itmekde oldukları taraf-ı vâlâya ifâde etmiş ve ol vechile ihtilal ve ḥasardan o maḳûle kimesne icra-yı teʼdîb-i layîkaları lâzım gelmiş oldığını mebnî şadır olan buyurıldı Medîne illerine virdirmişdir. Sene: 48, Rebiʼuʼl-Âḥir: 17.

D- Bâis-i Defter Oldur Ki

Senede iki defʼa tevziʼ olına geldiği vechile işbu bin iki yüz kırk sekiz senesi bâ iʼtibarı rûz biʼl-ḥisse ber-muʼtad kazâmızdan iʼtâ olına gelen mâl-ı mîri ve gûnâ ḥissiyeye taksidi ve bedeli ʼaded-i aḡnâm ve ref-ʼi menzilüñ taksidi ol bedeli ve nıṣfi şemere-i muḳaṭaʼa ve zamm-ı muḳaṭaʼa ve maşârifatı mürûr ve ʼubûr vesair min hayşîʼl-mecmuʼ bu defʼa biʼl-cümle ahâli maʼrifetleri ve maʼrifet-i şerʼile yegâne ve bigâne hesap olunarak ber-vech-i âti mebâliḡ-i ahâli kazâyaya tevziʼ olunmayup hâlen Aydın sancağı münʼimi dergâh-ı muʼalla ḳapucı başlarından ʼâṭufetlü Süleyman Beg Efendimiz ḥazretleri biʼt-tensib bâlâsına şaḥḥ-ı Sâmileri keşide buyurulduğu halde baʼdeʼt-tevziʼ li-ecliʼt-taḥşîl kazâ-i mezkûr voyvodası ʼızzetlü Ahmad Ağâ ḥazretleri yedine iʼtâ olunacak defter-i mumzıyedir ber-vech-i âti beyan olunur. Fiʼl-yevmiʼl-ḥâmis ʼaşrun min ziʼl-ḥıccetiʼş-şerîfe li-sene-i şemênîn ve erbaʼîne ve mieteyn ve elf.

00010000 mal-ı mîri maʼa muʼîne-i vaḳf-ı hümâyun-ı ʼimaret-i ḥamidiye

0005000 ber-muʼtad virilen güzeşte

0001000 sene-i mezbûre maḥsûben Kütâhiyye taksidi

0001650 sene-i mezbûre maḥsûben bedel-i aḡnâm maʼa ḥizmeti

0001200 sene-i mezbûre maḥsûben refi' menzil taksid-i evveli
018850
0102500 ber-mu'tad nıṣf-ı semere-i mezbûre
0032000 kırk altı senesinde vuḳu' bulan zamm-ı muḳaṭa'a
0012500 Aydın'a gidildikde devletlü Müslim Ağâ Efendimize ḥarc-ı buyurıldı ve
ber- mu'tad hediye baha
0006750 Müslim Ağâ efendimizin dâire-i devletlü yine ḥarc-ı bab da'vetiye ḥizmeti
0172600 ḥarc-ı i'lan vesaire virilen
0007500 bi'l-muḳâvele kiracı başıya i'âne olan şa'ri 'ayâr ٢ 1500
0000750 kiracı başıya bir senelik menzilhâne kirası
0001200 ber-mu'tad verilegelen voyvoda konağı kirası
0005000 şehir kethüdası yediyle mürûr ve 'ubûra virilen bâygîr ücretleri ٢ 5
0187050 1500
0001010 kiracıbaşı yediyle mürûr ve 'ubûra virdiği bâygîr ücretleri
0010500 mürûr ve 'ubûr için istiḳrâz olunan akce küzeştesi
0000250 ber-mu'tad şehir kethüdasına
0000250 ber-mu'tad mîr kâtibine
0199764
0000600 altı mahda tezkire kâtibine
0000600 mahkeme kâtiplerine ve hademelere
0000500 ber-mu'tad kethüdaiye
0001000 ḥarc-ı i'lânat
0202464
0001500 ber-mu'tad sandık emînine
0003158 şehir kethüdası ve sandık yedleriyle cümleññ ma'lûmı olarak bâ pusula
maşârifât
0010376 beher re'si gurûşda ikişer paradan ber-mu'tad voyvoda Ağâ'ya
taḥsîldâriye
0005437 beher re's-i gurûşda birer paradan ḥâkim efendiye ḥarc-ı imza
0222935

0023716 Akdemce bi't-tevzi'Kütâhiyye'ye giden baçar ve şa'ir bahalarından mu'temed'i kaza el-ḥâc Hasan yediyle vürûd iden mebâliğ

0199219 ba'de ihraci'l-maşârifat şaḥḥü'l-bâkîsi fûrunihaden

Tire qazâsınıñ işbu defteri mümzîsi manzûmız olmış olup bir yük doksan dokuz biñ iki yüz on dokuz gurûş maşârif-ı saḥîḥa oldığı ahâli vücûh-ı muḳır oldukları halde ziyâde ve noksan olmıyarak tevzi' ve taksîm olunmak için ruḥşatı sed.

Sene: 248, Rebi'u'l-Âḥir: 19.

41- A-

Medîne-i Tire'de **İbni Gâzî** Mahallesinde bundan aqdem fevt olan Arpacırlı Çeki Mustafa bin Mustafa'nuñ verâşeti zevce-i menkûhâ-i metrûkesi Hatice binti küçük Mehmed ile şulbi kebîr evladları Mehmed ve Mustafa ve İbrahim ve şağîr oğlu İsmail ve kebîre kızı Ayşe nâm kimesnelere inḥişâr-ı taḥaḳḳuḳından soñra şağîr-i mezbûruñ vâlidesi tesviye umûrına ruḳyete bâ hüccet-i Şer'iyye vaşî-yı menşûbu mezbûre Hatice ḥâtûnuñ iltimâsiyle taḥrîr ve taḳvîm-i kıymet olunup beyne'l-vereş bi'l-ferizati'ş-Şer'iyye tevzi' ve taḳsim olınan muḥallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-ḥâmis min şevvâli'l-mükerrem li-sene-i ihda ve ḥamsîn ve mieteyn ve elf .

Müsta'mel dizlik,,def'a dizlik,,köhne iplik alaca 'antari,,köhne gömlek,,

$\frac{2}{7}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{2}{4}$ $\frac{1}{2}$

köhne fermene,,köhne yorgan,,def'a yorgan,, köhne beledî döşek,,

$\frac{1}{5}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{1}{20}$

evân nuḥâsiye 10,,zemzemiye,,penbe kozesi kantar,, köhne seccâde,,siyah üzüm 120

150 6 $\frac{6}{40}$ $\frac{1}{10}$ 60

Maḥalle-i mezbûrde mülk-i menzil,,çavuş çeşmesi qurbında bağ dönüm,,

450 $\frac{2}{400}$

def'a mahalle-i mezbûrde bağ dönüm,, balım sultanda zeytûn eşcârı,,

$\frac{4}{1700}$

$\frac{15}{150}$

hırdavat-ı menzil,, yekûnü'l-muhallefât,, minhe'l-ihrâcât,, techîz tekfîn,,

30

3059

150

mihir lizevceti'l-mezbûre,,resm-i kısmet-i 'âdî,,harc-ı hademe-i maḥkeme,,maḥûmiye

60

76

5

38 ~ 6 9

12 ے

ḳaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât,, şaḥḥü'l-bâḳî,, ḥissetü'z-zevceti'l-mezbûre,,

4

341 ~ 6-8

2718

339 ے

ḥissetü'l-binti'l-mezbûre,, ḥissetü'l-ibni'l-mezbûr,,

264 —

528 ے

ḥissetü'l-ibni'l-mezbûr,,ḥissetü'l-ibni'l-mezbûr,, ḥissetü'l-ibni'l-mezbûr,,

528 ے

528 ے

528 ے

B-

Medîne-i Tire ḳazâsında Esir Kâhya Ağılında bundan aḳdem helak olan Çoban Ḳoştanṭi veledi nâm zimmînüñ zâhirde vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesi bi'l-cümle cânib-i Beyti'l-mâl'e 'âid olmağın bu maḥûle bilâ vâriş helâk olanlaruñ terekelerini ḳabza me'mur emîn-i Beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre voyvodası ser bevâbîn dergâh-ı 'âli 'âṭufetlü Mehmed Sadık Beg Efendi tarafından umûr-ı Beyti'l-mâl'i ru'येte vekil ta'yin kılınan Ömer Ağâ ma'rifeti ve ma'rifet-i Şer'ile taḥrîr ve sevḳ-i şulṭânîde bi'l-müzâyede ve inḳıṭa'ı'r-rağbe bey' olınan tereke-i hâlik-i mesfûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi-l-ḥâmis min şevvâli'l-mükerrem li-sene-i ihda ve ḥamsin ve mieteyn ve elf.

şağmal ḡanem 9 $\frac{1}{28}$,,toḳlı ḡanem 14 $\frac{1}{21}$,, yekûnü'l-metrûkât,, minhe'l-ihrâcât,,

252

294

546

resm-i kısmet- 'âdî,,resm-i mu'tade,,harc-ı hademe-i maḥkeme,,

13 6

54 6

13 6

çûḳ dâriye maḥzariye,,ḳaydiye,,resm-i Beyti'l-mal,,harc-ı beyti'l-mal,,

15

3

54 6

13 6

20

376

hizmet-i vekil,,yekûnü'l iħrâcât,, şaħhü'l-bâķî

15

182 ے

363 —

verîd-i emin mûmâ ileyh

Halik-i mersûmuñ Esir Kâhya'ya dört yüz dokuz buçuk gurûş deyn-i zuhur ve ba'de'l-işbat deynine takasan meblâğ-ı şaħhü'l-bâķî mezkûr Esir Kâhyaya teslim olunup ol vechile yed-i Beyti'l-mâl'de bir akce kalmadığı bu mahalle şerh virildi.

C-

Medîne-i Tire'de **Hacı Fakıhlar** Mahallesinde bundan aķdem fevt olan Beldeci İsmail bin Mehmed'ün verâşeti zevce-i menkûhâ-i metrûkesi Emine binti Ali nâm hâtûn ile şulbi kebîr evladları Mehmed Ali ve İbrahim ve kebîre kızları Râhime ve Hatice ve şağıra kızı Ayşe nâm kimesnelere inhişârî taħaķķukundan soñra şağıra mezbûrenüñ vâlidesi ve tesviye umûrına ru'yyete vaşî-yı menşûbesi mezbûre Emine hâtûnuñ iltimâsiyle tahrîr ve taķvîm-i kıymet olunup mine'l-verese bi'l-ferîzati'ş-Şer'yye tevzi' ve taķsim olunan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-hâdî 'aşrun min şevvâli'l-mükerrem li-sene-i ihda ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Köhne çûhâ habiye,,köhne iplik alaca 'antari,,köhne kilim,,def'a köhne kilim,,

$\frac{1}{20}$

$\frac{1}{2}$

$\frac{1}{25}$

$\frac{1}{25}$

köhne beledî döşek,,köhne yorgan,, köhne beledî yasdık,,

$\frac{1}{15}$

$\frac{1}{15}$

$\frac{4}{15}$

evân nuħâsiye 16,,tezgâh 1,,mahalle-i mezbûrde mülk-i menzil,, hırdavat-ı menzil,,

208

100

600

10

tezgâhda on adet beledî iplik,, küçük kantar,,çözü,,tezeğin,,değirmen taşı,,

35

$\frac{1}{5}$

10

$\frac{1}{3}$

$\frac{1}{5}$

yekûnü'l-muħallefât,, minhe'l-iħrâcât,,

1093

techîz tekfîn ıskât-ı şalât,,mihir li-zevceti'l-mezbûre,,resm-i kısmet-i 'âdî,,

100

50

27 3

harc-ı hademe-i maḥkeme,,maḳûmiye,,ḳaydiye,,duyûn-ı müteferriḳa

12 6 12 3 5

yeḳûnü'l-iḥrâcât,, şaḥḥü'l-bâḳî,, ḥissetü'z-zevceti'l-mezbûre,,

211 211 110 ~ 6-7

ḥissetü'l-binti'l-mezbûre,, ḥissetü'l-binti'l-mezbûre,,

110 ~ 6-7 110 ~ 6-7

ḥissetü'l-binti'l-mezbûre,, ḥissetü'l-ibni'l-mezbûr,,ḥissetü'l-ibni'l-mezbûr,,

110 ~ 6-7 220 4 220 4

D-

Vilayet Emrünün Şûreti Ḳaydı

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehḥam nizâmü'l-âlem müdebberu ümuru'l-cumhûr bi'l-fikri's-şâḳıb mütemmimü meḥâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-şâibi mümeḥhidü ve bünyanü'd-devleti ve'l-iḳbâl müşeyyidü erkânü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-maḥfûfu bi şunuf-i 'avâṭifu'l-meliki'l-a'lâ ber-vech-i muḥaşşallıḳ Aydın Sancaḡı mutaşarrıfı vezîrim Ya'kup Paşa edama'llahü iclâlehü ve emiru'l-ümerâi'l-kiram kebîru'l-küberâi'l-fiham zevi'l-ḳadri ve'l-iḥtiram şaḥıbu'l-ızzı ve'l-iḥtişam el-muḥtaşşu bi-mezîdi 'ınâyeti'l-meliki'l-a'lâ süvâri 'asâkîr-i manşûre-i şahanem ferikliği¹⁸⁹ rütbe-i celîlesiyle Biga Sancaḡı Mutaşarrıfı ve Baḫr-i Sefid Boḡazı Muhafızı Said Paşa dâme ma'âlîhi ve mefâḫıru'l-emacid ve'l-ekârim cami'un li'l-meḥâmidi ve'l-mekârim el-muḥtaşşu bi-mezîdi 'ınâyeti'l-meliki'd-dâim dergâh-ı mu'allâm Kapucı bâşlılarından Mîr-i âḫûr¹⁹⁰ şehriyârânem pâyesiyle Saruhan Sancaḡı Mütessellimi el-

¹⁸⁹ **Ferik.** Günümüzde kolordu komutanlığına (Korgeneral) eşdeğer bir rütbeye tekabül eden makama denir. Mısır birliklerinin kısa zamanda Anadolu'ya hâkim olmaları, ülkede yeni bir askeri-idârî teşkilatın kurulmasına yol açmıştır. Bir bakıma eski askeri nitelikte olan sancak ve beğlerbeğlikler yeniden canlandırılmış oluyordu. Ancak bu yeni askeri-idârî teşkilatta en büyük idârî birim, *müşirlik* diye anılmaktadır. Çünkü başında, en yüksek rütbeli asker kişi, bir müşir bulunuyordu. Bunun bir alt birimi, sancak karşılığı *feriklikler* vardır. Onların başında da "*ferik*" rütbeli askerler bulunmaktadır. Tuncer Baykara, age. s. 121.; Devellioğlu, age. 260.

¹⁹⁰ **Mîr-i âḫûr:** Amirâḫûr'dan muharref olarak imrâḫûr ve mirâḫûr denilen vazife sahibidir. Sâsânilerdeki Ahavarasalar'dan bozma olarak âḫûr-sâlâr şeklini almış olmalıdır. Abbasilerde, Büyük Selçuklular, Anadolu Selçukluları ve Memlûk devletlerinde amîr-i âḫûr ismindeki memura Osmanlılarda, kısaltılarak "mirâḫûr" Moğollarda ise aḫtacı veya aktacı denilmiştir. Abbasilerde mirâḫûr, diğere ünvan sahipleri gibi halifenin maiyeti erkanından idi. Büyük Selçuklularda hükümdarın maiyetinde ve sarayında hizmet etmek için satın alınıp, yetiştirilen köleler arasında

hâc Eyyüp ve dergâh-ı mu‘allam kapucu başlarından İzmir Voyvodası Hüseyin bey ve Hüdavendigâr Sancağı Mütesellim el-hâc Ahmed Arif ve Çaresi Sancağı Mütesellimi Şerif ve Sığla sancağı mütesellimi İlyas zâde Mehmed Bey dâme mecdühümâ ve mefâhîru’l-kuzât vel-hukkâm ma‘âdînu’l-fezâilü ve’l-kelam İzmir nâibi ile Hüdavendigâr Eskişehir nâm ve diğer Sulţânönü ve Kudüs ve Biga ve Sığla ve Aydın ve Saruhan ve Menteşe Sancaklarında vaqı‘ kazâlaruñ kuzât ve nüvvâbı zîde fazlühüm ve kıdvetü’l-emâcid ve’l-a‘yân Eskişehir ve Menteşe sancakları mütesellimleri zîde mecdühüma ve mefâhîru’l-emâsil ve’l-aqrân ve Voyvodegân ve A‘yân ve vücûh-ı memleket ve bi’l-cümle iş erleri zîde kadruhüm tevkı‘ refi‘ hümâyun vâşıl olıcak ma‘lûm olaki hazreti meliki hay ve hamd ve fermân-ı fermâ-yı hıttâ-i lâhudi’l-esmay lem yelid velem yüled celle şânühü ve izzetühânenün kemâl-i lutf-i ezeli ‘aţayâ-yı Rabbâni lem yezellisiyle sâha-i celâlet sâha-i örnek hilâfet ve pişkâh-ı şevket-i destigâh ve büheymini cenanbâni ve saltanat şemus şelâfe müfneti küsteri ve ma‘delet olan selâfîni ‘ızâm sa‘âdeti encâm ve havâfin-i kiram ve bühheti işamegi işa‘-i envar ve cûru fa‘yeti nemudlerîyle mu‘allâ-yı deraşsan ola gelmesi sünbüle-i emnü eman ve cihanyan ve zi‘a-i müstekille revişha ‘uyûnu ‘amme-i ‘âlemîn oldığı mişillü padişah-ı ma‘delet ‘unvanuñ ittişâl tulu‘ı tavâli‘i neslin nesli ve tevâyi‘ lem‘a-i nevâmi necl-i necîlin daği müstelzümü şâbi dâri-i tensik-ı tâne-i nizâm-ı devran ve müstaħkimü mebâni-ü hissi ahvâl-i nev‘i insan olmağâ mülâbesesîyle nücûm-ı zahîre nembitebari ve necâbet olan sülâle-i tâhire-i şevket-i bâhire-i saltanatımuñ terâdîf-i ittima‘ pervezi emniye-i hayriyesiyle matla‘ mevâhibü vahibü’l-‘aţayaya nekran iken fe hamden şümme hamden mücerred envâr-ı kudsiyet ve şâr-ı ruhâniyet cenab-ı peygamberi ve âşâr-ı teveccühat aşhâb-ı kulûb nebâheti

yükselen ve sultanın hayvanlarına bakan has-ahırın birinci amirine amir-i âhûr denilirdi. Osmanlı devlet teşkilatında sarayda bahçe işlerinin bakımını yürütmek için “Bostancıbaşı” saraydaki kapıların bakımı v.b. işler için “Kapıcıbaşı” ve yine padişah hayvanlarının bakımı için de Mirâhûr’luk kurumu teşekkül etmiştir. Hayvan bakıcıların en yüksek mevkide olanına Büyük mirâhûr denilirdi. Büyük mirâhûr sancak beyi derecesinde idi. Bu yüzden bir tuğu vardı. Büyük mirâhûr, padişahın atının yanında yürümek imtiyazına nâil olan üzengi veya rikâb-ı hümâyûn ağalarından idi. Padişahın sefere hareketinde veya gezintilerinde hükümdarın atının sağında bulunuyordu. Bkz.: İsmail Hakkı Uzunçarşılı, İA. MEB. Yay. c. 8, s. 347-348.

perveri ile menşa-i maqşûd-ı meram-ı meşmul iş'ai huşûlu tam olarak işbu biñ iki yüz elli bir şehri-keşfî'l-hayr şa'bâni'l-mu'azzamuñ on altıncı bazar günü dört saat kırkbeş dakikada şulb-i pâk şahanemden bir şehzade meban nect-i kamer tal'at şelâfe-i envâr sa'adet ile ufka icarde şeref bahş-i izâfet olarak ferihâ-i şabiha-i mülükânemden sultan nizâmüddin ismiyle tesmiye olmağla beşareti tal'at bâhiru's-sa'adetinden bi'l-cümle sükkân-ı maqarr-ı hilâfet nişânım müstefîzu envâr-ı şaduman ve meserret olmuşlardır şükran li-meliki'l-mülkü'n-ni'am maqarrı salţanat-ı mülükânem olan İslambol ve cevânibi ve etrafından evkât-ı hamsede beşer tevkipler olarak yedi gün ve yedi gîce top ve tüfenk ve envâr-ı şanayi' ve fişenk şenlikleriyle her mâide sürur ve şâvi ve çarşu ve esvâkda kâf ve kemakinüñ milâd-ı küşadı ve her tarafda kanâdîl ifâdiyle icra-yı emin meserret olmak bu 'inâyet-i 'aliyye ve 'atîyye-i müterâdife-i sübhâniyenüñ ve memâlik-i maħrusa-i mülükânemden daħi fermânım neşriyle bi'l-cümle bendegân-ı devlet ve ısdîfâ-yı salţanatım olanlaruñ ve kâffe-i 'ibadu'llahuñ hişşeyâbı enva'ı Behçet ve şaduman kılınmaları tay-yi lâzime-i tahdişi'n-ni'ami celîle hazreti şamadani oldığına münîri tebşîri vilâdet şehzâde-i me'âli münekkabetim zımmında işbu emri celîli'l-ğadrîm işdar ve bi tevfiķihî te'âlâ fat-ı hilâfet-seniħâtı cihandârâneme mevhib-i hazreti mâl-i Kibriya olan meşîme-i fehime-i ra'ıyyet perveri ve merhamet ihtişamı üzre böylece hengâm-ı sürur sâyemde mevfûr-ı hümâyunda fukârâ ve zu'âfaya hizmet-i mübâşiriyye müşîr kılınca.

42- A-

Düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfehħam nizâmü'l-'âlem müdebbiru umûru'l-cumhuri bi'l-fikri's-şakıb mütemmimü mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-şâibi mûmehhidü ve bünyanı'd-devleti ve'l-iķbâl müşeyyidü erkânü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi şunuf-i 'avâtîfu'l-meliki'l-a'lâ Aydın Sancağı Muħaşşılı Vezîrim Ya'kup Paşa edamallahü te'âlâ iclâlehü ve kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Tire nâibi Mevlâna zîde 'ilmühü tevķi' refi' hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm olaki kazâ-i mezbûr nâibi Mevlana es-seyyid Ahmed Ragîb zîde 'ilmehûnüñ dîvân-ı humayunuñ taķdîm ey-

lediği bir kıt'a mütalasında Medîne-i Tire'de bâ berat-ı şerifim mi'mar olan İbrahim bin Hüseyin mi'marlık umûru lâzimesin idare ve ru'yet'de terahi ve tekasülinden müşteki dülger ve rençber taifesini rencide ve emire itmekle Medîne-i mezbûreye hariçten dülger gelmez ve gelenler tiz vakitte firar idüp mezbûruñ şerrinden memleketde eğlenmez mertebesine reside olarak ahalünüñ bina umurları ta'fil ve i'mar ve inşaya muhtaç olanlar tecîs ve iz'ac olmakda olmağın mi'mar merķûm İbrahim'üñ yesinde olan berâtunuñ kayd-ı terkîn ve Medîne-i mezbûrede bâ berat mi'marlık hizmeti ilga olunup ba'dehû ahâli dülger taifesünüñ muhtârı ve cümlenüñ emin ve mu'temedi ve taife-i mi'marânuñ hendese şî'ârı bir münasip kimesnenüñ cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile bâ mürasele mi'mar naşb ve ta'yin olunmasına müsa'ade-i seniyem vüzeran olınarak bir kıt'a emr-i 'âlişânım i'tâ bi'l-cümle ahâli ve dülger ve rençber taifesünüñ niyaz ve istirhâm eylediklerini tahtır ve inhâ itmekden nâşi kıyuda mürâca'at olındıkda mi'marlık mezkûr-ı diğeri İbrahim bin Hasan'üñ üzerinde olduğı rûz-nâmce defterde derkenar ve iktizâ-yı senki vezîr-i müşarun ileyhsüñ saña lede'l-havâle mi'mar merķûm İbrahim'üñ uygunsızlığından dolayı yesinde olan berâtunuñ kaydı bi't-terkîn Medîne-i mezbûrede bâ berat-ı mi'marlık hizmetinin ilgasiyle ba'de zâ ahâlînüñ ve tüccar tâifesi muhtaranınuñ emîn ve mu'temedi bir kimesnenün inzimâm-ı re'yy ve ma'rifetüñ ve ma'rifet-i şer'ile ve cümle ma'rifet ve ittifakıyla bi'l-intihâb mi'mar naşb ve ta'yin olunması huşûşını i'lâm eylediği ecilden i'lâmuñ mûcibince kayd-ı terkîn olmak babında şâdir olan fermân-ı 'âlişânım mûcibince ruz-nâmce defterlerinden mi'marlık mezkûruñ kayd-ı terkîn ve hizmeti ilga olunmuş olmağla imdi vech-i meşrûh üzre amel olmak babında fermân-ı 'âlişânım sadır olmuştur buyurdum ki hüküm-ü şerifim vardıkda bu babda ber-vech-i muharrer şerefyafte-i şudûr olan düstûr-ı 'âlişânım mûcibince amel ve hareketi birle Medîne-i mezbûrede ba'de zâ ahâli ve tüccar tâifesi mümtazından emin ve mu'temed bir kimesnenüñ inzimâm-ı re'yy ve ma'rifetin ve ma'rifet-i şer'-i vechile ma'rifeti ittifakıyla mi'mar naşb ve ta'yin olunarak ol vechile icrası huşûşına bezli celli himmet ve şarfı külli miknet eyleyesin ve sen ki nâib-i mûmâ ileyhsüñ sen

daği mûcibi emr-i şerifimle amel ve hareket eylesin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerife i’timad kılasın. Tahırîran el-yevmi’l-hâmîs şehri Rebi’u’l-evvel li-sene-i isneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf. **Koşantîniyye Maḥrûsa**

B-

Şerayi’-şi’âr Tire ve Bayındır ve Alaşehir ve Kuyucak ve Karacasu ve Ödemiş ve Köşkdere kazâlarının nâibleri fazîletlü efendiler zîde fazlühüm ve kıdvetü’l-emâşil voyvodaları ‘izzetlü Ağâlar zîde kadruhüm inhâ olunur ki re’âya-yı devlet-i ‘aliyyeden ve tüccar taifesinden varende-i buyurıldı. İstîzân bîkar nâm tacir zikir olunan kazâların elli bir senesi mâz ve maḥşûl-i cedîdinden mübâye‘a idecek olduğına binâen İzmir ihtisabı tarafından ber-muktezâ-yı usul ve nizam-ı mersûmuñ yedine bir kıṭ‘a ruḥşat tezkeresi virilmiş olduğu siz ki muḥâtabun mûmâ ileyhimsiz keyfiyet ma’lûmlaruñuz oldıkda işbu maz ve mübâye‘ası huşûşını serer-i leşne ittiḥâzîyle mâzunuñ fiatı maddesinde fukârâya bir nev‘ te‘addî vuḫû‘a getirilmiyerek ve her halde ḫimayet ve şıyanetlerini mûcib kalanuñ istḫşâline mezîd-i i’tina dikkat olınarak aşḫâb-ı maḥşûl-i bi’l-ırzâ mersûmuñ yedinde olan tezkire mezkûresi mûcibince mâzu mübâye‘ası huşûşına taraflaruñuzdan mu‘âvenet-i îcâbiyenüñ icrasına mübâderet ve yedinden bölmeye mâ ‘adâ sâir gelen tüccar olur ise anlaruñ daği mâzu devşirup işтира eylemelerine bir nev‘i muḫalefet olunmıyarak bu babda ifâ-yı levâzım kârîstenas ve de ra’yete şebaret eylemeñüz babında dîvân-ı livâ-i Aydın’dan işbu buyurıldı işdâr ve mersûmuñ yedine i’tâ olınmışdır. Bi-mennihî te‘âlâ vusûlünde gerekdir ki ber-mûcibi buyurıldı. Amel ve hareket ve ḫilâfından hazer ve mücânebet eylesiz deyu. Sene: 52, Rebi’u’l-Evvel: 21.

C-

Medîne-i Tire’de **Kalamus** Mahallesinde bundan aḫdem fevt olan Afyonkarahisarı bâb-ı şecer Sarı Mehmed bin Salih’üñ zâhirde zevcesi Hatice binti Hüseyin’den gayr-i vâriş-i ma’rûf ve ma’rûfesi olmayup terekesünüñ rub‘u zevce-i mezbûreye ve şülüş-

ü erba‘ası cânib-i Beyti’l-mâl’e ‘âid olmağın bu maqûle fevt olanlaruñ terekelerini
 kabza me‘mûr emîn-i Beyti’l-mal olan Medfîne-i mezbûre voyvodası ser bevâbîn
 dergah-ı ‘âli ‘âufetlü Mehmed Sadık Beg Efendi hazretleri tarafından emîn-i Beyti’l-
 mâl’i vekil ta‘yin kılınan Ömer Ağâ ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘ile taħrîr ve sevķ-i
 sulţânîde bi’l-müzayade bey‘ olınan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-
 vech-i âti zikr olunur. Min şehr-i Rebi‘u’l-aħir li-sene-i işneyn ve ħamsin ve mieteyn
 ve elf.

müsta‘mel destâr ma‘a kuşak,, müsta‘mel kumaş küçük ‘antari ve fermene,,

9

16

müsta‘mel gömlek ve içlik,, iplik alaca ‘antari ve yelek,, çûhâ ħabiye,,

4  

13  

20

köhne dizlik,, destâr¹⁹¹ gömlek,, babuş fes uçkur,, bakır tabak ,, küçük tencere,,

$\frac{2}{8}$  

5

7  

$\frac{4}{50}$  

16  

evsať tencere,, şaħan ma‘a kapak,, tas,, nüķûd-ı mevcûd,,

$\frac{1}{38}$

$\frac{3}{20}$  

13  

440

der-zimmet hamamcı Topal Mehmet,, yekûnü’l-muħallefât,, minhe’l-iħrâcât,,

400

1062

Bera-yı vasiyet techîz tekfîn ışkât-ı şalât müşbet,, mihir lizevceti’l-mezbûre,,

250

40

Bera-yı vasiyet müsbet kâzirzâde Câmi‘-i şerîfine karlık mumluk, resm-i kısmet-i ‘âdî

50

26 ~ 2

Resm-i mu‘tade,, ħarc-ı ħademe-i maħkeme,, çûķ dâriye maħzariye,, resm-i emin,,

26 ~ 2

106

26  

20

106

ħarc-ı emin,, ħizmet-i vekil,, dellâliye,, kaydiye,, yekûnü’l-iħrâcât,, şaħħü’l-bâķî,,

26

20

7  

5

683  

378  

Ĥissetü’z-zevceti’l-mezbûre,, verîd-i emin mûmâ ileyh,,

94  

283   5

D-

¹⁹¹ **Destâr**, sarık tûlbent anlamına gelmektedir. Bkz.: Ziya Şükun, age. c. 2, s. 902.

Medfne-i Tire'de **Ekinhisarı** Mahallesinde bundan aqdem fevt olan Şerife Emine binti Şa'ban oğlı Mehmed nâm müteveffiyenüñ verâseti zevc-i metrûkî es-seyyid el-ğâc Mustafa bin Ebû Bekir ile vâlidesi Fâtıma binti Musa babası Şa'ban Mehmed ve şadriye-i şağîra kızı Ayşe nâm kimesnelere inhişâr-ı tağakkuğundan soñra şağîra mezbûrenüñ veliy-yi mücberi babası mezbûr el-ğâc Mustafa'nuñ iltimâsiyle tağrîr ve taqvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferîzati's-Şer'iyeye tevzi' ve taqsim olunan muğallemât-ı müteveffiyeye-i mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi ğurra-cumade'l-âğir li-sene-i işneyn ve ğamsîn ve mieteyn ve elf.

Müsta'mel kadife ğabiye,, müsta'mel şam alacası 'antari,,

$$\frac{1}{200} \text{   } \frac{1}{30}$$

Müsta'mel altı bârmağ 'antari,,mısır fûtası,,şam fûtası,,müsta'mel hamâmiye,,

$$\frac{1}{50} \quad \frac{1}{40} \quad \frac{1}{40} \quad \frac{1}{20}$$

basma boğça 1,,def'a basma boğça 1,,göklı boğça 1,,müsta'mel çûğâ fermene,,

$$5 \quad 5 \quad 2 \quad \frac{1}{50}$$

müsta'mel taraklı şalvar ma'a uçkur,,taraklı yelek,, müsta'mel bürüncek gömlek,,

$$\frac{1}{25} \quad 5 \quad \frac{1}{12}$$

yeşil sandık,,sefere peşkiri 1,,frenk şalı,, beyaz zenne dizliğı,,

$$\frac{1}{15} \quad 10 \quad \frac{1}{10} \quad 5$$

müsta'mel beledî döşek,, müsta'mel beledî yorgan,, müsta'mel beledî yasdık,,

$$30 \quad \frac{1}{30} \quad \frac{2}{12}$$

mihir der-zimmet-i zevc-i mezbûr,, yekünü'l-muğallemât,, minhe'l-iğrâcât,,

$$100 \quad 696$$

Bera-yı vasiyet müşbet ıskât-ı şalât,,resm- kısmet-i 'adî,, ğarc-ı ğademe-i mağkeme,,

$$150 \quad 17 \text{   } 6 \quad 8 \text{   } 3$$

mağûmiye,,ğaydiye,,yekünü'l-iğrâcât,, şağğü'l-bâğî,, ğissetü'z-zevci'l-mezbûr,,

$$13 \text{   } \quad 3 \quad 191 \text{   } 9 \quad 504 \text{   } 6 \text{   } 1 \quad 116 \text{   }$$

ğissetü'l-ümmi'l-mezbûre,,ğissetü'l-ebi'l-mezbûr,, ğissetü'l-binti'l-mezbûre,,kesir,,

$$27 \text{   } \quad 27 \text{   } \quad 32 \text{   } \quad 10$$

E-

Medîne-i Tire'de **Şehirdere** Mahallesinde bundan aqdem fevt olan Huri binti Abdullah nâm müteveffiyenüñ verâseti zâhirde vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesi bi'l-cümle cânib-i Beyti'l-mâ'le 'âid olmağın bu maqûle bilâ vâriş fevt olanlaruñ terekelerini qabza me'mûr emîn-i Beyti'l-mal olan Medîne-i mezbûre voyvodası ser bevvâbin dergâh-ı 'âli 'âţufetlü Mehmed Sadık Beg Efendi tarafından emîn-i Beyti'l-mâl'i ru'yete vekil ta'yin kılınan Ömer Ağâ ma'rifeti ve ma'rifet-i Şer'ile taħrîr ve sevq-i sulţânîde bi'l-müzâyede bey' olınan muħallefât-ı müteveffiyeye i mezbûredir ki ber-vech-i âti zıkr olınur. Fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşrun cumade'l-ûlâ li-sene-i işneyn ve hamsin ve mieteyn ve elf.

köhne elbise,,bakraç ve çanak,,mahalle-i mezbûrde mülk-i menzil,,

1 12 60

yekünü'l-muħallefât,, minhe'l-ihrâcât,, techîz tekfîn,,resm-i mu'tade,,

73 30 7

ħarc-ı ħademe-i maħkeme,,çûk dâriye,, resm-i beyti'l-mal,,ħarc-ı beyti'l-mal,,

3 5 7 3

ħizmet-i vekil,, kaydiye,,yekünü'l-ihrâcât,, şahhü'l-bâkî,,

5 3 63 10 verîd-i emin mümâ ileyh

43- A-

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-'âlem müdebbiru umûri'l-cumhûri bi'l-fikri's-şâkıbi mütemmimü mehâmü'l-enâm bir-re'yi's-şaihi mümehhidü ve bünyanü'd-devleti ve'l-iqbâl müşeyyidü erkânü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-maħfûfu bi şunuf-i 'avâţifu'l-meliki'l-a'lâ Aydın sancağı muħaşşılı vezîrim Ya'kup Paşa edama'llahü te'âlâ iclâlehü ve kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Tire nâibi Mevlâna zîde 'ılmühû ve mefâħiru'l-emâsil ve'l-aqrân zıkr-i âti ħuşûşa mübâşir ta'yin olınan voyvodası zâbiţan ve vücûh-ı memleket ve iş erleri zîde kadruhüm tevki' refi' humayun vâşıl olicak ma'lûm olaki tersane-i 'âmirem içün beher sene Tire qazâsından ber-vech-i ocaklık bilâ şemen elli kantar kendir ħam müretteb olup kılınan pusula mucebince iki yüz kırk yedi senesinden elli bir senesi ğâyetine değın

îcâb iden iki yüz elli kantar kendir-i hamuñ henüz bir kantarı vürûd itmemiş ve'l-hâlet hazihî sefeni humayun mezkûr için muķtezî olan gûman ve âlât-ı sâire taşrada mübâye'a olunmayup bu maķûle mürettebâtun celbiyle der-sa'adetimde ikmal itdirmekde oldığı vechile kendir mertebe-i mezbûrenün sihânda olması gayr-i mecaz olarak sür'at-i celb-i lâzimededen ve iķtizâ-yı irâde-i seniyyemden bulunmuş olduğına mebnî mezkûr'l-mikdar kendir-i sür'at-i irsâl-i bâbında sür'at defteriyle mübâşirli olarak senki muhaşşıl-ı müşarun ileyhüñ saña ve sâire hitaben emrim ısdârı huşûşımı bi'l-fi'il kıyudânededen ya düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem vezirim Mehmed Tahir Paşa edama'llahü iclâlehü bâ takrir inhâ itmekden nâşi kıyûda müraca'at ve iķtizâ-yı süal olındıkda Tire kazâsından ber-vech-i emir ocaklık beher sene bilâ şemen tertîb olunan elli kantar kendir-i hamdan kırk yedi senesine kırk dokuz senesi gayetine degin üçlik terâküm iden yüz elli kantar kendir-i hamuñ bi'l-mübâye'a tersane-i 'âmireye teslîm-i babında emr-i şerîfim virilmiş olduğu kıyûddan müsteban olmağla bu şûretde kaza-i mezbûrden beher sene müretteb olan elli kantardan kırk yedi senesinden elli bir senesi gayetine degin beş senelik ber-vech-i ocaklık bilâ şemen îcâb iden ikiyüz elli kantar kendir-i hamuñ sür'ati tedârik ve irsâli babında şûret defteriyle mübâşirli olarak emr-i şerîfim taşdîr-i verâ-yı 'alışânım menût idüğü baş muhasibimden derkenar müşîrlik rütbe-i celilesiyle hâlen Saruhân-ı 'âmirem defterdâr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem es-seyyid Ali Rıza Efendi edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü tarafından bâ taqrîr ifâde ve ifhâm olmağın mûcibince tanzîm huşûşına irâde-i seniyyem ta'alluk etmişdir ber-vech-i muharrer amel ve hareket ve bezl-i himmet itmek fermânım olmağın ihraç olunan memhur mumz-ı şûret-i defteriyle işbu emr-i 'alışânım ışdar ve mübâşir-i merķûm tesyâr olunmuşdur. ilâ âhirihi. Sene: 51, Rebi'u'l-âhîr: 11.

B-

‘Asâkir-i Manşûre-i Muhammediyeden yigirmi alayun tranbetçi neferâtından Tire’li Osman veledi Osman tarîh-i tezkireden i’tibâren beş mah müddet ta‘yinle şılasına gidüp gelmek ve taşrih kılınan nüddet-i evvel mahallün mahkemesi siciline kayd-ı birle hengâm-ı ikâmete lâzime-i hürmetün icrasiyle müddet-i mu‘ayenesi tekmîlinde i‘âdesi huşûş-ı cümle taraflarından iltizâm kılınmak lâzimedden ve eğer ağdâr-ı vâhiye irâdfıyle bilâ mûcib müddeti tecâvüz ider ise ol mahallün hukkâm ve zâbiâtân-i mesûl ve mu‘âteb olacağından başka kendüsi daği mazhar-ı mücâzat olacağı cezâ-i kanunnâme-i humayun iktizâsından olmağla müddet-i hıtamından evvelce ‘avdet eylemek şartıyla li-ecli’ş-şıla vilâyeti tarafına ‘azîmete izin verilmiş olduğunu müşîr işbu tezkere taħrîr ve i‘tâ olındı.

Sene: 52, Şafer: 15. Muhammed Hüsrev Serasker ‘Asâkir-i Manşûre hâlen.

C-

Medfîne-i Tire muzâfatından **Eğridere** karyesinde bundan aqdem fevt olan Çakır oğlı Mustafa’nuñ verâset-i zevce-i menkuhâ-i metrûkesi Fâtıma binti Mehmed nâm hâtûn ile şulb-i kebîr kızları Fâtıma ve Hatice ve şağîre kızları Fâtıma ve Ümmühan kebîre oğlı Mehmed nâm kimesnelere inhişârı zâhir ve numayan oldıktan soñra şağîratân-i mezbûratanun vâlideleri ve tesviye umûrlarına ru‘yete bâ hüccet-i Şer‘iyye vaşî menşûbeleri mezbûre Fâtıma hâtûnuñ iltimâsiyle taħrîr ve taqvîm-i kıymet olup beyne’l-verese bi’l-ferîzati’ş-Şer‘iyye tevzi’ ve taqsim olınan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olınur. Fi’l-yevmi’l-hâdî ‘aşrun min şehr-i Rebi‘u’l-evvel li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

degirmen ocağı,,menzil der-ğarye-i mezbûre,,dut eşcârı ma‘a boğça,,

300

230

205

bağ der-ğarye-i mezbûre,, bakır 8,, merkep re’s,,büyük tencere,,bulgur,,

100

116

$\frac{1}{250}$

$\frac{1}{40}$

20ç

müsta‘mel küp,, kahve tâbesi maca dibek,, bıçkı,,

15 10 15
balta çapa vesâir temur,,yedi sâķ zeytûn eşcârından sekizde iki sehim hissesi,,
40 80
Üzüm eşcârı 3,, çuval 1,,temur birbezâz,, kebir,,küfe çift,,tel körük,,ahşap tekne,,
10 2 1 1 $\frac{2}{2}$ 2 $\frac{1}{1}$

kiraz eşcârı,,serayâķ,, yekünü'l-muħallefât,, minhe'l-iħrâcât,,

$\frac{2}{5}$ $\frac{2}{3}$ 1469

techîz tekfîn ma'a ıskât,,vaşiyet karlık ve mumluk,, mihir li-zevceti'l-mezbûre,,

100 40 25

resm-i kısmet-i 'âdî,ħarc-ı ħademe-i maħkeme,ķaydiye,yekünü'l-iħrâcât,şahħü'l-bâķî

36 18 4 223 1245

Ĥişşetü'z-zevceti'l-mezbûre,,Ĥişşetü'l-binti'l-mezbûre,, Ĥişşetü'l-binti'l-mezbûre,,

155 7 181 5 181 5

Ĥişşetü'l-binti'l-mezbûre,, Ĥişşetü'l-binti'l-mezbûre,, Ĥişşetü'l-ibni'l-mezbûr,,

181 5 181 5 363 —

D-

Medfne-i Tire muzâfatından **Rahmanlar** karyesinde bundan aķdem fevt olan Kırlı Ahmed'üñ zâhirde zevce-i menķĥûâ-i metrûkesi Ayşe binti Abdullah'dan gayri vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesinüñ rub'u zevce-i mezbûreye ve şülüş-ü erba'ası cânib-i Beyti'l-mâl'e 'âid olmağın bu maķûle fevt olanlaruñ terekelerini ķabza me'mur Beyti'l-mal olan Medfne-i mezbûre voyvodası ser bevvâbîn dergâh-ı 'âli 'âţufetlü Mehmed Sadık Bey Efendi tarafından umûr-ı Beyti'l-mal'i ru'yete vekil ta'yin kılınan Ömer Ağâ ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile taħrîr olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi't-tasi' min şehr-i Rebi'u'l-evvel li-sene-i işneyn ve ĥamsîn ve mieteyn ve elf.

der-zimmet ķarye-i mezbûreden Abdulhalim, der-zimmet haţabçı,yekünü'l-

194

234

muħallefât

minhe'l-iħrâcât,, mihir lizevceti'l-mezbûre,, deyn-i müşbet Haţapçı Mehmed'e,,

Deyn-i müşbet Topal Bayraktar Mustafa'ya,, resm-i kısmet-i 'âdî,,resm-ımu'tade,,

16

5 4

23 6

harc-ı hademe-i mahkeme,,çûk dâriye,,resm-i Beyti'l-mal,,harc-ı Beyti'l-mal,,

5 4

10

23 6

18

hizmet-i vekil,,kaydiye,, yekünü'l-ıhrâcât,, şahhü'l-bâkî,,

4

133 —

100

Hişşetü'z-zevceti'l-mezbûre,,verîd-i emîn mûmâ ileyh

25

75

44-A-

Minhe'l-ıhrâcât,,techîz tekfîn ma'a berâ-yı vasiyet ıskşât,, mihir lizevceti'l-mezbûre

100

500

resm-i kısmet-i 'âdî,,harc-ı hademe-i mahkeme,mağûmiye,,kaydiye,,yekünü'l-ıhrâcât

61 8

30 8

12 2

5

710 ~ 17

şahhü'l-bâkî,, hişşetü'z-zevceti'l-mezbûre,,hişşetü'l-ümmi'l-mezbûre,,

1768 2

226

294 6

hişşetü'l-binti'l-mezbûre,, hişşetü'l-âhi'l-mezbûr,,

884

368 4

B-

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-'âlem müdebbiru umûru'l-cumhuri
bi'l-fikriş-şâkıb mütemmimü mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-şâibi mûmehhidü ve
bünyânü'd-devleti ve'l-iqbâl müşeyyidü erkânü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi
şunuf-i 'avâtifu'l-meliki'l-a'lâ hâlen Aydın sancağı muhaşşılı vezîrim Ya'kup Paşa
Edâma'llahü te'âlâ iclâlehü ve kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Tire kazâsı nâibi
Mevlâna zîde 'ilmühü tevki' ve refi' humayun¹⁹² vâşıl olıcak menşûre hazîne-i

¹⁹²**Tevki' ve Refi' Hümâyûn**, Osmanlı vesikalarında tevki-i refi', tevki-i refi'-i âlişan gibi yalnız ve mürekkep olarak zikredilen bu kelime tam manasıyla *nişanın* mukabilidir. Üzerinde hükümdarın tuğrası bulunan fermanıdır. Malum olduğu üzere bu tuğrayı çekene *muvakki'* veya *tevkii* yani nişancı denilirdi. Bkz.: İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Devletinin Saray Teşkilatı, Ankara 1988, s. 283.

celflemeden zabt ve idare olunan memâlik-i maħrûşa-i şahane ğıran cizyelerinden bermûcibi tahrîr-i sâbika yedi yüz altmış iki ‘adet izâf-ı şelâşe-i evrâķ-ı zamâyim-i şer‘iyye Erba‘a ve ma‘âşî cizyedâr yigirmi biñ altı yüz yetmiş gurûş mal ile muķayyed Tire kalemi ğıran cizyesinüñ iki yüz elli iki senesine maħsûben sâbık vechile emr-i cebâbet-i bâ irâde-i seniyye-i şahanem sen ki vezîr-i müşârun ileyhsüñ saña iltizâmen ihâle olunarak evrak boĝçası tarafına irsâl olunmuş ve emvâl-i cizye cebâbeti ve vedi‘a-i cenâb-ı kibriya olan fukârâ-yı re‘âyânüñ mezâlîm te‘addiyâtıdan muhafaza ve himâyeti haklarında evvelki senelerde neşîr ve işdâr olunan evâmîr-i şerîfemde cedîde müstaħsende rabt ve tevsîķ ile tafşîl ve beyân kılındığı üzere kâffe-i cizyelerün kalemi i‘tibâriyle nesih ve mültezimîne ihâlesi men‘ ile sancakca ve kazâca bi‘l-tefrîķa mahalle-i vâli ve müte‘allim voyvodalarına ve ba‘zan muķata‘ata merbûta olanlar muķata‘a imĝasına bi‘l-ekâlîm zikir olunan cizyeler için mahallerine gönderilen cizye evrakı boĝçası ya mahkemede ve yahud ve cümle ittifâķıyla Sarur kasabası ahâli İslam semtinde ta‘yin olınacak bir mahalli maħşuşda hâkim-i memleket ve mütesellim ve voyvoda mişillü bulunan zâbiñân-i vilâyet ve yahud taraflarından birer mu‘temed me‘mur ve emru‘l-memleket re‘âyası beyninde rüesa-yı millet ‘add olunan babası veyahud hâce başlarından cünd-ü nefer re‘âya cizye taħşîlinün arzı oluncaya deĝin haftada iki üç kere tecemmu‘ iderek efrâd-ı re‘âyaya takım takım mahalle-i mezkûreye celb ile her birinün cizye evrak-ı hâl ve temettu‘larına göre nüfûs defterlerine taħbîķan işâf-ı şelâşe-i vechile cümle muvâcehesinde ‘ale‘r-ruûs i‘tâ ve cizye evrâķınun maşârîf-ı taħşîldâriyesi vekilime ve maħrec aķlâm-ı dâħl olmak üzere mîr zamâyim-i şer‘iyye-i erba‘a e‘lâsından altmış ve evsañından otuz ve ednâsından onbeş gurûş olarak iķtizâ iden mâl-ı taħşîl olup ruesa-yı milletün ma‘rifeti olmaksızın re‘âyadan hiç müzde cizye kâĝıdı virilmemek ve beher cizye kâĝıdı hâkim-i şer‘-i ve zâbiñân-ı memleket ve yahud taraflarından bulunacak me‘mûrlar temhîr idüp ruesa-yı milletün biriyle daħi zahrına imzâ ĝünü bir şey işâret eylemek ve hükâm ve zâbiñân dâħi bu bâbda ruesa-yı mersûmenün edâdât-ı şahîñasına bilâ müceb ‘adem-i i‘tibâr ile yine eski uşul üzere re‘âyayı nasıl ve ba‘zan bu huşûşun aşāĝı yukarı kulla-

nılacak olması için bir gûnâ 'avâid talebine teşaddî olunur ise keyfiyet ol mahallüñ ruesâ-yı ra'ıyyet cânibinden der-sa'âdetde arzuñal taqđîmiyle inhâ ve bundan böyle kaşabât ve kurrâda kolcî gönderilmeyeceğinden ruesâ-yı millet dañi mevcûd olan re'âyadan bir neferini ve yahud cizye evrâkıñı tevzi'inden memleketde bulunmayup soñradan gelenleri ketm ve ihfâ ve lâyıķından dûn kâğıt aldırmağa teşebbüs mişillü hareket ictira iderler ise hukkâm ve zâbiñân taraflarından gizlik i'lam ve ebnâ olınarak tarafeynüñ inhâ ve istinkâsı cânib-i salñanat-ı seniyyemden sirran ve 'alenen bi't-taħaķķık kabahat her kangı tarafda ise cürm ve kabahatına göre lâzım gelen te'dibleri icrâ kılınmak boğça küşadiyle tevzi' evraķ eşnasında cizyede sâķıt olan sâħıb-ı 'illet ve amel mâide re'âyâ fukârâ re'âyâsından henüz ĥadd-ı şer'iyyeye ol bâbda çocuklarda cebren cizye taħşîli mişillü feşâħat vuķu'ından mücânebet olınmak ve her bir kazâda yabancı olarak bulınan ve emeddü şed iden re'âyânuñ iķtizâ iden cizye evraķı bulındığı kaza tarafından virilüp ol evraķa beher mahalde mer'î ve mu'teber tutularak kendü kazâsı veyahud tâbi âħar kazâsı tarafından güzâr iden cizye evraķı teklifiyle temel olınmamak ve evrâķ-ı mersûmeden ağdâr-ı vâhiye ile veya tevzi' velev bir varaķa olsun i'âde-i istid'a olınur ise ķable't-taħķıķa tesviye olınmayacağından oña göre tevzi' evraķ maddesine kemâliyle dikkat kılınmak uşûl-i müstaħsene iķtizâsından ve irâde-i ķaťıa-i şâhânemin müktezâsından bulunmuş olduğına binâen ol vechile kalem-i mezbûr cizyesi için gönderilmiş olan evraķ boğçasınuñ elli iki senesi ĥurra-i muħarramü'l-ħaramda ber-mûcibi müstaħsene fek ve küşad ve tevzi' ve i'tâsiyle icâb iden mallarınıñ ma'a zamâyim-i fer'iyye erba'a feyyinât-ı muħarrara-i mezkûra üzre gerekli cebâbet ve taħşîl olınması ĥuşûşına mübâderet ve feyyinât-ı mu'ayyene-i mezkûreden başka gerekse hâkim ve gerekse tarafından me'mûr cânibinden küşâdiye ve ikrâmiye ve ma'aş ve taħşîldâriye nâm ve nâm-ı âħar ile bir akce virmiye aħzi ü re'âyâdan cizyedâr pusulalarıyle veyahud ve birkaç re'âyâdan bitirme yollu bir cizye kâğıdı i'tâsiyle emvâl-i cizye taħşîli mişillü ĥâlâtdan vuķu'a ber-vech-i rızâ-yı seniyyem olmadığına oña göre bu maķûle hareket nâ marziyyeden dañi mücânebet gönderilmek için sunuf-ı ve muzamm-ı keyfiyet-i

iş'âre musara'at ve'l-hâşıl uşûl-i müstahsene metrûhuñ harf bi-harf icrâsına muḳadderat vuḳu'-ı hareketden gerekse kim ve gerek tarafından me'ômûru ruesâ-yı millet vesâire muḫarrer tevâhize ve 'itâb olunmaları ḫuṣûşına bezli celi himmet eylemek **fermân-ı 'âlişân** olmağın zabt rabt itmeği ḫâvi ḫâşşaten işbu emr-i 'âlişânım şadır olmuştır. İmdi ilâ âḫirihî taḫrîran el-yevmi'l-ḫâdî 'işrîn min şevvâli'l-mükerrem işneyn ve ḫamsîn ve mieteyn ve elf. **Ḳoştantiniyye Maḫrûsa**

C-

Medîne-i Tire'de Sene ma'a İbni Miskin Mahallesinde bundan aḳdem fevt olan Ḫalvacı oğlı Ḫacı Ali bin Mustafa'nuñ verâşeti zevce-i menkûḫâ-i metrûkesi Ayşe binti İbrahim nâm ḫâtûn ile şulbiyye kebîre kızları¹⁹³ Fâḫıma ve Şerife Ḫûri ve kebîre oğlı ğâib 'ani'l-beled Mustafa nâm kimesnelere inḫişârı taḫaḳḳuḳından soñra vereşei mezbûrnuñ iltimâsiyle taḫrîr ve taḳvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferizati'ş-şer'iyye tevzi' ve taḳsim olınan muḫallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi'l-yevmi'l-ḫâmis min zi'l-hicceti'ş-şerîfe li-sene-i ihda ve ḫamsîn ve mieteyn ve elf.

köhne çûḫâ ḫabiye,,koyu kuşak,,müsta'mel gömlek,,müsta'mel dizlik,,

20 $\frac{1}{5}$ $\frac{2}{6}$ f $\frac{2}{10}$

müsta'mel iplik alaca 'antari,,köhne 'aba şalvar ve nimtan,,köhne yorgan ma'a cerse,,

5 5 $\frac{2}{40}$

köhne döşek,, Ceviz kırı nâm maḫalde bağ dönüm,,

$\frac{1}{40}$ $\frac{6}{1500}$

evân nuḫâsiye 2,,havan,,güğüm2,,kısırak re's,,mangal,,kazan2,,

$\frac{12}{180}$ 2 $\frac{1}{1}$ $\frac{3}{40}$ 2 $\frac{1}{150}$ 48 $\frac{162}{214}$

tencere 3,,çanak 10,, def'a çanak 3,,şerbâb 'antari,,altıbârmak 'antari,,

¹⁹³ **Kebîre ve sağıra kızı**, yetişkin kızlar için kebîre, henüz bulûğa ermemiş kız çocuklarına sağıra kızı denmektedir. Bkz.: Abdülmecit Mutaf, age. s. 3.

40 81 27 $\frac{1}{50}$ 64
şalvar,,sevâ-yi libâde,,bâbuş,,Paşa Mahallesiinde mülk-i menzil,,
40 111 13 1600
hırdavat-ı menzil,,nüķûd-ı mevcûd,penbe bıçk112,siyah üzüm,degirmen taşı,küb desti
13 626 125
çıkırık tezgâh taş tekne,, yekûnü'l-muħallefât,, minhe'l-iħrâcât,,
5 5110
techîz tekfîn ve işkaţ,,mihir lizevceti'l-mezbûre,,resm-i kısmet-i 'âdî,,
200 100 127
Harc-ı ĥademe-i maħkeme,,maķûmiye,, kaydiye,,yekünü'l-iħrâcât,,
63 12 5 509
şahħü'l-bâķî,, ĥişşetü'z-zevceti'l-mezbûre,,ĥişşetü'l-binti'l-mezbûre,,
4601 575 ~ 6-5 1006 8
ĥişşetü'l-binti'l-mezbûre,, ĥişşetü'l-ibni'l-mezbûr,, kesir,,
1006 8 2012 6 ~ 6-3

D-

Medîne-i Tire kurrallarından **Göllüce** Karyesi sükkânından bundan aķdem fevt olan Girîdi Mehmed bin İbrahim nâm kimesnenüñ zâhirde zevce-i metrûkesi Dudu binti Abdullah nâm ĥâtûndan gayri vâriş-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup terekesi rub'ü zevce-i mezbûreye ve şülüş-ü erba'ası cânib-i Beyti'l-mâl'e 'âid olmağın bu mâķûle fevt olanlaruñ terekelerini ĥabza me'mûr emîn-i Beyti'l-mal olan Medîne-i mezbûre voyvodası ser bevvâbîn dergâh-ı 'âli 'âţufetlü Mehmed Sâdık Bey Efendi tarafından umûr-ı Beyti'l-mâl'i ru'yete vekil ta'yin kılınan Ömer Ağâ ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile sevķ-i sulţânîde bi'l-müzâyede bey' olınan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi's-şâliş 'aşrun min zi'l-ħiccetü's-şerîfe li-sene-i iħdâ ve ĥamsîn ve mieteyn ve elf.

köhne kilim,,köhne yasdık,,köhne yorgan,,def'a yorgan,,köhne döşek,,

$\frac{1}{4}$ $\frac{2}{7}$ $\frac{1}{19}$ $\frac{1}{22}$ $\frac{1}{23}$

köhne çarşaf,,def'a yasdık,, köhne 'antari,,peşkir 2,köhne döşek,,

$\frac{1}{11}$ 3 $\frac{1}{8}$ 3 $\frac{1}{9}$ ۷

köhne ferâce,,köhne boğça,, düde parça bez,,tencere ma'a kapak,,

$\frac{1}{8}$ ۷ $\frac{2}{7}$ ۷ 2 — 20

45A-

Vâsıl olıcak ma'lûm olaki beyândan müstağni olduğu üzere muqaddemâ memâlik-i maħrûsa-i şâhânemde sâkin mütevâtîr-ı ahâli a'vam ve re'âyâ ve kâffe-i nüfusuñ taħrîr ve her bir kazaya defter nâzır-ı ta'yin ile taht-ı râbıtaya idhâl-i tevzî'âtı maddesi ta'dil üzere tesviye ve icra ve re'âyânun cizye-i şer'iyyelerinden 'ale'r-ruûs izâf-ı şeleşe-i i'tibâriyle e'lâ ve evsaţ ve ednâya müstahak olandan e'lâ ve evsaţ ve ednâ hısâbıyla cebâbet ve istikâmet-i arka-i sâye-i merâhim vâye-i mülükânemde cümleñün haq ve 'âdl üzere hüsn-i himâyet ve şıyânet-i esbâbınun kemâ yenbağı istihşâli ve istikmâli münifiyesinden 'ibaret ve bu kažiye ile beraber cezâ-yı şâhânem-i meriy'anınun ve tedeyyünden viķâyesi bi'l-cümle me'mûrına ve kabza-i zimmet iken defter nâzır-ı bu maddeye ve ez-cümle idhâl ve ihrâc re'âyasına lâyıķıyla dikkat ve cürümden cânibine gelen yoklama defterlerinden meselâ e'lâya müstehak olan re'âyaya evsaţ ve evsaţta ednâ deyu hilâf-ı vâķi' yazılıp herkesün istihķâķına göre işâret etmedikleri zâhir ve bedir ve hatta sâiresine dersi'âdetime taqđım olınan yoklama defterlerinin ekşerisi 'umnel ve müşevveş olmak hasebiyle bu tarafda lâyıķıyla temyîz ve tefrîķa olunmayacağından maţlûbu hâşıl olamadığı esbâbına hâlet-i nazâr ile uygunsızlığa defter-i nâzır-ı ma'âş-ı mu'ayyinelerine 'adem-i kanaat ve belki tama' ve irtikâba cüretle evrâķun haķîķatini eylemeden eşya şâyilediği mülâhazadan ğayr-i ba'îd olduğına binâen ba'de izin her 'amelde taqđım kılınacak yoklama defterleri sehle's-sehîm için başka ve re'âyâ için başka olmak ve re'âyânun defterlerinden emed ve refi keyfiyâtı ve merâ ve lemlik olanlarının istihķâķlarına göre evladlarına evraķ virilmek üzere hâl ve derece ve sin ve istihķâķ haķîķaları isimleri bâlâsına işâret olınmak ve muħarrem ve receb i'tibâriyle senede iki def'a

gönderilmesi nizâmında olan yoklama defterleri ayları içinde gönderilmeyüp ba'îdce olan mahallerden muharramü'l-ıharamda gelecek defter nihâyet şaferu'l-hayrah ve receb-i şerîfinki şa'banda pa-yı hâl gönderilüp zinhâr ilerü tecâvüz ittirilmemek ve müşevveş defter zuhûrında bi'l-i'âde ol mahallün defter nâzırı müâhaze olınmak ve işbu tahrîr taqvîm-i usûline ve bi't-taḥşîş-ı re'âyı yoklamasına ve izâf-ı şelâse-i madde-i ehemmine kemâliyle dikkat olınarak ber-mûceb-i nizâm re'âyânun ihâle ve taḥammüline evrâk virilüp sâye-i şevketvâye-i cihandârânemden ber-vechile te'addül ve hazâin-i şâhanem mürettebâtı muḳarrarasına bir gûnâ tedennî vuḳu'a götürülmemek ve bundan böyle ḥallâk-ı kâffe-i mütecâsi olanlar icrâ-yı te'diblerine ihtimâm ve dikkat olınmak ḥuşûş-ı mezkûrun taḥt-ı râbıtaya idḥâline irâde-i 'âliyem ta'alluḳ itmekle vaşâyâ-yı mezkûre Anaṭolî'nun diğerkollarına Rum ilinün üçer kollarına iḳtizâ iden mahallerden başka başka emrim gönderilmiş olduğı imdi Anaṭolî'nun beyn ve seyyârına varınca cümleye ḥiṭâb emr-i şerîfim vürüdü tahrîran fî evâḥir-i şehri recebi'l-işneyn ve ḥamsîn ve mieteyn ve elf. **Ḳoştanṭıniyye Maḥrûsa**

B-

vâşıl olıcak ma'lûm olaki memâlik-i Anaṭolî ve Rumîlide kâin taraf-ı 'âliyeden mensûb-ı tekâyâ ve zevâyâ aşḥâbından beri fevt oldıkda maḥlûl olan Tekke ve zevâyâbı kadîmeden mensûb olduğı ṭarîḳ-ı ricâl ve ḥulefâsından erşed ve aṣlahata virilmek aşḥâb-ı ṭuruḳ-ı 'aliyye beytinde usûl-ı kadîme mer'ıyyeden olarak bigâne ve icâbet maḳtalarından viḳâye olınagelmışken bir müddetten beru bu uşûle 'adem-i ri'âyetle o mişillü maḥlûl olan Tekke ve zâviyenün bir takım silsile ve tesebbür mechûl ve ḥasbi ve tesebbürü nâ ma'lûm kimesnelere ta'cîz kazâ-yı hâkim bâ i'lâm inhâ itmekde ve bu şûretde uşûl-i ṭarîḳat ve usûl-i ḥaḳîḳatden bihaber vechile maḳtalarının ve belki ba'zan melaḥide¹⁹⁴ ve zenâdik¹⁹⁵ tâifesiün tekâyâ ve zevâyâ

¹⁹⁴ **Melaḥide:** Lâhd kelimesinden türemiş olan mülhid'in çoğuludur. Allah'ı inkar edenler, dinsizler, imansızlar anlamına gelir. Ferit Devellioğlu, age. s. 607.

¹⁹⁵ **Zenâdik:** Zındıklar, münafıklar, ahirete inanmayanlar anlamındadır. Devellioğlu, age. s. 1178.

zabıyle erbâb-ı ehliyet açıkda kalarak bi tevfiķihî te‘âlâ katında irtibât ve revn-i ilhâm-ı meşhûn şehri-yârânem dergâr olan ehl-i merâķ-ı ‘âliyye fukârâsınuñ teşettû kılup inhilâl-i şirâze cem‘ıyyet-i fâhir-i şafâ muşahhiblerini mûcib olmakda oldığından Şu huşûşuñ bir hüsn-i sûrete râbt-ı vâcibeden oldığına binâen fîmâ ba‘d Anatólı ve Rum ilîde vaķı‘ tekâyâ zevâyâdan beri maħlûl olmakda ol maħalde yine tarîķ-ı ricâl-i aħkâm-ı şerî‘at-ı muţahhara ve esrâr-ı tarîķat-ı ‘aliyyeye ‘ârif ve mürîdin ve sâlikin terbiye mürşîd ‘usûl-i şerî‘ata vâķıf her kim bulunur ise ol maħalde olan meşâyîh ve dervîşânun inzimâm-ı re‘y ve ittifâķlarıyle oña techîz-i derbâr Şevket-kararım arz ü inhâ olunmak ve bunuñ için zinhâr ķuzât ve nüvvâb taraflarından ħarc-ı i‘lâm muţalebesiyle rencîde olunmamak ve bundan böyle hükkâm-ı şer‘î taraflarından Tekke maħlûl tam cebr zımmında ħilâf-ı Őurût olarak nâ ehil yedlerine i‘lâm verilecek olur ise ne vakitte bulunacağından başka ol i‘lâm melûl be olmıyarak cebn-i maħlûl der-sa‘âdetde bulunan meşâyîh ve dervîşânun re‘y ve ittifâķlarıyle ehil ve erbâbına tevcîh kılınmak üzere düstûr-ı ekmel tutılması huşûşı der-sa‘âdetimde genc-i güzîde reşâdet olan şerî‘at-ı ‘âliyyeye Kâdîriye, Nakşibendiye ve Şibliye ve Ĥalvetiye ve Sa‘diye üstâdları meşâyîh-ı mefâħiru‘ş-şüyûh ve‘l-muħaķķıķın damet füyûzatehüm taraflarından memhûr-ı arz-ı takdimiyle istid‘a olunarak ol bâbda bi‘l-fi‘l Őeyhü‘l-islâm ve müftiyi‘l-enâm Mekkî zâde a‘lemü‘l-‘ulemâ Mevlâna Mustafa Asım edâma‘llâhu te‘âlâ fezâilehü irşâd itmeleri işâretleri mûcibince amel ve hareket olunması huşûşına irâde-i seniyyem te‘alluk olunarak ol bâbda a‘lâ nümâli mutazammın-ı revîye ve orta taraflarına başka ve Anatólı‘nuñ sol kollarıyla Rum ilinin üç kıt‘asına başka başka diğer evâmir-i şerîfim taşđır kılınmış olmağla siz ki müşîrler ve vüzerâ-i ķarîma müşâr ve mîr ve ahâli ve mevâlî ve ķuzât ve nüvvâb vesâir mümâ ileyhimsiz vuşûlü **fermân-ı celîli**‘l-‘unvânımda keyfiyet zîr-i hükm-ü münkerde kâin maħallerde bulunan der-‘âliyeden meşâyîh ve ħulefâsına ifâde merî‘an ilâ âħirihi evâħir-i recebi‘l-ferd işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

Ķoştantıniyye

C-

Medîne-i Tire'de **Kalamus** Mahallesi bundan aqdem fevt olan Şerif Ahmed bin Mustafa nâm kimesnenün verâseti vâlidesi Fâtıma binti Ahmed nâm hâtûn ile li-ebeveyn 'ammi zâdeleri Ali ve Yusuf Sâmi küçük Mehmed nâm kimesnelere inhişâr-ı taħaħkuqından soñra vereşe-i mezbûruñ iltimâsiyle taħrîr ve taqvîm-i kıymet olunup bi'l-vereşe bi'l-ferîzati'ş-şer'iyye tevzi' ve taqsim olunan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-ışrîn min zi'l-ka'deti'ş-şerife li-sene-i işneyn ve ħamsin ve mieteyn ve elf.

bergele 5., tarak 18., fincan 10., cubuk 3., bergele-i memsi, kandil 4.,

50 20 12 ˘ 10 7 ˘ 5

Kahve şuver maşraba, çekmece 1., hasır 9., marbuç 2., tavlâ tahtası, ,

2 15 20 5 5

saman, iskemle 10., bir mikdar kireç, sırık, iki kapulı handamız olmak kira, ,

65 10 10 30 180

bâ temessük göcekçi semtinde, bâygîr ve hımar, şa'îr 'ayâr, ,

160 711 295 ˘

iğdiç bâygîr re's ma'a palañ ve gem, gögercin çift, pişto çift, bıçak 1., ,

280 $\frac{5}{5}$ $\frac{1}{80}$ 25

çûhâ habiye, çotari 'antari, müsta'mel Soma kuşağı, 'aba potur, ,

60 80 $\frac{1}{15}$ $\frac{1}{10}$

çûhâ fermene, köhne pañtul fermene, köhne yelek, iğne ve pul, naqd-i mevcûd, ,

$\frac{1}{20}$ 20 $\frac{2}{5}$ 20 32 ˘

ş'a'îr ve kahve ve tavuk, yekünü'l-muħallefât, minhe'l-iħrâcât, ,

230 2495

techîz tekfîn bâ vasiyet ve işkat, resm-i kısmet-i 'âdî, ħarc-ı ħademe-i mahkeme

301 62 $\bar{5}$ 31

Maķûmiye, kaydiye, yekünü'l-iħrâcât, şaħhü'l-bâķî, ħişşetü'l-ümmi'l-mezbûre, ,

12 ˘ 5 412 ˘ 2082 $\bar{5}$ 694 ~ 6 - 1

ħişşetü'l-ibni'l-'ammi'l-mezbûre, ħişşetü'l-ibni'l-'ammi'l-mezbûr, ,

694 ~ 6 - 1 694 ~ 6 - 1

D-

Medîne-i Tire'de **Hakim Çelebi** Mahalesinde bundan aqdem fevt olan Babuşçı Kalme oğlı Mehmed bin Hacı Süleyman nâm kimesnenün verâseti zevce-i menkûhâ-i metrûkesi Fâtıma binti Osman nâm hâtûn ile şulbi şağır oğlı İsmail nâm kimesnelere inhişâr-ı taħaqqukından soñra şağır-i mezbûruñ ve şulb-i vâlidesi mezbûre Fâtıma hâtûnuñ iltimâsiyle taħrîr ve taqvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferîzati's-şer'iyeye tevzi' ve taqsim olunan muħallemât-ı müteveffâ-yı mezbûdır ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi'l-yevmi's-sâliş min zi'l-ħıcceti's-şerffe li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

müsta'mel döşek,,müsta'mel yorgan,,köhne kilim,,gömlek,,dizlik,,

$\frac{1}{30}$ 15 $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{6}$ $\frac{2}{11}$

köhne çûhâ ħabiye,,köhne iplik alaca 'antari ve yelek,, köhne Frenk şalı,,

$\frac{1}{20}$ 10 $\frac{1}{10}$

billûr kâse,,kâne frenk,,evân nuħâsiye¹⁹⁶ ے,,baris saat,,

$\frac{2}{5}$ $\frac{5}{5}$ $\frac{17}{175}$ $\frac{1}{55}$

sefer taşı,,kahve takımı,, çûhâ fermene,,mahalle-i mezbûrde mülk-i menzil,,

$\frac{1}{50}$ 25 $\frac{1}{29}$ $\frac{1}{300}$

mušta,,mermer taşı,, kalbur çift,,temur eđe,,bıçkı 1,,suħtiyan ma'a meşin,,tezgâh,,

$\frac{2}{37}$ $\frac{2}{17}$ ے $\frac{1}{50}$ $\frac{2}{1}$ ے 9 26 ے 20

âlât-ı babûşi,,iskemle,, çekmece ve âlât-ı sâire,, yekûnü'l-muħallemât,,

9 $\frac{1}{6}$ 8 925

46- A-

Qıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Tire nâibi Mevlâna zîde 'ilmühû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-aqrân bu ħuşûş-ı mübâşir ta'yin olunan zîde ħadruhû tevki' refi' ħümâyun vâşil olıcak ma'lum olaki hâlen Zecriyye muħaşşılı ħacegân divân-ı

¹⁹⁶ **Evân nuħâsiye**, çağında kullanılan bakır para akce anlamındadır. Bkz.: Devellioğlu, age. s. 239-844.

hümâyunda kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân İbrahim Edhem zîde mecdühû el-ân takdîm eylediği taqrîr-i mefhûmında Zecriyye muqata'ası mülhâkâtından Tire kazasınıñ Zecriyyesi fîmâ bâ'd ziyâde ve noksan kabul etmiyerek bedel-i Zecriyyesi ibtidâ-yı Ağustosda re'âyâsı tarafından der-sa'âdetde Zecriyye sandığına edâ ve teslim olunmak ve vakt-i mezkûrede teslim olunmıyarak te'îre dûçâr olup mübâşir gönderilmesi lâzım gelür ise hizmet-i mübâşiriyye ve maşârîf-ı re'âyâ tarafından virilmek ve fukârâ-yı ra'ıyyetden bu bahâne ile ziyâde akçe alınmamak ve bu huşûşa a'yân ve zâbitândan kimesne karışmamak şartıyla bâ irâde-i seniyyem senevî yediyüz elli gurûş maqtu'-ı kabûl ve maqtu'ı mezbûr vâridât-ı muqarrara tahtına idhâl olunarak eshâm-ı faizleriyle sâir maşârîfât-ı mühimmeye ve fazlası 'Asâkir-i Manşûra maşârîfına taşşîsan manşûra hazîne-i celîlem tertîb ve taşşîs kılınmış olduğına ve vakt-i zamâniyle yerlü yerinde cem'i ve taşşîl-i lâzimedden idüğine binâen işbu vakt-i cebâbet ve taşşîl-i taqarrub itmekde olan ikiyüz elli bir senesi ağustosuna maşsûben daği meblâğ-ı maqtu-'u mezbûruñ ve cem'i ve taşşîli için şürût ve racîle bir kıt'a emr-i şerîfim şudûruñ taqrîr ve inhâ ve baş muhâsebe kuyûdı bi't-tetebbu' beher sene mâl-ı maqtu'ların edâ itmiyerek vakt-i mürûrîyle taşşîli için mübâşir irsâli iktizâ iden kazâlardan ba'îden olanlarıñ kadîm maqtu'larından onda bir ve qarîb olanlarıñ yigirmide bir gurûş hizmet-i mübâşiriyyeleri taşşîl olunmak virilen nizâm-ı şürûtından ve resm-i zecriyyesi maqtu'u olan kazâlarıñ kadîm maqtu'ları ne ise andan kadîm vechile ber-mûcibi şürût ondalık alınıp muahharan olan zamdan fîmâ ba'd ondalık alınmamak irâde-i seniyyem iktizâsından idiği kuyûddan nümâyan olmuş olarak mûcibince emr-i şerîfim işdâr-ı huşûşına irâde-i 'aliyyem ta'alluk itmekle sen ki nâib-i mümâ ileyhsüñ kazâ-i mezbûruñ sene-i mezbûreye maşsûben bedel-i maqtu'u rüsûm-ı Zecriyyesi olan sâlifü'z-zikir yedi yüz elli gurûş ma'rifetin ve mübâşir-i merķûm ma'rifetîyle yerlü yerinde tamâmen ve kâmilen cem'i ve taşşîl ve ber-mûcibi irâde-i seniyyem maqtu'u kadîminde onda bir gurûş hesâbiyle lâzım gelen otuz iki buçuk gurûş hizmet-i mübâşiriyyesi başkaca edâ

ve âhız olunarak mübâşir-i merkûma tevzî'an der-i 'aliyyem irsâl ve Zecriyye sandığına teslim olunması huşûşına mezîd-i sa'yi ve gayret eylemeñ **fermânım** olmağın hâşşaten işbu emr-i 'âlişânım işdâr ve mübâşir-i merkûm ile irsâl olunmuştur. İmdi vuşûlünde ilâ âhrihî el-yevmi't-tâsi' şehr-i Rebi'u'l-âhîr li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf. **Qoştantîniyye Maħrûsa**

B-Muqâta'at Huşûşına Dâir Mektûb-ı Hazreti Şadâret Penâhı

Şerâyi'-şî'âr Anatolı'nuñ sağ kolunda vaqı' kazâlaruñ kuzât ve nüvvâbı efendiler zîde fazlühüm ve mefâhîru'l-emâşil ve'l-akrân mütesellimüñ ve voyvodegân vesâir zâbiñân zîde qadruhüm ba'de's-selâm inhâ olunur ki mâlikâne mutaşarrıfları beher sene 'uhdelerinde olan muqâta'atuñ mal ve kalemiyesini vakti ve zamâniyle huzîne-i 'âmireye ve havâle olan mahallere tamâmen edâ ve teslim ile senesi âhîrinde yedinde olan senedâtı kalemine virüp hesâbını reviyet itdirerek şûret-i muhâsebesini almak ve eğer bu şurûta ri'âyet etmez ise mutaşarrıf oldukları muqâta'at 'uhdelerinden refi' ile kâimesi mezâde çıkarılmak düstûru'l-'amel tutılan mâlikâne şürûttan olduğına mebnî mezkûre Darbhâne-i 'Âmire ve Tersâne-i Ma'mûre Cezâyir-i Celîlelerinden mazbût olan muqâta'at-ı ma'lûmeden mâ'ada fakat mâlikâne mutaşarrıfları 'uhdelerinde olan muqâta'atuñ mal ve kalemiyeleri hesâbınuñ yedlerinde olan senedâtı mücibince kangı kaleme muqayyed ise ru'yet itdirilmek üzere aqdâmât-ı lâzimenüñ icrâsyle bundan böyle mâlikâne mutasarıfı olarak âsitânedeki olanlardan beher kim hesâbı görmez ise bu bâbda hatır ve gönüle bakılmayup ve bir şûretde terahhüm ve himâye olunmayup 'uhdelerinde olan muqâta'at refi' ile murada çıkarılmak ve ashâb-ı muqâta'atdan taşrada olanlar bu irâdeyi istimâ' ile senedâtı ya getirüp veyahud gönderüp ru'yet hesap eylemesi biraz vakte muhtaç olduğundan o maqûleler için bir ve nihâyet iki sene mehil virilüp müddet-i mezkûrede anlar dañi icrâ-yı irâde-i seniyyeye imtişâl etmezler ise kezâlik muqâta'aları refi' ile aħara fırsat olunmak üzere icra olunması ve memâlik-i maħrûsada kâin kazâlarda mütevâtîtuñ kân 'uhdelerinde olan muqâta'at ve eshâm ve ve zâyıf maħlûl oldıkda vaktiyle bu tarafa

istihbâr olunmayup ‘alâ hâle kâle kadîm-i keyfiyet hazîne-i ‘âmiriye hasar-ı mûcib olduğına destân-ı vefâyâtını şöhretîyle eimme-i maḥallâta haber verdiklerinüñ Hazîne-i ‘Âmiriye ‘âid ‘uhdelerinde sehm ve muḳâta‘at ve vezâif var ise bi’t-taḥarri zabt olunmakda ve her ne kadar taşradan gelen jurnal defterlerinde bu mişillü vakâyât yazılmakda ise isim ve şöhreti aqlâmda olan kayda ekşer tevâfuḳ itmediğinden ‘uhdesinde Hazîne-i ‘Âmiriye ‘âid şey olup olmadığı ma‘lûm olmadığına binâen bu huşûşuñ bir taht-ı râbıtaya idḥâli lâzım gelmiş olup şöyle ki fî mâ ba‘d taşralarda olan jurnal nâibleri defterlere yazdıkları vakâyât aşḥâbından her kimüñ ‘uhdelerinde sehm ve muḳâta‘a ve vazâif mişillü nesne var ise bi’t-taḥkîka esâmisi bâlâsına şerḥ ve işâret ile der-sa‘âdete iḥbâr olunması huşûşuñ Darbhâne-i ‘Âmiriye defterdârı müşîr-i mükerrerrem ‘atufetlü efendi ḥazretleri tarafından ifâde olunmuş olup her bir tekâmâtı seniyyenüñ icrâsı eḥaşşu maḥlûb ve murad olduğına nazaran nizâm-ı mezkûruñ ilâ maḣâa’llahü te‘âlâ düstûru’l-‘amel tutılmak üzere icâb iden mahalle kaydiyle iktizâ idenlere iş‘ar ve ve i‘lân kılınmış olmağla siz daḥi zîr-i irâdeler daḥi kâin-i kazâ ve kaşabâtta o maḳûle muḳâta‘a aşḥâbınıñ fi‘li mezkûruñ ḥitâmına ya‘ni bir sene nihâyet iki sene tamamına kadar ruḳyet hesap eylemelerüñ ve itmedikleri hâlde ‘uhdelerinde bulunan mâlikâne refi‘ ile aḥara tevcih olunmak üzere mezada verilecek iş‘at ve mâlikâne aşḥâbından vefât idenlerüñ daḥi isim ve şöhretleriyle esâmisi bi’r-reyne jurnal kâtipleri tarafından şerḥ ve işâret olınarak der-sa‘âdete iḥbâriyle bundan böyle nizâm-ı mezkûruñ ‘ale’ d-devâm icrâsı huşûşına bi’l-ittifâḳ sa’y ve gayret eylemeñüz sibâkında tenbîhen işbu mektup taḥrîr ve irsâl olunmuşdur. İnşâa’llahü te‘âlâ vuşûlünde ber-vech-i muḥarrer harekete mübâderet eylesesiz ve’s-selâm.

Mehmed Rauf, ḳad vaşale ileynâ, 7 Rebi‘u’l-Evvel.

C-

Hâlen Aydın sancağı muḥaşşılı vezîrim Ya‘kup Paşa edâma’llâhü iclâlehü ve mefâḥiru’l-ḳuzât ve’l-ḥükkâm ma‘âdînü’l-fezâil ve’l-keḻâm livâ-i mezbûrda vâḳı‘ kazâlaruñ ḳuzât ve nüvvâbı zîde fazlühüm ve mefâḥiru’l-emâsil ve’l-aḳrân

Voyvodegân ve vücûh-ı memleket iş erleri ve âti'l-beyan yapağının mubaye'a ve nakl-i maddesine maşârifât hazînesi cânibinden huşûşan mübâşir ta'yin olunan el- hac Abdurrahman zîde kadruhüm tevki' refi' humayun vâşıl olıcak ma'lûm olaki şunuf-ı 'asâkir-i munazzama-i şâhânem elbisesiçün Balıkesir'ün senevî i'mâli müretteb-i olan ma'lûmu'l-mikdar top 'aba lâzimesinden olarak beher sene ağustos duhûlünde Aydın sancağından fiât-ı sâbıkası üzre on biñ kaba kırkım yüni bi't- tertîb mubâye'a olinagelmiş ve ol vechile işbu ikiyüz elli iki senesine maşûben daği ol mikdar yünün mubâye'ası icâp itmiş olduğına mebnî sene-i merķûme maşûben livâ-i mezbûrden müretteb mezkûr'l-mikdar yün ile elli ve elli bir seneleri tertîblerinden olarak bekren baķâya kalan yiğirmi ve kaba yünün bir kabası geruye kalmayarak icâb iden bahâ-yı sâbıkları vechile maşârifât hazînesi terkibinden te'diye olınmak üzre sür'ati mubâye'a ve irsâl-i teslim-i bâbında sen ki muhaşşıl-ı müşârun ileyhsün saña vesâire hitâben mübâşirli emr-i şerîfim şudûruñ mütehayyizâni ricâl-i devlet-i 'âliyyemden hâlen maşârifât nâzırı iftuhâru'l-ekâbir ve'l-ekârim Mîr Sâlih zîde 'ulüvvühû bâ taķrîr inhâ itmiş ve mûcibince emr-i şerîfim işdârı huşûşına irâde-i 'âliyem te'alluķ eylemiş olmağla vuşûl-ü emr-i şerîfimde sinîn-i merķûmeye tertîb ve baķayâsı olan mezkûru'l-mikdar kaba yünün ber-minvali muharrer icâb iden bahâsı sâbıkları hazîne-i mezkûre terkîbinden virilmek inzimâm-ı re'yy ma'rifetüñ ve ma'rifet-i şer'ile ve cümle ittifâk-ı mübâşir-i merķûm ma'rifetiyle tamamen ve serî'an bi'l-mubâye'a Balıkesir'e sevk ve irsâlin vesâilinüñ istihşâline bezli celi himmet eylemek fermânım olmağın maşûşan ve te'kîden işbu emr-i 'âlişânım işdâr ve mübâşir-i merķûm ile irsâl olınmışdır. İmdi vuşûlünde keyfiyet irâde-i seniyyem mantûķ-ı emr-i şerîfimde ma'lûmuñ oldıkda ber-vech-i meşrûh amel ve hareket ve yapağı mürettebe-i mezkûre 'asâkir-i münazzame-i şâhânemüñ 'abaları lâzimesinden olarak sür'at-i irsâli maṭlûp ve mültezim ve bâbda ba'de izin bir gûnâ teeḥhur ve terâḥi vuķû'ına sebep olanların mes'ûliyetlerin mûcip olacağı vâreste-i kayd-ı rakam olduğundan işte oña göre lâzime-i mehâm-i şenânide icrâsiyle her hâlde ittifâk-ı emr-i

‘âlişân şarf-ı külli miknet eyleyesiz ve siz ki kızât ve nüvvâb ve voyvodegân ve vücûh-ı memleket vesâir mûmâ ileyhimsiz siz dağı mûcib ve muqtezâ-yı emr-i şerîfim imtişâlen ahlâfından tevakkî‘ eyleyesiz mersûmey-i mübâşir-i merķûmesi sen dağı muqtezâ-yı me‘mûrînüñ üzre mahalline varup tertîb ve bakâya yün-ü mezkûrînüñ muhaşşıl-ı müşârun ileyhüñ inzimâm-ı re‘y ve ma‘rifetüñ ve ma‘rifet-i şer‘-ı ve cümle ittiĥâdi ve mübâşirlikle tamamen ve serî‘an bir gûnâ evvel mahalline varup ve irsâl ve teslîmiyle ve kemâl-i me‘mûriyet sa‘y ve gayret eylemeñüz bâbında fermân-ı ‘âlişânım şâdir olmuşdır buyurum ki hükm-ü şerîfimle ilâ âhîrihî taĥrîran fi‘l-yevmi‘ ş-sâliş şehir-i Rebi‘u‘l-evvel li-sene-i işneyn ve ĥamsîn ve mieteyn ve elf mûcibince buyuruldu-i muhaşşıl-ı Aydın vürûdında.

D- kazâ-i Tire

900

Şunuf-ı ‘asâkir-i münazzama-i şâhâne elbisesiçün Balıkesir’de i‘mâl olınan ma‘lûmu‘l-mikdar ‘aba lâzimesiçün elli iki senesine maĥsûben fiat-ı sâbıkasıyle Aydın sancağından mürettep ve maĥlûp buyurılan on biñ ve kaba kırkım yünü hâlen livâ-i mezbûr vâlisi devletlü Ya‘küp Paşa Efendimiz ĥazretlerinüñ inzimâm-ı re‘y-i düstûriyeleri ve ma‘rifet-i şer‘ile ve cümle ittifâķıyle tevzi‘ ve taksîm olındıkda kazañuz hissesine ber-vech-i bâlâ dokuz yüz ve kaba yün işâbet eylediği pusula olındı. Sene: 52, Rebi‘u‘l-evvel: 7.

E-

Şerâyi‘-şi‘ar Tire ve Bayındır ve Ödemiş ve Birgi kazalarının nâibleri fazîletlü efendiler zîde fazlühüm ve mefâĥiru‘l-emâşil ve‘l-aķrân voyvodaları ‘izzetlü Ağâlar zîde ĥadruhüm inhâ olınur ki kazâ-i merķûmede rağn-ı zeyt me‘mûrı bulnan Hurşid Ağânüñ bu def‘a ĥasebü‘l-icâb ‘azli vuķu‘na mebnî yerine bi‘l-irâde-i seniye Halil Efendi yağ me‘mûrı ta‘yin olınmış olduğı siz ki muĥâtabun mûmâ ileyhimsiz keyfiyet ma‘lûmlarñuz olındıkda işbu rağn-ı zeyt maddesi mevâdd-ı âĥire muķîs olmayup

mezîd-i i'tinâ ve dikkat olunacağı umûr-ı salţanat-ı seniyyeden olduğına binâen Efendi mûmâ ileyhin teshîlât-ı emr-i me'âmûresi zimmında tarafuñuzdan mu'âvenet icâbiyenüñ icrâsıyla ifâ-yı levâzım-ı ru'yetkârı ve emûzeşnâsiye bezl-i muğadderet eylemeñüz bâbında divân-ı livâ-i Aydından işbu buyurıldı taħrîr ve ışdâr ve ile irsâl ve tesyâr olunmuşdır. Bi-mennihî te'âlâ vusûlünde gerekdir ki ber-mûcibi buyurıldı amel ve hareket ve ħilâfından tehâşî ve mücânebet eylesiz deydü.

Sene: 52, Receb: 29.

F-

Medîne-i Tire'de **Cami'i Kebîr** Mahallesi sâkinelerinden bundan aқdem fevt olan Fâtıma Esmâ Hânım binti Hacı Yusuf Ağâ nâm müteveffıye verâşeti zevc-i metrûkî Şerif Mehmed bin Ahmed Ağâ ile şadriye-i şağıra kızları Fâtıma ve Ayşe ve Nazife nâm kimesnelere inhişâr-ı taħaқkuқından soñra şığar-ı mezbûrınıñ babaları ve veliy-yi mücberleri mezbûr Şerif Mehmed'ün iltimâslariyle taħrîr ve taқvîm-i kıymet olup beyne'l-vereşe bi'l-ferîzati's-şer'iyye tevzi' ve taқsim olunan muħallefât-ı müteveffıye-i mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi's-şâliş min cümâde'l-ûlâ li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

47- A-

Medîne-i Tire **Sene Mahallesi** sâkinelerinden Karazâde Ağâ kerîmesi Emine kadın nâm sâhibetü'l-ħayruñ ğullesi Kaplan deresinden cârî olup kaplan suyuna idħâl olmak üzere izâfe olan pederi Karazâde Ağâ pıñarı dimekle 'arîf mâi leziz mecrâları ta'mir ve termîmine şarfa vaқf-ü şart ve ta'yîn eylemek Medîne-i mezbûrde Yuvalı deresinde vâkı' sekiz sâķ zeytûn eşcârı ile on dört sâķ dut eşcârı ve dört sâķ nâr eşcârları vaқfınıñ mütevellîsi olan İbrahim Beg nâm kimesne fevt olup tevlît-i mezkûr-ü hâliye kalmağın emânet ve diyânet ile ma'rûf işbu ba'ışı'l-veşîka Çolakoğlı Hacı Mustafa'ya ħâkim mevki'i şadr-i kitap tûba lehû ve hüsn-ü meâb Efendi ħazretleri mütevellî naşb ve ta'yîn eyledikde ol dağı tevlîd-i mezkûre bâ

kabûl ve merâsimini edâya ta‘ahhüd eylemeğin mâ hüve'l-vâkı' bi'l-ibtigâ ketip ve imlâ olındı.Fi'l-yevmi't-tâsi' min şehr-i recebi'l-ferd li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

şühûdü'l-hâl _____

fazîletlü el-hâc Reşîd efendi bin,

Fahrüddin efendi bin,

Serbanzâde Hacı Mustafa bin.

B-

Medîne-i Tire **Paşa** Mahallesinde bundan aqdem fevt olan Hatice binti el-hâc Mehmed nâm müteveffiyenüñ verâseti zevc-i metrûkî Kebabçı İsmail bin Ali ile babası mezbûr el-hâc Mehmed ve vâlidesi Hanım ve şadriye-i şağîra kızları Hasibe ve Emine nâm kimesnelere inhişâr-ı taħaqqûkından soñra şağîratân-i mezbûratânüñ veliy-yi mücberleri babaları mezbûr İsmail'ün iltimâsiyle taħrîr ve taqvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferîzati's-şer'iyye tevzi' ve taqsim olunan muħallefât-ı müteveffiyeye-i mezbûradır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-ışrîn min cumâde'l-âhîra li-sene-i işneyn ve hamsin ve mieteyn ve elf.

işleme mücessem çenber,,haķîr fermene,,telli 'antari,,Bursa peştemalı,,

$\frac{1}{130}$ $\frac{1}{40}$ $\frac{1}{296}$ $\frac{1}{18}$

işleme havlu,,tûlbent 'antari,, kırmızı çûhâ ferâce,,taraklı 'antari,,hamâmiye,,

$\frac{1}{50}$ $\frac{1}{67}$ 181 $\frac{1}{60}$ $\frac{1}{19}$

maķrame,,gömlek,, müsta'mel penbe zâr gömlek,,işleme çarşaf,,

$\frac{1}{10}$ $\frac{2}{11}$ $\frac{1}{30}$ $\frac{1}{50}$

def'a taraklı 'antari,,üslük,,beyaz dizlik,,def'a gömlek,,boğça,,mücessem fes,,

$\frac{1}{30}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{3} \triangleleft$ $\frac{1}{8}$ $\frac{3}{14} \triangleleft$

köhne çevre,,iplik alaca şalvar,,basma kuşak,,

$\frac{1}{3}$ $\frac{1}{9} \triangleleft$ $\frac{1}{1} \triangleleft$

basma boğça,,fôta,,penbe bezi maķ'ad,,sefere bezi ma'a peşkiri,,

$\frac{1}{9}$ $\frac{1}{40}$ $\frac{3}{15}$ 20

köhne boğça,,def'a peşkir ve merze,,köhne çarşaf,,

$\frac{1}{1}$ $\frac{3}{6}$ $\frac{1}{2}$

âyine,,keten ipliği zira',penbe direm,,leğen ibrik ve tas,, kadayıf tepsisi,,

5 $\frac{5}{6}$ $\frac{300}{7}$ 55 $\frac{1}{9}$

yeşil sandık,, beledî yorgan ma'a çarşaf,,beledî döşek ma'a çarşaf,, beledî yasdık,,

$\frac{1}{15}$ $\frac{27}{20}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{2}{10}$

def'a yeşil sandık,,işleme peşkir,,çevre,, şal kuşak,,

$\frac{1}{31}$ $\frac{3}{19}$ 39 $\frac{1}{10}$

uçkur,,püskül uçkur,,def'a mücessem,,def'a çarşaf,,mesh yaşmak,,

$\frac{1}{5}$ $\frac{9}{5}$ $\frac{2}{5}$ $\frac{2}{20}$ $\frac{4}{5}$

kaşık oya parçası,, penye 3,, seccâde,, İstambûl rub'iyesi,,

5 2 $\frac{1}{12}$ $\frac{2}{13}$

mihir der-zimmet zevc-i mezbûr,, nakd-i mevcûd,, fındık rub'iyesi,,

100 200 $\frac{30}{247}$

altun,, cübbe kıymeti,, yekûnü'l-muhallefât minhe'l-ihrâcat ,,

40 110 2169

Bera-yı vasiyet ıskât-ı şalât,,resm-i kısmet-i 'âdî,, harc-ı hademe-i mahkeme,,

300 54 27

mağûmiye,,kaydiye,, yekûnü'l-ihrâcât

12 5 398

şahhü'l-bakî,, hişşetü'z-zevci'l-mezbûr,, hişşetü'l-ebi'l-mezbûr,,

1771 354 236

hişşetü'l-ümmi'l-mezbûre,,hişşetü'l-binti'l-mezbûre,,hişsetü'l-binti'l-mezbûre

236 472 472

C-

Ma'lûm olaki diğەر sağife-i pira-yı şudûr olan fermân-ı celilü'l-'unvân pâdîşâhânemde tafşil ve beyân oldığı üzre bi'l-luţfi sübhânehü te'âlâ ve hüsn-i tevfiķihî ittifâķ-ı arâ-yı eşdikâ-yı salţanat iltihâfı himmet verâmı himmet zâtı talebet âyât-ı me'âl-i münîfimle memâlik-i Anağolı ve Rumili'de eyâlât ve elviyeden redîf-i

‘asâkir-i mansûre¹⁹⁷ ta‘biri zafer semiriyle müsteķil bir takım tabur ferzenmud dağı tedârik ve tanzîmine muvâfaķiyet-i mülûkânem müeyyed min ‘ındi’llâh olan devlet-i ‘aliyye-i fûy-i şevketim hakkında vâcibü’ş-şükür başkaca bir lütfi ‘amîm ve kâffe-i muvaħhidine bâîş-i iftiħârî’l-‘azîm olduğı erbâb-ı başîret ‘ındlerinde beyandan müstağnî vazîfe-i irâde-i ilhâm-ı ‘âdet-i pâdişâhânem üzre bi’l-cümle me‘mûrîn ve vücûh-ı ahâli şadâķât rehînuñ sa’y verûş-ü ‘asâkir-i mer‘iyye-i mezkûrenüñ kemâl-i şâ‘rime-i ve havâhişleriyle yemeklerinde ta‘lîm te‘allüme ber-tekmîl fûnûh-ı celîle-i ħarbiye-i iķdâm ihtimâm olunmakda idiğü beher ise de Anaķolı tarafı râyif-i mansûra neferâtunuñ ma‘rifetleri îcâbınca maṭlûben ve zerre kesb-i mümârese ve mahâret eylemeleri bazı teshîlâta mevķûf görünerek ħuşûş-ı mezkûr sevr-i hümâyun meyân-ı maķrûn şehriyârânem münasebetiyle bedelen dârü’l-ħilâfeti’s-seniyyemde vüzerâ-yı ‘izâmın vesâir bendegânı şadâķat tesellüm ve vükelâ-i fihâm-ı devlet-i ‘aliyye-i kıyâmuñ beyninde ve muķâtele bi’l-müzâkere münâvebe usûline karar virildikten sonra zikir olunarak neferât ve gerek zâbitân nizamnâme-i mantûķınca münâvebe mahallerinde bulındıkları müddetde eyâletlerinüñ zamâim-i ve nâm-ı ‘azîz ve fenâdiķuhâ vesâir maşârifât-ı muķteziyeleri ħisâp ittirildikde senevî on biñ kise aķceye tecâvüz iderek meblâğ-ı mezkûruñ tedârik ve tesviyesi maddesinüñ dağı şûret-i resmine sühûlet-i bend-i müşârun ve mûma ileyhim meyânında bi’t-teemmül vekâlet hâziħî redif-i mansûra taburlar için müretteb olan i‘âne-i cihâdiyle ‘asâkir ve kavâfil mâhiyye ve maşârifât-ı îcâbiyesi li-dfînihî yu‘lem ve evfâ ‘asâkir-i mansûra ħazîne-i celîlesinüñ ile bu şunuf-ı ‘asâkir-i muvazzafa-i şâhânemin dergâr olan maşârifât-ı lâ yuhşasına kâfi değil gibi bu münâvebe-i maşârifînuñ dağı ħazîne-i merķûmeden îfâsı mümkün olamayacağı müstağnî beyân-ı deriki hatıra gelen

¹⁹⁷ **Redif-i ‘asâkir-i mansûre** “Cumhuriyet devrinden evvel mevcut bulunmuş olan bir askeri sınıftır. Yeniçeri teşkilatının lağvından sonra kurulmuştur. Abdülaziz devrinde kurulan teşkilata göre askere alınan bir kimse dört yıl muvazzaf, iki yıl ihtiyat askerliği yapar, bu sûretle nizami askerlik müddeti biterdi. İki yıllık ihtiyat müddeti vaziyete göre altı yıllık askerlik vazifesini ifa etmekte olana nizamiye askeri denirdi. Bundan sonra 14 sene daha askerlik hizmetiyle mükellef bulunur, harp veya talim için çağrılırdı. İşte bunlara redif askeri denirdi. Bundan sonra dört yıllık mustahfızlık müddeti gelir ve sonunda askerlik biterdi.” Bkz.: Sertoğlu, age. s. 283.

mütaale'anuñ her yerinde bir günâ 'usret ma'zâret ve yalıñuz münâvebesi icra olunacak Anañolu tarafı sancaklığına idâre itdirilmesi takdirinde dağı ahâli fukârâya bâr ve şiklet sûretleri nümâyan olduğından ve çünki zikir olunan redif-i manşûra taburlarınıñ mahallerinde vuku' bulacak maşârifâtuñ edâsı zımmında beher tabur için senede iki def'a onar biñ gurûş tevzi' ve tahşil olunmakda olan senevî yigirmi beş biñ gurûş irâde-i merâhimâde-i şehriyârânem üzre ahâliye terk olunarak ba'de izin 'asâkir-i merķûmenüñ mahallerinde olacak kâffe-i maşârifât-ı muķteziyeleri fukârâdan çalınmıyarak cümlesi manşûra hazînesinden ru'yet-i dâdân olacak cihetiyle maşârifât memlekete hıffet geleceğinde sâlifü'z-zikir Anañolu ve Rûmili'den hürriyet-i i'âne-i cihâdîyenüñ üzerine muzaffa mikdarı 'ılâve ile işbu elli iki senesinde hulûl idecek elli bir senesi rûz-ı kâsımında her bir livâ ve kazânuñ kemâkan mal ve tehammüline göre ta'dîl ve tesviye usûlince senede iki taksid ile tevzi' ve taksîm olunmak ve yine kifâyet itmiyecek olduğı takdirce üst tarafı merķameten hazîne-i mezkûreden eyuleştirilmesi çaresine bakılmak üzre tesviyesi cümle tarafından tensip olduğına mebnî ol vechile tanzîme ve icrası huşûşına irâde-i seniyye-i mülûkânem ta'likîyle ol bâbda hañt-ı humayun şevket-i maķrûn-ı şâhânem sağife-i berâ-yı şudûr olarak meblağ-ı mezkûrde Aydın sancağı kazâlarından beşyüz kise isâbet itmiş olmağla siz ki vezîr-i ģamiyetim müşâr ve kużât ve nüvvâb vesâir mûmâ ileyhimsiz vuşûl emr-i şerîfimde keyfiyet lâzım gelen mahallere ifâde ve muķaddem ki tertîb-i emr-i şerîfimüñ tavsiye olunduğı vechile bu bâbda ģavâş ve evķâf ve mu'âf ve gayr-i mu'af hiç mahaller siyân tutılmak ve nizâm-ı vechile kazâlar maşârif-ı tevzi' ve fâtir-i vâridesi bi't-tenfiñ ruşşâr-ı ģavî yazılan evâmir-i şerîfe için alınmakda olan **fermân-ı** havâic-i işbu i'âne-i cihâdîyle hisselerinden âģz olunmayacağı mişillü mahallinde dağı bundan harc-ı imzâ ve tahşildâriye nâm-ı ve nâm-ı âģâr ile bir akce ve bir ģabbe aģz ü tahşil olmamak ve'l-ģaşıl i'âne-i cihâdîyle tevzi' ve tahşil ve bu ģariķda mezkûre hazînesine teslim ve tavşili hakkında evvelki yazılan taķyîdât ve veşâyâ mevâddisi ile işbu zumanca dağı öylece anuñla beraber

ibkâ ve istibkâ kılınmak icâb ideceği keyfiyât-ı etrâfiyle tefhîm ve beyân-ı birle zikir olunan kazâlar hâşşaten kadîmesi olan yediyüz elli kise ile beraber cem'an biñ iki yüz elli kise akcenûñ nışfı bi-mennihî işbu hülûl idecek rûz-ı kasımda ve nışf-ı diğeri gelecek rûz-ı hıızırda ta'dil ve tesviye şurûtına tatbîkan tevzi' ve tahşîl ve bundan böyle beher sene öylece iki taksit eylemeklik yerlü yerinde cem'i ve tahşîl hazîne-i merkûme irsâl ve tavşîli huşûşan bi'l-ittifâk mezîd-i i'tinâ ve dikkat eylemeñüz fermânım olmağın hâşşaten divân-ı hümâyunumdan mahşûşan işbu emr-i celi'l-undârem ırdâr ve ile tesyâr olınmışdır. İmdi evâil-i şehr-i Rebi'u'l-âhir li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

kaza-i mezbûre muşîb

22500 ber-mûcibi pusula Aydın
mûcibince buyurıldı Ya'kup paşa vürûdında

48- A-

<u>semenât</u>	<u>mahallât</u>	_____	_____
002 Kûp		→000851 →	14
002 Aşkali		→000851 →	14
003 Darbhâne		→001277 →	01
003 Alaca Mescid		→001277 →	01
005 � Dabakhâne ma'a Hakim Çelebi		→02341 →	08 �
<u>008</u> � Murtaza ma'a Alihan		→ <u>003618</u> →	<u>09</u> �
024		010215	080
003 Turunç		→001277 →	
004 İbn-i kayyım		→001702 →	
004 � Molla Çelebi ma'a Ağacıyan		→001915 →	
009 Paşa		→003831 →	03
<u>004</u> Hâce Yahşa Beşen		→ <u>001702</u> →	<u>28</u>
048 �		020645	09 �
005 � Âhi İmam		→002341 →	08 �

003 ے 'Uşşâki	→001277→	01
009 Yunus Emir ma'a Hüdâverdi	→003831→	03
006 ے Hacı Fağıhlı	→003766 →	135 ے
<u>005</u> İpekçi Zâde ma'a Seydi	→ <u>002128</u> →	015
077 ے	032989	
004 ے Bavlılar	→001915 →	
003 Sofi köyü	→001277 →	01
003 Derebaşı	→001277 →	01
005 Canbazlı	→002128 →	15
<u>007</u> Karacaali	→ <u>002979</u> →	<u>29</u>
100	042567 →	
004 ے Bademye ma'a Ekinhisârı	→001915 →	21
010 Sağlık mahallesi	→004256 →	30
008 ے.Ketenciyan ma'a Abdülvehhâb	→003618 →	09 ے
003 Debbağhan	→001277 →	01
<u>001</u> ے Zâviye ma'a nâmı diğeri Tekke	→ <u>000638</u> →	<u>20</u> ے
127 ے	054273	22 ے
004 Küçük Hâfiz	→001702 →	28
003 Yahya fağıhlı	→001277 →	01
002 İbni kâzî	→000751 →	14
<u>006</u> ے İbni hatip ma'a Hacı müderris	→ <u>002766</u> →	<u>35</u> ے
148	062999	36
003 ے İbni miskin ma'a sene	→001489 →	34
006 ے Yağşi bey ma'a Kara Hasan	→002766 →	35 ے
002 Mart Ağacı	→000851 →	14
009 Kalamus maa Yörüküzâde	→003831 →	03
<u>005</u> Şehirdere	→ <u>002128</u> →	<u>15</u>
174	074067	18
001 ے Tarakçızâde	→000638 →	20 ے
001 Arap Pıñarı	→000425 →	27
005 ے Takyeci Zâde	→002341→	08 ے

001 ے Hasan Çelebi	→000638→	20 ے
<u>011</u> ے Cami'î Kebir ma'a Çanakçı Zâde	→ <u>004895</u> →	<u>10</u>
195	083006	25
001 Küçük burun	→000425→	27
005 Kemercili	→002128→	15
010 Büyük kemer	→004256→	30
004 Küçük kemer	→001702→	28
003 ے Yahudiyân	→001489→	34 ے
<u>036</u> Amiyan maa Umyan	→ <u>015324</u> →	<u>12</u>
<u>254</u> ے	108334	11 ے
49- Kuraba		
005 Boynuyoğun	→002128→	15
003 ے Cüneyri	→001489→	34 ے
003 Kürdülü	→001277→	01
002 ے Saruhanlı	→001064→	07 ے
<u>005</u> ے Çoban	→ <u>002341</u> →	<u>08</u> ے
274	116634	38
001 Kocaaliler	→000425→	27
003 Manda	→001277→	01
006 Fața	→002554→	02
006 ے Kızılcahavlu	→002766→	
<u>008</u> Karaevhad	→ <u>003405</u> →	
298 ے	127063	
002 Gemici	→000851→	14
007 ے Kireli	→003192→	12
018 Eğridere maa Beksar ve Kilyalı	→007662→	06
005 Dindarlı	→002128→	15
<u>001</u> ے Sarıkuzu	→ <u>000628</u> →	<u>20</u>
232 ے	141436	27

B-

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-'âlem müdebbiru umûru'l-cumhuri bi'l-fikri's-şakıb mütemmimü mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-şaihi mümehhidü ve bünyanü'd-devleti ve'l-ikbal müşeyyidü erkânü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi sunuf-ı 'avâtıfu'l-meliki'l-a'lâ ber-vech-i hâlen muhaşşılık Aydın sancağı mutaşarrıfı vezirim Ya'kup Paşa edâmallahü te'âlâ iclâlehü ve iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'un li'l-mehamid ve'l-mekârim ed-dâim dergâh-ı mu'allam başlarından Mir-i âhûr şehriyârânem pâyesîyle Saruhan mütesellimi el-hâc Eyyub dâme mecdühü ve mefâhîru'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdînu'l-fezâil ve'l-ikelâm Aydın ve Saruhan Sancaklarında vâkı' kuzât ve nüvvâbı zîde fazlühüm ve mefâhîru'l-emâsil ve'l-aqrân voyvodegân ve a'yân ve vücûh-ı memleket ve iş erleri zîde kadruhüm tevki' refi' humayun vâsıl olıcak ma'lûm olaki Tersâne-i 'Âmire hazînesünün vâridâtı cesîmesinden olup ricâl-i devlet-i 'âliyyemden hâlen devir nâzırı iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Ömer Lütfi dâme mecdühü ma'rifetîyle idâre olunmakda olan memâlik-i mahrûsam resmi mîzân ve 'uşrû harîr muqaṭa'a aqlâmından Aydın ve Saruhan kalemi muqaṭa'a elli senesine mahsûben ber-vech-i emânete 'uhdesine muhavvel olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-aqrân el-hâc Mustafa Beg zîde kadruhü muqaṭa'a mezkûrenün işbu bir senesi mart-ı ibtidâsından şubât-ı gâyesine değın kemâkan emânet vechile zabt ve idâre eylemek üzre kendüye ibkân ihâle olunmasını inhâ ve istid'â eylemiş ve hâşılâtının vakt ve zamanîyle te'diyesine taraf-ı cânibinden te'ahhüd kılınmış olduğından bahisle ol bâbda vaşâyâ-yı lâzime-yi Şamil emri şerîfim şudûrını nâzır mûma ileyh bâ taqrîr istid'a idüp ancak sene-i şâbıkada muqaṭa'a mezkûrenün me'mûr mûmâ ileyh ihâlesini hâvî şudûr iden emri şerîfimde muharrer olduğu vechile havâle-i mezkûrenün harîr hâşıl olan her bir mahalde mîzân-ı harîr vaz'ı mu'tâd olmayup harîrûn bey' ve şirâsı vakti ve mevki' dağı mu'ayyen olmayarak muhtekir tâifesi bâ'zı kazâ ve kıaryelerde harîri mübâya'a birle Anaṭolı cânibine naql ve furûhat eylediklerinden rüsûmâtının aḫz ü tahşıl harîrûn bey' vaktine bırakılmıyacağı takdirce muhtekir tâifesi harîrlerini kâmilen bazara çıkarmıyup ketm ve ihfâ idecekleri cihetîyle cânib-i mîrîden haşar-ı mahzûr-ı

dergâr-ı rüsûmât-ı mezkûre ‘asâkir-i mansûre-i şâhânem maşârîfât-ı mürettep olarak bir akce telef ve izâ‘a olinmaksızın kâmilen zâhire ihrâcı esbâbınıñ istiḥşâli lâzimedden idüği bedidâr olmakdan nâşî sâlifü’z-zikir resm-i mîzân ve ‘uşrû ḥarîrûñ aḥz ve taḥşîl-i ḥarîrûñ hîni bey‘ine bırakılmayup sene-i merḳûme mart-ı duḥûlinden soñra ‘atîk-ı ḥarîrden rüsûman virilüp edâ tezkiresi alınmış olan ḥarîr her kimüñ olursa yedinde bulındıkda ve maḥşûl-ü cedîd daḥi mülklerinden çıkarıldığı vakitte ma‘rifet-i şer‘-i şerif ve me‘mur mûmâ ileyh ma‘rifeti ile vezn ve taḥrîr ber-mûcib-i nizâm beher kabasında beşer gurûş resm-i mîzânîyle cânib-i mîrfe hisâba ve ashâb-ı qadîme muḥâri müstelzim olmayacak vechile râyiç saḥîḥine tatbîkan kıymetinde onda bir ve yüzde on hisâbîyle lâzim gelen ‘uşru takdir olınarak tedricen me‘mûr mûmâ ileyhe bi’t-teslim vakit ve zamânîyle ḥarîr nezâreti sandığına irsâline ve mîzân bulunmayan mahallerde ḥafî ve celi ḥarîr furûhat olinmamak zımmında me‘mûr mûmâ ileyh tarafından mîzân ve nümeğine vaz‘ı maddesine müdâhale olinmıyarak mu‘âveneti lâzimenüñ icrâsına i‘tinâ ve dikkat ve bir def‘a resm-i mîzân ve uşrû virilmeyüp edâ tezkiresi alındıktan soñra senesinde satılmayup aşḥâb-ı yedinde kalmış ḥarîrden mükerrer resm mutâlebesiyle kimesneye ḡadr ve te‘addî vuḳû‘a gelmemesi ve aşḥâbı ve gerek erbâb-ı muḥtekirler mücerred resm-i mîzân ve ‘uşur virmemek ‘arzîyle ḥarîrlerini ketm ve ihfâ veyahud mahalli ahâra kaçırmaya icrâ vuḳû‘ bulur ise bu töhmetle tutılan ḥarîrleri cânib-i mîrle zabt olınarak kendülerinüñ daḥi te‘dîbât-ı lâyıqâları icrâsiçün isim ve şöhretlerinüñ bâ i‘lâm derbârı şevket-i qur‘âna bildirilmesi esbâbınıñ istiḥşâline mübâderet olinmak **fermânım** olmaḡın tenbîhan ve ihtimâmen maḥşûsan işbu emr-i celîl-i şer‘i vuşûl ve tesyâr olinmışdır İmdi ilâ âḥirihî taḥrîran fi evâḥır-i şehri cumâde’l-âḥir li-sene-i ihdâ ve ḥamsîn ve mieteyn ve elf. **Qoşantîniyye Maḥrûsa** mûcibince buyurıldı Qâim-i maḳâm Mehmed Sâdık livâ-i Aydın.

C-

Medîne-i Tire'de **Paşa** Mahallesinde bundan aqdem fevt olan Çalık Hacı Hüseyin zevcesi Emine binti Mustafa nâm müteffiyenüñ zâhirde vâris-i ma'rûf ve ma'rûfesi olmayup tereke bi'l-cümle cânib-i beyti'l-mâle 'âid olmağın bu maqûle bilâ vâriş fevt olanlaruñ terekelerini kabza me'mûr emîn-i beyti'l-mâl olan Medîne-i mezbûre voyvodası ser bevvâbîn dergâh-ı 'âli 'a'ufetlü Mehmed Sadık Beg Efendi tarafından umûr-ı beyti'l-mâli ru'yete vekil ta'yin kılınan Ömer Ağâ ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile tahrîr sevq-i sultânîde bi'l-müzâyede ve inqıtâ'ı'r-rağbe bey' olunan muhallefât-ı müteffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-'ışrîn min muharrami'l-harâm li-sene-i işneyn ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

köhne minder,,köhne yorgan,,köhne yasdık,,def'a köhne yorgan,,

$$\frac{2}{5} \text{   } \quad \frac{2}{10} \quad \frac{2}{5} \text{   } \quad \frac{1}{7}$$

def'a yasdık,,müsta'mel beledî yorgan,, beledî yasdık,,

$$\frac{1}{7} \text{   } \quad \frac{1}{45} \quad \frac{2}{8}$$

köhne minder yorgan,,beledî yasdık,,müsta'mel beledî döşek,,

$$13 \quad 9 \quad \frac{1}{62}$$

köhne çûhâ habiye,,müsta'mel şam alaca 'antari,, müsta'mel şam alaca 'antari,,

$$\frac{7}{9} \quad 24 \sim 6 \quad 53 \text{   }$$

müsta'mel döşek çarşafı,,def'a döşek çarşafı ma'a gömlek,,yorgan çarşafı,,

$$18 \text{   } \quad 17 \text{   } \quad 20$$

yorgan çarşafı dizlik gömlek,,sevây-i sâhir,, hamâmiye,,hasır 4,,

$$\frac{1}{75} \quad 25 \quad 10 \text{ — } \quad 5 \sim$$

Qâdıköy alaca tob,,taraklı şalvar,,penbe bezi ferâce,, temefhâne 'antari,,

$$\frac{1}{14} \quad \frac{1}{5} \quad \frac{1}{28} \quad 80 \text{   }$$

bürüncek bez top,, def'a bürüncek bez top,,def'a bürüncek bez top,,

$$\frac{1}{39} \text{   } \quad \frac{1}{37} \quad \frac{1}{34}$$

bürüncek gömlek,, kadife habiye,, def'a bürüncek bez top,,

$$17 \quad \frac{1}{145} \quad \frac{1}{37}$$

bürüncek bez top,,def'a bürüncek bez top,, def'a bürüncek bez top,,

$$\frac{1}{37} \quad \frac{1}{38} \quad \frac{1}{40}$$

basma değirmi şal,,dülbent destâr,, kaba astar ma‘a parça bez,,

$$\frac{1}{10} \text{ ے } \quad \frac{1}{7} \quad 25$$

boğça bez,,mücessem lif,,bakır mangal,,sandık,, def‘a sandık,,kadayıf tepsisi,,

$$\frac{2}{5} \quad \frac{1}{5} \quad 5 \text{ ے } \quad \frac{1}{69} \quad \frac{1}{25} \quad 21 \text{ ے } \quad \frac{4}{40}$$

49- A- Ecnâsi Nevâberi

Ber-vech-i muhaşşılığ Aydın sancağı mutaşarrıfı vezîrim Ya‘kup Paşa edâma’llâhü iclâlehü ve mefâhîru’l-emâcid ve’l-ekârim câmi‘u’l-meḥâmid ve’l-mekârim el-muhtaşşu bi mezîdi ‘inâyeti’l-meliki’d-dâim dergâh-ı mu‘allam Kapucubaşlarından Mir-i âḥûr şehriyârânem pâyesîyle Saruhan Sancağı mütesellimü’l-mâli Eyyüb ve dergâhı mu‘allam kapucı başlarından vezîr voyvodası ihtisâb nâzırı Hüseyin bey ve Sığla Sancağı mütesellimi İlyas zâde Mehmed bey Dâme mecdehüm ve mefâhîru’l-ḳuzât ve’l-hükkâm İzmir nâibiyle Aydın ve Saruhan ve Sığla Sancaklarında vâḳı‘ kazâların ḳuzât ve nüvvâbı zîde fazlühüm ve mefâhîru’l-emâsil ve’l-aḳrân voyvodegan ve a‘yân ve vücûh-ı memleket ve bi’l-cümle iş erleri zîde ḳadruhüm tevki‘ ve refi‘ hümâyun vâşıl olıcak müḳtezâ-yı irâde-i seniyyem mülûkâne vechile âsitâne-i şevket-i âşiyân memâlik-i maḥrûsatü’l-memâlik-i pâdişâhânemde ayâ ünâsında bulunan ecnâs-ı meskûkât-ı hasene-i ve efrenciyenüñ¹⁹⁸ vesâir aferînüñ cânib-i ḥazîne-i ‘âmirem için mübâye‘a Saruhan iki yüz kırk dokuz senesinde nizâma rabṭile ol bâbda saḥâyif-i pirâ-yı şudûr olan evâmir-i şerifem mûcibince lâzim gelen mahallere maḥşus mübâye‘acılar ta‘yin olunmuş ve bunlaruñ fiatı ol vakit der-sa‘âdetim fiatından on biñ beş para noksan îcâb iden şimdiye kadar ol vechile

¹⁹⁸ **Efrenc**, Rum’dan ayrı olup, daha ziyade Avrupa’dan haçlılar ile gelenlerin hakim oldukları yöreler için kullanılan tabirdir. Haçlıların bir süre için hakim oldukları topraklar, aslında Türk-Müslüman toprakları idi. Muhtemelen Çukurova dolaylarındaki topraklar böyle anılıyordu. Anadolu sahası için kaynaklarda böyle bir ad yaygın değildir. Ancak Türkiye Selçukluları, kısa bir süre için de olsa Frenk/Efrenc eline geçen yörelerin aslında kendilerine ait olduğunu ifade için kullanılmış olmalıdırlar. B.k.z Tucer Baykara age. s. 27.; Midhat Sertoğlu age. s. 95. Şer‘iyye sicilinde Fransız frankı anlamında kullanılmış olsa gerektir.

mübbâye‘a kılınmış ancak el-ḥâlet hâzihî bâkî ahâli yedlerinde bundan ecnâs vesâir
ruzvelim mübbâye‘acılara virmiyerek ketm ve ihfâ itmekle mersiyan ḥâle nazâran şu
uygunsuzluk tefâvüt fiatından neş‘et eylemekte ise de bu şûret nizâm-ı mezkûre
inhizân-ı baîş-i bir keyfiyet olduğu vâzihândan ve memâlik-i maḥrûsan ahâlisi bu
mişillü mevâddesini tutularak sâye-i mekârim vâye-i mülûkânemden cümleñüñ şekli-
fah haller keyḥime-i merâḥimkârı ma‘delet pâdişâhânem muḳtezâsından olmakdan
nâşî cidârını taşra fiatından der-sa‘âdetim fiatıyla seban tutularak öyle ve mübbâye‘a
olunmasına müsâde-i merâḥimâde-i mülûkânem ol bâbda merhâmet-i efzâ-yı şudûr
olan ḥaṭṭı hümâyun ‘inâyet-maḥrûn pâdişâhâne mûcibince iḳtizâ iden mahallere
evâmir-i ‘aliyyem işdâr ve Ḍarbḥâne-i ‘Âmirem ‘ilm-i haberi taşîr ve tesyâr
olunması ḥuşûşı müşîrlik rütbe-i celîlesîyle hâlen Ḍarbḥâne-i ‘Âmirem defterdâr-ı
düstûr-ı mûkerrem müşîr-i müfehḥam nizâmü'l-‘âlem es-seyyid Ali Rızâ Efendi
edâma’llâhü te‘âlâ iclâlehü cânibinden bâ taḳrîr ifâde olunmuş ve ol vechile sâir
mahallere başka başka evâmir-i şerîfe gönderilmiş olmağla sen ki vezîri ḥamiyetim
müşâr ve kapucıbaşları ve ḳuzât ve nüvvâb-ı ve sâir mûmâ ileyhimsiz vuşûle emri-
şerifde siz daḥi keyfiyeti öğrenmek lâzım gelenle ifâde-i teybîn-i birle fîmâ ba‘d taḥt-
ı ḥükûmetinizde kâin mahallerde abâde-i nâsda bulunan o maḳûle ecnâs ve sâireden
yaldız ve Macar altununuñ yüz adedi yüz sekiz dirhem olmak üzere beher adedi
âsitâne-i sa‘âdetim fiata vechile kırk beş ve ‘atîḳ nâm rûmi altununuñ bir tânesi
alınmış ve cedîñnün elli ve fındık ve İstambûl nâmı ve rub‘iyesinün beher dirhem
otuz üç buçuk İstambûl altununuñ beher dirhem otuz yedi buçuk ve ecnâs Mısır altunı
bir tutan beher dirhem yiğirmi sekiz buçuk ve ‘atîḳa Sultân Mahmud ve Sultan
Mustafa altunlarıyla envâ‘ı cins şafari altununuñ beher dirhem otuz sekiz ‘atîḳa adli
altununuñ beher adedi on yedi gurûş on para ve cedîdi adli altununuñ bir tânesi onbeş
buçuk gurûş ve rub‘iyesinün beher dirhemi otuz bir gurûş ve ḥayriye altununuñ bir
adedi yiğirmi buçuk gurûş ve vekli yâked bir adedi yiğirmi buçuk gurûş ve ḳuşlinün
der-sa‘âdetim ve ‘avârız ta‘bîr olunur. Envâ‘ı cins riyâlün bir adedi yiğirmi ve
bunlardan başka beheri iki buçuk dirhemlik ve iki dirhem pavliyoti altunları dört

dirhem on iki dirhem karşılu ricî ta'bîr olunur. Altun ile dört dirhem yedi karşı pîrengiz altununun beheri otuz sekiz gurûşa ve yigirmi dört hâliş kadem altunı ile evânî altununun beher dirhemi hâlişi kırk buçuk gurûş beheri yedi dirhem veya altı dirhem sekiz karşı karşıyonıs veyahud mana ve hâclî ta'bîr olunur, envâ'ı düvel sikkelerinin on dört gurûş otuz para ve beheri yedi dirhem Mora riyâlinün bir tânesi onbir gurûş on para ve beheri yedi dirhem oniki karşı karşıanfa ta'bîr olunur. külçe sîm ile sâir evânî sîmle beher dirhemi hâlişi iki gurûş yigirmi altı para ve 'atîka ve cedîd yüzlük ve ikilik ve tek gurûş ve paralık ve karşıklı ikilik ve altmışlık ve julte İstanbul parasının beher dirhemi bir gurûş yedi paraya ve Mışır parasının beher dirhemi yigirmi sekiz paraya ve 'atîka cihâdîyenün dirhemi bir gurûş otuz yedi paraya ve yigirmi aqmanda ŝuvansek ta'bîr olunur sikkenün bir dirhemi bir gurûş yigirmi para ve on aqmanda karşı ta'bîr olunur, iki ŝuvansek sikkesinin bir dirhemi bir gurûş on para ve 'atîk Bağdat gurûş ve yarımliğının beher dirhemi bir gurûş yedi para ve cedîd Bağdat gurûş ve ikiliğinin bir dirhemi otuz dört paraya fiatla zikir olınan mahallere mübâye'a mîr ma'rifetüyle cânib-i Darbhâne-i 'Âmirem için mübâye'a itdirilmesi ve işbu müsa'ade-i 'aliyyemün qadr-i değerini bilmeyüpde yedlerinde bulunan ecnâs ve sâire resîmi mübâye'acıya virmiyerek muğayyır-ı rızâ-i şâhâne ahz ü i'tâ bâ hasârat idenler olur ise o maqûlelere te'dîbatı lâyıqaları icrâsına hâvî.

Sene: 51, Rebi'u'l-Evvel: 21. Mûcibince buyurıldı mütesellim Aydın mir livâsı.

yaldız altunı ve Macar, 'atîk rûmî altunı, cedîd rûmî fındık ve İstanbul rub'iyesi dirhem

$$\frac{1}{45} \quad \frac{1}{60} \quad \frac{1}{51} \quad \frac{1}{33} \leftarrow$$

İspanya altunı dirhem,, ecnâsı Mışır ve barbut altunı dirhem,,

$$\frac{1}{37} \quad \frac{1}{31}$$

Sultan Mahmud ve Mustafa envâ'ı ŝafarin altunı dirhem,, 'atîk adlî cedîd 'adlî,

$$\frac{1}{38} \quad \frac{1}{10} \quad \bar{10}$$

'adlî rub'iyeleri dirhem,, hayriye,, direkleme riyâl,,

$$\frac{1}{31} \quad \frac{1}{20} \leftarrow \quad \frac{1}{20} \leftarrow$$

beheri iki ‘atîk dirhemlik ve iki dirhemlik nalyon dört dirhem on iki kırat lovici ta‘bir olunur. dört dirhem yedi kıratlı beher rengiz altunı dirhem.,

$$\frac{1}{38}$$

yiğirmi dört ‘ayarında hâliş kadem altunı ile evâni altunı hâliş dirhem,,

$$41 \text{ ۷}$$

beheri yedi dirhem ve altı dirhem sekiz kıratlu mai yunus ve mana haclı envâ‘ı düvel sikkeleri dirhem,,beher yedi direm Mora riyali,,

$$30 \quad \frac{1}{14} \quad \frac{1}{17} \quad \bar{10}$$

beheri yedi dirhem oniki kıratlu qaranka ta‘bîr olunur. ve beş riyâlî,,

$$\frac{1}{18} \quad \bar{18}$$

beheri yedilik direm oniki kıratlu Kahire ta‘bîr olunur. elbâniye riyali,,

$$\frac{1}{3} \quad \bar{10}$$

yüz ‘ayarında döğme gümüş küleyne ile sâir evâni sim beher dirhemi,,

$$2 \text{ ۷}$$

‘atîk ve cedîd yüzlük ve ikilik ve tek gurûş ve paralık ve çarklı ikilik ve altmışlık ve zülne ve İstanbul dirhem,,

$$\frac{1}{1} \quad \frac{1}{70}$$

ve mısır parası dirhem, ‘atîk cihâdîye direm,yiğirmi rakamlı şuvansekk sikkenüñ direm

$$\frac{1}{28} \quad \frac{1}{1} \quad \frac{17}{1} \quad \frac{1}{1} \text{ ۷}$$

on iki rakamlı çarık ta‘bîr olunur. iki şuvansekk sikkesinüñ direm,,

$$\frac{1}{1} \quad \bar{10}$$

‘atîk Bağdat gurûşu ve paralık,,cedîd Bağdat gurûşu ve ikilik,,

$$\frac{1}{1} \quad \bar{7} \quad \bar{3} \quad \bar{4}$$

foşil riyâl ve rasin ve ‘avârız envâ‘ı cinsiye riyâl ,,

$$\frac{1}{20}$$

B-

Medfne-i Tire’de Seydi Mahallesinde bundan aqdem fevt olan Zelihâ binti Abdullah nâm müteveffiyenüñ verâseti müteveffâ şadri oğlunuñ şağîra kızı Fâtıma binti

Hüseyin ile li-ebeveyn er-çarındaşı oğlu gâib ‘ani’l-beled Hacı Mehmed bin Mustafa munhaşıra olduğu taħaħkuından soñra şağıra mezbûrenüñ vaşî menşûbesi vâlidesi Hatice’nüñ ve gâib mezbûruñ kayyim menşûbesi kebîre kızı Fâtıma hâtûnuñ iltimâslariyle taħrîr ve taħvîm-i kıymet olunup beyne’l-verese bi’l-ferîzati’ş-şer‘iyye tevzi’ ve taħsim olunan muħallefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zıkr olunur. Fi’l-yevmi’l-hâmîs ve’l-‘ısrîn min muħarrami’l-ħaram li-sene-i işneyn ve ħamsîn ve mieteyn ve elf.

der-zimmet Süleyman Efendi,, der-zimmet Dilsiz oğlu Hasan,,

50

26

der-zimmet Hatice,, der-zimmet Saruhanlı Hüseyin,,

7  

3  

der-zimmet Hacı Kara Hüseyin,, der-zimmet mezbûr Hatice,,

2  

50

tencere 1,,güğüm 1 ,,Tâbe 1,, çanak,,beledî döşek,,döşek çarşafı,

20

10

15

10

$\frac{1}{30}$

5

köhne ‘antari,, köhne iplik alaca şalvar,,köhne merze,, sim kuşak,,

$\frac{2}{6}$

$\frac{1}{4}$

$\frac{1}{2}$

13

Maħalle-i mezbûrde milk-i menzil,, yekünü’l-muħallefât,, minhe’l-iħracât,,

300

552  

resm-i kısmet-i ‘âdî,,ħarc-ı ħademe-i maħkeme,,maħûmiye,,kaydiye,,

13  

6  

7

3

yekünü’l-iħracât,,şahhü’l-bâķî,, ħişşetü’l-binti’l-mezbûre,,ħişşetü’l-gâibi’l-mezbûr,,

30 8  

522 ~ 2

261 ~ 6 1

261 ~ 6 1

C-

Medîne-i Tire’de **Alaca Mescid** Mahallesinde bundan aħdem fevt olan Turbalı oğlu es-seyyid el-ħac İbrahim bin el- ħac Mustafa’nuñ verâşeti,, zevce-i menkûħa-i metrûkesi Emine binti Mehmed nâm hâtûn ile şulbiyye kebire kızı Hatice ve li-ebeveyn ‘ammi zâdeleri Mehmed Ali ve Ahmed nâm sağîralara inħişârı zâhir ve

numâyan oldıktan soñra şağîrâni mezbûranuñ vâlideleri ve tesviye umûrlarına ru'yete bâ hüccet-i şer'iyeye vaşî menşûbeleri mezbûre Emine hâtûnuñ iltimâsiyle tahrîr ve taqvîm-i kıymet olunup beyne'l-verese bi'l-ferizati'ş-şer'iyeye tevzi' ve taqsim olınan muhâlefât-ı müteveffâ-yı mezbûrdır ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ısrîn min muharrami'l-haram li-sene-i işneyn ve hamsin ve mieteyn ve elf.

Kelâm-ı kâdîm rabbü'l-'ızze kalemîyesi,,müsta'mel şam alacası 'antari,,

50 $\frac{1}{80}$

müsta'mel soma kuşağı,, müsta'mel çûhâ habiye,,köhne çûhâ habiye,,

$\frac{1}{50}$ $\frac{1}{50}$ $\frac{1}{10}$

müsta'mel çûhâ fermene,,köhne çûhâ yelek,, müsta'mel yeşil destâr ma'a fes külah,,

$\frac{1}{15}$ $\frac{2}{9}$ 30

def'a yeşil destâr,,köhne alaca 'antari,, müsta'mel dizlik,, müsta'mel gömlek,,

5 5 $\frac{2}{20}$ $\frac{3}{30}$

içlik 'antari,,al yemeni,müsta'mel beledî döşek,,müsta'mel beledî yorgan ma'a çarşaf

5 2 $\frac{1}{30}$ $\frac{1}{25}$

def'a yorgan ma'a çarşaf,,def'a yorgan,,köhne yorgan,,

$\frac{1}{15}$ $\frac{1}{20}$ 15

küçük minder,,yasdık,,fincan sim zarf,, pişto,,mikrâs,,nışif menzil,,

$\frac{2}{8}$ $\frac{1}{5}$ $\frac{3}{20}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{2}$ 950

Nağd-i mevcûd,,merkep re'ss,, sefer tası,,def'a sefer tası,,

1231 $\frac{1}{350}$ $\frac{1}{40}$ 30

mangal,,bakraç,,çorba tası,,evân nuhâsiye 26,, köhne keçe ve kilim,,

30 $\frac{1}{15}$ 15 400 5

havan,,evsat kazan 5,, def'a kazan 12,,kebir tencere 6,,köhne mangal,,

20 77 $\frac{1}{10}$

kesir ibrik,,ruğan zeyt 20,, küp 3,,hırdavat-ı menzil,,sığır re'ss,,

20 $\frac{20}{120}$ 50 10 $\frac{1}{80}$

küçük sandık,,şa‘îr ‘ayâr,, kahve fincanı ve yün zarf vesâir tavuk,,

$\frac{1}{10}$ $\frac{70}{420}$ 140

50-

Ve’n-neccâhî mine’l-müeyyidi bi-kitâbi celiyyü’l-beyân ve hiţâbi seniyyü’l-bürhân ve ‘alâ âlihî hulefâü’d-dîni ve hulefâ-i el-yağîn ma karibetat el-guberâu kıarahâ ve dâret el-ğuzarâu edvârahe ve ba‘de fei’n-ne’d-dünyâ mirârun zâyiratun ve rîhun sâyiratun ke-ennêhâ arzun muğzaratun fî ra‘yî benâtühâ muzırratun ev şeceratün tüveffiķu envârun ev yüverrişü ekmelü sârihâ bi-mirâran zâhiruhâ ke’l-urûsi muhtaletün fî sılâlihâ ve bâtinühâ kel-gavli migteletün bi-ğablihâ ‘ımâratühâ ‘udvânün ve lüfîhâ li’l-‘unufi ‘unvânün zeytühâ ‘alâ tağķıķı sînin ve sıdķuhâ min gayr-i reybi maîn tesîru zümâten fi’t-turâbi ehyânen tuhsinu şûraten ve ħalkın tağķbehü sîraten ve ħalkın rızâ‘uhâ mutteşılün bi’l-gıdâm ve tağķbîlühâ müteğarrinün bi’l-liğâm ve ni‘amühâ nağmün ve şehîdehâ ‘alğamün şıltühâ mevşûletün bi-ğatî‘atin tuğ‘ımü şadîden ev dimâen ve‘adtühâ keserâbin bi-ğî‘atin yahşebühüz-zamânü mâen¹⁹⁹ fehennitâ limen yetefekkeru fîhâ bi’s-sefîrati’t-tâhirati ve yetedebberu bi’l-basîrati’l-bahirati ve lem yettehız li-metâihâ sukan ve alleme inne’l-bâtüle kâne zehûka²⁰⁰ ve tûba li-men yetezekkerâ fî ħavlıllâhi ‘azze ve celle, mâ ‘ındeküm yenfedü ve mâ ‘ındallâhi bâğîn²⁰¹ ve fî ħavlıhî te‘âlâ men câe bi’l-ğaseneti felehü ‘aşru emşâlihâ²⁰² ve fî ħavlıhî ‘azze şânühü innallâhe maallezîne’t-teğav ve’l-lezîne hüm muğsinün²⁰³ ve fî ħavlıhî celle celâlühü yevme tecidü küllü nefsin mâ ‘amilet min ħayrin muğzaran²⁰⁴ va yü‘ağķabu fîmâ ħâle seyyidi’l- mürselîn ve şefî‘u’l-müznibîn yevmeddîn ve rasûlü rabb’il-‘âlemîn nebiyyinâ Muhammedün şalla’llâhü ‘aleyhi ve selleme mektûbün ‘alâ bâbi’l-cenneti şelâşetü eşurin el-evvelü lâ ilâhe

¹⁹⁹ Nûr Sûresi, ayet 39. Küfredenlerin ise amelleri bir engin çölde serab gibidir. Susayan onu su zanneder. Elmalılı Hamdi Yazır.

²⁰⁰ İsrâ Sûresi, ayet 81. Hak geldi bâtil zevale erdi.

²⁰¹ Nahl Sûresi, ayet 96. Sizin yanınızdaki tükenir, Allah’ın yanındaki ise bâkidir.

²⁰² Enam Sûresi, ayet 160. Kim bir hasene (iyilik) ile gelirse ona on misli verilir.

²⁰³ Nahl Sûresi, ayet 128. Muhakkak ki Allah iyi korunanlar ve hep güzellik yapanlarla beraberdir.

²⁰⁴ Âli İmrân Sûresi, âyet 30. Her nefis ne hayır işlemiş ise ..

illa'llâhü Muḥammedün Rasûlullâhi şaḥḥü'l-vaşl ketebehû min kütübü'l-'asl ve's-şânî ümmetün müznibetün ve Rabbün Ğafûrun ve's-şâlisü vecednâ mâ 'amilnâ ve rabaḥnâ mâ ḳaddemnâ ve ḥasernâ mâ ḥalefnâ şadeḳa'llâhü ve şadeḳa Rasûlallâhi ve lemmâ vefekâ'llâhü sübhânehû ve te'âlâ li-kirâmihî el-kebîru'l-mükerremü eş-şadru'l-ḥaḫîru'l-müfehḫamü menbe'u'l-me'âni ve meḥâsinü eş-şîmü ma'denü'l-lüḫfi ve'l-kerami ḫulâşati'l-mâl ve't-ḫîni emînü'l-mülûki ve's-selâḫîni ḫamâlü'd-devleti ve'd-dîni Yaḫşi Beg ibni Abdullah edâma'llâhü me'âlîhi velâ zâlehû fazlu'llâhi câmi'u ḫâmiye ḫatta 'alleme enne'l-eşyâe elletî ükülehâ fehiye fâniyetün ve'l-letî eḫ'amehâ fehiye bâḫiyetün ve'l-letî ülbisühâ fehiye bâliyetün ve'l-letî kiseba fehiye vâfiyetün ve'l-letî teşaddeḳa bihâ fehiye ḫasenetün câriyetün ve 'alleme inne'l-ḫasenâti yüzhîbne's-seyyiâti²⁰⁵ ve enne'l-vaḳfe'l-ḫâlişa mine's-şadeḳati'l-câriyeti'l-letî yettecidü ve fevâidühâ 'inde'l-beḳâ-i ve yete'adedü 'avâidühâ ba'de'l-fenâ-i ve'l-memâti kemâ ḳâle Rasûlu'llâhi salavâtullâhi 'aleyhi ve sellem beşîran ve nezîran ve dâ'iyen ilallâhi bi-iznihî ve sirâcen münîran²⁰⁶ izâ mâte ibnü âdeme inḳaḫa'a 'amelehû illâ 'an şülüşen. 'ilmün yüntefi'u bihî ve veledün şâliḫun yed'û lehû ve şadeḳatün câriyetün benâ ve inşâe zâviyetün fî maḫrûsati Tire ḫamiyyetün 'ani'l-beliyyeti ḫarîbü'l-ḫadîḳati'l-ma'rûfeti bicgiz behacesseri el-müstefniyetü 'anitahdîdi li şöhretihâ fî'l-beldeti'l-mezkûrati bi-ismi bânihe'l-mezkûri ve vaḳfihâ ma'a ma yahûḫuhâ min mahûḫatihâ ve ma yaḫtevî maḫûḫatihâ 'aleyhi mine'l-maḫbaḫı vel-maḫzeni ve'l-işḫabili ve'l-ḫadîḳati ve ḡayru zâlike mimmâ yaḫtécü ileyhi 'alâ külli men yekün fihe mine's-şâdirîne ve'l-vâridîne ve'l-fukârâ-i ve'l-mesâkîne ve'l-müsâfirîne ve'l-muḳîmîne şümme vaḳafe ve ḫabese ve taşaddeḳa ve sebbele teḳabbela'llâhü ḫayrâtehû 'alâ meşâliḫa tilke'z-zâviyeti'l-mezkûrati'l-maḫdûrati mâ zükira enne lehû ve ḫaḳḳuhû ve mülkühû ve fî yedihî ve taḫte taşarrufihî ilâ ḫîni şudûri hâze'l-vaḳfi minhü ve zâlike cem'ü'l-ḫamâmi el-kâinü fî maḫrûsati Tire fî's-

²⁰⁵ Hûd Sûresi âyet. 114. Çünkü hasenât seyyiâtu giderir.

²⁰⁶ Ahzâb Sûresi âyet. 45-46. Ey O Peygamber! Biz seni Hakka bir şâhit hem bir müjdecî, hem Allah'a –izniyle- bir davetçi ve nurlar saçan bir şavk ışık.

sûkî'l-ma'rûfi Belîki Pazar ve cemî'u eḥade 'aşara dükkanen mütelâşîkan ba'zuhê bi ba'zın el-kâinu küllihâ fî muḳâbeleti'l-ḥamâmi'l-mezbûri ve cemî'u'l-ḥâni'l-lezî bitâhü el-vâkıfû'l-müşârun ileyhi fî şemâli'l-hamâmi'l-mezkûri'l-ma'rûfi baḳyan kervansaray ve cemî'u'l-ḥâni'l-kâini ḳarîbü'l-ḥâni es-sâbiḳu zıkrâhü el-müştemilü 'alâ ḥacerâtin 'ulviyâtin ve süfliyâtin ma'a 'aynün câriyetün ve cemî'u erba'ate 'aşare dükkanen ve kâinen fî ḳıbeli'l-ḥâni'l-mezbûri evvelen mütelâşîkan ba'zuhâ biba'zın ve cemî'u ḳıṭ'atu arzun ḥâliyetün kaniyetün fî vesatî'd-dekâkîni'l-mezkûrati'l-ma'rûfeti bi-taḥtiḥî ḳal'ati'l-kâinâti küllihâ fî maḥrûsati Tire el-müsteḡnâti 'anit-taḥdîd li-şöhretihâ fi'l-beldeti'l-mezbûrati bi-ismi vâkıfûha'l-mezkûru ve cemî'u'l-ḥadîḳati'l-kâniyeti ḳarîbi'z-zâviyeti'l-mezbûreti el-maḥdûdeti bi mülk-i Mustafa el-mezbûrati ḡarbiyyen ve cemî'u'l-ḥadîḳati'l-kâniyeti fi'l-beldeti'l-mezbûrati'l-maḥdûdeti bi mülk-i ḳoraḳ ve bi mülk-i Babası yânî ḳıbliyen ve bi mevzu'u es-sûkı şarḳiyen ve bi maḳâbiri'l-müslimîne şimâliyen ve bi vaḳfi'l-medreseti'l-mensûbeti ilâ eyne furşetihâ ḡarbiyyen ve cemî'u'l-ḥamâmi ve'l-ma'şarati'l-mütteşileti bihî ve ḳıṭ'atün ve min mütelâşîkati bihimâ el-kâinü küllihâ Fî ḳaryeti sazlû min tevâbi'u maḥrûsati Ayasluḡ el-maḥdûdeti bi mülk-i Osman ibni Aydın faḳîhi ḳıbliyen ve bi mülk-i Dudu binti İlyâs şarḳiyen ve bi mülk-i 'avzun bin Ḥacı şimâliyen ve bi't-ṭarîḳı's-şâri'ı ḡarbiyyen ve cemî'u'l-kürmü'l-kâin fî maḥrûsati Ayasluḡ el-maḥdûd ve bi mülk-i Bayram İbni Emir Gâzi ḡarbiyyen ve bi ḳaryeti Mahmudlu şimâliyen ve bi't-ṭarîḳı's-şâri'ı ḳıbliyen ve şarḳiyen ma'a zirâ'atün muttaşiletün bi'l-kürmi'l-mezkûri ve cemî'u'l-ḥadîḳati'l-kâniyeti fi'l-mevzûi'l-ma'rûfi bi Hisaryakası min nâḥiyeti beldeti Ayasluḡ el-ma'rûfetü yaḥtevî bi cemsîr el-maḥdûdeti bi mülk-i Mevlânâ Muhammed bin Tâcü'd-dîn ḳıbliyen ve bi'l-vaḳfi şarḳiyen ve bi mülk-i Mahmûd ve şimâliyen ve bi mülk-i ba'ḍiyeti'z-zemîne ḡarbiyyen ve cemî'u't-tâḥûneti'l-kâniyeti fî kürat-i Köşk min vilâyeti Aydın el-maḥdûdeti bi mülk-i Ḥaṭib Sinan şarḳiyen ve şimâliyen ve bi't-ṭarîḳı's-şâri'ı ḡarbiyyen ve bi mülk-i Süleyman bin Muhammed ḳıbliyen ma'a'l-ḥadîḳati el-muttaşiletü bi't-ṭâḥûneti'l-mezbûreti ve cemî'u'n-nışfi's-şâyı'a min cümleti't-

taḥûneti el-mutteşiletü bi't-taḥûneti'l-maḥdûdeti'l-mezkûreti bi cümleti'l-ḥudûdi'l-
 evkâfi ve ḥuḳûḳihâ tarâyıḳuhâ ve merâfıḳuhâ ve tevâbi'uhâ ve levâḥıḳuhâ ve
 rüsûmihâ ve muzâfâtühâ ve biküllü ḥaḳḳun ḥavlehâ dâḥılün fihâ ve ḥâricün 'anhâ
 muttaşılün bihâ ve munfaşılün 'anhâ ilâ tenâhi'l-vücûh-ı li'l-esbâbi vaḳfen şaḥîḥan
 şer'iyen ve ḥabsen şarîḥan merî'an ve tesbîlen mu'teberan marzıyyen câmi'an li
 şevâbiḥi ḥâviyen li şerâiḥihî ḥâliyen min mevâni'ihî 'âriyen 'an ḳavâtı'ihî lâ yübâ'u
 velâ yûhebü ve lâ yürhenü ve lâ yübeddilü ve lâ yüstebdilü aşlen ve lâ yücebü fevḳa
 şelâşe sinîne ve lâ yemlikü li vechin mine'l-vücûhu ve sebebin mine'l-esbâbi şümme
 ce'ale'l-vâḳıfı'l-müşârun ileyhi dâme mükrimet-tevliyeti ve'n-nazâri fi emri'l-
 vaḳfi'l-mezkûri li nefsihi'n-nefsiyeti mâ dâme fi ḳaydi'l-hayâti feseḥa'llâhü fi
 müddetihâ ve ba'de mâ ḳazâ naḥbehü li 'aslihî evlâdihî mine'z-zükûri ve'l-ünâşi
 şümme li-aşlihî evlâdi evlâdihî şümme li-aşlahi evlâdi ve velâdihî mâ te'âḳabü ve
 tenâselü 'aḳaben ba'de 'aḳabin ve neslen ba'de neslin fe inneḥü inḳarazun felem
 yebḳa eḥadün minhüm yekûnü't-tevliyeti ve'n-nazâru fi'l-evkâfi'l-mezkûreti li-
 aşlihî 'ıtḳai'l-vâḳıfı'l-mezkûrati şümme li-aşlihî evlâdi 'ıtḳaihî şümme li-aşlihî
 evlâdi ve evlâdi 'ıtḳaihî mâ te'âḳabü ve tenâselü baḥnen ba'de baḥnin vecîlen ba'de
 cîlin fein inḳarazü felem yebḳa eḥadün minhâ ülâi'l-mezkûrine yekûnü emri't-
 tevliyeti'l-mezkûreti müfevvizan ilâ ra'yi men kâne ḳâziyen ve vâliyen fi beldeti
 maḥrûseti Tire yaḥtârîne min 'ulemâi'l-beldeti'l-mezkûreti'l-mezbûreti racülen
 şâliḥan mütedeyyinen müteşerri'an ve yenşibâni mütevelliyen fi'l-vaḳfi'l-mezkûri
 ve şartü'l-vâḳıfı'l-mezkûri teḳabbela'llâhü ḥasenâtehü en yeşteḡile'l-evkâfi'l-
 mezbûri bi şunufi'l-iştiḡâli femâ yaḥşilü minhâ min menfa'atin ve ḡulletün yaḥfezu
 'aşruhü evvelen 'inde'l-mütevelli liyaşrife ilâ 'imâdete'r-raḳabeti ve uşûlü el-
 mevḳûfâti 'inde zuhûri'z-züleli ve'l-ḥâcera ileyhâ ve'l-'aşru'l-âḫara min cemî'u'l-
 maḥşûlâti yuşarrifü ile'l-mütevelli ḥaḳḳan li't-tevliyeti ve mimmâ beḳâ mine'l-
 müstaḳıllâti ve mâ hüve erba'ate izmâsühâ yuşarrifü ilâ men kâne şeyḫan fi'z-
 zâviyeti'l-mezkûreti külle yevmin şelâşete derâhime ve ilâ men kâne imâmen fi'z-

zâviyeti'l-mezbûreti külle yevmin erba'ate derâhime dirhemâni li imâmetihi ve dirhemâni kitâbetihî ve ilâ men kâne müezzinen fihâ külle yevmin dirhemâni ve iletâtihî külle yevmin dirhemâni ve ile'l-habbâzi külle yevmin dirhemâni ve ile'l-câbi külle yevmin ve dirhemâni ve ile'l-laḥmi külle yevmin ḥamsete 'aşara derâhimen ve ile'd-daḳîḳi li'l-ḥubzi külle yevmin ṣemâniyete derâhime ve ile'l-urzi ve'l-ḥinṭati vet-tevâyili külle yevmin ḥamsete derâhime ve ilâ mâ yu'rafü bi yâ ve vizri seferihî külle yevmin ṣelâsete derâhime ve ile'l-ḥaṣîri ve duḥnin ve's-sirâci külle yevmin derâhime ve ile'l-'aseli ve'l-muḥallâti ve'r-reyḥâlâti külle senete elfen dirheme ve ilâ iḥrâcâtin leyâli ramazâne ve leyâli'l-cum'ate ve meṣâ ḥaṣîruṣ-ṣalavâte ve'l-'îdeyn-i külle senetin ṣelâsete âlâfi dirheme ve ile'l-ḥaṭabi ve'l-milḥi külle senetin elfün ḥamse miete dirheme ṣartü'l-vâḳifi eyzan en yaṭbeahe't-ṭa'âme fi'z-zâviyeti'l-mezkûreti külle yevmin merrateyni ḡadâen ve 'aşâen ve yaṭ'amü minhü küllü men kâne ḥâzıran fihâ mine'l-fukârâ-i ve'l-aḡniyâ-i ve'l-muḳîmîne'l-müsâfirîne ve külle men kâne imâmen fihâ yekûnü kâtiben fihâ yektübü'd-dâḥilü ve'l-ḥarce ve yaṭle'u's-şeyḥu ve'l-imâme bi'l-iḥrâcâti küllihâ ve en lâ yezûle'l-menşûbi fiha mine'l-ḥaddâmi mâ dâme muḳîmen fi ḥizmetihî fein inḥârefe evvelen yenşahâhü'l-mütevelli ve lâ ya'zilü vein 'âde şâniyen naşahâhü ve zeccerahü ve lâ ya'zilehü ve's-temerra şâlişen 'alâ mâ 'aleyhi 'azlehü ve yünşabü mekânehü men hüve aṣlühü minhü ve in zâde'l-ḡulletü min hâzihi'l-maşârifi yekûnü şarfü tilke'z-ziyâdeti müfevvizan ilâ ra'yi'l-mütevelli yüşarrifühâ ilâ mâ yerâ ve yeteşavvebe min meşliḥahâ ve en yuḳaddime raḳabeti'l-evḳâfi'l-mezkûrati el-vâşlü şaḥîḥün ḥûrahü men ḥarrarahü.

II. BİBLİYOGRAFYA

- AKGÜNDÜZ, Ahmet; **Şer'iyeye Sicilleri Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme**
_____ **Hükümler**, I-II, İstanbul 1988.
- AKIN, Himmet; **Aydınogulları Tarihi Hakkında Bir Araştırma**, İstanbul 1946.
- ARMAĞÂN, A.Munis; **Devlet Arşivlerinde Tire**, İzmir 2003.
- AYDIN, Mehmet Akif; "*Osmanlıda Hukuk*", **Osmanlı Devleti ve Medeniyeti**
_____ **Tarihi**, I-II. İstanbul 1994. c I, s. 375-438.
- BAKTIR, Mustafa; "*Tireli İbn Melek ve İlmî Muhiti Hakkında Bazı Tespitler*",
_____ **Türk Kültüründe Tire**, Yayına Hazırlayan Mehmet Şeker,
Ankara 1994. s. 33-42.
- BAYKARA, Tuncer; **Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I Anadolu'nun**
_____ **İdari Taksimatı**, Ankara 1988.
- BİLMEN, Ömer Nasuhi; **Büyük İslam İlmihali**, İstanbul 1992.
- DANIŞMEND, İsmail Hami; **İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi**, c. I-VI.
_____ İstanbul 1972.
- DEMİRCİ, Mehmet; "*Tire Müzesindeki Tekke Malzemeleri ve Düşündürdükleri*",
_____ **Türk Kültüründe Tire**, Yayına Hazırlayan, Mehmet Şeker,
Ankara 1994. s. 149-154.
- DEVELLİOĞLU, Ferit; **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Ankara 1996.
- EMECEN, Feridun; "*Aydın*", **TDVİA..** c. 4, s. 235-237.
- EMİNOĞLU, Mehmet; **Osmanlı Vesikalarını Okumaya Giriş**, İstanbul 1989.
- GÖKBİLGİN, Tayyib; **Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmî**, İstanbul 1979.
- HINZ, Walther; **İslam'da Ölçü Sistemleri**, Çeviren, Acar Sevim, İstanbul 1990.
- İPŞİRLİ, Mehmet; "*Klasik Dönem Osmanlı devlet teşkilatı*" [**Eyalet (Taşra)**
_____ **Teşkilatı (Mütesellim ve Muhassıl)**]", **Osmanlı Devleti ve Medeniyeti**
_____ **Tarihi**, I-II. İstanbul 1994. c. I, s. 221-279.
- KAFESOĞLU, İbrahim; **Türk Milli Kültürü**, İstanbul 1988.
- KARA, Mustafa; **Osmanlılarda Tasavvuf ve Tarikatlar**, İstanbul 2004.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S.; **Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)**, İstanbul
_____ 1994.
- MASSİGNON, L; "*Şibli*", İA. MEB., c.11, s. 516-517.

- MUTAF, Abdülmecit; **XVII. Yüzyılda Balıkesir’de Kadınlar**, Yayınlanmamış
_____Doktora Tezi, Danışman: Mehmet Şeker, DEÜ. Sosyal Bilimler
Enstitüsü, İzmir 2002.
- ORTAYLI, İlber; **Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880)**,
_____Ankara 2000.
- ORTAYLI, İlber; **Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devletinde Kadı**,
_____Ankara 1994.
- ÖZBİLGİN, Erol; **Bütün Yönleriyle Osmanlı Âdâb-ı Osmâniye**, İstanbul 2003.
- ÖZKAYA, Yücel; **XVIII. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum**
_____Yaşantısı, Ankara 1985.
- PAKALIN, Mehmet Zeki; **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, I-III**
_____İstanbul 2004.
- SERİN, Rahmi; **İslam Tasavvufunda Halvetîlik ve Halvetîler**, İstanbul 1984.
- SERTOĞLU, Midhat; **Osmanlı Tarih Lûgatı**, İstanbul 1986.
- SEZEN, Tahir; **Osmanlı Yer Adları**, Ankara 2006.
- SÜREYYA, Mehmet; **Eski Yazıdan Yeni Yazıya, Sicilli Osmani, Osmanlı**
_____Ünlüleri, c. I-VI. İstanbul 1996.
- ŞÜKÛN, Ziya; **Farsça-Türkçe Lûgat, Gencine-i Güftar Ferhengi Ziya, I-III**
_____İstanbul 1996.
- TİMURTAŞ, Faruk Kadri; **Osmanlıca Grameri**, İstanbul 1964.
- TOKLUOĞLU, Faik; **Tire**, Tire 1964.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı; **Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı**, Ankara 1988.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı; **Osmanlı Devletinin Saray Teşkilatı**, Ankara 1988.
- UZUNÇARŞILI, “*Mîrahûr*”, İA. MEB. c. 8, s. 347-350.
- YAZIR, Elmallılı Hamdi; **Hak Dini Kur’an Dili, Kur’an-ı Kerim ve Meali**,
_____Hazırlayan ve Notlandıran, Düccane Cündioğlu, İstanbul 1993.
- <http://tr.wikipedia.org/wiki/Tire.İzmir>
- <http://tire.meb.gov.tr/Tarihçe.htm>
- <http://beydag.gov.tr/>